

บทแปลเรื่องสั้นเรื่อง “ราชันกับวัลลภ” ของเตโอฟิล โกติเย
พร้อมบทวิเคราะห์

โดย

จินตนา พิศแข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2565

TRANSLATION AND ANALYSIS OF THÉOPHILE GAUTIER'S
“LE ROI CANDAULE”

BY

JINTANA PITKHAE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER DEGREE OF ARTS (FRENCH-THAI TRANSLATION)

FACULTY OF LIBERAL ARTS

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2022

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

จินตนา พิศแข

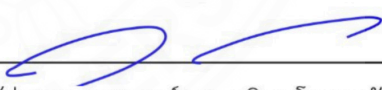
เรื่อง

บทแปลเรื่องสั้นเรื่อง “ราชันกับวัลลภ” ของเตโอฟิล โกติเย พร้อมบทวิเคราะห์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย)

เมื่อ วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

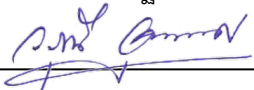
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทิศา โรจนอนันต์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรุณี อุดมศิลป์)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาสพงศ์ ศรีพิจารณ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทแปลเรื่องสั้นเรื่อง “ราชันกับวัลลภ” ของเตโอฟิล โกติเย พร้อมบทวิเคราะห์
ชื่อผู้เขียน	จินตนา พิศแข
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

เตโอฟิล โกติเยประพันธ์เรื่อง “ราชันกับวัลลภ” เล่าขานความรักของราชาแคนเดอเลสแห่งลิเดียและไกจิส องค์รัชของราชา ที่มีต่อราชินีนิสเซีย หญิงสาวที่สวยที่สุดในโลก โดยอิงเรื่องราวจากบันทึกของเฮโรโดตัส และดัดแปลงแต่งเติมบทพรรณนาซึ่งผสมผสานทั้งประวัติศาสตร์ ปกรณัมตำนาน และศิลปะเข้าไว้ด้วยกัน

ในการแปลเรื่องสั้นนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie interprétative de la traduction) ของสถาบันชั้นสูงด้านการล่ามและการแปล (École supérieure d'Interprètes et de Traducteurs หรือ E.S.I.T) ซึ่งมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ การทำความเข้าใจต้นฉบับ การผละออกจากภาษาต้นทาง และการถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทาง

ในการทำความเข้าใจต้นฉบับ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้านบริบทซึ่งจำเป็นต่อการแปล ได้แก่ บริบทประวัติศาสตร์ ปกรณัมตำนาน และศิลปะ รวมไปถึงกลวิธีการประพันธ์ของโกติเย เพื่อให้ผู้แปลเข้าใจเรื่องจนถ่องแท้

ในบทแปล ผู้วิจัยเน้นไปที่การถ่ายทอดชื่อเฉพาะซึ่งปรากฏอยู่มากในเรื่องสั้นนี้ ทั้งวิธีการอ้างอิงและการถอดเสียง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์การถ่ายทอดสรรพนามและการถ่ายทอดราชาศัพท์ในเรื่องอีกด้วย

คำสำคัญ: ราชันกับวัลลภ, เตโอฟิล โกติเย, ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย

Thesis Title	TRANSLATION AND ANALYSIS OF THÉOPHILE GAUTIER'S "LE ROI CANDAULE"
Author	Jintana Pitkhae
Degree	Master of Arts
Major Field/Faculty/University	French-Thai Translation Liberal Arts Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Kanittha Kongtip Jarupintusophon, Ph.D.
Academic Year	2022

ABSTRACT

Théophile Gautier's "Le Roi Candaule" is the love tale between King Candaules of Lydia; Gyges, his guard captain, and Nyssia, the most beautiful lady in the world. This narrative is based on Herodotus's history and it contains excessive description with lots of references to history, myths as well as legends, and arts.

The theory applied in translating this short story is the interpretative theory of translation conceived by École supérieure d'Interprètes et de Traducteurs or E.S.I.T. The three steps are understanding, deverbalisation, and re-expression.

The first stage in understanding the manuscript is to acquire the context-related data that the translator needs to comprehend the text. There are historical background, mythologies as well as legends, and art. Moreover, the analysis of Gautier's techniques is included to enhance translator's comprehension.

In the re-expression step, the information mostly involves the proper name translation, which is the main part of the story. Both the reference method and transliteration method are utilized. The pronoun translation and the royal language translation are provided.

Keywords: *Le Roi Candaule*, Théophile Gautier, Interpretative theory of translation.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทิศา โจนอนันต์ ประธานกรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรุณี อุดมศิลป์ กรรมการสอบ ที่สละเวลาและให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรณินทร์ มีเพียร ที่ให้คำแนะนำและตรวจทานบทแปลจนถูกต้อง รวมไปถึงคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ ผลักดัน และสนับสนุนทุกการตัดสินใจในทุกช่วงวินาที และขอขอบคุณนายสุคนธ์ พิศแข ผู้ที่ผู้วิจัยหวังว่าจะรับรู้ความสำเร็จนี้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด

ขอบคุณเพื่อนทุกคนที่รับฟังอุปสรรคและปัญหา ทั้งคอยปลอบและอยู่เคียงข้างตลอดช่วงเวลาที่ยาวนาน โดยเฉพาะเพื่อนสาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทยทุกคนที่ร่วมถกเถียง วิเคราะห์ วิจัย และหาความรู้ใหม่ให้แกกันตลอดระยะเวลา 4 ปี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณตัวผู้วิจัยเองที่เลือกเข้ามาศึกษาในสาขาวิชานี้ จนได้รับความรู้ที่ช่วยพัฒนาแนวคิดหลายอย่าง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับแนวคิดใหม่ที่ไม่น้อยไปกว่ากัน

จินตนา พิศแข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(8)
บทนำ	(9)
เรื่องย่อ	(10)

ภาค 1 บทแปล

บทที่ 1	1
บทที่ 2	10
บทที่ 3	19
บทที่ 4	27
บทที่ 5	34

ภาค 2 วิเคราะห์บทแปล

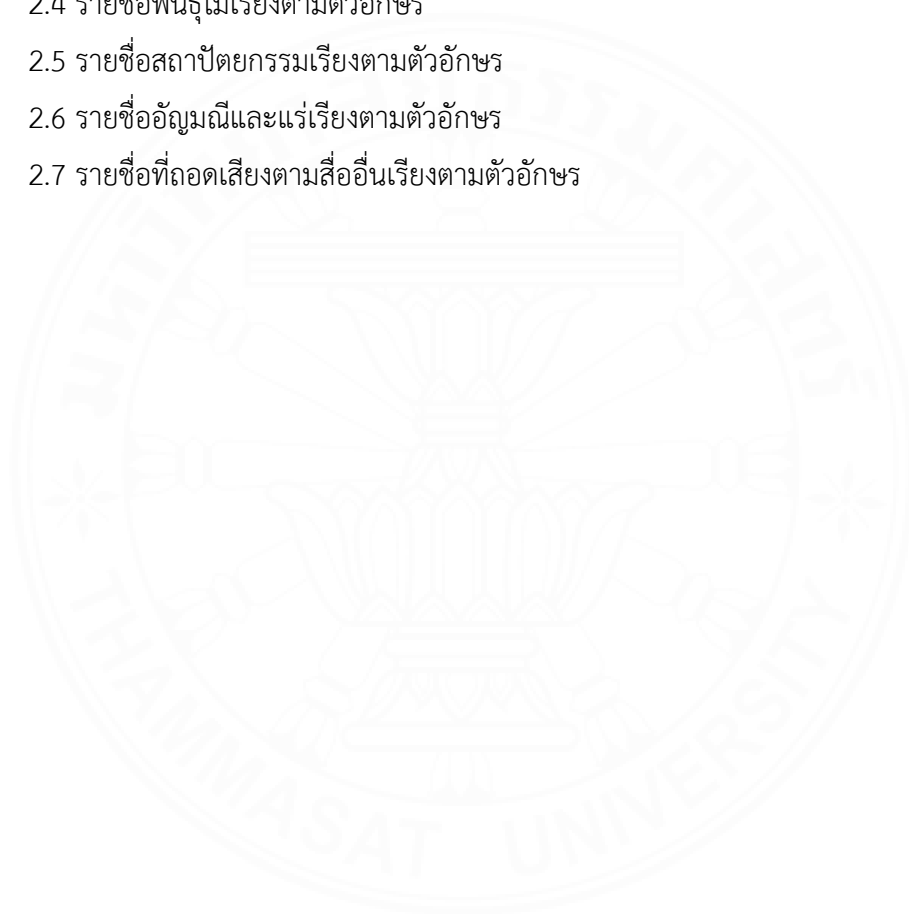
วิเคราะห์บทแปล	41
บทที่ 1 การทำความเข้าใจต้นฉบับ	
1.1 ความรู้เสริมเกี่ยวกับบริบทในต้นฉบับ	43
1.1.1 บริบทประวัติศาสตร์	43
1.1.1.1 แคนเดอเลสและไกจิส	43
1.1.1.2 อาณาจักรลิเดียและอาณาจักรแบคเทรีย	45
1.1.1.3 วัฒนธรรมกรีก	45
1.1.1.4 วัฒนธรรมบาบิโลน	46
1.1.1.5 บุคคลในประวัติศาสตร์	47
1.1.2 ประเพณีและตำนาน	49
1.1.2.1 ประเพณีกรีก	49
1.1.2.2 ประเพณีบาบิโลน	56
1.1.2.3 เรื่องจากพระคัมภีร์ไบเบิล	57
1.1.2.4 ตำนานเบ็ดเตล็ด	58
1.1.3 ศิลปะ	63
1.1.3.1 โบราณสถานและสถาปัตยกรรม	63
1.1.3.2 ผลงานศิลปะ	66
1.1.3.3 ศิลปิน	68
1.2 องค์ประกอบเรื่องเล่าและกลวิธีการประพันธ์	72
1.2.1 ผู้เล่าและมุมมองการเล่าเรื่อง	73
1.2.2 ตัวละครหลัก	73
1.2.2.1 แคนเดอเลส	73
1.2.2.2 ไกจิส	74
1.2.2.3 นิสเซีย	74
1.2.3 แก่นเรื่อง	75
1.2.3.1 ถิ่นแดนไกลนิยม	75
1.2.3.2 มุมมองต่อสตรี	75

บทที่ 2 การถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับสู่บทแปล

2.1 การถ่ายทอดชื่อเรื่องและชื่อผู้ประพันธ์	77
2.2 การถ่ายทอดชื่อเฉพาะ	78
2.2.1 การอ้างอิง	78
2.2.1.1 การอ้างอิงตามชื่อที่มีการแปลก่อนหน้า	78
2.2.1.2 การอ้างอิงตามศัพท์บัญญัติ	92
2.2.2 การถอดเสียง	94
2.2.2.1 การถอดเสียงตามสื่ออื่น	94
2.2.2.2 การถอดเสียงตามภาษาอังกฤษ	98
2.2.2.3 การถอดเสียงตามภาษาละติน	98
2.3 การถ่ายทอดสรรพนาม	99
2.4 การใช้ราชาศัพท์	102
บทสรุป	104
รายการอ้างอิง	105

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 รายชื่อกรีกเรียงตามตัวอักษร	80
2.2 รายชื่อในพระคัมภีร์ไบเบิลเรียงตามตัวอักษร	84
2.3 รายชื่อจากแหล่งอ้างอิงอื่น ๆ เรียงตามตัวอักษร	87
2.4 รายชื่อพันธุ์ไม้เรียงตามตัวอักษร	89
2.5 รายชื่อสถาปัตยกรรมเรียงตามตัวอักษร	91
2.6 รายชื่ออัญมณีและแร่เรียงตามตัวอักษร	93
2.7 รายชื่อที่ถอดเสียงตามสื่ออื่นเรียงตามตัวอักษร	95

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แผนภาพกระบวนการแปล	42
1.2 ตัวอย่างหัวเสารูปแบบต่าง ๆ	64
1.3 ส่วนประกอบเครื่องตกแต่งหลังคากรีก	65
1.4 Vénus céleste	66
1.5 Vénus génétrix	67
1.6 แจกันอิทรัสคัน	68
1.7 ภาพร่างจำลอง La défaite des Magnètes	69
1.8 รูปสลักเทพีอิโนาซึ่งสร้างเลียนแบบผลงานของฟิดิอัส	71
1.9 วินัสแห่งไซนัส	72

บทนำ

ภายหลังการปฏิวัติฝรั่งเศสเมื่อค.ศ. 1789 วรรณกรรมฝรั่งเศสในยุคนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของผู้คนที่กำลังตื่นตัวกับชัยชนะเหนือการปกครองระบอบเก่า จนกระทั่งเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ 19 นักเขียนต่างรวมตัวกันสร้างสำนักการเขียนต่าง ๆ ทั้งยังพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ

เตโอฟิล โกติเย (Théophile Gautier) เกิดเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1811 เขาเป็นนักเขียนชาวฝรั่งเศสคริสต์ศตวรรษที่ 19 ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่ง ผลงานมีทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย และบทกวี จุดเด่นของผลงานอยู่ที่การบรรยายเรื่องราวที่ไม่เหมือนใคร ไม่เน้นความสมจริงเหมือนผลงานแนวสัจนิยม หรือบรรยายยิ่งใหญ่เหมือนตำนาน แต่กลับเป็นส่วนผสมที่ลงตัวระหว่างความสมจริงและจินตนาการอันกว้างไกล นอกจากนี้ เขายังเป็นผู้ริเริ่มกลุ่มปาร์นาส (Parnasse) ซึ่งเป็นกลุ่มกวีที่สร้างผลงานแบบ *L'art pour l'art* หรือศิลปะเพื่อศิลปะ กล่าวคือ สร้างสรรค์ผลงานโดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดความงดงามของศิลปะเท่านั้น ผลงานที่มีชื่อเสียงของเขาได้แก่นวนิยายเรื่อง *Le Roman de la momie*, *Le Capitaine Fracasse* และ *La Comédie de la mort* รวมไปถึงบทกวี *Émaux et Camée* เตโอฟิล โกติเยเสียชีวิตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 1872 รวมอายุได้ 61 ปี สำหรับประเทศไทยนั้น นวนิยายของเขาที่ได้รับการแปลคือเรื่อง *Le Roman de la momie* ในชื่อภาษาไทยว่า *ลำนํ้าไอยคุปต์* กล้ายไม้ แก้วสนธิเป็นผู้แปล

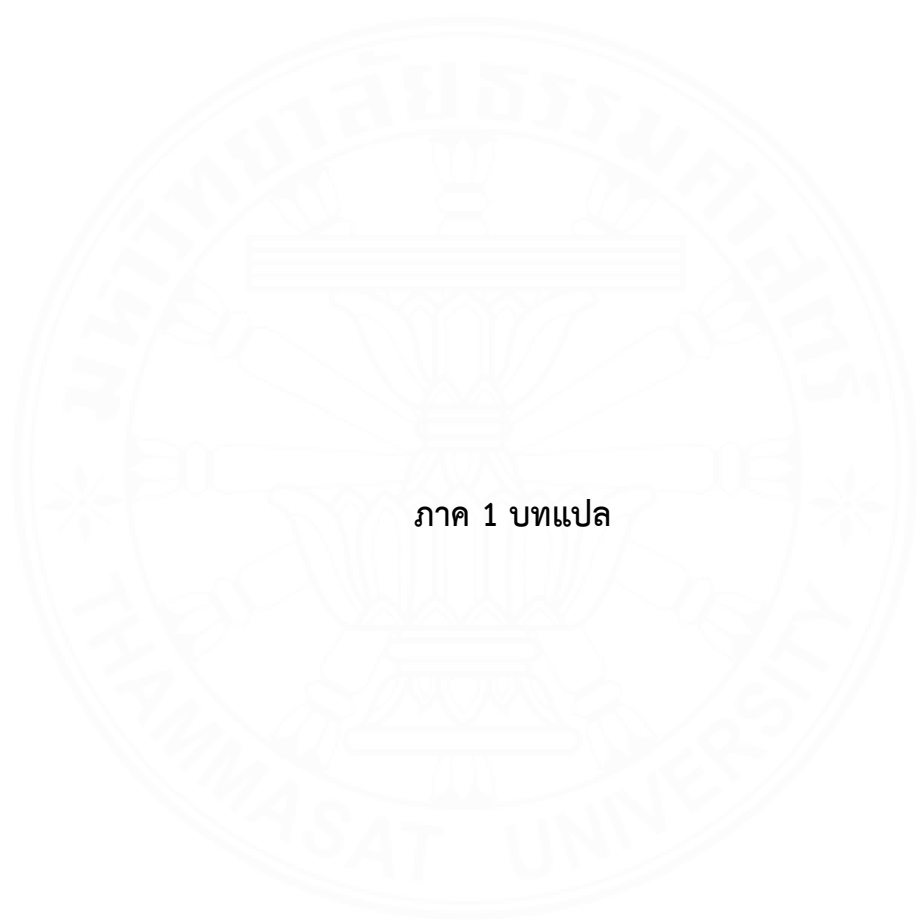
เรื่อง *ราชันและวัลลภ* (*Le Roi Candaule*) ที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษา เป็นเรื่องสั้นขนาดยาวเกี่ยวกับพระราชาช็อวด พระราชินีคนงามแสนลึกลับ และหัวหน้าองครักษ์ผู้พยายามฟันโจชชะตา เรื่องสั้นนี้มีทั้งหมด 5 บท จุดเด่นของเรื่องคือแนวคิดถิ่นแดนไกลนิยม (Exotisme) ที่ปรากฏผ่านการเลือกสรรตัวละคร การบรรยายข้าวของเครื่องใช้ และวัฒนธรรมความเชื่อต่าง ๆ ผสมผสานกับการดัดแปลงบันทึกของเฮโรโดตัส นักประวัติศาสตร์คนแรกของโลก จนเรื่องราวมีกลิ่นอายความแปลกและแตกต่างจากวรรณกรรมฝรั่งเศสในยุคเดียวกัน นอกจากนี้ บทพรรณนาของเรื่องนี้ยังแสดงอัจฉริยภาพของผู้ประพันธ์ในการเลือกสรรคำมาประกอบกัน เพื่อสร้างภาพสดจริงมากที่สุดในโลกจนแม้แต่เทพีแห่งความงามก็ยังเทียบกับเธอไม่ได้ขึ้นมา เมื่อนำมาประกอบกับบทบรรยายที่พอเหมาะพอเจาะแล้ว *ราชันและวัลลภ* ก็นับว่าเป็นเรื่องสั้นที่ให้ความรู้สีกว่าดำเนินเรื่องได้เรียบง่าย และสวยงามไปพร้อม ๆ กัน

เรื่องย่อ

กษัตริย์แคนเดอเลสแห่งอาณาจักรเลียได้สั่งให้ไกจิส หัวหน้าองค์กรกษัตริย์คนสนิท ไปมอบมงกุฎแด่นิสเซีย ว่าที่ราชินีผู้จะดามจากอาณาจักรแบคเทรีย เมื่อหัวหน้าองค์กรกษัตริย์บังเอิญเห็นใบหน้าของหญิงสาว เขาก็ตกหลุมรักเธอทันที แต่กลับต้องเก็บซ่อนความรู้สึกเอาไว้เพราะรู้ว่าตนไม่คู่ควรกับสตรีสูงศักดิ์เช่นเธอ

ถึงแม้ว่าแคนเดอเลสและนิสเซียจะเข้าพิธีราชาภิเษกสมรสแล้ว แต่หญิงสาวกลับไม่ยอมเปิดเผยใบหน้าหรือเรือนร่างให้ผู้ใดเห็น เว้นเสียแต่สามีของเธอเอง กษัตริย์ผู้ขึ้นชอบงานศิลปะจึงรู้สึกเสียดยที่ไม่สามารถเรียกจิตรกร ประติมากร หรือกวีมาบันทึกโฉมของเธอไว้ได้ ส่วนตัวเขาเองก็ไม่ได้เชี่ยวชาญมากพอที่จะลอกเลียนแบบความงามของเธอ ดังนั้น ราชาก็สั่งให้ไกจิสมาแอบดูชายาเพื่อช่วยเขาตัดสินใจว่าเธอเป็นสตรีที่สวยงามที่สุดในโลกจริงหรือไม่ หัวหน้าองค์กรกษัตริย์พยายามปฏิเสธ แต่ก็ไม่สามารถขัดคำสั่งของราชาได้

แคนเดอเลสพาไกจิสมาที่ห้องบรรทมและซ่อนเขาไว้หลังบานประตู นิสเซียที่ไม่รู้เรื่องราวก็เปลี่ยนผ้าเตรียมเข้านอน แต่ขณะก้าวขึ้นเตียง เธอก็เลื้อยไปเห็นสายตาของชายหนุ่มที่มองอยู่ ราชินีไม่ได้ส่งเสียงร้อง ส่วนหัวหน้าองค์กรกษัตริย์ก็หนีออกไปตามแผนที่วางไว้ วันรุ่งขึ้น หญิงสาวจึงสั่งให้นางกำนัลคนสนิทพาไกจิสมาหา และให้เขาเลือกว่าจะฆ่าราชาหรือฆ่าตัวเอง เพราะเธอรับไม่ได้ที่มีชายสองคนเห็นร่างเปลือยของตน ชายหนุ่มพยายามขอความเมตตา แต่ก็ไม่สามารถขัดคำสั่งของราชินีได้ เขาก็เลือกฆ่ากษัตริย์ และขึ้นครองอาณาจักรเลียสืบต่อมา

ภาค 1 บทแปล

บทที่ 1

ห้าร้อยปีหลังสงครามกรุงทรอย หรือเจ็ดร้อยสิบห้าปีก่อนคริสตกาล มิงงานฉลองครั้งใหญ่จัดขึ้นที่กรุงชาร์ดิส กษัตริย์แคนเดอเลสกำลังจะเสกสมรส เหล่าพสกนิกรรู้สึกกังวลใจเพราะและเคื่องอย่างที่เกิดการพิเศหมักก่อให้เกิดขึ้นในใจ แม้ว่าเหตุการณ์เหล่านั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับพวกเขาเลยแม้แต่น้อย และเกิดขึ้นในแวดวงชนชั้นสูงที่พวกเขาไม่เคยเข้าไปใกล้เลยสักครั้ง

ยามเมื่อเทพฟิธอสพอลโลผู้ทรงราชรถเทียมอาซาสี่ตัวสาตรศมีสี่เหลืงทองย้อมยอเขาเทโมลัสอันอุดมด้วยหญ้าฝรั่น ชาวชาร์ดิสใช้ชีวิตเรียบง่ายก็ออกสัญจรไปมาซวกไขว่ ทั้งขึ้นและลงทางลาดหินอ่อนที่เชื่อมตัวเมืองกับแม่น้ำแพคโกลัส อันสูงค่าด้วยเหตุที่ไม่ได้ส่งสละสรลง แล้วทิ้งเกล็ดทองแวววาวไว้เต็มพื้นทรายกันท้องน้ำ กล่าวได้ว่าพลเมืองติดดินเหล่านี้จะเข้าพิธีแต่งงานเสียเองเพราะต่างมีท่าทีภาคภูมิและเคร่งขรึมกันถ้วนหน้า

ประชาชนต่างจับกลุ่มอยู่ตามลานกลางเมือง บนขั้นบันไดวิหาร และตลอดเฉลียงทางเดิน ทุกหัวมมถนจะเห็นแม่ ๆ จูงมือลูกที่น่าสงสาร ฝึเท้าเตี้ยสั้นเตี้ยยาวของเด็กน้อยไม่ตอบสนองความร้อนรนและความกระหายใคร่รู้ของมารดา บรรดาเด็กสาวรีบพากันไปที่น้ำพุ เทินโถน้ำไว้บนศีรษะหรือไม่ก็ประคองไว้ด้วยแขนขาวนวลสองข้างเหมือนเป็นหูกาชนะเพื่อตักน้ำกลับไปที่บ้านและจะได้ว่างเมื่อถึงเวลาที่ขบวนเจ้าสาวเดินผ่าน หญิงชกผ้ารับพับเสื้อทูนิคและผ้าคลุมไหล่ที่ยังไม่ทันแห้งดี แล้วจึงนำไปกองสุมไว้บนเกวียนเทียมล้อ พวกทาสดันโม้เมล็ดธัญพืชโดยที่ผู้คุมไม่จำเป็นต้องสะกิดแสร้งบนหัวไหล่เปลือยเปล่าดาษรอยแผลเป็น ชาวชาร์ดิสต่างรีบเร่งจัดการธุระต่าง ๆ ของแต่ละวันให้เสร็จ เพราะงานฉลองไม่ใช่เหตุผลจะละเว้นธุระปะปังเหล่านี้

เส้นทางที่ขบวนแห่จะต้องผ่านนั้นโปรยทรายสีทองละเอียด กระถางสำริดสามขาที่ตั้งเป็นระยะ ๆ ส่งควันกรุ่นกลิ่นอบเชยและโกลูฆูามังสียลอยขึ้นไปยังท้องฟ้า จะว่าไปก็เป็นกลุ่มไอเพียงชนิดเดียวที่ก่อกวนท้องฟ้าสีครามสดใสให้หมองมัว หมู่เมฆในวันพระราชพิธีราชาภิเศกสมรสควรจะมีมาจากควันไม้หอมเท่านั้น กิ่งต้นยี่เข่งและต้นยี่โถดกรกเคลื่อนตามพื้นดิน ตามกำแพงปราสาทราชวังมีพรมขนแกะปักลายแซมดินเงินดินทองแขวนไว้กับท่วงสำริด เป็นผลงานเชลยหญิงฝีมือคล่องแคล่วแสดงภาพเรื่องราวของทวยเทพและวีรบุรุษ เช่น อิกซิออนโอบกอดกอนเมฆ เทพีไดอานาตกใจที่แอคเทอนแอบมองขณะอาบน้ำ ปารีส หนุ่มเลี้ยงแกะเป็นกรรมการตัดสินการประชันความงามบนภูเขาไอดา ระหว่างเทพีเฮราผู้ชาวผุดผ่อง เทพีอธีนาเจ้าของดวงตาสีเขียวน้ำทะเล และเทพีอะโฟรไดติผู้ครอบครองผ้าคาดเอววิเศษ เหล่าผู้เฒ่าชาวทรอยลุกขึ้นยืนขณะที่เฮเลนเดินผ่านบริเวณประตูเซอันซึ่งเป็นฉากที่ยกมาจากบทกลอนของกวีดาบอดแห่งแม่น้ำเมเลส หลายคนเลือกติดฉากเหตุการณ์ในชีวิตของเฮอร์คิวลิสชาวธิบส์ เพื่อสรรเสริญแคนเดอเลสซึ่งเป็นสมาชิกราชวงศ์เฮราคลิดส์ เชื้อสายที่สืบ

มาจากวีรบุรุษผู้ผ่านกษัตริย์อัลเซอัส ส่วนคนอื่น ๆ ก็พอใจที่จะประดับเพียงแค่ธงประจำประตูของเคหสถานด้วยพวงอุบะและพวงมาลาเป็นสัญลักษณ์ของความปิติยินดี

ในกลุ่มที่ยืนกระจายตามที่ตั้งต่าง ๆ ตั้งแต่ทางเข้าพระราชวังไปจนถึงประตูเมืองซึ่งราชินีสาวจะปรากฏตัว บทสนทนาของพวกเขาย่อมเกี่ยวข้องกับความงามของมเหสีอันเลื่องลือไปทั่วเอเชีย และอุปนิสัยของราชาที่แม้จะเรียกได้ไม่เต็มปากว่าแปลกประหลาด แต่ก็ไม่น่าอภิมมยสักเท่าใดในสายตาของคนทั่วไป

นิสเซีย ธิดาของเจ้าเมืองนามเมกาบิสซัส เจ้าของดวงหน้าบริสุทธิ์ผุดผ่องและเรือนร่างสะคราญสมบุรณ์แบบ หรืออย่างน้อยนี่ก็เป็นเสียงล่ำลือที่แพร่สะพัดในหมู่ทาสและในหมู่มิตรสหายที่ร่วมสร่งสนานกับนาง เพราะไม่เคยมีบุรุษผู้ใดวอดโอ้ได้ว่ารู้จักเรื่องอื่น ๆ ของนิสเซียมากไปกว่าสีของผ้าคลุมหน้า และรอยจีบอันงามดั่งที่นางฝันใจประทับใจไว้บนเนื้อผ้าอ่อนนุ่มซึ่งปกคลุมร่างกายราวกับรูปสลัก

ชาวอนารยะไม่ได้มีความคิดเรื่องการรักษานวลสงวนตัวแบบเดียวกับชาวกรีก ในขณะที่วัยรุ่นชาวกรีกทั้งชายหญิงไม่ลังเลที่จะเผยแพร่ทั้งโซลมน้ำมันกระทบแสงแดดเป็นเงากลางสนามกีฬา และหนุ่มสาวชาวสปาร์ตจะเริงระบำโดยไร้ผ้าคลุมเบื้องหน้าแท่นบูชาเทพีไดอานา ชาวเปอร์เซียโพลิสชาวเอกบาตนา และชาวแบกทรากลับให้ค่าต่อการปกปิดร่างกายมิดชิดมากกว่าจิตวิญญาณ และเห็นว่าอิสราฟตามธรรมเนียมกรีกที่จรรโลงสายตานั่นสกปรกและน่าตำหนิ ทั้งยังถือว่าหญิงสาวไม่สมเป็นกุลสตรี หากยอมให้ชายหนุ่มแลเห็นเกินกว่าปลายเท้าซึ่งแทบจะไม่กระเทือนรอยจีบในส่วนลับเร้นของเสื้อทูนิกยาวยามก้าวเดิน

แม้ว่าจะทำตัวลึกลับเช่นนั้น หรืออาจเป็นเพราะพฤติกรรมลึกลับนั่นเอง กิตติศัพท์ของนิสเซียก็เลื่องลือไปทั่วอาณาจักรลิเดียอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นที่โจษจันไปถึงหูแคนเดอเลส แม้ว่าตามปกติแล้ว กษัตริย์มักเป็นบุคคลที่รู้เรื่องราวต่าง ๆ ในอาณาจักรน้อยที่สุด และใช้ชีวิตราวเทพเจ้าอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้าจนไม่รับรู้เรื่องราวบนโลกอีกต่อไป

เหล่าขุนนางแห่งกรุงซาร์ดิสที่คาดว่ากษัตริย์หนุ่มน่าจะเลือกแต่งงานกับหญิงสาวในตระกูลของตน บรรดานางคณิกาจากกรุงเอเธนส์ เกาะซามอส เมืองมิเลทัส หรือเกาะไซปรัส เหล่าทาสสาวโฉมงามจากริมฝั่งแม่น้ำสินธุ หรือกลุ่มเด็กสาวผมทองที่ล่าปลากล่าบนพามาจากใจกลางหมอกทางเหนืออันมืดมิด ต่างเลื่องลือที่จะเอ่ยถ้อยคำแม้เพียงน้อยซึ่งอาจพานให้นึกถึงนิสเซียทั้งทางตรงหรือทางอ้อมต่อหน้าแคนเดอเลส สตรีผู้อาจหาญเทียบความงามย่อมถอยร่นเมื่อคาดการณ์ว่าตนตกอยู่ในสมรภูมิประชันโฉมที่ไม่เท่าเทียม

แต่กระนั้น ไม่มีใครในกรุงซาร์ดิสหรือแม้กระทั่งในอาณาจักรลิเดียเคยเห็นคู่แข่งสาวผู้นำเกรงขามคนนี้มาก่อน ไม่มีใครเลยสักคนยกเว้นบุรุษเพียงผู้เดียว ซึ่งตั้งแต่ได้พบกันครั้งนั้น ก็ปิดปากเงียบสนิทราวกับเทพฮาร์โฟเครทีส เทพแห่งความเงียบ ใช้นิ้วปิดริมฝีปากคุณนั่นเอง ชายผู้นั้นคือไกจิส

หัวหน้าองค์กรของกษัตริย์แคนเดอเลส วันหนึ่ง ไกจิสผู้เปี่ยมความฝันและความทะยานอยากที่บอกไม่ได้แน่ชัด กำลังเตร็ดเตร่ไปตามเนินเขาในกรุงแบคทรา เมืองที่นายเหนือหัวได้สั่งให้เขาไปปฏิบัติภารกิจที่สำคัญ ชายหนุ่มฝันหวานถึงความดีในอำนาจสูงสุด ความสุขสมที่ได้ย่ำพรหมแดงได้รองเท้าสานสีทองและสวมมงกุฎลงบนศีรษะของสตรีที่งามที่สุด ความคิดเหล่านั้นทำให้เลือดของเขาพลุ่งพล่าน หัวหน้าองค์กรจึงกระแทกส้นเท้าแรงเร้าที่สีข้างขาวด้วยคราบเหงื่อของม้าพันธุ์ผู้มีเดียรรวจะไล่ตามความฝันที่โลดแล่นไป

อากาศที่เมื่อแรกเจียบสงบพลันเกิดลมพายุโหมกระหน่ำราวกับวิญญาณของนักรบเพราะเทพโบเรอัส ผู้มีผมชี้ตั้งด้วยน้ำค้างแข็งแห่งอาณาจักรเรธช แก้มป่อง และกอดอก กระพือปีกวูบแหวกเมฆฝนหนาที่บิดมา

กลุ่มเด็กสาวที่กำลังเก็บดอกไม้อยู่ในทุ่งต่างหวาดกลัวลมพายุรีบกลับเข้าเมืองทันที หอบพืชพันธุ์หอมฟุ้งที่เก็บมาได้ไว้ในชายเสื้อทูนิค เมื่อเห็นชายแปลกหน้าขี่ม้ามาแต่ไกล ๆ พวกนางก็ตั้งเสื้อคลุมขึ้นมาปิดหน้าตามธรรมเนียมของชาวอนารยะ แต่ขณะที่ไกจิสเฉียดเข้าไปใกล้เด็กสาวซึ่งท่วงท่าสง่างามและอารมณ์หุหุราเหมือนจะบ่งบอกว่าป็นนายหญิงของกลุ่ม ลมกระโชกก็พัดผ้าคลุมหน้าของสาวน้อยลอยละล่องราวกับขนนกปลิวไปไกลเกินจะตามเก็บ นางคือนิสเซีย ธิดาของเมกาปิซัส ซึ่งกำลังยืนใบหน้าเปลือยเปล่าอยู่ต่อหน้าไกจิส หัวหน้าองค์กรธรรมดา ๆ คนหนึ่งของกษัตริย์แคนเดอเลส เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเพียงเพราะสายลมของเทพโบเรอัสเท่านั้นหรือ หรือเพราะเทพอิธอสผู้นิยมเล่นสนุกกับจิตมนุษย์แอบตัดสายคาดผ้าคลุมหน้าขาดกันแน่ แต่แม้ว่าจะอย่างไร ไกจิสก็นั่งนิ่งซึ่งยามได้ยลโฉมนางผู้งามราวเมดูซา จีบชุดกระโปรงของนิสเซียหายเข้าไปหลังประตูเมืองนานแล้ว เขาก็ยังไม่คิดจะออกเดินทางต่อ ชายหนุ่มรู้สึกว้าวุ่นได้พบกับลูกสาวของเจ้าเมืองทั้งที่ไม่มีเหตุผลมาสนับสนุน การพบกันราวได้เห็นญาติพี่น้องญาติคลั่งกับความคิดที่ครอบงำเขาอยู่ขณะนี้ จนเขาอดเห็นค่ากลางของชะตากรรมและแผนการที่เทพเจ้ากำหนดไม่ได้ จะว่าไปแล้ว เขาต้องการสวมมงกุฎลงบนศีรษะนั้น จะมีใครคู่ควรไปกว่านางอีกเล่า แต่จะเป็นไปได้อย่างไรกันที่ไกจิสจะมีบัลลังก์ไว้ครอบครองคู่กับผู้อื่น เขาไม่ได้พยายามทำให้ความเพ้อฝันเกิดขึ้นจริง ไม่ได้พยายามตรวจสอบให้แน่ใจว่านั่นเป็นธิดาของเมกาปิซัส ซึ่งโชคชะตาผู้เป็นนักมายากลยิ่งใหญ่ได้เผยให้เห็นโฉมหน้าอันลึกลับของนาง นิสเซียหนีไปรวดเร็วจนเขาไม่น่าจะตามหานางพบ ยิ่งไปกว่านั้น เขาทั้งตะลึงงัน ลุ่มหลง และคล้ายถูกสายฟ้าฟาดมากกว่าที่จะรู้สึกต้องมนต์เสน่ห์ของวิญญาณเหนือมนุษย์หรือความงามเหนือจินตนาการเช่นนี้

ถึงกระนั้น ภาพที่ได้เห็นเพียงชั่วครู่ก็สลักลึกลงในใจของเขา ดังลวดลายที่เหล่าประติมากรจำหลักบนงาช้างด้วยเหล็กแหลมเผาไฟจนแดงฉาน เขาพยายามลบภาพของนางด้วยแรงทั้งหมดที่มี เพราะความรักซึ่งมิให้นิสเซียนั้นยังความพริ้งพริ้วให้เกิดขึ้นในตัวเขา แต่ก็ไม่สำเร็จ ความสมบูรณ์แบบที่บรรลุดังนี้ย่อมสิ้นคลอนจิตใจ และหญิงสาวที่งดงามราวเทพีจึงแต่จะมอบความพินาศให้แก่มนุษย์ที่อ่อนแอ พวกนางสรรค์สร้างขึ้นเพื่อให้มีสัมพันธ์อันชู้รักกับทวยเทพ ส่วนเหล่าชายชาญ แม้จะเป็น

ผู้หาญกล้าที่สุด ก็ยอมจะยอมเสี่ยงไปกับความรักเช่นนี้ทั้งที่ตัวสั่นงันงก ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีความหวังใด ก่อเกิดขึ้นในจิตใจของไกจิส ผู้ต่อต้านและหมดกำลังใจไปลงวงหน้าด้วยรู้สึกว่าเป็นไปไม่ได้ ก่อนที่จะเอ่ยปากพูดกับนิสเซียสักคำ เขาคงต้องปลดปล่อยชุดพรางพร่างพรายดวงดาราของฟากฟ้า ถอดมงกุฎแห่งแสงสว่างของเทพพิบัส¹ พร้อมกับลืมไปเสียว่าหญิงสาวจะอุทิศตนให้แก่ชายหนุ่มที่ไม่คู่ควรเท่านั้น และลืมนำหนทางที่จะทำให้นางตกหลุมรักคือต้องปฏิบัติกับนางราวกับต้องการให้นางเกลียด

นับตั้งแต่นั้นมา สนิมพู่แห่งความเบิกบานก็ไม่ปรากฏขึ้นบนแก้มของไกจิสอีกเลย ยามกลางวัน เขาเฝ้าคร่ำครวญตรอมตรม และรู้สึกคล้ายกำลังเดินเดียวดายอยู่ในความฝันเหมือนกับมนุษย์ผู้ได้เห็นเทพเจ้า ยามกลางคืน ก็ถูกรอรับด้วยความฝันที่มีนิสเซียนั่งเคียงข้างบนกองหมอนอิงสีแดง ขนบข้างด้วยตัวกริฟฟินทองค่านมขุทองพระโรง

ดังนั้น เมื่อไกจิสซึ่งเป็นคนเดียวที่สามารถพูดถึงนิสเซียได้โดยเข้าใจเรื่องราวดีไม่ได้เอ่ยปากพูดอะไร ชาวซาร์ติสจึงได้แต่คาดเดา แต่ต้องยอมรับว่าการคาดคะเนนั้นทั้งพิลึกพิลั่นและน่าเหลือเชื่อล้วน ๆ ความงามของนิสเซียซึ่งซ่อนอยู่หลังผ้าคลุมหน้ากลับกลายเสมือนตำนาน ภาพวาดหรือบทกวีที่ต่างคนต่างก็เสกสรรค์ปั้นแต่งไปตามอำเภอใจ

“ถ้าเรื่องที่ชาวบ้านลือกันไม่ใช่เรื่องโกหกนะ” ชายหนุ่มเจ้าสำราญแห่งกรุงเอเธนส์คนหนึ่งจึงจำใจถาม เมื่อวางบนไหล่เด็กชายชาวเอเชีย “ความงามของเหล่านางคณิกาอย่างพลาทอน อาร์เคียแนสซา หรือธากัสก็อาจเทียบได้กับหญิงอนารยะคนงามนางนี้ ถึงอย่างนั้น ข้าแทบไม่เชื่อเลยว่านางจะมีราคาเท่านั้นที่อาโนแห่งโคลีฟอน ผู้ที่ข้าซื้อมานั่งคินด้วยราคาเป็นทองที่นางใช้แขนขา ๆ ทั้งสองข้างล้วงลงไปในหีบไม้สนซีดาร์จนสุดแล้วกอบขึ้นมา”

“เมื่อมาอยู่เคียงข้างกัน” ขุนนางผู้คิดไปเองว่าตนรู้ทุกเรื่องดีกว่าใคร ๆ เอ่ยเสริม “เมื่อมาอยู่เคียงข้างกัน ธิดาของท้องฟ้าและท้องทะเลดูเป็นสาวใช้ชาวเอธิโอเปียไปเลย”

“ที่ท่านพูดเมื่อครู่ถือเป็นคำลบลู่ และแม้ว่าเทพีอะโฟรไดท์จะใจดีและมีเมตตา แต่จงระวังอย่าไปทำให้นางพิโรธละ”

“ให้เฮอร์คิวลิสเป็นพยาน” นี่ถือเป็นคำสาบานอันศักดิ์สิทธิ์ในเมืองที่ปกครองโดยทายาทของวีรบุรุษผู้นี้ “ข้าไม่กลับคำพูดหรอก”

“แล้วท่านเคยเห็นนางหรือ”

“ไม่เคย แต่ข้ามีทาสที่เคยรับใช้นิสเซียเมื่อนานมาแล้ว มันเล่าให้ข้าฟังเป็นร้อยเรื่อง”

“แล้วจริงหรือไม่” หญิงสาวลึกลับถามด้วยท่าทางไร้เดียงสา นางสาวมัลลิสซุทนิสซิมพูนอ่อน แก้มทั้งสองข้างปิดสีแดงเรื่อ และเรือนผมชโลมน้ำมันจนเงางาม ทั้งหมดนี้ล้วนแสดงให้เห็น

¹ ผู้เขียนหมายถึงเทพอพอลโล

ความฝันใฝ่อันไม่มีวันเป็นจริงที่จะไขว่คว้าวัยเยาว์ซึ่งอันตรธานไปนานแล้วกลับคืนมา “จริงหรือนี่ นิสเซียมีตาดำสองลูกในตาแต่ละข้าง ข้าว่ามันต้องน่าเกลียดเหลือประมาณ และข้าก็ไม่เข้าใจว่าราชาแคนเดอเลสไปหลงใหลคนพิกลพิการเช่นนี้ได้อย่างไร ในเมื่อในกรุงซาร์ดิสและอาณาจักรลิเดียไม่ได้สิ้นไร้หญิงซึ่งมีดวงตางดงามไร้ที่ติเสียเมื่อไหร่”

ระหว่างที่กล่าวถ้อยคำด้วยท่าทีสะอิดสะอื้นและปรุแง ลาเมียก็ล้วงคันฉ่องโลหะหลอมออกมาจากหน้าอกและชม้อยชม้ายตาดู แล้วจัดปอยผมที่ลมเจ้ากรรมพัดกระเซิงให้เข้าที่

“เรื่องที่นางมีตาดำสองลูก ข้าว่าเหมือนกับนิทานก่อนนอนของพวกแม่นมเลย” ขุนนางผู้รอบรู้เอ่ย “แต่ที่แน่ ๆ นิสเซียมีสายตาที่แหลมคมมากเสียจนมองทะลุกำแพงได้ เมื่อเทียบกับนางแล้ว แมวป่าก็สายตาสั้นไปเลย”

“คนที่จริงจังพูดเรื่องไร้สาระแบบนี้หน้าตาเฉยได้อย่างไร” ชายมีฐานะคนหนึ่งขัดขึ้น เขามีศีรษะล้านเลี่ยนและไว้เครายาวสีขาวโพลนซึ่งเขาเอานิ้วลูบระหว่างที่พูด ดูราวเป็นผู้ทรงอำนาจ ทรงภูมิปัญญา “ความจริงก็คือธิดาของเมกาบิชัสย่อมมองเห็นไม่ชัดเจนไปกว่าท่านหรือข้าหรือก แต่เพียงเพราะทูตโมส นักบวชชาวอียิปต์ผู้รอบรู้เรื่องความลับวิเศษมากมาย ได้มอบหินปริศนาที่พบในห้วงม้งกรให้นาง และอย่างที่ทุกท่านทราบดี หินก้อนนี้มีคุณสมบัติทำให้สายตาของผู้ครอบครองมองเห็นมืดและวัตถุที่บ่งแสงที่สุดได้ นิสเซียพกหินนี้ไว้ในผ้าคาดเอวหรือไม่ก็บนกำไลข้อมือตลอดเวลา นี่คือการมาเรื่องถกเถียงพิเศษของนาง”

คำอธิบายของชายมีฐานะฟังดูสมเหตุสมผลที่สุดสำหรับคนในกลุ่มที่เรายพยายามถ่ายทอดบทสนทนาของพวกเขาออกมา ส่วนความเห็นของลาเมียและขุนนางผู้รอบรู้ก็ตกไปเพราะไม่สมจริง

“อย่างไรก็ตาม” ชายคนรักของทีอาโนเอ่ยขึ้นบ้าง “เดี๋ยวพวกเราจะได้รู้คำตอบกันแล้ว เพราะข้าคิดว่าได้ยินเสียงแตรมาไกล ๆ และไม่ต้องมีสายตาอย่างนิสเซีย ข้าก็เห็นมหาดเล็กตรงโน้นเดินถือพัดโบกมาประกาศว่าขบวนเจ้าสาวจะมาถึงแล้ว และเริ่มจัดแถวชาวเมือง”

เมื่อได้ยินข่าวนี้นิ่งพรวดออกไปอย่างรวดเร็ว บรรดาชายกำยำก็ใช้ศอกแหวกทางเพื่อที่จะได้อยู่แถวหน้า เหล่าเด็กชายผู้ปราดเปรียวก็โอบเสายพยายามปีนขึ้นไปนั่งบนบัวห้าวเสา ส่วนคนอื่น ๆ ก็ปีนขึ้นไปนั่งสบาย ๆ ตามคาบทั้งหัวเข่าถลอกปอกเปิกเพราะครูดกับเปลือกไม้ แม่ ๆ จับลูก ๆ ขึ้นนั่งบนไหล่และกำชับให้เกาะคอแม่ดี ๆ สำหรับผู้ที่โชคดีได้อยู่ในบ้านติดถนนซึ่งแคนเดอเลสและนิสเซียจะผ่าน พวกกันชะงักศีรษะจากบนหลังคา หรือไม่ก็ลุกจากกองหมอนอิงที่เอนกายอยู่มาเฝ้าศอกมอง

เสียงพิณพาดด้วยความยินดีและโล่งใจดังขึ้นท่ามกลางฝูงชนที่เฝ้ารอมานานหลายชั่วโมง เพราะรังสีจากดวงอาทิตย์เที่ยงวันเริ่มทึมทมิฬ

ขบวนนักบวชสวมชุดเกราะหนักอึ้ง ทั้งเสื้อเกราะหนังควายปิดทับด้วยแผ่นโลหะ หมวกนักบวชประดับพู่ขนม้าย้อมสีแดง สนับแข้งตอกแผ่นดีบุก สายคาดดาบตกแต่งหัวหมุด โล่ *ประทับตรา*

ราชวงศ์ และดาบสำริด พวกเขาเดินตามหลังแถวนักเป่าแตรที่เป่าลมเต็มปอดเข้าไปในท่อยาวสะท้อนแสงแดดแวววับ ม้าศึกขาวสล้างตั้งเท้าของนางพรายเรทีสน่าจะใช้เป็นแบบให้พิณดี้อำหลักกลางบนช่องรูปสลักของวิหารพาร์เธนอนในอนาคติยิ่งนัก เนื่องด้วยท่วงท่าอันงามสง่าและสายเลือดอันบริสุทธิ์ของพวกเขา

ไกจิสผู้ที่ซื้อสมตัว เนื่องจากนามของเขาในภาษาลิเดียหมายถึง *บุรุษรูปงาม* เป็นคนเดินนำหัวขบวน เครื่องหน้าหล่อเลิศของเขาดูราวรูปสลักหินอ่อน เพราะใบหน้านั้นขีดเผือดด้วยเพ็ญจำได้ว่าหญิงสาวที่สายลมบังอาจพัดผ้าคลุมจนเขาเห็นใบหน้าของนางใกล้เคียงกับกำแพงกรุงแบกทรานั่นคือนิสเซีย แม้ว่านางจะสวมผ้าคลุมเจ้าสาวอยู่ก็ตาม

“ไกจิสผู้หล่อเหลา ดูเศร้าเหลือเกิน” เด็กสาวคุยกัน “หญิงที่มันใจในความงามของตนคนใดได้ดูถูกความรักของเขา หรือหญิงที่ถูกเขาทอดทิ้งคนใดได้ขอให้แม่เมดในอาณาจักรเรซซาลีร่ายมนต์สาปแช่งใส่เขาอีก หรือแหวนเวทมนตร์ที่ว่ากันว่าเขาเจอในสีข้างของม้าทองแดงกลางป่าน่าจะเสื่อมความขลังไปแล้ว และอาจทรยศเจ้านายโดยทำให้เขาหยุดลงหนทางที่ต่อหน้าแวตาดำเนินตักใจของสามีที่ซื่อสัตย์ ซึ่งเชื่อว่าอยู่คนเดียวในห้องหอก็ได้กระมัง”

“เขาคงสูญเสียเงินตะลันต์และเงินดรักมาไปกับเกมพนันของเจ้าชายพาลามิดีส หรือไม่ก็หงุดหงิดที่ไม่ได้รางวัลการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกระมัง เขาคาดหวังกับไฮพิริอัน ม้าของเขามาก”

ไม่มีข้อสันนิษฐานใดถูกต้อง ไม่มีใครนึกออกกว่าเป็นเรื่องอะไร

ต่อจากกองทัพที่ไกจิสเป็นผู้บัญชาการ ก็เป็นกลุ่มเด็กหนุ่มสวมมงกุฎกึ่งยี่เซ่ง เดินสี่พินงาข้างบรรเลงเพลงกล่อมหอดตามธรรมเนียมของชาวลิเดีย พวกเขาสวมเสื้อทูนิกสีชมพูปกปลายประแจเหลี่ยมสีเงิน เส้นผมเป็นลอนหนายาวประบ่า

พวกเขาเดินนำขบวนทาสแบกของกำนัล ทาสเหล่านั้นเปลือยอกให้เห็นร่างกำยำและกล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ จนแม้กระทั่งนักกีฬาผู้ทรงพลังยังอิจฉา

พวกเขาแบกเสลี่ยงบรรทุกของกำนัลตามแต่น้ำหนักของวัตถุ สองคนบ้าง สี่คนบ้าง หรือนักกว่านั้น บนเสลี่ยงมีทั้งไหสำริดใบเซื่องจากเมืองคอร์ินธ์ที่แกะสลักโดยศิลปินผู้มีชื่อเสียง แจกันเงิน แจกันทองประดับด้วยรูปนูนต่ำ และหุ้บผสมผสานลวดลายสัตว์ประหลาด เครื่องเคลือบ และสตรีเปลือยร่างได้อย่างงดงาม เหยือกน้ำวิจิตรสำหรับใช้ล้างเท้าแขกผู้สูงศักดิ์ คนโทฝังอัญมณีล้ำค่าบรรจุเครื่องหอมหายาก เช่น กายานจากคาบสมุทรอาหรับ อบเชยจากอินเดีย โกฐขมิ้นจากเปอร์เซีย น้ำมันกุหลาบสกัดจากเมืองสมอร์นา เป็นต้น คามคลินหรือกระถางเผากายานใบเล็กพร้อมฝาเจาะรู หีบทำจากไม้สนซีดาร์และงาช้างฝีมือประณีตซึ่งไม่มีใครนอกจากผู้ประดิษฐ์วิธีเปิดอันลึกลับซับซ้อน ภายในบรรจุกำไลทองแห่งโอฟีร์ สร้อยไข่มุกสีเหลืองรุ้งแสนสวย ตะขอเสื้อคลุมฝังทับทิมและโกเมน ในหีบเครื่องสำอางมีฟองน้ำสีทอง คิมดัดผม ตะไบเล็บฟันแมวน้ำ แป้งผัดหน้าสีเขียวจากอียิปต์ที่จะกลายเป็นสีแดงสดใสเมื่อสัมผัสผิว ผงสีสำหรับแต่งเปลือกตาและคิ้ว และทุกสรรพสิ่งที่จิตรสตรี

สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อประติณโณม บนเสลียงคันอื่น ๆ บรรทุกชุดกระโปรงผ้าขนแกะเนื้อเนียนนุ่มที่สุด สีแดงล้วนทั้งหมด ไต่ตั้งแต่สีแดงเฉิดฉายของดอกกุหลาบไปจนถึงสีแดงแก่กำของน้ำองุ่น ชุดกระโปรง *กาลาซีริส* ตัดด้วยผ้าเมืองคาโนปัส ช่างย้อมโยนผ้าขาวลงหม้อย้อม และด้วยสารช่วยย้อมหลากหลาย ชนิดในน้ำย้อม ผ้าที่ย้อมเสร็จจึงมีสีสวยสด เสื้อทูนิกซึ่งนำเข้าจากอาณาจักรเซริกาแสนมหัศจรรย์ ณ สุดขอบโลก ทอด้วยเส้นไหมจากตัวหนอนที่อาศัยอยู่บนใบไม้ เนื้อผ้าของชุดเนียนละเอียดเสียจนสอดผ่านแหวนได้สบาย ๆ

ผิวของทาสชาวเอธิโอเปียเป็นมันล้นราวกับนิล คาคาเชือกเส้นเล็ก ๆ ไขว่รอบศีรษะเพื่อกันไม่ให้เส้นเลือดที่หน้าผากแตกขณะพยายามแบกหามสัมภาระ พวกเขาอัญเชิญรูปสลักของเฮอร์คิวลิส บรรพบุรุษของแคนเดอเลสมาอย่างอลังการ รูปสลักมหิมานี้ทำจากงาช้างและทองคำ พร้อมด้วย ตะบอง หนังสือโตแห่งเนเมอา แอปเปิลสามผลจากสวนของนางอัปสรเฮสเพริเดส และเครื่องประกอบ ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย

รูปสลักของเทพีรีนัสแห่งฟากฟ้าและเทพีรีนัสพระมารดรทำด้วยหินอ่อนจากเกาะปารอส สลักโดยศิษย์ฝีมือเยี่ยมของสำนักแห่งเมืองซิซิออน เนื้อหินอ่อนโปร่งแสงขึ้นมันเงามราวกับพยายามจะนำเสนอเนื้อหนังมังสาอันอ่อนเยาว์ชั่วนิรันดร์แห่งเหล่าเทพผู้เป็นอมตะ ตามหลังขบวนแท่นรูปสลัก เฮอร์คิวลิส ซึ่งทรวดทรงหนาและกล้ำเนื้อปูโปนเป็นมัดขับให้สัดส่วนเรือนร่างของกัญญาเทพีดู ลงตัวและสง่างามยิ่งขึ้นไปอีก

ภาพวาดความพ่ายแพ้ของชาวมักเนทสบนแผ่นไม้สนเทศเมียบของศิลปินบูลาร์คัสซึ่ง แคนเดอเลสท่อมทองซื่อมาเรียกเสียงฮือฮาด้วยความชื่นชมจากคนจำนวนมาก ทั้งด้านความสมบูรณ์แบบของภาพวาด ความสมจริงของท่าทาง และความกลมกลืนของสีสันทัน แม้ว่าศิลปินจะใช้สีเพียงแค่สี่สีเท่านั้น ได้แก่ สีขาว สีเหลืองจากกรูเอนส์ สีแดงจากอาณาจักรพอนทัส และสีดำสนิท กษัตริย์หนุ่ม ชื่นชอบทั้งภาพวาดและรูปสลัก บางทีอาจจะมีมากกว่าที่กษัตริย์ควรจะไปรดด้วยซ้ำ และเขามักซื้อ ภาพวาดที่มีราคาเท่ากับรายได้ประจำปีของเมืองเมืองหนึ่ง

ทั้งอุฐนอกเดี่ยวและสองนอกตกแต่งเลิศหรู มีนักดนตรีเล่นฉาบหรือขิมฝรั่งนั่งอยู่บนคอ พวกมันแบกเสาสีทอง เชือก และผ้ากระโจมที่ราชินีสาวต้องใช้ยามเดินทางหรือไปล่าสัตว์

หากเป็นโอกาสอื่น ความยิ่งใหญ่อลังการทั้งหมดนี้คงจะทำให้ประชาชนชาวซาร์ดีสปลื้มปิติ แต่ความใคร่รู้ของพวกเขากลับพุ่งไปยังเรื่องอื่น และขณะเห็นขบวนส่วนนี้เคลื่อนผ่านไป พวกเขา กอดอกอาการตื่นเต้นไม่ได้ เด็กสาวเด็กหนุ่มหน้าตาดีที่แกว่งคบเพลิงจุดไฟกลางโพรยดอกบัวดิน เต็มพายมือกลับไม่ได้รับความสนใจจากชาวเมืองเลยแม้แต่น้อย ทุกคนล้วนใจจดใจจ่ออยากเห็น นิสเซีย

ในที่สุด ราชาแคนเดอเลสก็ปรากฏตัวบนรถเทียมม้าสี่ตัวซึ่งทั้งสง่างามและศึกักปาน อาชาของสุริยเทพ บังเหียนทองชุ่ฟองน้ำลายสีขาว แผงคอถักเป็นเปียแซมผ้าสีแดงสายสะบัด สารถิ

ที่ยืนข้างราชาควบคุมพวกมันได้ยากลำบาก จนต้องฟันเอนตัวไปด้านหลังเพื่อจะได้มีแรงกระชากมากขึ้น

แคนเดอเลสเป็นชายหนุ่มผู้เปี่ยมไปด้วยพลังกำลังสมกับที่เป็นสายเลือดของเฮอร์คิวลิส ลำคอราววัฏจักรซึ่งแทบไม่มีส่วนเว้าเชื่อมศีรษะเข้ากับไหล่ ผมดำมันสลบขดเป็นวงเล็ก ๆ พันกันยุ่ง บางปอยก็บังสายคาดมงกุฎ หูที่ทั้งเล็กและตั้งตรงแดงก่ำ แต่หน้าผากโหนกนูนตามลักษณะหน้าผากคนโบราณ แม้จะค่อนข้างแคบไปสักนิด ดวงตาของเขาเปี่ยมทั้งความอ่อนโยนและความเศร้าโศก แก้มเรียว คางกลมมนได้รับการดูแลอย่างดีริมฝีปากเผยอเล็กน้อย ท่อนแขนรavnนักกีฬาแต่มือเรียว ยาวราวสตรี ล้วนบ่งบอกว่านิสัยของเขาน่าจะไปทางกีฬามากกว่าจะเป็นนักรบ แม้ว่าเขาจะทั้งกล้าหาญ แคล่วคล่องไปทุกส่วนของร่างกาย ฝึกมาได้เก่งกาจราวชาวลาพิธ ว่ายตัดแม่น้ำที่ไหลมาจากภูเขายาม น้ำหลากเมื่อหิมะละลาย โกงคันธนูในตำนานโอดิสซีและถือโล่ของอะคิลลิสได้ แต่จริง ๆ แล้วดูเหมือนเขาไม่มีกะจิตกะใจคิดถึงเรื่องการพิชิตดินแดนหรือก่อสงคราม ซึ่งเป็นเรื่องเร้าใจสำหรับกษัตริย์หนุ่มอื่น ๆ ทว่ากลับไม่ค่อยดึงดูดสำหรับเขาเสียเท่าใด ยามเพื่อนบ้านที่หิวกระหายมารุกรานราชาก็พอใจเพียงแค่ผลักดันออกไปโดยไม่พยายามขยายเขตแดนของตน เขาชอบสร้างพระราชวังพร้อมให้คำแนะนำแก่สถาปนิก หรือสะสมรูปปั้นและภาพวาดของจิตรกรทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ เช่นผลงานของเทเลฟาเนสแห่งเมืองซิซิออน คลีอันทีสและอาร์ดิซีสแห่งเมืองคอร์ินธ์ ไฮจีโอนอน ดินิอัส ชาร์มาดาส ยูมาร์ส และคิมอน บ้างก็เป็นเพียงภาพร่าง บ้างก็ลงนาราสีเส้นหรือสีเดียว ว่ากันว่าแคนเดอเลสไม่เคยรังเกียจที่จะใช้หัตถ์จับส่วของประติมากรหรือฟองน้ำของจิตรกรเขียนภาพสีซีดจาง แม้จะเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมเท่าใดนักสำหรับเจ้าก็ตาม

ว่าแต่ทำไมเราต้องมาคุยกันเรื่องราชาแคนเดอเลสด้วย ท่านผู้อ่านต้องรู้สึกเหมือนกับชาวซาร์ติส และอยากรู้จักราชินีนิสเซียต่างหากเล่า

ธิดาของเมกาปีซัสอยู่บนข้างผิวหยาบกระด้างและใบหูกว้างราวกับธง ซึ่งอย่างหนักแน่นแต่รวดเร็วราวกับเรือทะเลยานคลื่น ทั้งวงและงาประดับด้วยเงิน สร้อยมุกเส้นเชื่องสวมรอบขาใหญ่เท่าเสา บนหลังซึ่งคลุมด้วยปกหลังแสนสวยลวดลายหลากสีจากเปอร์เซียแบกสลับคั่นตกแต่งด้วยแผ่นทองซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ประดับโอนิคซ์ ชาร์โดนิคซ์ เพริดอต ลาพิสลาซูลี และโอปอล ราชนีสาวน้อยอยู่บนนั้นร่างของนางพรางพรายไปด้วยอัญมณีมากมายจนดวงตาพร่ามัว นางสาวมาลาทรงกลมยอดแหลมที่ประดับไข่มุกเรียงเป็นลวดลายดอกไม้และตัวอักษรตามธรรมเนียมตะวันตกตามดั่งหูและใบหูเต็มไปด้วยเครื่องประดับรูปร่างเหมือนถ้วย พระจันทร์เสี้ยว และกระพรวน สร้อยลูกปัดเงินลูกปัดทองฉลุลายพันรอบคอของนางสามชั้น และยาวลงมาถึงหน้าอกกระทบกันกริ้งกรัง พาหุรัดรูปงูกลืนหางพันขดเป็นชั้น ๆ ทำด้วยมรกตฝังดวงตาทับทิมและบุษราคัม แต่ละอันมีสายสังวาลอัญมณีโยงไว้ด้วยกัน น้ำหนักของเครื่องประดับต้นแขนทั้งหมดนั้นมากเสียจนผู้ติดตามสองนางต้องคุกเข่าข้างราชินีเพื่อช่วยประคองคอทั้งสองข้างเอาไว้ นิสเซียสวมชุดกระโปรงปักลวดลายเครือเถาสีทองมีผลเป็นเพชรแวววาว

ฝีมือของคนงานจากเมืองไทร์ สวมทับท่อนบนด้วยเสื้อทูนิกันจากกรุงเปอร์เซโปลิส ชายเสื้อยาวเกือบถึงเข่า และแขนเสื้อผ่าข้างกลัดกระดุมแซฟไฟร์ นางพันเอวตั้งแต่สะโพกถึงกระเบนเหน็บด้วยแถบคาดเอว ทำจากผ้าฝ้ายแคบตกแต่งสีเส้นด้วยริ้วลายและกึ่งก้านสาขา อย่างที่มีเพียงเด็กสาวชาวอินเดียเท่านั้นที่รู้วิธีประกบจีบให้เป็นรูปสมมาตรและลวดลายต่าง ๆ ทางเกงขายาวผ้าลินินซึ่งชาวฟินิเซียตั้งชื่อว่า ผ้าซินดอน ร้อยกระดุมทองกระดุมเงิน เป็นพัสดราภรณ์ชิ้นสุดท้ายที่มาเสริมความวิจิตรพิสดารให้แก่เครื่องแต่งกายทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากรสนิยมของชาวกรีกโดยสิ้นเชิง แต่น่าเสียดายเหลือเกิน *ฟลามเมอุม* หรือผ้าคลุมหน้าสีหญ้าฝรั่นปกปิดใบหน้าของนิสเซียเสียมิดชิด ถึงแม้ว่าจะมีผ้าคลุมหน้าหญิงสาวก็ยังดูอึดอัดรำคาญที่เห็นสายตามากมายจับจ้องมาที่นางเพียงคนเดียว นางจึงส่งสัญญาณให้ทาสที่อยู่ข้างหลังลดกลดขนนกกระจอกเทศลงอยู่เบื้อง ๆ กันตัวนางให้มิดชิดขึ้นจากฝูงชนที่ฮือเข้ามาหา

ไม่ว่าแคนเดอเลสจะขอร้องสักเท่าใด ก็ไม่อาจโน้มน้าวนางให้เปลื้องผ้าคลุมหน้า แม้ในวาระเฉลิมฉลองเช่นนี้ก็ตาม หญิงสาวจากเผ่าอนารยชนปฏิเสศที่จะเผยความงามต้อนรับสายตาของชาวเมือง ความผิดหวังช่างใหญ่หลวงนัก ลาเมียอ้างว่านิสเซียไม่กล้าเผยใบหน้าเพราะกลัวคนจะเห็นตาตำข้างละสองลูก หนุ่มเจ้าสำราญยังคงมั่นใจว่าที่อาโนแห่งเมืองโคโลพอนงามกว่าราชินีแห่งกรุงซาร์ดิส ส่วนไกจิส หลังจากสั่งให้ช่างคุกเข่า ก็ถอนหายใจเมื่อได้เห็นนิสเซียเหยียบหัวทาสชาวตามัสกัสที่ก้มลงต่ำบนไคมิชีวิตไปจนถึงธรณีประตูพระราชวัง อันผสมผสานความโอ้อ่าของสถาปัตยกรรมกรีกเข้ากับจินตนาการและความฟุ้งเฟ้อตามแบบฉบับเอเชีย

บทที่ 2

ในฐานะที่เป็นกวี เราก็มีสีทธิ์เล็กผ้าคลุม *ฟลามเมอุม* สีหยาฟร่นที่ห่อหุ้มกายของมเหสีสาวออกได้ นับว่าโชคดีกว่าชาวซาร์ตัสซึ่งต้องกลับบ้านกลับช่องหลังจากที่เฝ้ารอมาทั้งวัน แล้วได้แต่เพียงคิดคาดเดาไปต่าง ๆ นานา ไม่ต่างจากตอนที่ขบวนยังไม่มา

แม้ว่าชื่อเสียงของนางจะเลื่องลือขนาดไหน แต่ในความเป็นจริง นิสเซียมล้ำกว่าเสียงเล่าอ้างเหล่านั้นอีก รวากับว่าระหว่างสรรค์สร้างนางขึ้นมา ธรรมชาติได้ตั้งใจลงมือกระทำจนสุดความสามารถ และยังได้รับการให้อภัยอยู่ดีแม้จะลองผิดลองถูกหรือทำพลาดพลั้งไปบ้าง อาจกล่าวได้ว่าธรรมชาติเองก็รู้สึกริษยาต่อผลงานอันพิลาสพิไลในอนาคตของประติมากรกรีก จึงอยากลงมือปั้นรูปด้วยตัวเองบ้าง และแสดงให้เห็นว่าธรรมชาติยังเป็นเจ้าแห่งวงการประติมากรรมเช่นเดิม

เกล็ดหิมะ แสงวิบวับของไม้ก้านหินอ่อนจากเกาะปารอส และกลีบดอกต้นเทียนเป็นมันเงาจะทำให้ภาพสสารอันสมบูรณ์แบบที่มาประกอบเป็นร่างของนิสเซียได้บ้าง เนื้อหนังละเอียดบอบบางปล่อยให้แสงทะลุผ่านและก่อให้เกิดเป็นโครงร่างโปร่งใส ส่วนโค้งส่วนเว้าออร์ซกรลิ่งเกลาราวเสียงดนตรี หากมองในอีกมุมหนึ่ง ผิวเนื้อของนางเอบอาบแสงอาทิตย์หรือแสงแดงสนธยาราวกับเรือนร่างหอมกรุ่นกลิ่นอายแห่งเทพ และคล้ายกำลังทอรัศมีแสงสว่างและชีวิต ใบหน้าพิสุทธิ์รูปไข่เรียวงามสง่าล้อมกรอบโลกอันสมบูรณ์แบบเอาไว้ ผู้ใดก็ไม่อาจลอกเลียนได้ ไม่ว่าจะเป็นสี่ของประติมากร พู่กันของจิตรกร หรือโวหารของกวี แม้จะเป็นแพร์กซิเทลิส อเปเลเลส หรือมิมเนอร์มัสก็ตาม คลื่นผมเป็นประกายคลอเคลียหน้าผากเกลี้ยงเกลา ประดุจทองผสมละลายโรยด้วยผงตะไบทองคำตามธรรมเนียมบาบิโลน และบนหน้าผากนี้เองปรากฏความเยือกเย็นอันไม่แปรเปลี่ยนแห่งความงามอันสมบูรณ์ราวอยู่บนบัลลังก์ประดับหินแจสเปอร์

สำหรับดวงตาของนาง แม้จะไม่ได้ตรงตามคำบอกเล่าของประชากรหัวอ่อนเสียทั้งหมด แต่อย่างน้อยก็เป็นอวัยวะที่แปลกประหลาดแต่เปี่ยมเสน่ห์ หางคิ้วสีน้ำตาลเรียวลงอย่างวิจิตรบรรจงราวกับปลายคันศรของเทพอิรอส คิ้วทั้งสองข้างเชื่อมกันด้วยเส้นขนานหนึ่งเส้นตามความนิยมของชาวเอเชีย แพขนตายาวเป็นมันวาวราวเส้นไหมตัดกับดวงตาดั่งดวงดาวสีแซฟไฟร์สองดวงที่กลิ้งไปมาอยู่บนท้องฟ้าสีเงินเจือน้ำตาล ลูกนัยน์ตาทั้งสองข้างมีรูม่านตาดำสนิทเสียยิ่งกว่าหมึกสีดำ และมีม่านตาทากสีสันไม่เหมือนใคร จากสีแซฟไฟร์เปลี่ยนเป็นสีเทอร์ควอยซ์ จากสีเทอร์ควอยซ์เป็นสีอะความารีน จากสีอะความารีนเป็นสีเหลืองอำพัน และบางครั้งก็ลอบเผยให้เห็นเม็ดทรายสีทองแวววาวและเปล่งประกายดั่งเพชรอยู่ในความลึกล้ำสุดหยั่งใต้เส้นสีเขียวที่ส่ายไปมาและกระหวัดเป็นงูมรกตเหมือนกับอัญมณีที่โปรยปรายอยู่กันทะเลสาบใสกระจ่าง รัศมีของดวงอาทิตย์ที่ดับสิ้นลง ความเจิดจรัสของโลกที่มลายหายไป และความรุ่งโรจน์ของปวงเทพบนยอดโอลิมปัสที่ถูกบดบัง คุณจะ

มากระจุกตัวฉายแสงอยู่ภายในดวงตาคู่ที่มีสายฟ้าเรืองรอง ขณะที่จับจ้องมองดวงตาคู่ นั้น เราก็หวนนึกถึงนิรันดร์ และเกิดรู้สึกวิงเวียนคล้ายกำลังโน้มตัวอยู่เหนือขอบแห่งอนันตกาล

ความรู้สึกที่ฉายผ่านนัยน์ตาพิเศษคู่นี้ก็หลากหลายพอ ๆ กับสีสันทนของมัน บางครั้งเปลือกตาทั้งสองข้างก็แง้มออกราวทวารของเคหสถานกลางหาว ดวงเนตรงามเชื้อเชิญพวกท่านให้เข้าไปยังสรวงสวรรค์แห่งแสงสว่างบนชั้นฟ้าและสุขเกษมไร้คำบรรยาย ให้คำมั่นว่าจะทำให้ทุกความฝันของท่านทวีสุขเป็นสิบเท่าร้อยเท่า ราวสามารถคาดเดาความคิดที่ซุกซ่อนอยู่ในจิตวิญญาณของท่านได้ บางครั้ง สายตานี้ก็สุดจะทะลุทะลวงประดุจดังโล่อันสรรค์สร้างขึ้นจากใบมีดเจ็ดเล่มซ้อนทับด้วยโลหะแข็งแกร่งยิ่งยวด เพียงมองมา สายตาท่านต้องหลบเหมือนศรีลั่นคมลั่นฤทธิ์ ขมวดคิ้วนิค กลอกตาหน้อยก็ทรงพลังยิ่งกว่าอสนีบาตของมหาเทพซุส ฟาดท่านขณะที่กำลังตะเกียกตะกายป่ายปิ้นสุดกำลังไปยังยอด ให้ร่วงหล่นลงสู่ความว่างเปล่าลึกล้ำจนไต่กลับขึ้นมาไม่ได้ แม้แต่ไทฟอนที่ดึนรณอยู่ใต้ภูเขาเอ็ตนาก็ไม่อาจต้านภูผาแห่งความเหี้ยมหยามที่นัยน์ตาคู่ นั้นกระหน่ำใส่ท่านขึ้นมาได้ เรารู้ว่า แม้จะใช้ชีวิตมาสี่พันปี มีรูปโฉมประดุจบุตรผสมทองของเลโอ พรสวรรค์ของออร์ฟิอัส อำนาจไร้ขอบเขตของกษัตริย์แห่งอาณาจักรอัสซีเรีย สมบัติจากเหล่าคาปิรี เทลคิเนส และดักทิลส์ ผู้เปรียบเสมือนเทพเจ้าแห่งสมบัติใต้พิภพ เราก็ไม่อาจใช้ถ้อยคำที่นุ่มนวลมาพูดถึงดวงตาคู่ นี้ได้

บางครั้ง นัยน์ตาคู่ นั้นฉายแวววันทแดสนหยาดเอี่ยมและเย้ายวน ส่งกระแสและทอประกายทึมแห่งรุนแรงเสียจนความเย็นชาของเนสเทอร์และไพธอสคงจะหลอมละลายหายไปได้ ประสบพบเจอ ดุจซี่ผิงบนปีกของอิคารัสเมื่อบินเข้าใกล้รัศมีของดวงอาทิตย์ เพื่อให้ได้เห็นแววตานี้สักครั้ง เราคงยอมจุ่มมือลงไปในโลหิตของเจ้าบ้าน ไพรยปรายอังคารของบิดาไป กับสายลมทั้งสี่ทิศ โค่นรูปเคารพของปวงเทพเจ้า และขโมยไฟจากสรวงสวรรค์เหมือนกับโพรเมธิอัส หัวขโมยผู้ประเสริฐ

อย่างไรก็ตาม คงต้องกล่าวว่าแววตาปกติที่สุดของนางกลับเป็นสายตาที่บริสุทธิ์ชวนหดหู่ เย็นชาทว่าสูงส่ง เฉยชาต่อความหลงใหลของมนุษย์ทุกรูปแบบ ถึงขนาดทำให้ดวงตาสุกสว่างของเทพีพีบี² และดวงตาสีเขียวน้ำทะเลของเทพีอีนาคูเปี่ยมตัณหาและปลุกเร้ายิ่งกว่าดวงตาของเด็กสาวจากกรุงบาบิลอน ผู้อุทิศร่างกายของตนถวายเทพีมิลิตตาภายในวงเชือกกลางวิหารพระสุคตทเบโนท พรหมจรรย์ไร้ผู้พิชิตของเทพีกรีกทั้งสองถึงกับดูท้าทายความรักยิ่งนัก

แก้มของนิสเซียที่ไม่เคยมีสายตาของมนุษย์คนใดเคยกล้ากราบ ยกเว้นสายตาของไกจิส เมื่อวันที่ผ้าคลุมหน้าปลิดปลิว เปล่งปลั่งดังดอกไม้แรกแย้มแต่มีสีอ่อนระเรื่อ สัมผัสผิวและไรขนอ่อนนุ่มละมุนอย่างที่เป็นหน้าภรรยาของเราซึ่งตากแดดตากลมตลอดเวลาไม่อาจเทียบเคียงได้แม้แต่เศษเสี้ยว ความเอียงอายขับให้มวลเมฆสีชมพูเร่งรุดมาประดับนวลปรางราวกับน้ำสีกัดสีแดงชาดหยาดลง

² ผู้เขียนหมายถึงเทพีไดอานา

ในถ้วยบรรจุน้ำมันเต็มปรี และเมื่อไม่มีความรู้สึกใดมาแต่งแต้ม แก้มจะทอแสงสีเงิน อวลไอรุ่น เหมือนกับเสวตศิลาที่เรืองแสงจากภายใน ดวงจิตพราวเสน่ห์ของนางประดุจดังดวงโคมิที่เราเห็นผ่าน ผิวเนื้อบางใสของนาง

ริมฝีปากได้รูปสมบูรณ์แบบของนางคงหลอกล่อล่อภรรมาให้สับสน มุมปากทั้งสองข้างโค้ง ได้รูป ริมฝีปากแดงเข้มเต็มอ้ม จนทวยเทพคงแทบจะลงจากวิมานบนยอดเขาโอลิมปัสเพื่อมาสัมผัส เรียวโอษฐ์แห่งนางด้วยริมฝีปากชุ่มชื้นอันเป็นอมตะหากความริษยาของเหล่าเทพไม่ได้ยับยั้งเอาไว้ อากาศช่างแสนโศกเศร้าที่ได้พัดผ่านทางปากสีแดงและฟันขาวดั่งมุก ทั้งยังได้ขยายโพรงจมูกโด่งเป็นสัน เรือสีชมพู ราวเลื่อมมุกในเปลือกหอยซึ่งทะเลซัดมาเกยฝั่งเกาะไซปรัสแทบทำเทพีวีรียาสยามกำเนิด จากมหรณพ แต่ก็เช่นนี้แล มีความสุขมากมายมหาศาลที่ส่งมอบไปยังสรรพสิ่งซึ่งไม่มีวันเข้าใจเลยว่า กำลังได้เสพสุข ชายมารักใดเล่าจะไม่อยากเป็นเสื้อพูนิกของยอดดาใจหรือสายน้ำในอ่างของ เจ้าหล่อน

นิสเซียก็ประจักษ์เดียวกัน หากเราจะสรรหาคำมาพรรณนาถึงนางหลังจากได้กล่าวถึง ใบหน้าของนางเพียงคร่าว ๆ ถ้าภาษามัวชั่วแบบดินแดนทางเหนือของเรามีเสรีภาพอันเร้าร้อนและ แรงขับเคลื่อนอันแผดเผาอย่างในเพลงชาโลมอน ปลุกเร้าให้เกิดภาพความทรงจำแห่งดอกไม้ กลิ่นหอม ดนตรี และแสงแดดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน ทั้งเอ่ยอ้างถึงสรรพสิ่งที่การสรรค์สร้างบันดาลให้เกิดเป็น ภาพอันเจิดจรัสและเฝ้าผ่านทางมหัศจรรย์แห่งภาษา อาจจะโดยการใช้ถ้อยคำอุปมา เราก็คงพอ ให้ภาพพจน์ที่รุ่มร่าของนิสเซียได้บ้าง แต่มีชาโลมอนเพียงคนเดียวที่ได้รับอนุญาตให้เปรียบเทียบนาสิก ของสตรีเลอโฉมกับหอคอยแห่งเลบานอนที่หันหน้าไปทางกรุงดามัสกัส แล้วจะมีอะไรสำคัญไปกว่า จมูกของสาวงามอีกเล่า ถ้าเฮเลน ธิดาผิวเผือกของทินเดรียสเกิดมาจุมูกแบน สงครามกรุงทรอยจะ เกิดขึ้นล่ะหรือ และถ้าเขมिरามีสีไม่มีใบหน้าด้านข้างได้สัดส่วนสมบูรณ์ นางจะล่อลวงกษัตริย์ชราแห่ง กรุงนิเนเวห์ และครอบครองมาลาไข่มุก สัญลักษณ์แห่งอำนาจสูงสุดได้ล่ะหรือ

แม้ว่าราชาแคนเดอเลสจะสั่งให้พานางทาสโฉมสะคราญจากเมืองไทร์ กรุงอัสเคโลน กรุงซามาร์คันด์ กรุงซัคกา และกรุงเรเซฟ นางบำเรอผู้โด่งดังจากเมืองเอเฟซัส เมืองเปอร์กาัมม เมืองสมอร์นา และเกาะไซปรัสเข้ามาในพระราชวัง แต่เขาก็ยังตื่นตะลึงกับเสน่ห์ของนิสเซีย... และไม่เคยมาระคายคายจนถึงบัดนี้ว่าจะมีความงามสมบูรณ์แบบเช่นนี้

ด้วยเหตุที่แคนเดอเลสมิฐานะเป็นสามี เขาจึงมีอิสระที่จะดื่มด่ำไปกับการเพ่งพินิจความงาม ของหญิงสาว กษัตริย์หนุ่มรู้สึกตาพร่าและมึนงงราวกับคนที่กำลังเฝ้าเฝ้าอยู่เหนือปากเหวหรือจ้องมอง พระอาทิตย์ เขารู้สึกคล้ายเป็นเจ้าของเจ้าของเจียนคลั่ง เหมือนนักบวชผู้ลุ่มหลงในพระเจ้าที่เข้ามา เติมเต็มตัวตน ความคิดอื่น ๆ มลายหายไปจากจิตวิญญาณ และจักรวาลสำหรับเขาก็เป็นเพียงแค่ม่านหมอก พร่ามัวที่มีรูปร่างของนิสเซียเปล่งรัศมีระยิบระยับ ความสุขของเขาเปลี่ยนเป็นความปิติสานต์ ความรัก ก็เปลี่ยนเป็นความคลั่งไคล้ไหลหลง แต่บางครั้ง ความปลื้มปริ่มก็ทำให้เขาตระหนก เขาเป็นเพียง

กษัตริย์ที่นำเวทนา ทายาทต่าง ๆ ของวีรบุรุษผู้จดีเป็นเทพหลังปฏิบัติภารกิจอันยากลำบาก ปุณฺชนที่มีเลือดเนื้อผู้ไม่ได้ทำอะไรเลยเพื่อให้ตัวเองคู่ควรกับทั้งหมดทั้งมวล ไม่ได้แม้แต่ปราบไฮดร่าหรือถลกหนังสิงโตเอกเช่นที่บรรพบุรุษของเขาทำ แต่กลับร่ำรรมย์กับความสุขซึ่งแม้แต่มหาเทพซุส เจ้าเหนือปวงเทพแห่งยอดเขาโอลิมปัสผู้มีเส้นผมกรุ่นกลิ่นกระยาทิพย์ก็แทบไม่คู่ควร เขาออกจะละอายใจที่ได้ครอบครองสมบัติสุดล้ำค่าชิ้นนี้แต่เพียงผู้เดียว ที่ขโมยสิ่งมหัศจรรย์ชิ้นนี้มาจากคนทั้งโลก และที่เป็นมั่งกรตัวเป็นเกล็ด เล็บแหลมคม คอยเฝ้าอุดมคติอันมีชีวิตของเหล่าคู่รัก ประติมากร และกวี ทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกเขาเคยปรารถนายามวาดหวัง ไศกเศร่า หรือสิ้นหวัง เขา กษัตริย์แคนเดอเลส ประมุขผู้นำสงสารแห่งกรุงชาร์ดิส พอจะมีหีบโทรม ๆ บรรจุไข่มุกจนเต็มเพียงไม่กี่ใบ บ่อน้ำฝนบรรจุเหรียญทองจนเต็มเพียงไม่กี่บ่อ และทาสที่ซื้อมาหรือเป็นเชลยศึกอีกสามถึงสี่หมื่นคน ได้ครอบครองสมบัติชิ้นนี้เสียเอง

ความยินดีนี้ยิ่งใหญ่มากเกินไปสำหรับแคนเดอเลส และพลังอำนาจที่เขาจะรวบรวมมาได้เพื่อเผชิญความโชคร้ายกลับมลายหายไปเมื่อเขาพบความสุข ความเปรมปรีดีเอ้อลั่นดวงวิญญาณเอกเช่นน้ำในโถต้ังไฟ และเมื่อความกระหายในตัวนิสเซียถึงขีดสุด ราชาก็อยากให้นางเงินอายและหวงเนื้อหวงตัวน้อยลง เพราะเขาจำต้องยอมทนกับนิสัยดังกล่าวของนาง เพื่อเก็บความลับแห่งความงามเช่นนี้ไว้กับตัวเพียงผู้เดียว

“โอเอ้อย” เขารำพึงรำพันในห้วงภวังค์ลึกลับซึ่งครอบงำเขาตลอดเวลาที่ไม่ได้อยู่เคียงใกล้ราชินี “ชะตากรรมของข้าช่างแปลกประหลาดเหลือเกิน ข้าเป็นทุกข์เรื่องที่น่าจะเป็นความสุขสำหรับสามคนอื่น ๆ นิสเซียไม่อยากก้าวออกจากร่มเงาของตำหนักสตรี และปฏิเสธที่จะเปิดผ้าคลุมต่อหน้าคนอื่น ๆ นอกจากข้าตามธรรมเนียมหวงตัวของชาวอนารยะ แต่กระนั้น ข้าจะภูมิใจหัวปักหัวปำขนาดไหนเวลาที่อาร์มณัฐจวนชวนใจข้าให้เห็นภาพนางประทับตระหง่านบนชานบันไดพระราชวัง ดูเจิดจรัสเลิศล้ำเหนือปวงประชาที่คุกเข่าอยู่เบื้องล่าง ช่มแสงดาวซีตเซียผู้หลงว่าเป็นดวงอาทิตย์ยามค่ำคืนให้หมองหม่นลงราวรุ่งอรุณผู้กำลังเบิกฟ้า เหล่าสตรีลิเดียผู้ทะนงตัวคิดว่าตนงดงามเอ๋ย พวกเจ้าล้วนต้องขอบคุณที่นิสเซียเก็บเนื้อเก็บตัว มิเช่นนั้น แม้ในสายตาของซุรริก พวกเจ้าจะดูอัปลักษณ์ไม่ต่างอะไรกับนางทาสตาเจียงปากหนาชาวานาฮาซีและชาวคูซ ถ้าเกิดนิสเซียเดินเปิดหน้าไปตามถนนในกรุงชาร์ดิส ต่อให้พวกเจ้าอุจู้ดั่งขายเสื้อทูนิกของบุรุษผู้มาติดพันเจ้าเพียงใด ก็ไม่น่ามีชายใดหันกลับมา หรือหากเขาหัน เขาคงถามว่าเจ้าชื่ออะไร ด้วยว่าคงได้ลิ้มเลือนพวกเจ้าไปหมดแล้ว พวกเขาคงจะพุ่งตัวไปขวางล้อรถม้าสีเงินของราชินี เพราะหมายมาดปรารถนาให้นางบดขยี้ เอกเช่นผู้จงรักภักดีแห่งลุ่มแม่น้ำสินธุที่นอนเรียงตัวเป็นทางเดินให้ศาสตาของพวกเรา เหล่าเทพที่เจ้าขายปารีสเป็นผู้ตัดสินเอ๋ย ถ้านิสเซียได้เข้าร่วมแข่งขันด้วย คงไม่มีพวกท่านองค์ใดได้รับแอปเปิล แม้แต่เทพีอะโฟรไดติ ต่อให้นางมีผ้าคาดเอวและคำมั่นสัญญาอันจะทำให้สาวงามที่สุดในโลกหลงรักขายเลี้ยงแกะผู้เป็นกรรมการก็ตาม...

“เมื่อคิดว่าความงามเช่นนี้ไม่จีรัง อนิจจา เดือนปีที่ผ่านไปจะแปรเปลี่ยนทรุดทงล้ำ เลิศราวเพลงสรรเสริญเรือนร่างอันเพราะพริ้ง หรือกวีนิพนธ์ที่แต่ละบทเรียงตัวกันตั้งส่วนไว้ส่วนโค้ง ไม่มีใครบนโลกนี้ได้เชยชมหรือมีสิทธิ์ได้เชยชมนอกจากข้า ข้าเพียงผู้เดียวที่ได้ครอบครองสมบัติ แสนวิเศษนี้ อย่างน้อย ถ้าข้ารู้วิธีใช้เส้นสายและสีสันทอกลอยแสงเงาสลักภาพใบหน้านามล้ำลงบน แผ่นไม้ หรือถ้าเนื้อหินอ่อนไม่แข็งสู้ตัวของข้าเหมือนกับแร่อันบริสุทธิ์ที่สุดบนเกาะปารอสหรือภูเขา เพนเทลิคัส ข้าคงจะได้สลักประติมากรรมเลียนแบบสรีระทรงเสน่ห์ ซึ่งอาจปัดรูปจำลองไร้ค่าของ บรรดาเทพีตกจากแท่นบูชา และหลังจากนั้น มนุษย์ในอนาคตอาจพบเศษซากบางส่วนจากรูปเงาที่ แปรเป็นหินของนิสเซียจมอยู่ใต้เลนจากน้ำท่วมโลกหรือใต้ผงธุลีของเมืองที่ล่มสลาย พวกเขาจะคุย กันว่า “นี่อย่างไร ผู้หญิงของโลกที่สาบสูญไปหน้าตาเช่นนี้เอง” และสร้างวิหารเพื่อเก็บรักษา เศษปรักหักพังอันสูงส่งนี้ แต่ข้ามีเพียงแค่ความหลงใหลคลั่งไคล้ตื่น ๆ และความรักหน้ามิดตามัว เท่านั้น ผู้ศรัทธาหนึ่งเดียวของเทพีที่ไม่มีใครรู้จัก และไม่รู้จักเผยแผ่ลัทธิของนางบนโลกใบนี้”

ดังนั้น ในตัวของแคนเดอเลส ความกระตือรือร้นแบบศิลปินได้ดับอารมณ์หึงหวง แบบชายคนรัก ความหลงใหลนั้นแรงกล้ากว่าความรัก หากเขาสมรสกับสตรีชาวกรีกจากกรุงเอเธนส์ หรือเมืองคอร์ินธ์แทนนิสเซีย จิตาของเมกาปีซผู้เลื่อมใสแนวคิดตะวันออก ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเขาจะ สั่งให้จิตรกรและประติมากรฝีมือดีที่สุดมายังพระราชวัง และมอบราชินีให้เป็นนางแบบแก่พวกเขา อย่างแน่นอน เฉกเช่นที่พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชให้แคมพาสปี นางสนมคนโปรด เป็นแบบ เปลือยต่อหน้าอเปลเลสในภายหลัง ความเพ้อฝันประเภทนี้คงไม่มีผู้หญิงคนใดต่อต้านถ้าอยู่ในดินแดน ที่บรรดาสาวบริสุทธิ์ล้วนภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนเติมเต็มประติมากรรมเลื่องชื่อให้เสร็จสมบูรณ์ บ้างก็ให้ หลังเป็นแบบ บ้างก็ให้หน้าอกเป็นแบบ แต่นิสเซียผู้เหนียวอายอดื้อนอนอยู่นั้นแล้วกว่าจะยอมปลงใจ เปลื้องผ้าคลุมหน้าออกยามอยู่ในงามมิดของห้องบรรทม และการรับเร้าของกษัตริย์ก็ทำให้นาง ตื่นตกใจมากกว่าจะทำให้เคลิบเคลิ้ม ความคิดว่าภรรยาหน้าทีต่อสามีและต้องปฏิบัติตาม ความต้องการของสามีอย่างเดียวนั้น ๆ ที่ทำให้บางครั้งนิสเซียยอมคล้อยตามสิ่งที่นางเรียกว่า ความปรารถนาชั่ววูบของราชาแคนเดอเลส

บ่อยครั้ง เขาร้องขอให้นางให้ปล่อยแพมผมสยายบนไหล่ ดังสายน้ำทองคำที่เรืองอร่าม ยิ่งกว่าแม่น้ำแพคโกลัส ให้นางสวมมงกุฎเถาไฉวและเถาลินเดนเหมือนแบคแคนทิ สวาทหญิงของ เมรัยเทพบนภูเขาเมนาลัส ให้นางเอนนอนบนหนังเสือเขียวเงินประดับดวงตาทับทิม สวมใส่เพียง แพรพรรณบางเบาราวกับริ้วเมฆาและเนื้อผ้าละเอียดยิ่งกว่าถักทอด้วยสายลม หรือให้นางยืนอยู่บน เปลือกหอยมุก และร้อยไข่มุกเป็นสายไว้กับเปี่ยมผมแทนหยदनน้ำทะเล

เมื่อได้พบสถานที่ถูกใจที่สุด เขาจะจมลึกลงไปในห้องคิดเงิบงัน มีवादไปมาในอากาศ เป็นรูปทรงคร่าว ๆ ดูคล้ายกำลังร่างภาพบนผืนผ้าใบ และเขาจะทำเช่นนั้นอยู่เป็นชั่วโมง ๆ ถ้านิสเซียผู้รักไม้นานก็จะเอื้อมระอา กับบทบาทนางแบบเต็มที ไม่เตือนเขาด้วยน้ำเสียงเย็นชาและ

เหยียดหยามว่าความสำราญเช่นนี้ไม่คู่ควรกับองค์ราชัน และขัดกับกฎของการสมรสอันศักดิ์สิทธิ์ “พฤติกรรมเช่นนี้” หญิงสาวผู้ปกปิดใบหน้าจนถึงใต้ตากล่าวระหว่างที่ปลีกตัวกลับสถานพำนักอันลึกลับที่สุดในตำหนัก “เขากระทำต่อชู้ มิใช่ต่อภรรยาผู้ซื้อสัตย์จากตระกูลสูงศักดิ์”

คำตำหนิสมเหตุสมผลนี้ไม่ได้ทำให้แคนเดอเลสปรับปรุงตัวแต่อย่างใด ความหลงใหลของเขานั้นกลับเพิ่มขึ้นสวนทางกับความเย็นชาที่ราชินีมอบให้ จนถึงขนาดที่ไม่อาจเก็บความลับอันบริสุทธิ์ผุดผ่องในเรือนหอไว้ได้คนเดียวอีกต่อไป เขาต้องมีคนสนิทเฝ้าเช่นเจ้าชายในละครโศกนาฏกรรมยุคใหม่ อย่างที่พวกท่านก็รู้ดี เขาไม่มีทางเลือกนักปรัชญาอารมณ์ร้ายหน้าตาบึ้งตึง และปล่อยแพงเครายาวสีดอกเลาบนเสื้อคลุมขาดเป็นรูพรุนเพื่อแสดงภูมิปัญญา นักรบที่เอาแต่พูดเรื่องเครื่องยิงหน้าไม้ เครื่องปาหิน หรือรถรบติดเคียว หรือขุนนางจู้จี้ผู้เต็มไปด้วยคำแนะนำและคติพจน์ด้านการเมือง แต่เป็นไกจิส ผู้ที่กิดติศัพ์เรื่องความเป็นสุภาพบุรุษทำให้เขามีภาพลักษณ์ของผู้รู้รอบเรื่องสตรี

เย็นวันหนึ่ง แคนเดอเลสวางมือบนไหล่ของไกจิสด้วยความคุ้นเคยและเป็นมิตรกว่าปกติ และเมื่อหิวตาส่งสัญญาณให้หนึ่งครั้ง ราชาก็เดินแยกออกจากกลุ่มของข้าราชสำนักพร้อมกับพูดเสียงดัง

“ไกจิส ช่วยมาบอกความคิดเห็นของเจ้าต่อรูปจำลองตัวข้าที่ประติมากรจากเมืองซิซิออนเพิ่งสลักบนพงศาวลีขุนตำร่วมกับบรรพบุรุษของข้าเสร็จหน่อยสิ”

“โอ้ องค์ราชา ความรู้ของพระองค์ย่อมสูงส่งกว่าข้าบริวารผู้ต่ำต้อย และข้ามีอาจพรรณนาได้ว่ารู้สึกเป็นเกียรติเพียงใดที่พระองค์ลดตัวลงมาปรึกษาข้า” ไกจิสตอบด้วยอาการพินอบพิเทา

แคนเดอเลสและสหายคนโปรดเดินผ่านห้องหับต่าง ๆ ที่ตกแต่งแบบกรีกโบราณ ลวดลายใบอะแคนทัสแบบคอรีนธ์และลายกันหอยแบบไอโอนิกงามกระจ่างและขัดพินล้อมบัวหัวเสา แถบลวดลายข้างฝาประดับประดาด้วยตุ๊กตารูปคนปูนปั้นหลากสีสันในชบวนแท่นและกำลังประกอบพิธีบูชาขัณฑ์ ในที่สุด พวกเขาก็มาถึงบริเวณลิ้นรั้วส่วนหนึ่งของพระราชวังเก่าซึ่งมีผนังสร้างจากหินทรงบิดเบี้ยวและก่อโดยไม่ใช่ปูนเชื่อมตามวิธีแบบไซโคลเปียน สถาปัตยกรรมเก่าแก่ขนาดใหญ่โตมโหฬารคูยิ่งใหญ่ งานก่อสร้างมหึมาตามแบบของอารยธรรมโบราณตะวันออกปรากฏร่องรอยให้เห็นได้ชัดเจนและชวนให้นึกถึงหินแกรนิตและอิฐมหาศาลสำหรับก่อสร้างในอียิปต์และอาณาจักรอัสซีเรีย มีเค้าบางอย่างของสถาปนิกรุ่นก่อนผู้สร้างหอบาเบลให้เห็นอยู่ตามเสาขนาดยักษ์ ริวร่องเว้าเขาเสาเป็นเกลียวลึก ที่บัวหัวเสาประดับด้วยหัวกระโทงสี่หัวหันหน้าชนกัน มีงูเลื้อยกระหวัดพันเป็นปมปมรัดรอบหัวกระโทงทั้งสี่ราวกับจะกลืนกินลงไป อันเป็นสัญลักษณ์ของกำเนิดจักรวาลซึ่งคลุมเครือหาผู้มีผู้ใดเข้าใจความหมายอีกต่อไปไม่ และถูกฝังไปพร้อมกับเหล่านักบวชอาวูโสแห่งศตวรรษก่อน ๆ ประตุ

ไม่ได้เป็นรูปจัตุรัสหรือรูปโค้ง แต่ออกจะเป็นรูปโค้งแหลมคล้ายหมวกทรงสูงของนักบวช ลักษณะพิเศษดังกล่าวช่วยเพิ่มเอกลักษณ์ให้สถาปัตยกรรมนี้

พระราชวังส่วนนี้สร้างให้คล้ายกับมีเฉลียงทางเดินล้อมรอบลาน พงสาวลิ้นงูดำที่แคนเดอเลสพุดถึงประดับอยู่ที่หน้ากระดานทับหลัง

ตรงกลางแผนผังจะเห็นเฮอร์คิวลีสเปลือยร่างท่อนบนนั่งอยู่บนบัลลังก์ เท้าวางไว้บนตั่งพักเท้าตามธรรมเนียมการแสดงภาพบุคคลผู้สูงศักดิ์ สัดส่วนร่างกายอันกำยำล่ำสันของเขาน่าจะทำให้ใครต่อใครสงสัยสงสัยว่าทำไมเขาจึงได้ยกฐานะให้เป็นเทพ ความหยาบกระด้างและความไม่ประณีตแบบช่างโบราณของชิ้นงานอันเนื่องมาจากปลายสีของศิลปินยุคแรก ๆ สร้างบุคลิกให้เขาเป็นเหมือนราชาคนเถื่อน รู้สึกได้ถึงความยิ่งใหญ่อันดูร้ายที่น่าจะใกล้เคียงกับบุคลิกแห่งวีรบุรุษผู้พิฆาตอสูรกายมากกว่าที่จะเป็นผลงานของประติมากรผู้ดื่มด่ำในศิลปะ

อัลเซอัส บุตรแห่งวีรบุรุษกับราชินีออมฟาเลประทับอยู่ด้านขวาของบัลลังก์ พร้อมทั้งไนน์ส เบลัส และอากรอน กษัตริย์ยุคแรกเริ่มของราชวงศ์เฮราคลิดส์ ตามด้วยลำดับกษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา ปิดท้ายด้วยอาร์ดิส อาเลียยาทิส เมเลสหรือเมอร์ซัส บิดาของแคนเดอเลส และท้ายสุดคือตัวแคนเดอเลสเอง

ราชาทุกองค์ถักผมเปียเส้นเล็ก ๆ เคราม้วนเป็นเกลียว ดวงตาเฉียง ท่าทางแข็งทื่อ ออกอาการกิริยาขุ่นเคืองเหมือนถูกบังคับ พวกเขาคล้ายมีชีวิตขึ้นมาจริง ๆ ยามอาบไล้ด้วยแสงตะวันตกดิน ประกอบกับสีออกแดงเรื่อที่กาลเวลาแต่งแต้มให้หินอ่อนท่ามกลางอากาศเมืองร้อน ข้อความที่จารึกด้วยอักษรโบราณข้างรูปของแต่ละองค์เป็นเชิงคำบรรยายประกอบยิ่งเสริมความโดดเด่นชวนฉงนให้แก่ขบวนกษัตริย์ยาวเหยียดผู้แต่งกายพิสดารไร้อารยะ

มีความบังเอิญที่ไกจิสอดสังเกตเห็นไม่ได้ นั่นคือรูปสลักของแคนเดอเลสปรากฏอยู่ตรงที่ว่างสุดท้ายทางซ้ายมือของเฮอร์คิวลีสพอดี ราชวงศ์มาบรรจบครบวงที่ตรงนี้ และถ้าจะบรรจุนายาพของแคนเดอเลสลงไปอีก คงต้องสร้างเฉลียงทางเดินแห่งใหม่และเริ่มภาพปูนดำขึ้นใหม่

แคนเดอเลสพาไกจิสเดินเจียบ ๆ ไปรอบเฉลียง แขนโอบรอบไหล่ของชายหนุ่มตลอดเวลา ท่าทางลึกลับที่จะเข้าเรื่องเหมือนลึ้มไปแล้วว่าชวนหัวหน้าองค์กรฯมายังสถานที่ปลอดคนแห่งนี้ด้วยเหตุใด

“เป็นเจ้าจะอย่างไร ไกจิส” แคนเดอเลสเอ่ยออกมาในที่สุด ทำลายความเจียบน่าอึดอัดระหว่างคนทั้งสอง “ถ้าเจ้าเป็นนักดำน้ำ และงมไข่มุกไว้ที่ติมาได้เม็ดหนึ่งจากห้วงลึกสีครามแห่งมหาสมุทรรอบโลก ความแวววาวและความบริสุทธิ์ของไข่มุกนั้นหาใดเปรียบ ทั้งยังมีราคาสูงเทียบเท่าบรรดาสมบัติราคาแพงที่สุด”

“ข้าจะเก็บซ่อนมันไว้” ไกจิสตอบ ตกใจเล็กน้อยต่อคำถามที่ไม่ได้คาดคิด “ในกล่องไม้สนซีดาร์ประดับแผ่นทองแดง แล้วเอาไปฝังในพื้นที่รกร้างและยกก้อนหินมาทับ นาน ๆ ที่ เมื่อมันใจ

ว่าไม่มีใครมองอยู่ ข้าจะไปพินิจอัญมณิล้ำค่านั้นพร้อม ๆ กับชื่นชมสีสันของท้องฟ้าที่ผสมผสานกับความแวววาวของไข่มุก”

“ส่วนข้า” แคนเดอเลสพูดต่อ ดวงตาเป็นประกายด้วยความกระตือรือร้น “ถ้าข้าเป็นเจ้าของอัญมณีงามเจิดฉายเช่นนั้น ข้าจะฝังมันไว้บนมงกุฎให้ทุกสายตาได้เชยชม ให้แสงอาทิตย์สุกสว่างได้สัมผัส เอาประกายเปล่งปลั่งมาประดับตัวข้า เฝ้ารอยยิ้มเต็มภาคภูมิคอยฟังถ้อยคำดังนี้ “กษัตริย์แห่งอัสซีเรียหรือบาบิโลน รวมไปถึงประมุขแห่งกรีซหรืออรินาซีล้วนไม่เคยครอบครองไข่มุกที่แวววาวขนาดนี้ ต่างจากแคนเดอเลส กษัตริย์แห่งกรุงซาร์ดิสและอาณาจักรลิเดีย โอรสของกษัตริย์เมอร์ซัส ทายาทของเฮอร์คิวลิส เมื่อเทียบกับกษัตริย์แคนเดอเลสแล้ว กษัตริย์ไม่ดัสผู้เปลี่ยนทุกอย่างให้เป็นทองคำก็เป็นเพียงขอทานที่ยากจนพอ ๆ กับไอริส””

ไกจิสรับฟังคำพูดของแคนเดอเลสด้วยความประหลาดใจ และพยายามทำความเข้าใจความหมายซ่อนเร้นในคำเปรียบเปรยวกไปวนมานี้ ราชาค่ายดกอยู่ในภาวะลึงโลดผิผิว ดวงตาของเขาเปล่งประกายกระตือรือร้น แก้มเป็นสีชมพูสุกปลั่ง และรูมูขยายสุดลมหายใจเข้าแรง

“ให้ตายเถอะ ไกจิส” แคนเดอเลสเอ่ยต่อโดยไม่ทันสังเกตท่าทางเป็นกังวลของนายทหารคนโปรด “ข้าเป็นนักดำน้ำคนนั้นเอง ในมหาสมุทรมนุษย์อันมืดมัว สิ่งมีชีวิตมากมายเกิดมาไม่สมบูรณ์และไม่เป็นที่ต้องการ รูปลักษณ์มากมายไม่สมประกอบหรือเสื่อมโทรม ผู้คนมากมายอัปลักษณ์ไม่ต่างจากสัตว์ เสมือนเป็นโครงร่างที่ธรรมชาติอุตสาหะสร้างขึ้นแต่ไม่สำเร็จ ต่างว้ายวนสับสนอลหม่าน ทว่าข้าก็ยังพบความงามบริสุทธิ์ เพรสิแพรว ไรต์ต่างดวง ไรต์ดำหนิ อุดมคติที่มีตัวตน ความฝันที่เป็นจริง รูปทรงที่ไม่มีจิตรกรหรือประติมากรผู้ใดสามารถถ่ายทอดลงบนผืนผ้าหรือหินอ่อนได้ ข้าได้ค้นพบนิสเซีย”

“แม้ว่าราชินีจะรักษาวลสงวนตัวทั้งขลาดกลัวอย่างหญิงตะวันออก และไม่มีชายใดนอกจากสามีเคยเห็นเครื่องหน้านั้น แต่กิตติศัพท์ที่ผ่านร้อยปากเข้าร้อยหูได้ป่าวประกาศคำชื่นชมไปทั่ว” ไกจิสพูดสนับสนุนพร้อมโค้งตัวด้วยความเคารพ

“นั่นมันเสียงลือเสียงเล่าอ้างไร้ที่มาไร้แก่นสาร ผู้คนพูดถึงนางเหมือนเวลาพูดถึงหญิงสาวทั้งหลายที่ไม่น่าเกลียดเกินไปว่าสวยกว่าเทพีอะโฟรไดติหรือเฮเลน แต่ไม่มีใครเคยระแคะระคายเลยสักนิดถึงความสมบูรณ์แบบเช่นนี้ ข้าวิงวอนนิสเซียให้ปรากฏตัวโดยไม่คลุมหน้าในงานเฉลิมฉลองสาธารณะบ้าง ในพิธีบูชาัญญบ้าง หรือยื่นเท้าศอกที่ระเบียงพระราชวังสักครู่ ให้ประชาชนได้ตื่นตันที่ได้เห็นอริยาบถหนึ่งของนาง ให้ใครต่อใครได้ชื่นชมสีผิวหน้าหนึ่งของนาง ไม่หวังตัวเหมือนบรรดาเทพที่ปล่อยให้เหล่าสาวกเห็นแค่รูปจำลองจิตคิดทำจากเศวตฉลาหรืองาช้างเท่านั้น แต่ก็ได้ผล นางไม่เคยยอมทำตามที่ข้าขอเลย แปลกดี และข้าอายุที่ต้องสารภาพกับเจ้า ไกจิสเพื่อนยาก ว่าครั้งหนึ่งข้าเคยหวง อยากซ่อนคนรักของข้าจากสายตาของทุกคน แต่ไม่มีที่ใดมีมิติพอ และไม่มีความรักใดที่คนเข้าไม่ถึง แต่ตอนนี้ข้าเปลี่ยนไปแล้ว ข้าไม่ได้คิดแบบคนรักหรือสามี ความรักของข้าหลอมละลาย

รวมกับความเลื่อมใสเหมือนกับขี้ผึ้งอ่อนนุ่มในกองไฟร้อนแรง ความรู้สึกเห็นแก่ตัวทั้งหมดจากความหึงหวงหรือการเป็นเจ้าของเจ้าเข้าเจ้าของสูญสลายไป ไม่ได้สิ ผลงานอันสมบูรณ์แบบที่สุดซึ่งสวรรค์ได้ประทานลงมายังโลกมนุษย์นับตั้งแต่วันที่โพรมีธีสซ่อนไฟไว้ใต้อกซ้ายของรูปปั้นดินเหนียวไม่ควรถูกขังอยู่ในเงามืดเย็นเยือกของตำหนักสถรียาอย่างนี้ ถ้าข้าตาย ความงามอันเร้นลับจะถูกฝังอยู่ใต้อาภรณ์สีเข้มของแม่หม้ายตลอดไป ข้ารู้สึกผิดที่เก็บซ่อนนางเอาไว้ราวกับข้ามีดวงอาทิตย์อยู่ที่บ้านและห้ามมันส่องแสงไปยังโลก เมื่อคิดถึงเส้นโค้งเว้าที่กลมกลื่นและเรียวร่างเลอเลิศซึ่งข้าแทบไม่กล้าแตะรอยจุมพิตแผ่วเบา ข้าก็รู้สึกหัวใจเกือบจะระเบิดออกมา ข้าต้องการให้มีดวงตาของสหายสักคนมาแบ่งปันความสุขร่วมกับข้า และยอมรับหลังจากพิณพิเคราะห์ถี่ถ้วนอย่างกรรมการผู้เข้มงวดยามเรานำภาพวาดมาให้ดูว่าภาพนั้นไร้อติ และเจ้าของภาพไม่ได้ตื่นเต้นไปเองเพียงคนเดียว แน่نون ข้าก็รู้สึกอยากบังอาจยื่นมือไปปลดผ้าคลุมหน้านางาเกลียดออก แต่นิสเซียผู้รักษาความบริสุทธิ์เคร่งครัดคงไม่ยอมให้อภัยถ้าข้าทำเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม ข้าไม่สามารถแบกรับความสุขอันยิ่งใหญ่เพียงคนเดียวได้อีกต่อไป และต้องการคนสนทนาแบ่งปันความเปรมปรีดิ์ของข้า เสี่ยงสะท้อนที่ตอบรับเสียงกู่ร้องชื่นชมของข้า และคนคนนั้นก็คือเจ้า”

พูดจบ แคนเดอเลสก็หายตัวไปในทางเดินลับทันที เมื่ออยู่คนเดียว ไกจิสก็อดสังเกตุไม่ได้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ข้างบังเอิญประจวบเหมาะชักนำเขาไปสู่นิสเซียตลอดเวลา โชคชะตาทำให้เขาได้พบเห็นความงามที่อยู่หลังกำแพง กันสายตาผู้อื่นจากนาง ในบรรดาเจ้าชายและเจ้าเมืองมากมาย นางเจาจะจงเลือกแต่งงานกับแคนเดอเลส กษัตริย์ที่เขาไว้ใจ และราชานี้ก็เกิดคิดพิเรนทร์ซึ่งเขาอดคิดไม่ได้ว่าเป็นเรื่องร้ายแรงอาจถึงแก่ชีวิต ราชามาบอกความลับแก่เขา ไกจิส เรื่องสิ่งมีชีวิตลึกลับที่ผู้ใดก็ไม่อาจกรายไกล และต้องการยิ่งยวดให้ภารกิจของเทพโบราณกลางที่ราบของกรุงแบคทราสำเร็จลุล่วง ปวงเทพไม่ได้ยื่นมือมาเกี่ยวข้องในเหตุการณ์เหล่านี้โดยกระนั้นหรือ วิญญาณผู้ดงามซึ่งผ้าคลุมหน้าค่อย ๆ เลิกขึ้นราวกับจะเผยฉายเขาให้ลุกเป็นไฟ กำลังชักนำให้เขาบรรลุนิยามอันยิ่งใหญ่โดยที่เขาไม่รู้ตัวกระนั้นหรือ ทั้งหมดนี้คือคำถามที่ไกจิสสงสัย แต่ด้วยเหตุที่เขา mong ทะลุนาคตอันคลุมเครือไม่ได้ เขาจึงตัดสินใจรอให้เหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น แล้วออกเดินจากลานรูปสลัก ซึ่งเงามืดเริ่มทยอยลงมาปกคลุมตามมุมต่าง ๆ และทำให้รูปจำลองบรรพบุรุษของแคนเดอเลสดูแปลกประหลาดและคุกคามมากขึ้น

นั่นเป็นเพียงแค่แสงหลอกตา หรือภาพลวงตาอันเกิดจากความหวาดวิตกกังวล ๆ ที่เวลาสนธยาท่ามกลางสิ่งก่อสร้างโบราณปลุกขึ้นมาแม้แต่ในจิตใจอันกล้าแข็งที่สุดกันแน่ ขณะก้าวข้ามธรณีประตู ไกจิสคิดว่าได้ยินเสียงคร่ำครวญแผ่ว ๆ ดังออกมาจากริมฝีปากของภาพหินปูนต่ำ และดูราวกับเฮอร์คิวลิสพยายามสุดกำลังที่จะกระชากตะบองออกมาจากหินแกรนิต

บทที่ 3

วันรุ่งขึ้น แคนเดอเลสถึงตัวไกจิสออกมา และคุยเรื่องที่พูดค้างไว้ที่ณัณียงราขวงค์เฮรากลิตส์ เมื่อหมดปัญหาว่าจะเข้าประเด็นอย่างไรดี เขาก็เปิดอกคุยกับคนสนิทได้เต็มที่ และหากนิสเซียได้ยินเขาพูด นางอาจจะยอมยกโทษที่แคนเดอเลสไปวประกาศชีวิตคู่ เพื่อสรรเสริญเยินยออย่างหลงใหลได้ปลื้มถึงเสน่ห์ที่เขาสัมผัสได้จากนาง

ไกจิสฝันฟังคำเชยชมเหล่านั้นราวกับชายที่ยังไม่รู้ว่าคุณสนทนาก่อการตั้งอกตั้งใจฟังเกินหน้าเกินตาไปหรือเปล่า เพื่อให้ผู้พูดค่อย ๆ เล่าความจริงออกมาจนนำไปสู่บทสรุป แคนเดอเลสจึงพูดกับเขาด้วยน้ำเสียงหงุดหงิดว่า “ข้ารู้แน่ว่าไกจิสว่าเจ้าไม่เชื่อข้า เจ้าคิดว่าข้าคุยโม้อวด หรือไม่ก็ไม่ต่างอะไรจากขาวนาโง่ ๆ คนหนึ่งที่ปล่อยตัวให้เคลิบเคลิ้มไปกับหญิงแกร่งจากชนบท ซึ่งเทพีไฮจีเอียได้ละแสงแก้มด้วยสีสนัแห่งพลาณามัยไว้หยาบ ๆ ไม่เลย ทวยเทพจงเป็นพยาน ข้ารวบรวมมวลบุปผาอันงดงามที่สุดแห่งเอเชียและกรีซไว้ที่วังของข้าให้มาเป็นช่อดอกไม้มีชีวิต นับตั้งแต่เดดาลัสได้สร้างรูปปั้นที่พูดและเดินได้เป็นต้นมา ข้าก็เข้าใจทุกสิ่งที่ศิลปะแห่งประติมากรและจิตรกรได้สร้างขึ้น โกลีธ ออร์ฟิธ รวมถึงโฮเมอร์ สอนให้ข้ารู้จักความกลมกลืนและจังหวะจะโคน ดังนั้น ข้าจึงไม่ได้มองผ่านผ้าคาดตาแห่งความรัก ข้าตัดสินใจอย่างเยือกเย็น ความร่ำร้อนของวัยเยาว์ไม่มีผลต่อความชื่นชมของข้า และต่อให้ร่างกายของข้าเสื่อมโทรม อ่อนแรง และเต็มไปด้วยรอยเหี่ยวย่นเท่ากับทีโธนัสในฝันผ้าอ้อมเด็ก ความคิดของข้าก็ยังคงเดิม แต่ข้าก็ให้อภัยที่เจ้าไม่เชื่อและไม่ตื่นเต้นไปกับข้า เพื่อให้เจ้าเข้าใจข้า เจ้าต้องพิศดูผิวขาวกระจ่างสว่างเรืองของนิสเซียโดยปราศจากเงามืดบดบังและปราศจากแพรวพรรณซึ่งมีใครจะยอมห่มกาย เหมือนยามธรรมชาติปั้นแต่งนางขึ้นมากับมือขณะเกิดแรงบันดาลใจที่จะไม่หวนกลับมาอีก เย็นนี้ ข้าจะพาเจ้าไปช้อนไว้ที่มุมหนึ่งของเรือนหอ... เจ้าจะได้เห็นนางเสียที”

“ฝ่าบาท พระองค์ขอให้ข้าทำอะไร” นักรบหนุ่มถามกลับด้วยความหนักแน่นนอบน้อม “จากเบื่องลิกใต้รัฐลิของข้า จากหุบเหวใต้สุญตาของข้า ข้าจะอาจหาญเงยหน้ามองดวงสุริยาที่สมบูรณ์แบบใดอย่างไร เพราะเสียงดวงตามืดบอดไปตลอดชีวิต หรือไม่ก็เห็นแต่เพียงเงาสุกสว่างกลางความมืดมนนอนธการเท่านั้น โปรดทรงเมตตาหาสผู้ต่ำต้อยของพระองค์ด้วยเถิด อย่าได้บีบบังคับให้ข้ากระทำเรื่องที่ขัดต่อหลักแห่งความดีงามเลย ทุกคนควรมองแต่สิ่งที่เป็นของตนเท่านั้น พระองค์ก็ทราบดี เหล่าเทพมีภักจะลงโทษบุรุษผู้เลินเล่อหรือบังอาจลอบมองพวกนางเผยร่างเปลือยอันศักดิ์สิทธิ์ ข้าเชื่อตามที่พระองค์กล่าววามเหล่านิสเซียเป็นสาวงามเหนือหญิงใด และพระองค์เป็นสามีและคนรักที่มีความสุขที่สุด เฮอร์คิวลิส บรรพบุรุษของพระองค์ พิชิตสตรีมากมายหลายตา ก็ไม่มีสักคนเทียบเท่าราชินีของพระองค์ หากพระองค์ เจ้านายที่เหล่าศิลปินซึ่งผู้คนชื่นชอบเป็นที่สุดมาขอให้ตัดสินใจและขอคำปรึกษา พระองค์เห็นว่าพระนางนั้นโฉมงามหาใครเปรียบ แล้วโยจะมาฟังความคิดเห็นของทหาร

ปลายแถวอย่างข้าเล่า โปรดหยุดจินตนาการของพระองค์เสียเถิด เพราะข้ากล้าพูดได้ว่าเรื่องเพ้อฝันนั้นไม่คู่ควรกับกษัตริย์สูงศักดิ์ และพระองค์จะสำนึกเสียใจเมื่อความเพ้อฝันนั้นเกิดเป็นจริงขึ้นมา”

“ฟังนะ ไกจิส” แคนเดอเลสตอบ “ข้าเห็นว่าเจ้าไม่มั่นใจในตัวข้า และเจ้าคิดว่าข้าอยากจะทดสอบเจ้า แต่ข้าขอสาบานกับเจ้าต่อหน้าอัครบิดรเบงตะกอนที่บรรพบุรุษของข้าได้จัดเป็นเทพ ข้าพูดด้วยความสัตย์จริงและไม่มีนัยยะใดแอบแฝง”

“โอ้ ราชาแคนเดอเลส ข้าไม่สงสัยความจริงใจของพระองค์หรอก ความหลงใหลของพระองค์นั้นบริสุทธิ์ใจ แต่ถ้าข้าทำตามคำบัญชา พระองค์อาจจะรู้สึกรังเกียจเคียดแค้น และอาจจะเกลียดชังข้าที่ไม่ยอมแข็งขึ้นมากไปกว่านี้ ตอนที่พระองค์เพ้อคลั่ง พระองค์ยอมให้สายตาซึ่งจำต้องละลาละล้งได้มองเห็นภาพ และพระองค์อาจต้องการภาพนั้นกลับคืนไป แล้วใครจะรู้ว่าพระองค์จะไม่สั่งให้ฝูงดวงตาคู่นั้นไว้ในความมืดมิดชั่ววันจันทร์ของสุสาน เพื่อลงโทษที่มันเปิดกว้างยามที่ควรจะปิดสนิท”

“อย่ากลัวไปเลย ข้าสัญญาว่าจะไม่มีใครทำร้ายเจ้า”

“โปรดประทานอภัยหาของพระองค์ที่ยังบังอาจไม่คล้อยตามแม้พระองค์จะสัญญาเป็นมั่นเป็นเหมาะ พระองค์ใคร่ครวญดีแล้วหรือไม่ว่าสิ่งที่พระองค์ให้ข้าทำนั้นเป็นการลบหลู่ความศักดิ์สิทธิ์ของการสมรส เป็นการให้สายตาล่วงเกินภรรยาผู้อื่น บ่อยครั้ง หญิงสาวจะใช้เสื้อผ้าอาภรณ์เพื่อแสดงความหวงเนื้อหวงตัว ครั้นถูกสายตาลวนลาม นางอาจคิดว่าตนได้สูญเสียความบริสุทธิ์แรกแย้มไปเสียแล้ว ทั้ง ๆ ที่ยังถือครองพรหมจรรย์อยู่ พระองค์สัญญาว่าจะไม่เคียดแค้นแต่ใครกันเล่าจะรับประกันว่าเมสสินีเซียจะไม่เค้านเคืองข้า พระนางผู้สงวนท่าที บริสุทธิ์ผุดผ่อง รักนวลสงวนตัวจนน่าตกใจและเข้มขันอย่างเด็กสาวพรหมจรรย์เสียจนผู้คนว่ากันว่าพระนางยังไม่ประสีประสาเรื่องบัญญัติแห่งชีวิตสมรสเลย หากพระนางได้รับรู้เรื่องการล่วงเกินที่ยังให้ข้าเป็นผู้กระทำผิด เพราะเคารพความต้องการของนายเหนือหัว พระนางจะลงทัณฑ์ทรมานข้าสถานใดเพื่อให้ข้าได้โทษจากอาชญากรรมเช่นนี้ ผู้ใดจะช่วยคุ้มกันข้าจากโทษะล้างผลาญของพระนางได้”

“ข้าไม่เคยรู้มาก่อนว่าเจ้าเป็นผู้ที่ฉลาดและรอบคอบถึงเพียงนี้” แคนเดอเลสพูดขึ้นพลางยิ้มหยันน้อย ๆ “แต่ภัยอันตรายทั้งหมดนั้นเป็นแค่เรื่องที่เจ้าคิดไปเอง และข้าจะหาทางซ่อนเจ้าให้นิสเซียไม่มีวันรู้ว่าชายอื่นที่ไม่ใช่สวามีลอบมองอยู่”

ไกจิสไม่สามารถทัดทานได้อีกต่อไป แสดงกิริยายอมรับให้เห็นว่าเขาพร้อมทำตามความประสงค์ของพระราชา เขาได้แข็งขันเท่าที่จะทำได้แล้ว นับแต่นั้น สำนึกผิดชอบชั่วดีของเขาก็สงบลงไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น นอกจากนี้ เขายังกลัวอีกด้วยว่าถ้ายังขัดขืนไม่ทำตามความต้องการของแคนเดอเลสต่อไปอีก จะเป็นการฝ่าฝืนชะตากรรมที่ดูเหมือนต้องการให้เขาเข้าใกล้ นิสเซียด้วยเหตุผลอันควรและสูงส่งบางประการที่เขาไม่อาจเข้าใจได้

โกจีสคาดเดาไม่ได้เลยว่าเรื่องจะจบลงเช่นไร เขาเห็นเพียงภาพนับพันเลื่อนรางลับสนอลหม่านอยู่ต่อหน้า ความรักที่ซุกซ่อนอยู่เบื้องลึกซึ่งหมอบราบอยู่ตึนบันไดจิตวิญญาณของเขาได้ก้าวขึ้นมาแล้วสองสามชั้น มีแสงเรือเรืองแห่งความหวังคอยนำทาง ความรู้สึกว่าเป็นไปได้ที่กอดหับอยู่บนอกเริ่มผ่อนคลายลงยามเมื่อรู้สึกวาทะเจ้าเข้าข้างเขาแล้วตอนนี้ จะว่าไป ใครจะกล้าคิดว่ามันดีแสนหอันเลื่องลือแห่งธิดาของเมกาบิชส์กำลังจะไม่เป็นความลับสำหรับโกจีสอีกต่อไป

“มาสิ โกจีส” แคนเดอเลสเรียกพร้อมกับจับมือเขา “มาฉวยโอกาสตอนนี้กันเถอะ นิสเซียกำลังเดินเล่นกับนางกำนัลอยู่ในสวน พวกเราไปสำรวจสถานที่และเตรียมแผนการสำหรับคืนนี้กันเถิด”

พระราชารู้งมือสหายคนสนิท และพาเขาไปตามทางเดินคดเคี้ยวที่นำไปสู่ห้องหอ ประตูห้องนอนทำจากแผ่นไม้สนซีดาร์ที่ประกอบเข้ากันได้สนิทมองไม่เห็นรอยเชื่อมต่อ เหล่าทาสใช้ผ้าขนสัตว์ชุบน้ำมันขัดบานประตูเป็นประจําจนเนื้อไม้เป็นมันวับปานหินอ่อน หมุดสาริตตะใบเป็นรูปหลายเหลี่ยมที่ตอกพราวอยู่สูงสว่างราวกับทองเนื้ออ่อนพคุณ สายหนังคล้องห่วงโลหะซับซ้อนซ่อนเงื่อน ซึ่งมีเพียงแคนเดอเลสและชายาเท่านั้นที่รู้วิธีผูกให้เป็นกลอนประตู เพราะในช่วงเวลาอันเต็มไปด้วยนักสู้ผู้หาญหาญเช่นนี้ กลไกการทำกุญแจยังเพิ่งเกิดได้ไม่นาน

แคนเดอเลสแกะปมสายหนังคล้องประตู เลื่อนห่วงออกจากสายหนัง สอดตัวเข้าไปในร่อง แล้วดสลักที่ปิดบานประตูจากด้านในขึ้น สั่งให้โกจีสไปยืนชิดผนัง และผลักบานประตูมาบังตัว นายทหารจนมิด แต่ประตูบานนั้นไม่ได้ประกบเข้ากับวงกบไม้โอ๊คขัดมันอย่างประณีตและติดตั้งพิถีพิถันโดยช่างชำนาญการได้สนิท นักรบหนุ่มเลยไม่สามารถมองเห็นทั่วทั้งห้องผ่านช่องว่างระหว่างบานพับได้

ตรงหน้าประตูคือแท่นบรรทมที่ตั้งอยู่บนไฟที่สูงจากพื้นสามสี่ชั้นและปูพรมสีแดง เสาเงินแกะสลักรองรับคานหัวเสาเหนือเตียงประดับประดาด้วยเครือเถาสลักนูน มีกามเทพตัวน้อยหยอกล้อกันกับหมูโลมาท่ามกลางลวดลายเหล่านั้น ม่านรอบเตียงผืนหนาปักด้นทองล้อมเตียงราวกับเป็นผนังกระโจม

บนแท่นหมูปูชาทวยเทพผู้ปกป้องรักษากันเรือนมีแจกันโลหะล้ำค่า จานถวายเหล้าลงยาลายดอกไม้ ถ้วยน้ำสองหู และเครื่องใช้ทั้งมวลสำหรับพิธีบวงสรวงวางอยู่

ตลอดแนวผนังตีแผ่นไม้สนซีดาร์สลักเสลาจิตรงดงาม มีรูปสลักหินบะซอลต์สีดำตั้งชิดฝาเป็นระยะ แสดงท่าทางผิดธรรมชาติตามแบบศิลปะอียิปต์ ในมือกำคบเพลิงสาริต เพลวไฟมีรูปร่างเลียนแบบไฟที่ลุกบนไม้ซุ่มยาง

ตะเกียงประดับโอริกซ์ที่ร้อยอยู่กับโซ่เงินห้อยลงมาจากข้อซึ่งเรียกว่าข้อดำ เพราะโดนควนรมจนเป็นสีน้ำตาลมากกว่าข้อตัวอื่น ทุกคืน ทาสสาวคนหนึ่งมีหน้าที่เติมน้ำมันหอมลงในตะเกียงนี้

ชุดเครื่องรบที่ยึดมาจากข้าศึกชุดหนึ่งแขวนอยู่บนเสาต้นเล็กใกล้กับหัวเตียง ประกอบด้วยหมวกเกราะมีกระบังหน้าหนึ่งใบ โล่บุหนังกระทิงสีผืนประดับด้วยแผ่นดีบุกและแผ่นทองแดงหนึ่งโล่ ดาบสองคมหนึ่งเล่ม และแหลนปลายสำริดด้ามไม้แอซอีกหลายเล่ม

เสื้อทูนิกและเสื้อคลุมหลายตัวของแคนเดอเลส ทั้งแบบธรรมดาและแบบพันสองชั้นที่ใช้พันตัวได้สองรอบแขวนอยู่บนตะขอไม้ เสื้อคลุมตัวหนึ่งย้อมสีแดงถึงสามครั้ง ปีกภาพหมาล่าเนื้อจากอาณาจักรลาโคเนียไล่ขย้ำและฉีกทิ้งผู้คงวางตัวผู้ดูเตะตาเป็นพิเศษ เสื้อทูนิกผ้าบางละเอียดราวกับเปลือกหุ้มหอมใหญ่เป็นมันเงาประจุกักทอด้วยวิธีฝีมือวิเศษ เก้าอี้เท้าแขนฝังงาช้างและเงิน เบาะนั่งหุ้มหนังเสือดาวลายพริ้วยิ่งกว่าดวงตารอบตัวของอาร์กัส และบันไดฉลุลายที่นิสเซียใช้พาดเสื้อผ้าอาภรณ์ตั้งประจันหน้ากับชุดเครื่องรบที่ยึดมาจากข้าศึก

“ปกติ ข้าจะกลับมาที่ห้องก่อน” แคนเดอเลสเอ่ยกับไกจิส “และเปิดประตูทิ้งไว้แบบนี้ นิสเซียที่มักจะต้องปิดตายดอไม้บนพรมแขวนผนังให้เสร็จสักดอหนึ่งก่อนหรือสั่งงานเหล่านางกำนัล บางครั้งก็โอ้อ้อยู่สักพักกว่าจะกลับมาหาข้า สุดท้ายนางก็มา ราวกับว่านางต้องใช้ความพยายามเหลือเกินที่ต้องกลับมาหาข้า นางจะเปลื้องเสื้อผ้าและเสื้อทูนิกที่ปกคลุมร่างกายมาตลอดทั้งวัน ข้า ๆ ที่ละชั้นราวแถบผ้าพันมัมมี แล้วพาดบนเก้าอี้งาช้าง จากจุดลึกที่สุดของที่ซ่อน เจ้าจะมองตามอาภรณ์ที่วางอันสง่างาม ขึ้นชมเสน่ห์หาใดเปรียบ และตัดสินใจด้วยตัวเจ้าเองว่าแคนเดอเลสเป็นชายหนุ่มบ้าคลั่งหรือไม่อย่างไรเหตุผลหรือไม่ และเขาได้ครอบครองไข่มุกน้ำงามที่สุดที่เคยประดับบนมงกุฎใด ๆ ก็ตามหรือไม่”

“โอ้ องค์ราชา แม้จะไม่มีหลักฐานนี้ประกอบ ข้าก็เชื่อพระองค์” ไกจิสตอบขณะเดินออกมาจากที่ซ่อน

“เมื่อนางเปลื้องผ้าหมดแล้ว” แคนเดอเลสบอกต่อ ไม่สนใจคำพูดของทหารคนสนิท “นางจะมานอนข้างตัวข้า เจ้าต้องฉวยโอกาสตอนนี้หลบออกไป เพราะขณะเดินจากเก้าอี้มาที่เตียงนอน นางจะหันหลังให้ประตู จงย่องออกไปให้เหมือนเดินเขย่งปลายเท้าอยู่บนยอดข้าวสาลีออกรวงระวังไม่ให้ทรายแม้แต่เพียงเม็ดเดียวส่งเสียงได้รองเท้าของเจ้า กลั่นหายใจและหลบออกไปให้เบาที่สุดเท่าที่จะทำได้ โถงทางเข้าจะมีดสนิท แสงราง ๆ จากตะเกียงเพียงดวงเดียวที่จุดอยู่ส่องไปไม่เกินธรณีประตูห้องนอน ดังนั้น แน่ใจได้ว่านิสเซียไม่เห็นเจ้าแน่นอน แล้วพรุ่งนี้ก็จะมีใครอีกคนบนโลกนี้ที่เข้าใจความปิตุสานต์ของข้า และจะไม่สงสัยความคลั่งไคล้ไหลหลงของข้าอีกต่อไป ตอนนี้เริ่มพลบค่ำแล้ว สุริยเทพจะพาอาซาไปดื่มที่ลำธารแถบดินแดนเฮสปิริอาที่สุขสุดขอบโลก เลยเสาทีบรรพบุรุษของข้าตั้งเอาไว้ออกไป กลับเข้าที่ซ่อน ไกจิส และแม้จะต้องรอคอยเป็นชั่วโมง ๆ ก็ตาม แต่ข้าขอสาบานกับเทพอิรอสเจ้าของลูกศรทองคำเลยว่าเจ้าจะไม่เสียใจที่เฝ้ารอ”

หลังให้คำมั่นสัญญา แคนเดอเลสก็ทิ้งให้ไกจิสไปซ่อนตัวหลังบานประตูอีกครั้ง เมื่อถูกบังคับให้ต้องอยู่นิ่ง ๆ อย่างนี้ สหายหนุ่มคนสนิทของพระราชาก็ปล่อยความคิดของเขาล่องลอยไป

แน่นอนว่าสถานการณ์ตอนนี้พิลึกพิลั่นถึงขีดสุด เขารักนิสเซียเหมือนรักดวงดารา ไม่หวังว่าจะได้รับรักตอบ เขาไม่ได้พยายามที่จะเข้าใกล้นางแม้แต่น้อย เพราะเชื่อว่าพยายามไปก็ไม่เกิดผลอะไรขึ้นมา แต่ด้วยเหตุผลเหลือเชื่อที่บังเอิญมาประจวบเหมาะเข้าด้วยกัน เขากำลังจะได้พบเห็นสมบัติที่สงวนไว้เฉพาะคนรักและสามี เขาไม่เคยแลกเปลี่ยนถ้อยคำกับนิสเซีย ไม่เคยส่งสายตาให้นิสเซีย สตรีผู้อาจไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเขามีตัวตน และความงามของนางกำลังจะไม่ใช่ความลับสำหรับเขาอีกต่อไป การเป็นคนแปลกหน้าสำหรับหญิงสาวที่ความบริสุทธิ์ของนางไม่มีค่าอะไรให้ท่านยอมอุทิศตัว ช่างเป็นสถานะที่พิสดารเสียนี้กระไร แอบรักหญิงคนหนึ่ง แล้วได้สามีของนางพาไปถึงปากประตูห้องหอ ได้มั่งกรมาเป็นผู้นำทางไปยังสมบัติซึ่งมันควรจะคอยกันไม่ให้ใครเข้ามาใกล้ด้วยซ้ำ นี่ยังไม่น่าประหลาดใจอีกหรือไม่ที่น่าพิศวงหรือที่โชคชะตาบันดาลให้เหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างพอเหมาะพอเจาะเช่นนี้

เมื่อคิดถึงตรงนี้ เขาก็ได้ยินเสียงฝีเท้ากระทบพื้นหินดังขึ้น เป็นเสียงของบรรดาทาสที่มาเติมน้ำมันตะเกียง พรหมน้ำหอมลงบนถ่านในกระถางเผากำยาน และสະບັດชนแกะตัวเมียย้อมสีแดงและสีหญ้าฝรั่นที่ลาดแทนบรรทม

เวลาใกล้เข้ามา ไกจิสู้สึกว่าหัวใจและเส้นเลือดเต้นเร็วขึ้น เขาอยากจะถอนตัวไปก่อนที่ราชินีจะมาด้วยซ้ำ โดยที่เขายังคงสามารถบอกต่อแคนเดอเลสได้ว่าเขาอยู่จนถึงเวลา และพรั่งพรั่งคำสรรเสริญเย็นยอสุดแสนเลิศล้ำออกมาได้อย่างมั่นใจ เขารู้สึกสะอิดสะเอียนที่จะฉกฉวยความดีความชอบที่ถึงแม้ว่าจะได้มาง่าย ๆ แต่ก็น่าจะได้ใช้ชีวิตของตนแลกมันมา เพราะแม้ว่าไกจิสจะใช้ชีวิตค่อนข้างปล่อยตัว เขาก็หาได้ขาดความประณีตละเอียดอ่อนไม่ แล้วการที่สามิรู้เห็นเป็นใจด้วยยิ่งทำให้การล่วงละเมิดออกจะน่ารังเกียจขึ้นไปอีก และเขาน่าจะมีความสุขถ้าได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์แห่งเอเชียในชุดนอนของนางโอภาสอื่นมากกว่า เราคงต้องยอมรับเยี่ยงนักประวัติศาสตร์ผู้ยึดมั่นความจริงว่าบางทีอันตรายที่ใกล้เข้ามาก็น่าจะมีส่วนให้ไกจิสเกิดลี้เลียวเป็นคนดีแน่นอน ไกจิสไม่ได้ซัดซาดตาพยายามอยู่บนรถศึก พร้อมสະพายกระบอกลูกธนูกระทบกันเสียงดังและมีมือถือคันธนู เขากล้าเผชิญแม้กระทั่งนักรบผู้หาหาญที่สุด หรือยามออกล่าสัตว์ เขาเข้าโรมรันกับหมูป่าแห่งคาลิดอนหรือสิงโตแห่งเนเมอาได้โดยไม่เกร็งเกรง แต่เขากลับตัวสั่นเมื่อคิดว่าต้องมองสาวงามผ่านช่องประตู ใครจะอธิบายปริศนาข้อนี้ได้ ไม่มีใครหรอกที่กล้าหาญต่อทุกสิ่ง เขายังรู้สึกอีกด้วยว่าการที่เขาจะได้เห็นนิสเซีย เขาจะต้องสูญเสียอะไรบางอย่าง นี่คงจะเป็นช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อในชีวิตเขา ได้แอบเห็นนางเพียงครู่เดียว เขาก็สูญเสียความสงบสุขในจิตใจของตนไป หลังจากเหตุการณ์นี้ จะเกิดอะไรขึ้นต่อไป เขาจะยังสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้อีกหรือไม่ เมื่อศึกระงมสล้างที่เผาผลาญอยู่ในความฝันของเขาได้มาต่อกับเรือนร่างโกลีที่สร้างขึ้นมาให้ทวยเทพได้เสพสมในที่สุด นับแต่นี้ เขาจะเป็นเช่นไรถ้าไม่สามารถสะกดกลืนอารมณ์รักของตนเอาไว้ในเงามืดและความเงียบงันอย่างที่ทำมาตลอดจนถึงวันนี้ เขาจะกลายเป็นตัวตลกคลั่งรักให้คนในราชสำนักขบขันไหม เขาจะพยายามเรียกร้องความเมตตาแกมสมเพชจากราชินีด้วยวิธีเพื่อฝันไหม ผลลัพธ์เช่นนี้เป็นไปได้ยิ่ง เพราะตระกูลของแคนเดอเลส ผู้เป็น

เจ้าของนิสเซียอย่างชอบธรรม ยังไม่สามารถต้านทานความมึนงันเกิดจากความงามเหนือมนุษย์ เช่นนี้ได้เลย แคนเดอเลส กษัตริย์หนุ่มเสเพลผู้หัวเราะเยาะความรักมาจนถึงบัดนี้และคลังไคล์ งานจิตรกรรมและประติมากรรมเหนือสิ่งอื่นใด กระบวนการคิดของไกจิสปราดเปื่องนึ่งแต่ก็ไร้ประโยชน์ยิ่ง เพราะเวลานั้น แคนเดอเลสเดินเข้ามาในห้องนอน และกระซิบซัดถ้อยขัดคำขณะเดินผ่านประตูว่า “ใจเย็น ไกจิสเพื่อนยาก นิสเซียจะมาถึงแล้ว”

เมื่อเห็นว่าไม่สามารถถอนตัวได้แล้ว ไกจิสผู้ที่สุดท้ายแล้วเป็นเพียงชายหนุ่ม ก็ล้มความคิดอื่นใดไปหมด และคิดถึงแต่ความสุขที่จะได้ใช้ตาและเล็มการแสดงเปี่ยมเสน่ห์ที่แคนเดอเลส มอบให้ เราไม่อาจคาดหวังความสำเร็จอย่างนักปราชญ์ผู้ที่ได้ใช้เวลาได้ขัดเกลาแล้ว เอาจากนายทหารอายุยี่สิบห้าปีได้หรอก

ในที่สุด เสียงสวบสาบจากเนื้อผ้าเสียดสีลากไปตามพื้นหินอ่อนซึ่งได้ย่นขัดเจินท่ามกลาง ความเงียบสงัดแห่งราตรีก็ประกาศว่าราชินีมาถึงแล้ว และก็เป็นนางจริง ๆ นิสเซียก้าวข้ามธรณีประตู ห้องบรรทมด้วยฝีเท้าเป็นจังหวะสม่ำเสมอราวท่วงทำนองของบทกลอน ลมไหวจากผ้าคลุมหน้าสะบัด พลั่วแทบจะเฉียดกรายแก้มร้อนผ่าวของไกจิส ผู้เกือบล้มหมดสติจนต้องผินตัวยันผนังเอาไว้เพราะ อารมณ์พลุ่งพล่านรุนแรง แต่เขาก็หยุดตัวขึ้นมาได้อีกครั้ง ขยับเข้าไปใกล้ช่องว่างข้างบานประตู แล้ว หาดำแหน่งเหมาะที่สุดเพื่อจะได้ไม่พลาดฉากซึ่งเขากำลังจะเป็นคนดูผู้ไม่มีใครมองเห็นแม้แต่ฉากเดียว

นิสเซียเดินไปทางบันไดงาช้างสองสามก้าว แล้วเริ่มดึงเข็มหัวทองคำกลางที่ตรึงผ้าคลุม หน้าของนางไว้กับกระหม่อมออกมา จากจุดที่ไกจิสซุกอยู่ในมุมมืด เขาสามารถพินิจพิเคราะห์ เครื่องหน้าอันภาคภูมิและพรราวเสน่ห์อย่างง่ายดายจากที่เคยทำได้แต่เพียงลอบมอง ลำคอกลมดูระหง และทรงอำนาจในเวลาเดียวกัน เทพีอะโฟรไดติได้ใช้เล็บบนนิ้วมือเรียวยาวลากเส้นจาง ๆ สามเส้นไว้บน คอของนาง ทุกวันนี้เส้นเหล่านั้นยังเรียกว่า สายสร้อยเทพีวินัส ต้นคอขาวดั่งเศวตศิลา มีปอยผมเล็ก ๆ ขมวดเป็นเกลียวยุ่งคลอเคลีย ไหล่ขาวราวเงินยวงไหลพันเสื้อคลุมยาวออกมาครึ่ง ๆ ประดุจพระจันทร์ โผล่พ้นเมฆหนาทึบ แคนเดอเลสที่ครึ่งนั่งครึ่งนอนอยู่บนกองหมอนอิงก็มองภรรยาของตนด้วย แรงปรารถนาอันเคลิบเคลิ้ม แอบคิดในใจว่า “ตอนนี้ไกจิสที่แสนเย็นชา เอาใจยาก และเหยียดคน ไปทั่วคงคล้อยตามเราได้สักครั้งหนึ่งแล้วกระมัง”

ราชินีเปิดหีบเล็กที่วางอยู่บนโต๊ะขากรงเล็บสิงโต แล้วถอดกำไลและสายสังวาล ประดับอัญมณีเต็มท่อนแขนออก รูปลักษณ์และความขาวผุดผ่องของลำแขนนางอาจแข่งได้กับ เทพีเฮรา ขนิษฐาและแม่เหสีของซุส มหาเทพแห่งยอดเขาโอลิมปัส ไม่ว่าเครื่องประดับของนางจะมี มูลค่ามหาศาลเพียงใด ก็ไม่อาจเทียบได้กับอวัยวะที่ใช้สวมใส่ และหากนิสเซียจะมีมารยาร้อยเล่ม เกวียน ก็อาจคิดได้นางสวมเครื่องประดับเหล่านี้เพียงเพื่อให้คนขอให้ถอดออก แหวนและ เครื่องประดับแกะสลักได้ทั้งร้อยสี่ชมพูเรือนบนผิวหนังนวลเนียนอ่อนนุ่มประหนึ่งกลีบด้านในของ ดอกกลีลี นางใช้นิ้วมือเรียวยาวและปลายนิ้วกลมมนถูบนรอยกดนั้นจนจางหายไปไม่ช้า

ต่อมา นางก็สะบัดผมด้วยท่าทางเหมือนนกพิราบขาวที่ตัวสั้นระริกได้ขนขาวสะอาด่าน ปานหิมะ ผมที่ถอดเข็มปักออกหมดแล้วทิ้งตัวเป็นเกลียวเคลียอยู่บนแผ่นหลังและหน้าอกราวดอก ไฮยาซินธ์ นางยืนนิ่งอยู่ครู่หนึ่งก่อนที่จะรวบเก็บผมสยาย แล้วม้วนรวมกันเป็นขมวดเดียว ช่าง น่าอัศจรรย์ใจจริง ๆ ที่ได้เห็นเกลียวผมทองสุกปลั่งราวน้ำพุสีทองไหลรินอยู่ระหว่างนิ้วขาวราวเงินยวง ของนาง ได้เห็นท่อนแขนอ่อนช้อยราวคองส์คิงเป็นวงอยู่เหนือศีรษะนางเพื่อม้วนและจัดแต่งผม หากท่านบังเอิญได้เห็นแจกันสวย ๆ ของชาวอิทรัสคันสักใบ แบบที่เขียนภาพตัวละครสีแดงบนพื้นดำ ตกแต่งด้วยฉากที่เรียกกันว่า สตรีกรีกแต่งตัว ท่านก็จะพอเห็นภาพว่านิสเซียส่งงามเพียงใดใน อิริยาบถเช่นนี้ ซึ่งเป็นที่มาของลายภาพงาม ๆ หลายชิ้นจากฝีมือจิตรกรและประติมากรตั้งแต่ยุค กรีกโรมันจนถึงปัจจุบัน

แต่งผมเสร็จ นิสเซียก็นั่งลงที่ริมชั้นบันไดงาช้าง และลงมือแก้เชือกผูกกรองเท้าเส้นเล็ก (เราในยุคสมัยใหม่แทบไม่รู้แล้วว่าเท้าคืออะไร เนื่องด้วยเครื่องแต่งกายที่ใช้สำหรับเท้าช่างยุ่งยากจน น่าขนลุกและแทบจะเหลวไหลพอ ๆ กับการใช้รองเท้าดอกบัวของชาวจีน) เท้าของนิสเซียเป็นทรง สมบูรณ์แบบที่หาได้ยากทั้งในกรีซและในเอเชียโบราณ นิ้วหัวแม่เท้าแยกห่างออกมาเล็กน้อย เหมือนกับนิ้วเท้าหลังของนก ส่วนนิ้วอื่น ๆ ค่อนข้างยาว เรียงตัวเป็นระเบียบชวนมอง เล็บเท้าได้รูป เป็นมันวาวราวกับหินโมรา ข้อมเท้าแบบบางและเปลือยเปล่า ส้นเท้าเต็มไปด้วยพู่จาง ๆ ไม่มีอะไรขาดตก บกพร่อง เรียวขาที่ต่อขึ้นมาจากเท้าดูเรียบเนียนนวลดุจหินอ่อนที่ขัดแล้วยามต้องแสงตะเกียง งาม บริสุทธิ์ด้วยรูปพรรณอันไร้ที่ติ

ไกจิสผู้เพ่งมองอย่างใจจดใจจ่อเข้าใจได้ว่าทำไมแคนเดอเลสถึงบ้าคลั่งได้ขนาดนี้ แต่ก็ คิดว่าหากทวยเทพประทานสมบัติอันล้ำค่าเช่นนี้แก่เขา เขาคงหาทางเก็บไว้กับตัวเท่านั้น

“เออแน่ะ นิสเซีย จะไม่มานอนกับข้าหรือ” แคนเดอเลสเอ่ยขึ้นเมื่อเห็นว่าราชินี มัวแต่อ้อยอิ่ง เขาไม่อยากให้ไกจิสเฝ้ามองอยู่นาน ๆ

“นอนสิเพคะ ฝ่าบาท ข้าจนเสร็จแล้ว” นิสเซียตอบ

นางปลดจี๊แกะสลักที่กลัดตรงตรงไหล่เสื้อทับตัวยาว แพรพรรณเพียงชิ้นเดียวที่เหลืออยู่ ให้ปลดเปลื้องคือเสื้อทูนิค ไกจิสซึ่งซ่อนอยู่หลังบานประตูรู้สึกว่เส้นเลือดเต้นพลุ่งพล่านตรงขมับ หัวใจลั่นโครมครามเสียจนเขารู้สึกว่าคนในห้องน่าจะได้ยินเสียง และเพื่อลดแรงดันของหัวใจ เขาจึง กดมือลงบนหน้าอก เมื่อนิสเซียปลดผ้าคาดเอวออกจากเสื้อทูนิคด้วยอาภักปิริยาชดช้อยและ อ้อยสร้อย เขานึกว่าเขาจะทรุดเสียแล้ว

จะเป็นเพราะสังหรณ์จากสัญชาตญาณ หรือเป็นเพราะเนื้อหนังที่ยังบริสุทธิ์สมบูรณ์จาก สายตาที่ลวงล้ากำเริบ เกิดวาทวิรุณแรงจนสัมผัสได้ถึงรังสีแห่งดวงตาคัลลัคล์แม้จะมองไม่เห็นกัน แน่ นิสเซียจึงเหมือนลั้งเลไม่เปลื้องเสื้อทูนิค ปรากการด่านสุดท้ายของความอายออกเสียที หัวไหล่

ทรงออก และท่อนแขนเปลี่ยนเปล้ากระตุกสองสามครั้งด้วยอาการเส้นประสาทหดเกร็ง รวากับมีปีกของผีเสื้อกลางคืนกรายใกล้ หรือราวกับมีริมฝีปากโอหังบังอาจขยับใกล้เข้ามาในเงามืด

ในที่สุด เมื่อคล้ายตัดสินใจได้แล้ว นิสเซียจึงทิ้งเสื้อทูนิกลงพื้น และสรีระอันเพริศพรั่งประจวบทุกวิอันผุดผ่องก็ปรากฏขึ้นท่ามกลางความงามแจ่มจรัสทันใด ราวรูปปั้นเทพียามเราปลดเปลื้องผืนผ้าในวันพิธีเปิดวิหาร แสงสว่างพลัวไหวเริงรำโลมเลียไปตามเรือนร่างอันวิจิตร และถือโอกาส ซึ่งอนิจจา หาได้ยากยิ่ง ประพรมรอยจุมพิตละมุนไปทั่วเรือนกายนั้น แสงสว่างที่กระจายไปทั่วห้องนอนโชติช่วงอยู่รอบกายของนิสเซีย ละเลยไม่ส่องไปต้องเหล่าผอบทองคำ เข็มกลัดอัญมณี และกระถางสำริดสามขา ปลอ่ยให้วัตถุอื่น ๆ จมอยู่ในเงามืด หากเราเป็นชาวกรีกในยุคของเพริคลีส เราอาจกล่าวถ้อยคำเยินยอทรวดทรงกลิ้งเกลารูปร่าง ส่วนโค้งงอแว่แซมซ้อย สีข้างเนียนเรียบ และทรงออกที่สามารถใช้เป็นต้นแบบหล่อถ้วยของเทพีฮิปีได้สิ้นไหล แต่จิตสมัยใหม่ไม่ยอมให้เราพรรณนาได้ขนาดนั้น เพราะว่าผู้คนยอมให้สืบทอดอะไร ๆ มากกว่าปากกา อีกประการหนึ่ง เรื่องบางอย่างจะจดจาลงเฉพาะบนหินอ่อนเท่านั้น

แคนเดอเลสซึมพึงใจเต็มภาคภูมิ นิสเซียรีบเดินดิ่งไปยังเตียงนอน แขนสองข้างทอดไขว้บังหน้าอก เหมือนละอายเหลือเกินที่สวยสะพรั่งได้ขนาดนี้ ทั้ง ๆ ที่เป็นเพียงธิดาของชายหญิงคู่หนึ่ง แต่ก่อนจะขึ้นไปบนที่นอนข้างพระสวามี นางก็หันหลังกลับไปเห็นดวงตาเป็นประกายลุกโชนราวกับโกเมนในตำนานตะวันออกที่ช่องบานประตู เรื่องที่ว่านางมีลูกตาดำสองดวงและครอบครองหินในห้วงมัจฉานั้นอาจเป็นเรื่องโกหก แต่เรื่องที่ว่าตาสีเขียวของนางมองทะลุความมืดได้เหมือนกับสายตามาตร้ายของแมวหรือเสือนั้นจริงแท้แน่นอน

เสียงร้องเหมือนกวางตัวเมียถูกรูปักเข้าที่สีข้างขณะกำลังฝันอย่างสงบสุขอยู่ได้รุ่มไม่เกือบจะแผดออกมาจากคอของนาง แต่นางก็ยังมีเรี่ยวแรงควบคุมตัวเอง แล้วล้มตัวลงนอนข้างแคนเดอเลส แต่ร่างกายกลับเย็นเฉียบราวกับงู แก้มและริมฝีปากเป็นสีม่วงดอกไวโอเล็ตราวกับคนตาย กล้ามเนื้อสักรัดก็ไม่ไหวติง เส้นเอ็นสักรัดก็ไม่กระตุก และในไม่ช้า ลมหายใจยาวเป็นจิ้งหะชวนให้เชื่อว่าเทมอร์ฟิอัสได้หลั่งน้ำหวานของดอกฝิ่นลงบนเปลือกตาของนาง

นางคาดเดาเรื่องได้ และเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่าง

บทที่ 4

โกจิสตัวสั่นเต็ม จิตใจว้าวุ่น เดินจากมาโดยทำตามคำแนะนำของแคนเดอเลสอย่างเคร่งครัด ถ้านิสเซียไม่ได้หันหน้ามาขณะก้าวขึ้นเตียงด้วยความบังเอิญที่อาจนำไปสู่หายนะ และไม่ได้เห็นเขาหลบออกไป ไม่ต้องสงสัยเลยว่านางจะไม่มีวันรู้เรื่องการหย่าหยามความงามของนางโดยสามีผู้หน้ามิดตามัวมากกว่าที่จะคิดหน้าคิดหลังให้ถึถ้วน

นักรบหนุ่มผู้คุ้นเคยกับทางเดินววนของพระราชวังหาทางออกได้อย่างง่ายดาย เขาเดินเปะปะผ่านตัวเมืองเหมือนคนบ้าที่หนีออกจากเมืองแอนทิดิรา และหลังจากแสดงตัวกับทหารยามที่เฝ้าอยู่ใกล้บริเวณกำแพงเมือง เขาก็สั่งให้เปิดประตูและออกไปนอกเมือง ในหัวร้อนรุ่ม แก้มร้อนผ่าวราวกับถูกไฟจากพิชไข่แผดเผา ริมฝีปากแห้งผากระบายนหายใจหอบกระชั้น เขาล้มตัวลงนอนบนพื้นหญ้าขึ้นน้ำค้างยามค่ำคืนเพื่อรับไอเย็นสักเล็กน้อย และเมื่อได้ยินเสียงลมหายใจสรวกกับกระดิ่งเงินของนางพรายน้ำที่พัดผ่านพงหญ้าและกอวอเตอร์เครสในเงามืด เขาก็ค่อย ๆ คืบหาแหล่งน้ำ จุ่มมือและแขนทั้งสองข้างลงในแอ่งน้ำกระจำจตุแก้วเจียรไน วกน้ำขึ้นมาล้างหน้า และดื่มไปสองสามอีกเพื่อดับความร้อนที่กลืนกินเขาอยู่ หากมีใครมาเห็นเขาโค้งโขงอยู่เหนือธารน้ำอย่างสิ้นหวังกลางแสงดาวหุบหิ้งเช่นนี้ ก็คงนึกว่าเขาเป็นนาร์ซิสซัสที่กำลังไล่ตามเงาของตนในน้ำ แต่โกจิสไม่ได้ตกหลุมรักตัวเขาเองแน่นอน

การได้เห็นนิสเซียเพียงรูปเดียวที่มิดดวงตาของเขาให้พราวมัวเหมือนปลายแหลมของสายฟ้า เขาเห็นนางลอยละล่องท่ามกลางแสงวิบวับที่ทวนเวียนอยู่ตรงหน้า และเขาก็รู้ว่าจะไม่อาจสลัดภาพนี้ออกไปได้ตลอดชีวิต ความรักของเขาเติบโตขึ้นฉับพลัน ดอกไม้ก็เบ่งบานจากความรักดังกล่าวเหมือนต้นไม้ที่ถูกฟ้าผ่าแยกเป็นสองซีก การพยายามควบคุมความหลงใหลของเขาต่อจากนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ไม่ต่างอะไรกับการบอกให้คลื่นทะเลสีแดงที่เทพโฟไซดอนกระทุ้งให้ตื้นขึ้นด้วยตรีศูลสงบนิ่งลงที่พื้นทรายกันทะเลและไม่ให้ซัดใส่โขดหินเป็นพรายฟอง โกจิสไม่ได้เป็นนายร่างกายตัวเองอีกต่อไป เขารู้สึกผิดหวังหมองหม่นเหมือนชายที่ขึ้นไปบนรถรบเทียมม้าซึ่งกำลังตื่นตระหนกจู่โจมอยู่ ห้อยตะปิงไปยังหน้าผาอันเต็มไปด้วยโขดหินแหลม แผนการนับร้อยนับพันที่พิสดารขึ้นเรื่อย ๆ หมุนวนสับสนอลหม่านในหัวของเขา เขากล่าวโทษโชคชะตา สาปแช่งแม่ที่ให้เขาเกิดมา รวมไปถึงบรรดาเทพเจ้าที่ไม่บันดาลให้เขาเกิดบนบัลลังก์ มิเช่นนั้น เขาคงจะสมรักสมรสกับธิดาของเจ้าเมืองแบคทราได้

ความเจ็บปวดน่ารังเกียจกัดกินหัวใจของเขาเพราะเขาอิจฉาราชชา ทันทีที่เสื้อทูนิกหลุดลงกองที่เท้าของนิสเซียเหมือนกับนกพิราบขาวกระพือปีกร่อนลงบนพื้นหญ้า เขาก็รู้สึคนางเป็นของเขาแล้ว ชายหนุ่มรู้สึกคล้ายถูกแคนเดอเลสขโมยทรัพย์สินสมบัติ ในความฝันกรุ่นไอรัก โกจิสแทบไม่ได้นึกถึงผู้เป็นสามีเลยจนถึงบัดนี้ เขาคิดถึงราชินีเหมือนจินตนาการอันบริสุทธิ์ ไม่ได้ครุ่นคิดไปถึงรายละเอียดปลีกย่อยของความใกล้ชิดฉันทน์สามีภรรยาอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งขมขื่นและเสียดแทง

สำหรับผู้หลงรักหญิงได้อำนาจของผู้อื่น บัดนี้เขาเห็นศีรษะสีทองของนิสเซียอิงแอบแนบชิดใกล้กับศีรษะสีน้ำตาลของแคนเดอเลสประหนึ่งดอกไม้ และความคิดนี้กระตุ้นโทสะเขาถึงขีดสุด รวากับว่าการพินิจใคร่ครวญหนึ่งนาทีย่อมอาจทำให้เขาปักใจเชื่อว่าเรื่องราวไม่อาจแปรเป็นอื่นไปได้ และเขารู้สึกว่าความชิงชังรังเกียจอันสุดแสนหยาบเข้าต่อเจ้านายกำเนิดขึ้นในจิตใจของตน สำหรับไกจิส การที่แคนเดอเลสให้เขาแอบดูราชินีเปลื้องพัสดราภรณ์ออกจะเป็นอารมณ์ขันอันร้ายกาจ เป็นการกลบเกลื่อนพฤติกรรมต่ำช้าได้อย่างน่ารังเกียจ เพราะเขาลึมนึกไปว่าราชาไม่น่าจะล่วงรู้ความรู้สึกที่เขามีต่อนิสเซีย แคนเดอเลสต้องการเพียงให้ไกจิสทำหน้าที่เป็นคนสนิทผู้มีสนิยมนด้านสุนทรียะและไม่ใส่ใจศีลธรรมจรรยาสักเท่าใดนัก สิ่งที่เขาควรจะคำนึงว่าเป็นสิทธิพิเศษอย่างยิ่งกลับกระตุ้นให้เขาเกิดเจ็บแค้นรุนแรงจนเขาคิดวางแผนแก้แค้น เมื่อคิดว่าพຽງนี้ ภาพเหตุการณ์ที่เขาเพิ่งแอบมีส่วนร่วมเจียบ ๆ จะต้องเกิดขึ้นอีกอย่างแน่นอน ลิ่นของเขาก็ตรึงแน่นอยู่กับเพดานปาก เหงื่อเย็น ๆ ผุดขึ้นเป็นเม็ด ๆ บนหน้าผาก และมือสั่นกระตุกความหาหัวดาบสองคมเล่มใหญ่

ระหว่างนั้น ด้วยความสดชื่นยามราตรีซึ่งเปรียบเสมือนที่ปรึกษาผู้รู้ใจ ไกจิสค่อยสงบลง และกลับเข้ากรุงซาร์ดิสก่อนฟ้าสว่างพอให้ชาวเมืองไม่กี่คนหรือทาสที่ตื่นเช้าเห็นใบหน้าอันซีดเซียว และเสื้อผ้ายับยู่ยี่ไม่เรียบร้อยของเขา หัวหน้านองครักษ์กลับไปยังตำแหน่งที่เขาประจำอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน ในพระราชวัง ในใจก็ครุ่นคิดว่าแคนเดอเลสคงไม่รอช้าที่จะเรียกเขาไปพบ ทั้ง ๆ ที่ความรู้สึกต่าง ๆ บั่นป่วนอยู่ในจิตใจ เขาก็ไม่ห้าวหาญพอที่จะท้าทายโทสะของราชา และยังต้องจำยอมรับบทคนสนิทต่อไป ซึ่งนับแต่นี้จึงจะต้องก่อให้เกิดความขนพองสยองเกล้า เมื่อมาถึงพระราชวัง เขาก็นั่งลงบนชั้นบันไดโถงทางเข้าซึ่งตีข้างฝาด้วยไม้สนไซเปรส เอนหลังพิงเสา เอาเสื้อคลุมปิดศีรษะ แล้วแก้มหลังเพื่อไม่ต้องตอบคำถามของทหารยามคนอื่น ทำทีว่าเหนื่อยล้าจากการเข้าเวรยาม

หากคำคั้นนั้นเลวร้ายสำหรับไกจิส นิสเซียก็รู้สึกว่เลวร้ายไม่แพ้กัน เพราะนางมั่นใจว่าแคนเดอเลสเป็นคนพานายทหารไปซ่อนตัวตรงนั้นแน่นอน การที่ราชาเคຍันคະຍ໐ມไม่ให้นางปกปิดใบหน้าที่ซึ่งทวยเทพรังสรรค์ขึ้นให้มนุษย์เซยชมเสียมิตชิด ความหงุดหงิดที่แคนเดอเลสรู้สึกเมื่อนิสเซียปฏิเสธไม่ยอมสวมอาภรณ์กรีกไปปรากฏตัวในพิธีบูชาญและพิธีกรรมสาธารณะต่าง ๆ และคำถากถางไม่หยุดหย่อนเรื่องความป่าเถื่อนแบบอนารยชนที่เขามีให้นาง ทั้งหมดนี้แสดงให้ราชินีเห็นว่าราชาหนุ่มแห่งราชวงศ์เฮราคลิดส์ ผู้ที่ไม่สนใจเรื่องรักนวลสงวนตัวไม่ต่างอะไรกับประติมากรรมในกรุงเอเธนส์หรือเมืองคอร์ินธ์ อยากให้ใครสักคนเข้ามารับรู้เรื่องลับเร้นที่ใครอื่นไม่ควรได้รู้ เพราะไม่มีใครอาจหาญพอที่จะเสี่ยงชีวิตกับพฤติกรรมเช่นนี้โดยที่แคนเดอเลสไม่ได้สนับสนุนส่งเสริม เพราะถ้าถูกจับได้ก็ต้องตายทันที

สำหรับนาง โมงยามอันมืดมิดข้างเดินเชิ้องช้าเหลือเกิน นางต้องกระสับกระส่ายอีกเพียงใดกว่ารุ่งอรุณจะผสานสีครามเข้ากับแสงสีเหลืองจากตะเกียงที่กำลังมอด นางรู้สึกเหมือนว่าเทพอพอลโลจะไม่ขึ้นไปขับรถทรงอีกต่อไป และเหมือนว่ามีมือที่มองไม่เห็นหยุดเม็ดทรายในนาฬิกา

ค้ำไว้กลางอากาศ คืบนี้ที่สั้นไม่ต่างอะไรกับคืบอื่น ๆ กลับยึดยาวราวหกเดือนสำหรับนิสเซียจุราตรีในซีกโลกเหนือ

ในขณะที่รัตติกาลทอดยาว หญิงสาวนอนเหยียดกายนิ่งสนิทตัวชิดขอบเตียงด้วยเกรงว่า แคนเดอเลสจะมากูกเนื้อต้องตัว แม้ว่าถึงบัดนี้นางจะไม่ได้รักใคร่ไหลหลงบุตรแห่งเมอร์ซัส แต่อย่างน้อยนางก็ยังคงมีความผูกพันอย่างจริงจังและจริงใจให้แก่เขาอย่างที่ภรรยาผู้รักดีพึงมีต่อสามี ทั้งที่เสรีภาพตามแบบฉบับของชาวกรีกดังที่แคนเดอเลสถือปฏิบัติจะทำให้นางซุ่นเคื่องอยู่เนื่อง ๆ และความคิดของเขารื่องการรักนวลสงวนตัวตรงกันข้ามกับของนางโดยสิ้นเชิง แต่หลังเหตุการณ์จวบจ้วงเช่นนี้ นางก็ไม่วารู้สึกอะไรอื่นอีกนอกจากความเกลียดชังเย็นชาและความรังเกียจเฉยเมย นางยอมตายดีกว่าให้เขากอดอีกสักครั้ง การกระทำลบลู่ถึงเพียงนี้มีอาจให้อภัยได้ เพราะสำหรับชาวอนารยะโดยเฉพาะชาวเปอร์เซียและชาวแบคเทรีย การถูกมองยามร่างกายเปลือยเปล่าถือเป็นการหยามเกียรติร้ายแรง ไม่เฉพาะแก่สตรีเท่านั้น แก่บุรุษก็เช่นกัน

ในที่สุด แคนเดอเลสก็ลุกจากเตียง ส่วนนิสเซียที่ตื่นจากการแก้งหลับ ก็ผลุนผลันออกจากห้องนอนที่สูญเสียแล้วซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ในสายตาของนาง รวากับว่าห้องนี้ได้ใช้เป็นสถานที่สำหรับงานสังวาสหมู่ของเหล่าแบคแคนทิและนางโลม นางทนสูดอากาศสกปรกนี้เข้าไปไม่ได้อีก และเพื่อปลดปล่อยความทุกข์ระทมให้เต็มที่ นางจึงวิ่งไปเก็บตัวในคาน้ำร้อนที่สรงน้ำไว้เฉพาะสตรี ตบมือเรียกข้าทาส และสั่งให้ราดน้ำจากเหยือกอันเต็มปริ่มลงตามแขน ไหล่ ออก และทั้งร่าง รวากับหวังให้การชำระล้างมลทินเช่นนี้ลบรอยแปดเปื้อนที่ดวงตาของโกจิสประทับไว้ นางถึงขนาดอยากกระชากเนื้อหนังซึ่งรังสีจากดวงตาดุจไฟลงนั้นคล้ายจะทั้งร่อนรอยเอาไว้ เมื่อรับผืนผ้าขนหนูซึ่งใช้ซับหยดน้ำที่ ยังคงค้างอยู่จากมือของนางกำนัล นางก็เช็ดตัวเต็มแรงจนบริเวณนั้นเป็นปื้นสีแดงบาง ๆ

“ไม่ว่าข้าจะทำสักเท่าใด” นางเอ่ยขณะทิ้งผ้าเปียกชื้นลงบนพื้น แล้วไล่คนติดตามออกไป “ต่อให้ข้าเอาน้ำจากทุกแหล่งทุกสายมาราดตัว น้ำทั้งมหาสมุทรอันสุดลึกก็ไม่อาจชำระข้าให้บริสุทธิ์ได้ รอยเปื้อนเช่นนี้ต้องล้างด้วยเพียงเลือดเท่านั้น โอ้ สายตานั้น สายตาแบบนั้น มันฝังลงในตัวข้า กอดรัดข้า ห่อหุ้มข้า และแผดเผาข้าเหมือนกับเสื้อทูนิกซุบเลือดพิษของเซนเทอร์เนสซัส ข้ารู้สึกถึงแวตานั้นได้จับอาการราวกับเนื้อผ้าอาบพิษที่อะไรก็ไม่สามารถดึงมันออกจากกายข้า ถึงตอนนี้ข้าจะสวมเสื้อผ้าทับกันสักกี่ชั้น เลือกเอาผ้าที่บางน้อยที่สุด เอาเสื้อคลุมที่หนาที่สุด บนเนื้อตัวเปลือยเปล่าของข้าก็ยังสัมผัสชุดอันน่าขยะแขยงซึ่งถักทอจากดวงตาผิดประเวณีและไร้ยางอายนี้อยู่ดี ตั้งแต่วินาทีที่ออกมาจากอ้อมอกอันบริสุทธิ์ของมารดา การที่ข้าเติบโตมาในสถานที่ที่โหดร้าย ปกปิดด้วยผ้าคลุมที่ไม่มีใครกล้าเลิกขายผ้าขึ้นดูโดยไม่ต้องแลกชีวิตเหมือนกับเทพีไอซิสแห่งอียิปต์ เป็นเรื่องสูญเปล่าหรือข้าสูดสูดสำห้ไม่เกลือกกลั้วกับความปรารถนาอันชั่วร้ายทั้งหลาย ความคิดนอกกริดทั้งปวง ไม่รู้จักมักคุ้นกับชายใด และคงความบริสุทธิ์ดุจหิมะที่แม้แต่ตนก็เหยียบย่ำเองยังไม่อาจประทับรอยกรงเล็บได้เพราะภูเขาที่หิมะนั้นปกคลุมอยู่เขตสูงชันไปยังอากาศบริสุทธิ์และเยือกเย็น แต่เพียงแค่อารมณ์ฉุนเฉียวชั่ววูบ

ของชายกรีก-ลิเดียคนหนึ่งก็เพียงพอที่จะทำให้ข้าสูญเสียดอกผลที่เฝ้าทะนุถนอมพุ่มพักมาแรมปีไปในเสี้ยววินาที ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ความผิดของข้า หญิงบริสุทธิ์แต่เสื่อมเสียเกียรติ ถูกซ่อนไม่ให้เห็นแต่กลายเป็นนางสาธารณะ... นี่คือการชะตากรรมที่แคนเดอเลสมอบแก่ข้า... ใครจะรู้ ตอนนี้โกจีสอาจกำลังจินตนาการเรื่องเสน่ห์ของข้ากับทหารบางคนที่ปากประตูประตูพระราชวัง ไอ้ ช่างนำละอาย ไอ้ ช่างน่าอัปยศ ชายสองคนได้เห็นร่างเปลือยเปล่าของข้า แล้วยังจะได้สุขโสมมกับแสงอาทิตย์อ่อน ๆ พร้อมกันเสียอีก แล้วตอนนี้ นิสเซียจะต่างอะไรกับนางคณิกาหน้าด่านหน้าท่นหรือนางโลมด่าข้าที่สุดกันเล่า ร่างกายที่ข้าพยายามทำให้คู่ควรแก่การเป็นที่พำนักแห่งดวงวิญญาณบริสุทธิ์และสูงส่งนี้กลายเป็นหัวข้อการสนทนาไปเสียแล้ว ทุกคนต่างพูดถึงมันเหมือนกับเป็นรูปเคารพอนาจารจากเมืองซิซิออนหรือเมืองคอร์ินธ์ ถ้าเราไม่ชื่นชม เราก็ตำหนิ หัวโหล่สมบุรณ์แบบ ท่อนแขนงดงาม อาจจะพอมบางไปหน่อยกระมัง เมื่อคิดได้เช่นนี้ เลือดทั้งหมดในหัวใจก็สูบฉีดขึ้นไปที่แก้ม โช้ ความงาม พรหมณะจากปวงเทพ ทำให้ข้าถึงไม่เป็นภรรยาของชายเลี้ยงแพะยากจนบนภูเขาผู้มีจิตเรียบง่ายไม่เคร่งครัดนะสามีข้าคงไม่หาชายเลี้ยงแพะแบบเขาอีกคนมายืนหน้าประตูกระท่อมเพื่อล่อลวงละเมิดความสุขเล็ก ๆ น้อย ๆ ของตน ร่างกายผ่ายผอม ผมเผ้าเป็นกระเซิง และผิวพรรณแห้งกร้านจากไอแดดคงจะช่วยให้ข้าปลอดภัยจากการกระทำดูหมิ่นดูแคลนหยาบข้าได้ และรูปลักษณ์ชั่วร้ายไร้เสน่ห์ไม่มีจิตจะก้านก็คงจะไม่ทำให้ข้าต้องอับอาย หลังเหตุการณ์เมื่อคืน ข้าจะกล้าเดินเกลี้ยกล่อมเหล่าคนนั้นได้อย่างไร จะเดินตัวตรงอย่างภาคภูมิใจอยู่ในเสื้อทูนิกที่ไม่มีอะไรให้ใครต้องขโมยได้อย่างไร ข้าคงจะล้มตัวลงนอนตายด้วยความอับอายอยู่ข้างถนน แคนเดอเลส กษัตริย์แคนเดอเลส ข้าก็ยังมีสิทธิ์ที่จะได้รับความเคารพจากพระองค์ และข้าไม่เคยมีพฤติกรรมใดที่ทำให้สมควรได้รับการเหยียดหยามเช่นนี้ หรือว่าข้าเป็นภรรยาประเภทเอาแขนสองข้างโอบกระหวัดรอบคอสามีประหนึ่งเล้าวลัย และดูจะเป็นนางทาสที่ใช้เงินซื้อมาเพื่อความสุขของเจ้านาย มากกว่าจะเป็นภรรยาไร้เดียงสาจากตระกูลสูงส่งกระนั้นหรือ หลังมื้ออาหาร ข้าไม่เคยขับร้องบทเพลงแห่งรักพร้อมบรรเลงพิณ ริมฝีปากชุ่มเหล้าองุ่น หัวโหล่เปลือยเปล่า บนศีรษะประดับมงกุฎดอกกุหลาบ แล้วแสดงกิริยาไม่สำรวม เปิดช่องให้ประพาดตัวต่อข้าราวกับเป็นนางบำเรอที่เราแนะนำต่อเพื่อนฝูงร่วมวงเสเพลหลังงานเลี้ยงอย่างนั้นหรือ”

ในขณะที่นิสเซียกำลังจมในห้วงทุกข์ทรมาน น้ำตาเม็ดโต ๆ ก็พร่างพรูราวกับน้ำฝนเอ่อล้นออกมาจากกลีบทรงถ้วยสีฟ้าครามของดอกบัวหลังพายุ ไหลลงมาตามร่องแก้มขีดเผือด หยดเฉพาะลงบนฝ่ามือเรียวงามที่วางทอดตายระโหยโรยแรงราวดอกกุหลาบที่กลีบโรยไปแล้วครึ่งหนึ่ง เพราะไม่มีคำสั่งใดจากสมองบังคับให้ยับยั้ง ในโอเบยามเมื่อได้เห็นลูกคนที่สิบสี่สิ้นชีพด้วยศรของเทพอพอลโลและเทพไดอานาก็ยังไม่มีท่าทางเศร้าโศกสิ้นหวังถึงเพียงนี้ แต่ครู่ต่อมา เมื่อหลุดออกจากสภาวะนิ่งงัน นางก็ทิ้งตัวลงเกลือกกลิ้งบนพื้น ฉีกทั้งเสื้อผ้าอาภรณ์ โปรยขี้เถาลงบนเรือนผมสลวยยาวสยายชวนเนิ่นอกและพวงแก้มพลาแสงสีอื่น ปล่อยให้ตัวเองได้แสดงปริเทวนาการอย่างคนเบื่องานออกมาเต็มที่ การตอกชกหัวยี่หนักหน่วงขึ้นไปอีกเมื่อนิสเซียคิดถึงว่านางถูกบังคับให้สะกดกลืน

ความอึดอันตันใจ ความอับอาย ความรู้สึกถูกลบหลู่ศักดิ์ศรี รวมถึงทุกเรื่องราวที่กระทบกระเทือนจิตใจของนางมาเป็นเวลานาน ความทะนงตนที่มีมาตลอดชีวิตของนางถูกทุบทำลาย และความคิดที่ว่านางไม่มีเหตุผลอันใดให้โทษตัวเองไม่ช่วยปลอบใจนางสักเท่าใด ดังที่กวีคนหนึ่งเคยกล่าวเอาไว้ว่ามีเพียงแต่คนบริสุทธิ์เท่านั้นแหละที่จะรู้สึกสำนึกผิด นางกลับรู้สึกผิดในอาชญากรรมที่ผู้อื่นก่อไว้

กระนั้น นางก็พยายามตั้งสติ สั่งให้นางกำนัลนำตะกร้าบรรจุผ้าขนแกะหลากสีและกระสวยกรอด้ายมาให้ และแจกจ่ายงานให้ทุกคนดังที่เคยทำ แต่นางคิดว่าเห็นบรรดานางทาสมองตนด้วยสายตามิเลศนัยและไม่ได้ยำเกรงนางเหมือนแต่ก่อน น้ำเสียงของนางไม่ได้เจือความหนักแน่นเหมือนอย่างเคย อย่างก้าวแลดูละล้าละลังและลับ ๆ ล่อ ๆ ภายในใจนางรู้สึกไร้ค่า

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าความวิตกกังวลของนางนั้นมากเกินไปจริง และความดีงามของนางก็ไม่ได้แปดเปื้อนจากความบ้าของแคนเดอเลส แต่ว่าความคิดที่ได้รับมาพร้อมกับน้ำนมแม่นั้นมีอำนาจไม่อาจต้านทาน นอกจากนี้ ชาติตะวันตกก็ยึดมั่นเรื่องการรักษาวลสงวนตัวอย่างสุดโต่งจนชาวตะวันตกแทบไม่อาจเข้าใจได้ ถ้าชายคนหนึ่งปรารถนาพูดคุยกับนิสเซียในพระราชวังของเมกาบิชัสที่อาณาจักรแบคเทรีย เขาต้องหลุกตาเลงต่ำ ชั้นที่สองคนถือกริชในมือคอยขนาบข้างเขา พร้อมจะปักเข้าที่หัวใจหากเขาเกิดบ้าบิ่นเงยหน้าขึ้นมองเจ้าหญิง แม้ว่านางจะปิดบังใบหน้าไว้ก็ตาม พวกท่านคงเข้าใจได้ไม่ยากว่าการกระทำของแคนเดอเลสซึ่งคนอื่นคงเห็นว่าเป็นเพียงความผิดพิวณินั้น สำหรับหญิงสาวที่ได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างดีถือเป็นเรื่องคอขาดบาดตาย ดังนั้น ความคิดแค้นแค้นจึงผุดขึ้นในสมองของนิสเซียทันที และช่วยให้นางควบคุมตัวเองได้พอที่จะสงบระงับเสียงครวญแห่งความรักนวลสงวนตัวซึ่งถูกล่วงละเมิดขณะที่นางได้เห็นดวงดาววาวโรจน์ของไกลีสลูกโป่งอยู่ในเงามืด นางคงต้องมีความทรหดอดทนของนักบรุษระหว่างซุ่มโจมตี ผู้บังเอิญต้องหอกซัดก็ไม่ปริปากร้องสักคำเดียว เพราะเกรงว่าจะเผยที่ซ่อนของตนหลังพงไม้หรือพงอ้อ แล้วปล่อยให้เลือดไหลเป็นทางตามเนื้อตัวอยู่เงียบ ๆ หากนางเผลอหลุดปากร้องออกมา แคนเดอเลสก็จะรู้ล่วงหน้า ตื่นตัว พร้อมระวัง และทำให้แผนปฏิบัติการของนางยากลำบากขึ้นหรือไม่ก็เป็นไปไม่ได้เลย

แม้ราชินีจะยังไม่มีแผนการที่แน่นอน แต่ก็ตัดสินใจแน่วแน่แล้วว่าต้องให้มีการชดใช้การดูหมิ่นศักดิ์ศรีของนางอย่างสาสม คราแรก นางกะจะฆ่าแคนเดอเลสเองระหว่างที่เขาลับโดยใช้ดาบที่แขวนอยู่ใกล้เตียงนอน กระนั้น นางก็ไม่อยากให้มีเรื่องราวของตนเปื้อนเลือด ซ้ำยังกลัวว่าตนจะแหงพลาต ต่อให้แค้นเคืองเพียงใด นิสเซียก็ลังเลเมื่อต้องลงมือกระทำการสุดโต่งและออกจะไม่เหมาะสมนักสำหรับสตรี

ทันใดนั้น นางก็คล้ายตกลงปลงใจเลือกแผนการได้ นางเรียกสเตเทียรา หนึ่งในนางกำนัลที่นางพามาจากกรุงแบคทราและเป็นคนที่น่าเชื่อถือมากมาพบ ราชินีกระซิบที่ข้างหูหญิงรับใช้ครู่หนึ่ง แม้จะไม่มีใครอยู่ในตำหนัก ราวกับกลัวว่าผนังจะได้ยิน

สเตเทียราค้อมตัวลงต่ำและออกไปทันที

เฉกเช่นทุกคนที่ภัยร้ายกำลังจะมาถึงตัว แคนเดอเลสกำลังแหวกว่ายอยู่ในความไร้กังวลเต็มเปี่ยม ราชามั่นใจว่าไกจิสหลบหนีออกมาโดยไม่มีใครจับได้ และคิดถึงแต่ความเพลิดเพลินที่จะได้พูดคุยกับนายทหารเรื่องความงามหาใครเปรียบของชายาตน

ดังนั้น เขาจึงสั่งให้ตามไกจิสมา และพาคนสนิทไปยังลานของราชวงศ์เฮราคลิดส์

“ว่าอย่างไรบ้าง ไกจิส” เขาทักทายยิ้มแย้ม “ข้าไม่ได้หลอกเจ้าใช้ไหมที่ยืนยันว่าเจ้าจะไม่เสียเวลาเวลาสองสามชั่วโมงที่นั่งรออยู่หลังประตูนาโชบานนั้นเลย ข้าพูดถูกใช่หรือไม่ เจ้ารู้จักสตรีคนใดที่งามกว่าราชินีหรือไม่ ถ้าเจ้ารู้จักหญิงที่เอาชนะนางได้ ก็บอกข้ามาตรง ๆ และจงนำสร้อยไข่มุกสัญลักษณ์แห่งอำนาจเส้นนี้ ไปมอบให้นางคนนั้นแทนข้า”

“ฝ่าบาท” ไกจิสตอบเสียงสั่นเครือด้วยอารมณ์ “ไม่มีมนุษย์ผู้ใดคู่ควรที่จะเทียบชั้นราชินีนิสเซียได้ เคียรของพระนางหาได้คู่ควรกับสร้อยไข่มุกแห่งราชินี หากแต่เป็นมงกุฎแห่งคาราของปวงเทพีต่างหาก”

“ข้ารู้อยู่แล้วว่าน้ำแข็งของเจ้าจะสูญสลายไปเพราะถูกเปลวเพลิงจากตะวันดวงนี้หลอมละลาย ตอนนี้เจ้าก็เข้าใจความหลงใหล ความคลั่งไคล้ และความปรารถนาจนโง่หัวไม่ขึ้นของข้าแล้วละสิ หัวใจของชายคนหนึ่งไม่กว้างขวางพอให้กักเก็บความรักมากมายเหลือคณาเช่นนี้หรอกจริงไหมไกจิส มันจึงเอ่อล้นและหลั่งไหลออกมา”

สีแดงชาดแผ่ซ่านไปทั่วแก้มของไกจิส ผู้ที่ตอนนี้เข้าใจความลุ่มหลงของแคนเดอเลสดีเกินไปด้วยซ้ำ

เมื่อราชาสังเกตเห็นอาการนั้นก็พูดทีเล่นทีจริง

“เพื่อนยาก จงอย่าไปละเมอเพ้อพกว่าตกหลุมรักนิสเซียเลย เสียแรงเปล่า ๆ ข้าพาเจ้ามาดูรูปปั้น หาชะหึงสาวไม่ ข้าอนุญาตให้เจ้าอ่านบางบทของบทกวีอันไพเราะซึ่งข้าเป็นเจ้าของต้นฉบับแต่เพียงผู้เดียว เพื่อที่จะได้รับฟังความคิดเห็นของเจ้า ก็เท่านั้นแหละ”

“ฝ่าบาท พระองค์ไม่จำเป็นต้องตอกย้ำความไร้ค่าของข้าเลย บางครั้งยามหลับไหลบริวารผู้เจียมตัวอย่างถึงที่สุดก็มีเรื่อนร่างตามอุดมคติ ผิวพรรณเหลือบมุก และเส้นผมหอมกรุ่นดุจกระยาทิพย์แห่งเทพมาปรากฏกายแปลงรัศมีเรืองรองจับตาให้เห็น ตัวข้านั้น ได้ฝันทั้งที่ยังลืมตาตื่นพระองค์นั้นแหละคือเทพผู้ประทานความฝันให้”

“ทีนี้” กษัตริย์ดำรัสต่อ “ข้าไม่จำเป็นต้องบอกให้เจ้าสงบปากสงบคำหรอกนะ ถ้าเจ้าไม่ปิดปากให้สนิท เจ้าอาจจะได้เจอเองกับตัวว่านิสเซียไม่ได้ใจดีเท่ากับความงามของนาง”

ราชาทำอาการบอกกลาสนัยคนสนิท และเดินจากมาเพื่อไปดูเตียงโบราณที่แกะสลักโดยอิคมาลิอุส ช่างแกะสลักชื่อดัง ซึ่งมีผู้มาเสนอให้ซื้อ

แคนเดอเลสลับตัวไปได้ครู่เดียว หญิงสาวผู้ห่อหุ้มร่างกายด้วยเสื้อคลุมยาว และเผยดวงตาเพียงข้างเดียวตามแบบฉบับของชาวอนารยะ ก็ก้าวออกมาจากหลังเงามืดของเสาต้นหนึ่งซึ่ง

นางซ่อนตัวอยู่ระหว่างที่ราชสนทนากับสหายคนโปรด แล้วเดินตรงเข้ามาหาไกจิส วางนิ้วมือลงบนไหล่ของเขา และทำสัญญาณให้เขาเดินตามมา

บทที่ 5

สเตเทียราเดินนำไกจิสมาจนถึงหน้าประตูเล็กบานหนึ่ง นางถอดกลอนประตูโดยดึงห่วงสีเงินซึ่งผูกติดกับสายหนัง และเริ่มเดินขึ้นบันไดค่อนข้างชันซึ่งทอดเป็นทางตามผนังหนา สดบันไดด้านบนมีประตูอีกบานหนึ่ง นางสอดกุญแจทำจากงาช้างและทองแดงเพื่อเปิด ทันทีที่ไกจิสก้าวเข้าไป นางก็หายไปโดยไม่ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าต้องการอะไรจากเขา

ความสงสัยใคร่รู้ของไกจิสผสมปนเปกับความกังวล เขาไม่รู้เลยว่าพฤติกรรมอันลึกลับนี้มีความหมายอย่างไร เขาจำได้คลับคล้ายคลับคลาว่าหญิงสาวผู้เฒ่าขริบซึ่งทำหน้าที่เป็นเทพีไอริสคือหนึ่งในบรรดานางกำนัลของนิสเซีย และเส้นทางที่นางพาเขามานั้นมุ่งหน้าไปยังตำหนักของราชินี เขาตื่นตระหนกว่าโดนจับได้ขณะอยู่ในที่ซ่อนหรือว่าแคนเดอเลสทรยศเขากันแน่ เพราะข้อสันนิษฐานทั้งสองล้วนเป็นจริงได้ทั้งนั้น

เมื่อคิดว่านิสเซียรู้เรื่องทั้งหมด เหงื่อเย็นเยียบแต่ร้อนสลับผิวก็ผุดขึ้นเต็มหน้า เขาพยายามหนี แต่สเตเทียราปิดประตูขังเขาไว้แล้วและตัดหนทางหนีของเขาทั้งหมด เขาจึงเดินลึกเข้าไปในห้องที่มีดทึบด้วยผ้าบังแสงผืนหนาสีแดง และพบว่าตนอยู่ตามลำพังกับนิสเซีย เขานึกว่าเห็นรูปปั้นมาอยู่ตรงหน้าเพราะนางชิดเซียวเหลือเกิน สีเส้นแห่งชีวิตเหือดหายไปจากใบหน้า เหลือเพียงสีชมพูเจือจางแต่มีบนริมฝีปากเท่านั้น ข้างขมับบอบบาง เส้นเลือดดำไขว้กันเห็นจาง ๆ เป็นริ้วสีน้ำเงินเปลือกตาบวมจากการหลั่งน้ำตาซึ่งไหลเป็นทางส่องประกายอยู่บนนวลปรางของนาง นัยน์ตาสีเขียวแร่ครีโซเพรสจัดจางจนแทบจะไร้แวว ด้วยรูปโฉมเช่นนี้ นางกลับยิ่งดูผิดแผกและสะกดตากว่าเดิม ความอาดูรได้เติมจิตวิญญาณลงไปในความงามแข็งทื่อเหมือนหินอ่อนของนาง

อารมณ์หลุดลุ่ยแทบไม่เกาะหัวไหล่เผยให้เห็นท่อนแขนเปลือยเปล่า เนินอก และร่องอกสีขาวเผือดราวกับคนตาย ความรักนวลสงวนตัวของนางลดอาวุธลงเฉกเช่นนักรบที่พ่ายแพ้ในการยุทธครั้งแรก แพรพรรณที่ปกปิดร่างกายและเสื้อทูนิกจับจีบคมกริบจะยังมีประโยชน์อะไรต่อนางอีกเล่า ไกจิสจะจำนางไม่ได้หรือ จะแข็งขืนตั้งต้นอยู่ไปทำไมในเมื่อสุดท้ายก็ต้องยอมแพ้อยู่ดี

นางเดินตรงมาหาไกจิส และจ้องเขาเขม็งด้วยสายตาสูงศักดิ์สุดกระจ่างเต็มไปด้วยพลังอำนาจ แล้วเอื้อนเอ่ยวาจาด้วยน้ำเสียงห้วนสั้น

“อย่าโกหก อย่าพยายามหาข้ออ้างเหลวไหล อย่างน้อยก็จงมีศักดิ์ศรีและกล้ารับผิดชอบต่ออาชญากรรมของเจ้า ข้ารู้ทุกอย่าง ข้าเห็นเจ้า อย่าได้แก้ตัวเซียว ข้าจะไม่ฟัง แคนเดอเลสพาเจ้าไปซ่อนหลังประตูเองกับมือ เรื่องราวเป็นเช่นนั้นใช่หรือไม่ และเจ้าเชื่อมั่นว่าทุกอย่างจบลงแล้วอย่างนั้นหรือ โชคร้ายที่ข้าไม่ใช่สาวกรีกใจง่ายอย่างที่พวกศิลปินและพวกหมกมุ่นเพื่อฝันถึง นิสเซียคนนี้ไม่ยอมเป็นของเล่นของใคร ตอนนี้มีชายสองคน และหนึ่งในนั้นเป็นส่วนเกินของโลกนี้ เจ้าคนนั้นต้องหายไป ถ้ามันไม่ตาย ข้าก็อยู่ไม่ได้ ข้าให้เจ้าเลือกกว่าจะเป็นตัวเจ้าหรือแคนเดอเลส ข้าเขา แก่แค่นี้ให้

ข้า จงเอาชนะการเช่นฆ่า แล้วรับตัวข้าและบัลลังก์แห่งลิเดียไป หรือไม่ก็ให้ความตายฉับพลันตัดหนทางไม่ให้เจ้าเห็นสิ่งที่ไม่ควรจะเป็น เพราะมีคนฉลาดแอบช่วยเจ้าอยู่อีกต่อไป คนที่สั่งผิดมากกว่าคนที่เพียงแต่ทำตาม และยิ่งไปกว่านั้น ถ้าเจ้าเป็นสามีข้า คนที่ไม่มีสิทธิ์ยอมไม่ได้เห็นข้า ตัดสินใจเสียเดี๋ยวนี้ เพราะดวงตาสองจากสี่ดวงที่สะท้อนภาพเปลือยของข้าต้องดับหายไปก่อนค่ำคืนนี้”

ทางเลือกแปลกประหลาดที่นิสเซียนำเสนอด้วยอารมณ์เยือกเย็นอย่างน่าพรึงพรึงแค้นแค้นไม่หวั่นไหวนี้ยังความพิศวงให้บังเกิดแก่ไกจิส ผู้คาดว่าจะถูกตำหนิ ช่มชู้ หรือเผชิญกับฉากโทสะร้ายมากเสียจนเขายืนอึ้งหน้าถอดสีไปครู่หนึ่ง ใบหน้าซีดเผือดราวกับวิญญาณที่ริมฝั่งแม่น้ำดำมืดของนรก

“ข้าหรือ ให้มือของข้าโขกเลือดนายเหนือหัวของข้าหรือ นี่พระองค์จริงหรือ องค์ราชินีผู้ที่รับสั่งให้ข้าทำเรื่องต่ำช้าสามัญเยี่ยงนี้ ข้าเข้าใจความเดือดดาลของพระองค์ดี และเห็นว่าเป็นการสมควรแล้ว การหลบลี้หนีพระเกียรตินี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับข้า แต่พระองค์ก็ทรงทราบดี เหล่ากษัตริย์ล้วนทรงอำนาจ ล้วนสืบเชื้อสายจากเทพเจ้า ชะตากรรมของเราอยู่ในกำมือของพวกเขา และพวกเราเหล่ามนุษย์อ่อนแอ ไม่อาจขัดขืนประกาศิตของพวกเขาได้ ความประสงค์ของพวกเขาปิดคำปฏิเสธรของเราทิ้งเหมือนกระแสน้ำเชี่ยวกรากที่พัดพาคนก้นน้ำ ข้าขอกราบวิงวอนด้วยจุมพิตที่ปลายพระบาท และสัมผัสที่ชายฉลองพระองค์ โปรดทรงเมตตา โปรดลืมนความเจ็บปวดซึ่งไม่มีผู้ใดได้ล่วงรู้ และจะถูกฝังอยู่ในความมืดมิดและความเจ็บงันตลอดกาล กษัตริย์แคนเดอเลสหลงรักพระองค์ ขึ้นชมพระองค์ และความผิดของเขาก็คงมาจากความรักอันท่วมท้นเท่านั้น...”

“หากเจ้าพูดกับสฟิงซ์หินแกรนิตในทะเลทรายแห่งแล้งของอียิปต์ เจ้ายังมีโอกาสทำให้มันใจอ่อนได้ ต่อให้เจ้าพรังพรูคำพูดเจื้อยแจ้วเป็นสายน้ำไหลตลอดสี่ปีก็ไม่อาจเปลี่ยนความตั้งใจของข้าได้หรอก หัวใจกระด้างปานศิลาสถิตอยู่ใต้เนินอกหินอ่อนนี้... ไม่ฆ่าก็ตาย เมื่อแสงอาทิตย์ส่องผ่านผ้ามาจนมาถึงขาใต้ตัวนี้ เจ้าก็ต้องตัดสินใจเลือก... ข้าจะรอ”

แล้วนิสเซียก็ยกแขนไขว้กันขึ้นกอดอกด้วยท่าทางสูงศักดิ์ซึ่งขง

เมื่อได้เห็นนางยืนนิ่งซีดเผือด ดวงตาจ้องเขม็ง คิ้วขมวด ผมเผ้ายุ่งเหยิง ปลายเท้าจิกพื้นแน่น ก็อาจนึกไปว่านางคือเทพีเนเมซิสที่ลงจากหลังตัวกริฟฟิน รอเวลาที่จะลงทัณฑ์ผู้กระทำผิด

“ไม่มีใครยินดีไปเยี่ยมเยือนพิภพบาดาลอันลึกลับและมืดทมิฬหรอก” ไกจิสตอบ “การได้ร่ำรมย์ไปกับแสงทิวาอันบริสุทธิ์นั้นสดชื่น เหล่าวีรบุรุษเองผู้อาศัยอยู่บนเกาะสุขชาวดีล้วนน่าจะอยากกลับมายังบ้านเกิดเมืองนอน แต่ละคนต่างมีสัญชาตญาณรักษาตัวรอด และเมื่อต้องมีการหลั่งเลือด ก็ขอให้ออกมาจากเส้นเลือดของผู้อื่นเถิด”

นอกเหนือไปจากความรู้สึกทั้งมวลที่ไกจิสประกาศออกมาด้วยความจริงใจเยี่ยงบรรพชนรุ่นก่อน ยังมีอารมณ์อันสูงส่งกว่านั้นที่เขาไม่พูดถึง เขาหลงรักนิสเซียจนโงหัวไม่ขึ้น และริษยาแคนเดอเลสความกลัวตายไม่ใช่เหตุผลเดียวที่ทำให้เขารับการกินองเลือดนี้ เขายังทนไม่ได้ที่จะปล่อยให้แคนเดอเลสครอบครองนิสเซียต่อไป โชคชะตาชักพาให้เขาหัวหมุนงุนงง หัวหน้าองครักษ์มองเห็นภาพตัวเองถูกตึง

ไปหาความฝันที่เป็นจริงด้วยสถานการณ์แปลกประหลาดและน้ำตื้นตระหนกที่ถาโถมเข้ามา สายน้ำเขียวพัดพาตัวเขาลอยไปทั้ง ๆ ที่ไม่ต้องการ นิสเซียเองก็ยืนมีอมาหวังพาเขาขึ้นบันไดไปสู่บัลลังก์ทั้งหมดนี้ทำให้เขาลืมไปว่าแคนเดอเลสเป็นนายเหนือหัวและผู้มีพระคุณต่อเขา เพราะไม่มีใครฝันชะตาชีวิตได้ เทพีแห่งความจำเป็นจะเดินถือตะปุมามือข้างหนึ่ง และมีมืออีกข้างหนึ่งถือแส้ เพื่อหยุดยั้งหรือผลักดันให้ท่านเดินหน้าต่อไป

“ประเสริฐ” นิสเซียตอบรับ “และนี่คือแผนปฏิบัติการ” นางดิงกริชแบบชาวแบคเทรียออกมาจากอก ดำจับทำจากหยกประดับวงแหวนทองคำขาว “ใบกริชนี้ไม่ได้ทำจากสำริด แต่ทำมาจากเหล็กที่ดีขึ้นได้ยากผ่านทั้งน้ำทั้งไฟ และแม้กระทั่งเทพเฮฟส์ตัสก็ไม่อาจสร้างใบมีดที่แหลมคมกว่านี้ได้ มันแทงทะลุชุดเกราะโลหะและโล่หุ้มหนังมังกรได้ราวกับเป็นแผ่นปาปิรัสบาง ๆ

“เวลาลงมือ” นางกล่าวต่อด้วยความเยือกเย็นราวกับน้ำแข็ง “คือตอนที่เขานอนหลับให้เขาหลับและไม่ต้องตื่นขึ้นมามากเลย”

ไกจิส ผู้สมรู้ร่วมคิด รับฟังนางด้วยความตะลึงพรึงเพริด เพราะไม่คาดคิดว่าจะได้เห็นวิธีแก้ปัญหาเช่นนี้จากสตรีผู้ไม่ยอมแม้แต่จะเปิดผ้าคลุมหน้าของตัวเอง

“สถานที่ลงมือก็จะเป็นจุดเดียวกับที่เจ้าคนโหดพาเจ้ามาซ่อนเพื่อเผยแพร่เรื่องราวของข้าให้เจ้าดู ใกล้เคียง ข้าจะผลักบานประตูบังตัวเจ้าไว้ แล้วถอดเสื้อผ้า และขึ้นไปนอน พอเขาหลับ ข้าก็จะส่งสัญญาณ... ที่สำคัญ อย่าลังเล อย่าใจอ่อน และมืออย่าสั่นเมื่อถึงเวลา ตอนนี้ ข้าเกรงว่าเจ้าจะเปลี่ยนใจเสียก่อน ข้าต้องมั่นใจว่าเจ้าจะยังอยู่จนถึงเวลาสังหาร เจ้าจะพยายามหนีหรือไปเตือนนายเหนือหัวของเจ้าก็ได้นะ แต่อย่าได้หวังเป็นอันขาด”

นิสเซียผิวปากเป็นสัญญาณเฉพาะ ทันใดนั้น มนุษย์ร่างยักษ์สี่คนก็มุดออกมาจากพรมเปอร์เซียลายดอก ผิวของพวกเขาคัลลาดต สวมชุดลายทางทแยงมุมซึ่งเผยให้เห็นแขนชั้นกล้ามเนื้อ ๆ ปูดโปนราวกับลำต้นของต้นโอ๊ค ริมฝีปากหนาบวมเป่ง จมูกคล่องหึ่งทอง ฟันแหลมคมราวกับหมาป่า สีหน้าแสดงความจงรักภักดีราวกับคนโง่ ทุกสิ่งล้วนทำให้พวกเขาดูอัปลักษณ์

ราชินีพูดภาษาที่ไกจิสไม่รู้จัก ซึ่งแน่นอนว่าต้องเป็นภาษาแบคทรา แล้วทาสทั้งสี่ก็กระโจนเข้าจับตัวชายหนุ่ม และนำตัวเขาไปราวกับแหม่มกระต๊อเด็กน้อยเข้าสະເອ

ขณะนี้ นิสเซียกำลังคิดอะไรอยู่จริง ๆ กันแน่ แท้จริงแล้ว นางสังเกตเห็นไกจิสตั้งแต่วินาทีที่ทั้งสองพบกันใกล้กรุงแบคทรา แล้วเก็บภาพความทรงจำของหัวหน้าองครักษ์หนุ่มไว้ในซอกหลังลับของจิตใจ สถานที่ซึ่งบรรดาภรรยาผู้ซื่อสัตย์ที่สุดมักซุกซ่อนบางอย่างเอาไว้หรือไม่ มีความต้องการอันบอกใครไม่ได้อื่นใดมากระตุ้นให้นางอยากล้างแค้นเพื่อความบริสุทธิ์หรือไม่ และถ้าไกจิสไม่ได้เป็นหนุ่มรูปงามที่สุดแห่งเอเชีย นางยังจะกระเหี้ยนกระหือรือใคร่ลงโทษแคนเดอเลสที่ลบหลู่ความศักดิ์สิทธิ์ของการแต่งงานขนาดนี้หรือไม่ คำถามนี้หาคำตอบได้ไม่ถนัดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระยะเวลาห่างกันเกือบสามพันปี และแม้ว่าจะอ่านหนังสือของเฮโรโดตัส เฮโฟท็อน เพลโต โดซิท็อส

อาร์คิลอสแห่งเกาะปารอส เฮซิกิอัสแห่งเมืองมิเลทัส ปโตเลมี ยูโฟรียน และทุกคนที่พูดถึงนิสเซีย แคนเดอเลส และไกจิสไม่ว่าจะมากหรือน้อย เราก็ไม่ได้รับคำตอบที่แน่นอน การค้นหารายละเอียดที่จับไม่มั่นคงไม่ตายหลังจากผ่านมาแล้วหลายศตวรรษ ได้เศษซากปรักหักพังของอาณาจักรที่ล่มสลายมากมาย และได้กองอังคารของผู้คนที่ล้มตาย เป็นงานที่ยากเย็นแสนสาหัสหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นไปไม่ได้เลย

แม้ว่าจะอย่างไร นิสเซียก็ตัดสินใจแน่วแน่แล้ว การลอบสังหารครั้งนี้คล้ายจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ให้สำเร็จ ในหมู่ชาวอนารยะ ผู้ชายทุกคนที่ไปเห็นผู้หญิงเปลือยจะถูกประหาร ราชินีเชื่อมั่นว่าตนมีสิทธิ์เช่นนั้น เพียงแต่นางเรียกหาความยุติธรรมเท่าที่ทำได้ เพราะพฤติกรรมล่วงละเมิดเกิดขึ้นในที่ลับตาคน ผู้สมรู้ร่วมคิดที่ปฏิบัติตามคำสั่งกลับกลายเป็นเพชฌฆาตของผู้สั่ง การลงทัณฑ์มาจากการล่วงละเมิดนั้นเสียเอง เมื่อผู้ปฏิบัติการลงโทษหัวที่ออกความคิด

เหล่ามนุษย์ร่างยักษ์ผิวสีมะกอกขังไกจิสไว้ที่มุมมืดแห่งหนึ่งของพระราชวัง ซึ่งเขาหนีออกมาไม่ได้ ร้องเรียกก็ไม่แน่ว่ามีใครได้ยิน

ตลอดเวลาที่เหลือของวัน ไกจิสจมจ่อมอยู่กับความวิตกกังวลอันทารุณในที่คุมขังนั้น พร้อมทั้งต่อว่าโมงยามที่เดินตะกุกตะกักบ้าง เดินเร็วไปบ้าง แม้ว่าเขาจะเป็นเพียงเครื่องมือและต้องยอมสยบให้แก่อำนาจซึ่งไม่อาจต้านทาน การลอบสังหารที่เขากำลังจะกระทำปรากฏเป็นภาพในดวงจิตด้วยสีอันอันหม่นหมองอย่างถึงที่สุด เขาจะลงมือพลาดด้วยเหตุการณ์ซึ่งไม่มีใครคาดฝันไหม ประชาชนแห่งกรุงซาร์ดิสจะลุกฮือขึ้นเรียกร้องการล้างแค้นให้ความตายของกษัตริย์พวกเขาไหม ทั้งหมดนี้เป็นข้อใคร่ครวญที่พึงหาคำตอบแม้ว่าจะไม่เกิดประโยชน์โศกผลใด ๆ ซึ่งเล่นอยู่ในหัวไกจิส ขณะรอให้คนนำตัวเขาออกไปจากห้องขัง พาเขาไปยังสถานที่ซึ่งเขาจะออกมาเพื่อลงมือสังหารนายเหนือหัวเท่านั้น

ในที่สุด รัตติกาลก็คลี่เสื้อคลุมพรางดาวกางออกทั่วท้องฟ้า เงามืดเข้าปกคลุมเมืองและพระราชวัง ได้ยินเสียงฝีเท้าเบา ๆ สตรีคลุมหน้านางหนึ่งเข้ามาในห้อง จับมือไกจิสและจูงเขาไปตามระเบียงทางเดินมืดสนิทและเส้นทางลัดเลี้ยวเคี้ยวคดของตำหนักหลวงด้วยความมั่นใจราวกับมีทาสถือตะเกียงหรือคบไฟส่องนำทาง

มือที่กุมไกจิสเย็นเฉียบ นุ่มละมุน และเรียวเล็ก แต่ทว่านิ้วกลมกลิ้งกลับบีบมือเขาจนเจ็บราวกับเป็นนิ้วของรูปปั้นสำริดที่ผู้วิเศษเสกให้มีชีวิตขึ้นมา แรงใจแน่วแน่อันแข็งแกร่งปรากฏเด่นชัดอยู่ในแรงบีบเสมอต้นเสมอปลายประหนึ่งคีม แรงดันจากสมองหรือหัวใจก็ไม่อาจคลายได้ ไกจิสผู้ถูกการบงาจนมุม และหมดอำนาจควบคุมตัวเองยอมสยบให้แก่แรงกระชากบีบบังคับนี้ประจักษ์ถูกฉุดลากด้วยมืออันทรงพลังของโชคชะตา

อนิจจา มิใช่ด้วยลักษณะการเช่นนี้เลยที่ไกจิสคาดหวังว่าจะได้รับสัมผัสแรกจากหัตถา
งามงดแห่งราชินีผู้กำลังหยิบบิ้นกริชให้แก่เขา และชักนำทางเขาไปสู่ฆาตกรรม เพราะว่าเป็นนิสเซีย
เองที่มาหาเขาเพื่อพาไปยังสถานที่ดักสังหาร

คู่หูร่วมแผนร้ายมิได้กล่าวถ้อยคำใดต่อกันระหว่างที่เดินจากห้องซังไปยังห้องหอ

ราชินีปลดปมสายหนัง ยกตาลประตูดุ และพาไกจิสไปซ่อนไว้หลังบานประตูเหมือนที่
แคนเดอเลสทำเมื่อคืนวาน พฤติกรรมที่ทำซ้ำแต่ต่างเจตนานี้ให้ความรู้สึกทั้งเศร้าหมองและร้ายแรง
ถึงชีวิต การแก้แค้นครั้งนี้ย้อนรอยเดียวกับการย่ำยี การลงทัณฑ์และอาชญากรรมเกิดขึ้นบนเส้นทาง
เดียวกัน เมื่อวานเป็นคราวของแคนเดอเลส วันนี้เป็นคราวของนิสเซีย และไกจิส ผู้สมรู้ร่วมคิดของ
พฤติกรรมล่องละเมียดก็เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดกับพฤติกรรมลงทัณฑ์เช่นกัน เขาได้ทำตามบัญชาของกษัตริย์
ในการหมิ่นเกียรติของราชินี และเขากำลังจะทำตามบัญชาของราชินีในการลอบสังหารกษัตริย์ ชีวิต
ตกอยู่ในอันตรายจากต้นหาของชายคนหนึ่งและจากคุณธรรมของหญิงคนหนึ่ง

ธิดาของเมกาปิซัสดูคล้ายจะมีความสุขเยี่ยงชาวป่า มีความยินดีอันดุนันที่ได้ใช้วิธี
เดียวกับกษัตริย์แห่งลิเดียเลือกใช้ และที่จะได้แปรแผนการซึ่งใช้เพื่อบรรลุนิจิตรกามาให้เป็นแผน
สังหาร

“คืนนี้ เจ้าจะเห็นข้าเปลื้องพัสดราภรณ์ที่แคนเดอเลสแสนจะรังเกียจเด็ดฉันทอีกครั้ง
เจ้าคงเบื่อฉากนั้นเต็มที” ราชินีกล่าวเจื่อน้ำเสียงเสียดสีแถมขมขื่นอยู่หน้าประตูห้องนอน “แล้วเจ้าจะ
ว่าข้าน่าเกลียด” เสียงหัวเราะเป็นเชิงเย้ยหยันบิดรูปปากซิดเซียของนางไปชั่วขณะ ก่อนกลับสู่สีหน้า
เฉยชาซึ่งซัง “อย่าคิดว่าครั้งนี้เจ้าจะรอดไปได้เหมือนครั้งที่แล้ว เจ้ารู้ว่าตาข้ามองเห็นไปถึงไหน ๆ เจ้า
ขยับตัวเพียงนิดเดียว ข้าจะปลุกแคนเดอเลส แล้วเจ้าจะได้รู้ว่าไม่ถนัดที่จะต้องอธิบายว่ามายืนถือกริช
อยู่หลังบานประตูในตำหนักกษัตริย์ด้วยเหตุใด อีกอย่าง ทาสชาวแบคเทรียของข้า พวกตัวประหลาด
ดำแดงบ้ำใบที่จับเจ้าซังเมื่อตะกี้นี้จะคอยเฝ้าทางออกพระราชวัง และได้รับคำสั่งให้ฆ่าเจ้าได้ทันทีถ้า
เจ้าออกไป ดังนั้น อย่าให้ศีลธรรมอันไร้ค่าอย่างความจงรักภักดีมาหยุดยั้งเจ้า จงคิดเสียว่าข้าจะตั้งให้
เจ้าเป็นกษัตริย์แห่งกรุงซาร์ดิส และ... ข้าจะรักเจ้าถ้าเจ้าแก้แค้นให้ข้า เลือดของแคนเดอเลสจะเป็น
เลือดชัตติยาให้แก่เจ้า และความตายของเขาจะทิ้งที่ว่างให้เจ้าบนเตียงหลังนี้”

เหล่านางทาสเดินมาเปลี่ยนถ่านที่คุแดงอยู่ในกระถางเครื่องหอมสามขา เต็มน้ำมัน
ตะเกียง ปูผ้าคลุมและขนสัตว์บนแท่นบรรทมเช่นเคย นิสเซียกระวีกระวาดเข้าไปในห้องบรรทมทันทีที่
ได้ยินเสียงฝีเท้าของพวกนางมาแต่ไกล

สักครู่ต่อมา แคนเดอเลสก็มาถึงด้วยอาการรืนเริง เขาได้ซื้อเตียงของอิคมาลิส ตั้งใจจะ
นำมาแทนที่แท่นบรรทมรูปแบบตะวันออกซึ่งเขาบอกว่าไม่เคยปลาบปล้มเลย ราชาออกจะดีใจที่เห็น
นิสเซียกลับมาที่ห้องหอแล้ว

“วันนี้สะดึง กระสวย และเข็มไม่น่าสนใจสำหรับเจ้าเหมือนวันอื่นหรือ ก็มันช่างเป็นงาน น่าเบื่อเหลือเกินที่ต้องสอดด้ายเส้นหนึ่งเข้ากับเส้นอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา และข้าก็ประหลาดใจที่เจ้า ดูจะมีความสุขที่ได้ทำอย่างนั้นอยู่เป็นประจำ พุดจริง ๆ นะ ข้ากลัวว่าสักวันหนึ่งเมื่อเทพีพลัสโซธินา เห็นเจ้าคล่องแคล่วขนาดนี้ จะเอากระสวยพัดหัวเจ้าอย่างขุ่นเคืองเหมือนที่นางทำกับอะแรกนีผู้ насоสสาร”

“ฝ่าบาท คินนี่ข้าค่อนข้างเพลีย ข้าจึงลงมาจากตำหนักบนเร็วกว่าปกติ ก่อนเข้านอน พระองค์จะเสวยเหล้าองุ่นดำจากเกาะซามอสเจื่อน้ำผึ้งจากเทือกเขาฮิเมตัสสักจอกไหมเพคะ” แล้ว นางก็รินเครื่องดื่มสีเข้มจากเหยือกทองคำลงในจอกทองคำ แอบหยดยางจากต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่มีฤทธิ์ทำให้หลับลงในเหล้าองุ่นด้วย

แคนเดอเลสจับหูจากทั้งสองข้างรับถ้วยมาดื่มเหล้าองุ่นจนหยดสุดท้าย แต่กษัตริย์หนุ่ม เชื้อสายเฮอร์คิวลิสนั้นคอแข็ง เขาเฝ้าข้อศอกลงบนกองหมอนอิงบนเตียงนอน จับจ้องดูนิสเซียเปลื้อง อาภรณ์ นิทรารมณ์ยังไม่ปรากฏในดวงเนตรแม้เพียงเสี้ยว

เช่นเดียวกับเมื่อคินวาน นิสเซียคลายมวยและปล่อยให้ผมทองหนาสาวยอยู่บนไหล่ ไกจิสซึ่งซ่อนตัวอยู่เห็นไปว่าผมของนางออกเป็นสีแดงเพลิงประกายโชติช่วงดังเปลวเพลิงและโลหิต เกลียวผมทั้งตัวลงเป็นคลื่นคล้ายงูพิษเหมือนผมของเหล่านางกอร์กอนและนางเมดูซา

กิริยาแสนเรียบง่ายและสง่างามดูน่าหวาดหวั่นและสื่อถึงความตายเมื่อนึกถึงเรื่อง เลวร้ายที่กำลังจะเกิดขึ้นจนทำให้มือสังหารที่ซ่อนตัวอยู่สั่นสะท้านด้วยความหวาดกลัว

นิสเซียถอดกำไลเป็นลำดับต่อไป แต่มือที่แข็งแกร่งเพราะเส้นประสาทหดตัวไม่ค่อยจะ ยอมตอบสนองความร้อนรนของนางเอาเสียเลย นางทำสายกำไลขาดจนเม็ดอำพันเหลี่ยมทองที่ร้อยอยู่ กลิ้งส่งเสียงดังเต็มพื้นจนแคนเดอเลสลืมตาที่กำลังหรีปรีอ

เสียงอัญมณีแต่ละเม็ดเสียดแทงลึกลงในวิญญาณของไกจิสราวกับตะกั่วเหลวหยดลงใน น้ำ

แก้เชือกธนูที่สำเร็จ ราชินีก็ขว้างเลื่อยทวนอกสุดไปพาดบนพนักเก้าอี้ข้าง แพรพรรณซึ่งวางไว้เช่นนั้นคลไต่ให้ไกจิสหวนนึกไปถึงผ้ายับยู่ยี่ที่ใช้ห่อศพก่อนนำไปเผาบนเชิงตะกอน ทุกสิ่งทุกอย่างในห้องนอนที่เมื่อคินวานเขารู้สึกว่าช่างเบิกบานและเจิดจ้ากลับซีดเซียว มัวหม่น และ ชูเซ็ญ รูปปั้นหินบะซอลต์พากันกลอกตาและแค้นหัวเราะเยาะชวนขนลุก ตะเกียงส่งเสียงปะทุเบา ๆ และดวงไฟสาดรังสีแดงดังเลือดราวดวงดาวตก ในมุมสลัวเห็นร่างอัมปลักษณ์กลาง ๆ ของภูติผีปิศาจ เลื้อยคลุมที่แขวนอยู่บนตะขอขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวอยู่บนผนังราวบังเกิดมีชีวิตก่อกำเนิดเป็นรูปร่าง มนุษย์ขึ้นมา และเมื่อนิสเซียที่ปลดผ้าคลุมผืนสุดท้ายออกเยื้องย่างมายังเตียงนอน เรือนร่างขาวผ่อง เปลือยเปล่าราวกับวิญญาณ ไกจิสก็เชื่อว่ามรณเทพได้ตัดโซ่เพชรซึ่งเฮอร์คิวลิสเคยใช้ล่ามตนไว้กับ ประตูนรกเมื่อครั้งลงไปปลดปล่อยอัลเซซทิส แล้วมาจับแคนเดอเลสด้วยตัวเอง

ราชาผู้พ่ายแพ้ต่ออำนาจของยางจากต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงกลับไปแล้ว นิสเซียส่งสัญญาณให้ไกจิสออกมาจากที่ซ่อน วางนิ้วลงบนหน้าอกของเหยื่อ แล้วส่งสายตาอันสุดแสนชุ่มชื้น วาววับ เปล่งประกายโศกเศร้า และเปี่ยมล้นคำมั่นอันชวนให้เคลิบเคลิ้มมายังผู้ร่วมก่อการจนไกจิสผู้ปั่นป่วนและลุ่มหลงถลาออกมาจากที่ซ่อนราวกับเสือกระโจนจากยอดโขดหินที่หมอบอยู่ ทะยานข้ามห้องรวดเดียว และแทงกริชของชาวแบคเทรียตรงหัวใจของทายาทแห่งเฮอร์คิวลิสจนมิดตามความบริสุทธิ์ของนิสเซียได้รับการแก้แค้นแล้ว และความฝันของไกจิสก็เป็นจริง

ราชวงศ์เฮราคลิดส์จึงสิ้นสุดลงด้วยประการฉะนี้หลังจากครองราชย์มาห้าร้อยห้าปี และเริ่มราชวงศ์เมอร์มนาดด้วยไกจิส บุตรของดัสซิลัส ชาวซาร์ตีสผู้ขุ่นแค้นที่แคนเดอเลสถูกฆ่าคล้ายจะลุกฮือขึ้นต่อต้าน แต่คำทำนายจากวิหารเดลฟิกลับประกาศสนับสนุนไกจิสผู้ได้ส่งแจกเงินจำนวนมากและทองหกโหนดนักสามสิบตะลันต์ไปให้ ราชวงศ์ใหม่จึงครองบัลลังก์อาณาจักรลิเดียต่อไปได้ เขาครองราชย์ยาวนานหลายปี ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และไม่ยอมให้ใครเห็นมเหสีของเขา ด้วยรู้ดี ยิ่งนักว่าเขาจะต้องแลกกับอะไร

จบ

ภาค 2 วิเคราะห์บทแปล

วิเคราะห์บทแปล

ในกระบวนการถ่ายทอดเรื่องสั้น “ราชันกับวัลลภ” ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie interprétative de la traduction) ของสถาบันชั้นสูงด้านการล่ามและการแปล (École supérieure d’Interprètes et de Traducteurs หรือ E.S.I.T) ทฤษฎีนี้ว่าด้วยเรื่องการถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ของภาษาต้นทาง ไม่ยึดติดกับรูปแบบและไวยากรณ์ของภาษาปลายทางแต่ในภาษาปลายทางที่มีความหมายครบถ้วน ถ้อยคำสละสลวย และรูปแบบที่ผู้อ่านภาษาปลายทางคุ้นเคย กระบวนการแปลนี้ประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การทำความเข้าใจต้นฉบับในภาษาต้นทาง (la compréhension du texte de langue source)

ก่อนลงมือแปล ผู้แปลควรทำความเข้าใจความหมายทั้งหมดในต้นฉบับให้ถ่องแท้เสียก่อน การทำความเข้าใจความหมายครอบคลุมตั้งแต่เนื้อหาในต้นฉบับไปจนถึงความรู้เสริมนอกตัวบทที่จำเป็นต่อการแปล เช่น ภูมิหลังของเรื่อง คำศัพท์เฉพาะ วัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้แปลยังจำเป็นต้องเข้าใจรูปแบบและกลวิธีการประพันธ์ของผู้ประพันธ์ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความหมายได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และคงอารมณ์ของบทแปลได้ตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อ

2. การผละออกจากภาษา (la déverbalisation)

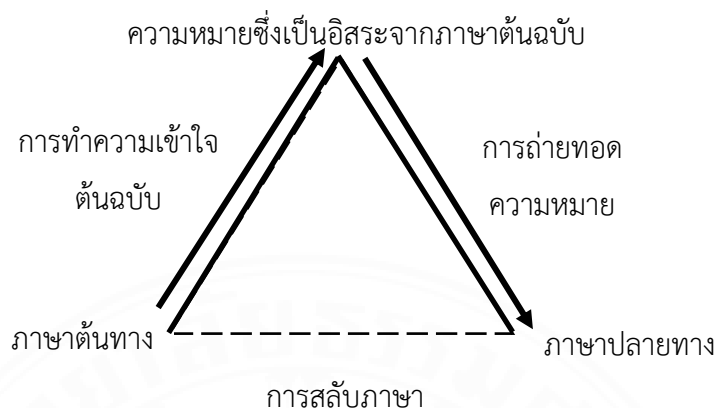
ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการกักเก็บความหมายที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของภาษาซึ่งเกิดขึ้นภายในสมอง

3. การถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นทางเป็นภาษาปลายทาง (la ré-expression à la langue cible)

ขั้นตอนสุดท้ายคือการลงมือถ่ายทอดความหมายเป็นภาษาปลายทาง ผู้แปลควรคำนึงถึงผู้อ่านภาษาปลายทางไปพร้อม ๆ กับการถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับให้ครบถ้วน นอกจากนี้ ผู้แปลควรเลือกรูปแบบของบทแปลและคำศัพท์ที่เหมาะสม เพื่อสื่ออารมณ์ให้เหมือนกับต้นฉบับ ท้ายที่สุด ผู้แปลควรตรวจสอบว่าบทแปลนั้นถ่ายทอดความหมายได้ครบถ้วน ไม่ขาดหรือเกินจากต้นฉบับ การเรียบเรียงประโยคเป็นไปตามความคุ้นเคยของผู้อ่าน และสะท้อนอารมณ์เช่นเดียวกับต้นฉบับ

ภาพที่ 1.1

แผนภาพกระบวนการแปล

ในภาควิเคราะห์เรื่องสั้น “ราชันกับวัลลภ” นี้ ผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหา 2 ขั้นตอนคือ การทำความเข้าใจต้นฉบับและการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับสู่บทแปล ส่วนการผละออกจากภาษาจะเกิดขึ้นอัตโนมัติระหว่างการทำความเข้าใจต้นฉบับ

สำหรับการทำความเข้าใจต้นฉบับ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความรู้เสริมนอกตัวบทซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง เนื้อหาจะเน้นไปที่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ปกรณัม และศิลปะที่เอื้อต่อการทำความเข้าใจเรื่อง อีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับกลวิธีการประพันธ์ ผู้วิจัยจะเสนอกลวิธีที่ปรากฏในบทพรรณนาซึ่งจะนำไปสู่แก่นเรื่องหลักของผู้ประพันธ์

สำหรับการถ่ายทอดความหมาย ผู้วิจัยจะเน้นที่การถ่ายทอดชื่อเฉพาะในเรื่อง ตั้งแต่เกณฑ์ที่ใช้แบ่งกลุ่มชื่อต่าง ๆ ไปจนถึงวิธีการถ่ายทอดชื่อเป็นภาษาไทย นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการเลือกใช้สรรพนามสำหรับตัวละครและการเลือกใช้คำราชาศัพท์อีกด้วย

บทที่ 1

การทำความเข้าใจต้นฉบับ

ก่อนลงมือแปล ผู้แปลควรทำความเข้าใจต้นฉบับให้ถ่องแท้เสียก่อน เพื่อจะได้ถ่ายทอดบทแปลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ สำหรับเรื่องสั้น “ราชันกับวัลลภ” ของเตโอฟิล โกติเย ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการทำความเข้าใจต้นฉบับออกเป็น 2 หัวข้อ คือ ความรู้เสริมเกี่ยวกับบริบทในต้นฉบับ และองค์ประกอบเรื่องเล่าและกลวิธีการประพันธ์

1.1 ความรู้เสริมเกี่ยวกับบริบทในต้นฉบับ

ผู้ประพันธ์นำเหตุการณ์จากบันทึกประวัติศาสตร์มาแต่งเติมตามจินตนาการ แล้วนำเรื่องราวจากปกรณัมและศิลปะโบราณมาผสมผสาน ทำให้ “ราชันกับวัลลภ” มีสีสันเหมือนตำนาน ผู้แปลจึงต้องค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับสามประเด็นนี้โดยละเอียด เพื่อให้เห็นภาพที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอได้ชัดเจนที่สุด

1.1.1 บริบทประวัติศาสตร์

เตโอฟิล โกติเยดำเนินเรื่องตามที่ปรากฏในบันทึกของเฮโรโดตัส (Herodotus) เสริมเกร็ดประวัติศาสตร์กรีกและบาบิลอนเพื่อสร้างภาพอาณาจักรตะวันออกกลางซึ่งแปลกใหม่สำหรับผู้อ่านชาวฝรั่งเศสในยุคริสต์ศตวรรษที่ 19 สำหรับหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อย่อย ได้แก่ แคนเดอเลสและไกจิส อาณาจักรลิเดียและอาณาจักรแบคเทรีย วัฒนธรรมกรีก วัฒนธรรมบาบิลอน และบุคคลในประวัติศาสตร์

1.1.1.1 แคนเดอเลสและไกจิส

เฮโรโดตัสได้เล่าเรื่องของแคนเดอเลสและไกจิสไว้ในต้นบรรพที่หนึ่งของ *ประวัติศาสตร์* (*The Histories*) (Herodotus, Trans. n.d.) ซึ่งกล่าวถึงต้นตระกูลของพระเจ้าครีซัสแห่งลิเดีย หรือก็คือไกจิส เฮโรโดตัสได้เล่าเรื่องของทั้งสองไว้ดังนี้

แคนเดอเลสหรือเมอร์ซิลัส กษัตริย์ราชวงศ์เฮราคลิดส์ ผู้สืบเชื้อสายจากเฮอร์คิวลีสผ่านทางกษัตริย์อัลเซอัส ไนนัส เบลัส และอากรอน จนถึงรุ่นอาร์ดิส อาเลียทิส เมอร์ซัส และแคนเดอเลสเป็นองค์สุดท้าย ราชวงศ์นี้มีกษัตริย์ 22 องค์ ปกครองอาณาจักรลิเดียเป็นเวลา 505 ปี สืบทอดบัลลังก์จากบิดาสู่บุตร

เมื่อแคนเดอเลสแต่งงาน เขาก็หลงรักราชินีมาก และคิดว่านางเป็นหญิงสาวที่สวยงามที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อเขาอดอ้างความงามของนางกับไกจิส นายทหารคนสนิท ก็คิดว่านายทหารไม่เชื่อ จึงวางแผนให้เขามาแอบดูนางขณะเปลื้องผ้า ไกจิสพยายามปฏิเสธ แต่แคนเดอเลสยังคงยืนยันและรับรองว่าราชินีจะไม่รู้เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นอันขาด ไกจิสจึงยอมทำตามแผน โดยซ่อนอยู่หลังประตูห้องนอน เมื่อราชินีกลับมาถึงห้องก็ถอดเสื้อผ้าอาภรณ์ตามปกติ แต่เมื่อจะก้าวขึ้นเตียง นางก็เห็นไกจิสที่หลบออกไป แต่ก็ไม่ได้ส่งเสียงร้อง เพราะรู้ว่าแผนการทั้งหมดนั้นมาจากสามี แล้วจึงคิดแก้แค้น “เพราะการเห็นขาวลิเดียหรือชาวอนารยะเปลือย แม้ว่าจะเป็นชายก็ตาม ย่อมเป็นความอัปอายอย่างยิ่งที่สุด” (Herodotus, Trans, n.d.)

เช้าวันต่อมา ราชินีจึงสั่งให้นางกำนัลคนสนิทไปตามไกจิสมา นายทหารก็เข้าเฝ้าโดยไม่ได้นึกถึงการกระทำของตนเมื่อคืน แต่ราชินีกลับให้เขาเลือกชีวิตของตนหรือราชา เพราะนางเข้าใจเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อคืนทุกอย่าง แม้ว่าไกจิสจะวิงวอนขอร้องเท่าไรก็ไม่เป็นผล สุดท้าย เขาจึงทำตามแผนของราชินี โดยไปซ่อนอยู่หลังบานประตูเหมือนคืนแรก ข่าแคนเดอเลสเมื่อเขาหลับ และขึ้นปกครองอาณาจักรลิเดียคู่กับนาง

ชาวลิเดียที่โกรธแค้นเพราะแคนเดอเลสถูกลอบสังหารลูกฮือเตรียมก่อกบฏ ไกจิสจึงตกลงกับชาวเมืองว่าถ้านักพยากรณ์แห่งวิหารเดลฟิยอมรับ เขาจะเป็นราชาปกครองอาณาจักร แต่ถ้าไม่ยอมรับ เขาจะยอมคืนบัลลังก์ให้ทายาทของแคนเดอเลส นักพยากรณ์แห่งวิหารเดลฟิยอมรับเขา และยังคงกล่าวอีกว่าทายาทของราชวงศ์เฮราคลิดส์จะได้แก้แค้นเมื่อทายาทลำดับที่ 5 ของไกจิสครองอาณาจักร ไกจิสไล่ทายาทของราชวงศ์เฮราคลิดส์ออกไปจากเมือง และส่งเครื่องบูชาไปถวายที่วิหารเดลฟิมากมาย หลังจากที่ครองราชย์แล้ว ไกจิสก็นำทหารบุกมิเลทัส สเมอร์นา และโคโลโฟน แต่หลังจากนั้น เขาก็ไม่ได้ออกไปปฏิบัติการใดๆอีกตลอดการครองราชย์ 38 ปี

จากบันทึกข้างต้น เรื่องราวระหว่างแคนเดอเลสและไกจิสในช่วงต้นหนังสือคือจุดจบของราชวงศ์เฮราคลิดส์ของแคนเดอเลสและจุดเริ่มต้นของราชวงศ์เมอร์มนาดของไกจิสนั่นเอง เนื้อความและโครงเรื่องส่วนใหญ่ในบันทึกนั้นเหมือนกับเรื่องสั้นของโกติเย ความแตกต่างมีเพียงในบันทึกของเฮโรโดตัสไม่ปรากฏชื่อของราชินี เมื่อฌอง เดอ ลาฟงแตน (Jean de la Fontaine) ประพันธ์บทกวี “Le Roi Candaule et le Maître en droit” ในค.ศ. 1674 ก็ไม่ปรากฏชื่อราชินีของแคนเดอเลสเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าโกติเยเป็นนักประพันธ์คนแรกที่ตั้งชื่อ “นิสเซีย” ให้แก่เรื่องนี้ และเป็นชื่อที่ใช้ต่อมาในการแสดงและงานวรรณกรรมรุ่นหลัง เช่น การแสดงบัลเลต์เรื่อง “Le Roi Candaule” (1868) กำกับท่าเต้นโดยมาริอุส เพทิพา (Marius Petipa) (The Marius Petipa society, n.d.) บทละครเรื่อง *Le Roi Candaule* (1901) ขององเดร ฌีต (André Gide) (Perrier, 2022) เป็นต้น

1.1.1.2 อาณาจักรลิเดียและอาณาจักรแบคเทรีย

อาณาจักรลิเดียมีเมืองหลวงอยู่ที่กรุงซาร์ดิส ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของตุรกี รุ่งเรืองที่สุดในรัชสมัยของพระเจ้าครีซัส กษัตริย์องค์สุดท้าย ก่อนที่พระเจ้าไซริสแห่งเปอร์เซียจะบุกเข้ายึดครอง

ไพศาล หรฺพาณิชย์กิจ (2546, น. 2-18) ได้เล่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่แถบเอเชียไมเนอร์หรือประเทศตุรกีในปัจจุบันว่า ชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ในอนาโตเลีย (เอเชียไมเนอร์) มาตั้งแต่ราว 2500 ปีก่อนคริสตกาล และเกิดการสู้รบหลายครั้ง ช่วงที่เจริญที่สุดคือช่วงจักรวรรดิฮิตไตต์ และช่วงที่ชาวฟรีเจียเข้ายึดครอง ในช่วงศตวรรษที่ 8 ก่อนคริสตกาล ชาวกรีกยากจนที่ได้รับผลกระทบจากการปกครองเริ่มอพยพไปตั้งรกรากแถบเอเชียไมเนอร์ (ชญา ปิยะชาติ, 2554, น. 43-47) ต่อมาราวศตวรรษที่ 7-6 ก่อนคริสตกาล อาณาจักรลิเดียก็ได้เข้าครอบครองดินแดนแทนชาวฟรีเจีย สันนิษฐานว่าชาวลิเดียเป็นลูกผสมระหว่างชาวกรีกและชนพื้นเมืองในอนาโตเลีย พระเจ้าครีซัสได้พัฒนาอาณาจักรให้เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างยุโรปและเอเชีย ชาวลิเดียเป็นชนชาติแรกที่ผลิตเหรียญกษาปณ์ใช้จากโลหะทองและเงิน ความมั่งคั่งนี้ทำให้พระเจ้าไซริสแห่งเปอร์เซียยกทัพมารุกรานและยึดครองอาณาจักรได้ในที่สุด

ชาวลิเดียจึงมีวัฒนธรรมส่วนหนึ่งจากชาติของตนผสมกับวัฒนธรรมของชาวกรีกที่อพยพเข้ามาอยู่ร่วมด้วย ดังจะเห็นได้จากวัฒนธรรมกรีกหลายแขนงที่ปรากฏในเรื่องสั้นนี้

อาณาจักรแบคเทรียมีเมืองหลวงอยู่ที่กรุงแบคทรา ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของอัฟกานิสถาน ทาจิกิสถาน และอุซเบกิสถาน ผู้คนอาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 8 ก่อนคริสตกาล แต่ไม่มีบันทึกหลักฐานเกี่ยวกับประชาชนในยุคนั้น ผู้ที่บันทึกเรื่องราวของอาณาจักรแบคเทรียเป็นคนแรกคือเฮโรโดตัสตั้งแต่ราว 550 ปีก่อนคริสตกาล ช่วงที่พระเจ้าไซริสเข้ายึดครองตำแหน่ง “Satrape” ของบิดานิสเซียก็ตั้งขึ้นในสมัยของพระเจ้าไซริส (Ikromov, 2020, p. 255) แสดงว่าขณะที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง อาณาจักรแบคเทรียได้ตกเป็นของเปอร์เซียไปแล้ว

1.1.1.3 วัฒนธรรมกรีก

จากข้อ 1.1.1.2 วัฒนธรรมกรีกที่ปรากฏในเรื่องสั้นน่าจะมาจากชาวกรีกที่อพยพเข้ามาในเอเชียไมเนอร์ ผู้ประพันธ์จึงได้สอดแทรกวัฒนธรรมหลายอย่าง เพื่อสร้างบรรยากาศให้ใกล้เคียงกับอาณาจักรลิเดียในยุคนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างวัฒนธรรมกรีกที่แพร่หลายอยู่ในลิเดียขณะนั้น ดังนี้

(1) การปกครอง

การปกครองกรีกในช่วง 1200-650 ปีก่อนคริสตกาลมี 4 แบบ คือ ระบอบราชาธิปไตย ระบอบอภิชนาธิปไตย ระบอบคณาธิปไตย และระบอบทรราช (ชญา ปิยะชาติ, 2554, น. 47-48)

แคนเดอเลสรับตำแหน่งต่อจากพ่อของเขาซึ่งรับมาจากปู่ของเขาอีกทอดหนึ่ง การส่งต่อการปกครองแบบนี้ได้รับอิทธิพลมาจากการปกครองแบบทราชของกรีก กล่าวคือ มีผู้ปกครองสูงสุดเพียงคนเดียว สนใจเพียงแต่ความต้องการของตนและบีบบังคับให้ผู้อื่นทำตาม สืบทอดการปกครองเป็นทอด ๆ จากพ่อสู่ลูก จนกว่าจะมีใครอื่นมาแย่งตำแหน่ง ดังเช่นที่ไกจิสฆ่าแคนเดอเลส แล้วรับตำแหน่งกษัตริย์แห่งอาณานิคมมาพร้อมกับนิสเซีย

(2) การแต่งกาย

ภายหลังสงครามเพลอปปอนเนซุสและความพ่ายแพ้ของเอเธนส์ ชาวเมืองที่เหลืออยู่ก็เอาแต่หาความสุขในชีวิต ผู้หญิงกรีกที่ปกติต้องปกปิดร่างกายก็เริ่มกลายกระโปรงจนสั้น ตรงข้ามกับผู้หญิงสปาร์ตาที่ปกติก็สามารถสวมชุดผ้าข้างตั้งแต่เล็ก เพราะจำเป็นต้องออกกำลังกายเตรียมพร้อมทำหน้าที่มารดาในอนาคต (คอสมอส, 2557, น. 130-139) นอกจากนี้ หญิงโสทชาวสปาร์ต่ายังนิยมสวมชุดสั้น เรียบง่าย และปล่อยผมยาวโดยไม่ต้องคลุมผ้า (ภัทรพล สมเทศมา, 2562, น. 166)

โกติเยบรรยายว่าชาวกรีกมีวัฒนธรรมการแต่งกายที่ไม่เหมือนกับชาวอนารยะ เพราะพวกเขาชอบเปิดเผยเนื้อหนังแม้แต่ในพิธีกรรมบวงสรวงปวงเทพ หรือแม้กระทั่งยินยอมเปิดเผยเรือนร่างเพื่อใช้เป็นต้นแบบของภาพวาดหรืองานแกะสลักต่าง ๆ แก่ศิลปิน

(3) ความเชื่อ

ชาวกรีกมีความเชื่อแบบพหุเทวนิยม และเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกิดขึ้นบนโลกกับเทพแต่ละองค์ เช่น การโคจรของพระอาทิตย์และพระจันทร์ เคลื่อนลมในทะเล สายฟ้าฟาด แม้กระทั่งการทำนายดวงชะตา พวกเขาเชื่อว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติทั้งหลายเกิดขึ้นเพราะเทพเจ้าพิโรธ และต้องตั้งเครื่องบวงสรวงเพื่อขอขมาเทพเจ้าแต่ละองค์

จากข้อมูลที่ว่ามีคนเชื่อสายกรีกจำนวนมากอพยพมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่เป็นอาณาจักรลิเดีย เป็นไปได้ว่าความเชื่อของชาวกรีกน่าจะยังมีอิทธิพลอยู่บ้าง จึงไม่น่าแปลกใจที่โกติเยเลือกที่จะเชื่อมโยงความเชื่อของชาวซาร์ดิสกับปวงเทพกรีกและแทรกปกรณัมต่าง ๆ ประกอบการเล่าเรื่องและพรรณนา

1.1.1.4 วัฒนธรรมบาบิลอน

นอกจากวัฒนธรรมกรีกแล้ว โกติเยยังนำวัฒนธรรมบาบิลอนมาสอดแทรกไว้ใน “ราชันกับวัลลภ” ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างตัวละครสำคัญ

(1) การปกครอง

โกติเยอ้างถึงการปกครองอาณาจักรแบคเทรียในยุคของพระเจ้าไซรัส แต่ละเมืองมีซาทราป (Satrap) เป็นผู้ปกครอง ดำรงสถานะเทียบเท่าพระราชา ดินแดนเหล่านั้นจึงมีฐานะเทียบเท่าราชอาณาจักร (Ikromov, 2020, p. 255)

ผู้ประพันธ์กำหนดให้ให้เมกาบิซัส บิดาของนิสเซีย ดำรงตำแหน่งชาทราบหรือเจ้าเมืองแห่งอาณาจักรแบคเทรีย นิสเซียจึงมีศักดิ์เป็นเจ้าหญิง ตามธรรมเนียม หากผู้ชายต้องการพูดกับนิสเซีย ขั้นที่สองคนจะต้องคอยเฝ้าให้แขกก้มหน้าก้มตาเอาไว้ ไม่เงยหน้ามองเจ้าหญิง แม้ว่านิสเซียจะปิดบังใบหน้าจนมิดชิดก็ตาม

(2) การแต่งกาย

พรสนอง วงศ์สิงห์ทองกล่าวถึงวิวัฒนาการของเครื่องแต่งกายตั้งแต่ยุคเมโสโปเตเมียจนถึงยุคเปอร์เซีย (4,000 – 300 ปีก่อนคริสตกาล) ไว้ดังนี้ “ภาพแบบฉบับที่เราอาจยึดไว้ได้คือภาพคนที่ห่มคลุมเสื้อผ้าไว้อย่างแน่นหนา การใช้พู่ช่วยเสริมอย่างหรูหรา และมีลักษณะการประดับเหมือนขนแกะ” (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง, 2559, น. 59)

หากคำนึงว่าแคนเดอเลสและไกจิสซึ่งเป็นชาวลิเดียรับวัฒนธรรมกรีกที่ไม่ได้ปกปิดร่างกายมากนัก นิสเซียก็มีวัฒนธรรมการแต่งกายที่แตกต่างสิ้นเชิงจากชายทั้งสอง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญอันนำไปสู่ความขัดแย้งหลักของเรื่อง

(3) ความเชื่อ

ความเชื่อของชาวบาบิโลนที่ปรากฏในเรื่องคือ ผู้หญิงอยู่ใต้การปกครองของบิดาหรือสามี หากพวกเขาสั่งให้ทำอะไรแล้ว พวกนางต้องเชื่อและยอมทำตามอย่างไม้อาจขัดขึ้น นิสเซียยอมเปลือยกายเป็นนางแบบให้แคนเดอเลสอยู่บ่อยครั้ง เพราะนางไม่ยอมแสดงท่าทีกระด้างกระเดื่องซึ่งขัดกับความเชื่อของตน แม้ว่าสิ่งที่แคนเดอเลสสั่งให้นางทำนั้นน่าอับอายเพียงใดก็ตาม

ธรรมเนียมของชาวบาบิโลนอีกอย่างหนึ่งที่พบในเรื่องสั้นของโกตีเยคือ กฎตาต่อตา ฟันต่อฟัน มาจากประมวลกฎหมายของพระเจ้าฮัมมูราบี หากชาวเมืองคนหนึ่งทำตาของอีกคนหนึ่งบอด เขาก็ต้องสูญเสียดวงตาด้วยเช่นกัน นิสเซียที่ยึดมั่นขนบแห่งดินแดนในเมโสโปเตเมียอย่างเคร่งครัดและรู้สึกว่าได้ตายไปแล้วเพราะถูกลบหลู่เกียรติ บทลงโทษที่นางเห็นว่าเหมาะสมคือความตายของแคนเดอเลสหรือไกจิสคนใดคนหนึ่ง

1.1.1.5 บุคคลในประวัติศาสตร์

ผู้ประพันธ์ยังได้อ้างถึงชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์อีกหลายคน ผู้วิจัยได้รวบรวมและให้ข้อมูลเพิ่มเติม เรียงลำดับตามตัวอักษร ดังนี้

(1) Alexandre le Grand et Campaspe

พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชเป็นกษัตริย์แห่งมาซิโดเนียเมื่อราว 336 ปีก่อนคริสตกาล ทำสงครามจนชนะอาณาจักรเปอร์เซียเพื่อยึดครองดินแดน และขยายอาณาจักรกรีกถึงเอเชียไมเนอร์ ชาวกรีกถือว่าพระองค์เป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุด พระองค์มีนางสนมคนโปรดชื่อว่าแคมพาสปี (Campaspe) หรือแพนคาสเต (Pancaste) และได้ให้นางเป็นนางแบบแก่จิตรกรอเพลเลสเพื่อวาดภาพเทพีวินัสขึ้นมา

(2) Archiloque de Paros

อาร์คิโลคัสเป็นกวีชาวกรีก เกิดบนเกาะปารอสเมื่อราว 680 ปีและเสียชีวิตราว 645 ปีก่อนคริสตกาลในสงครามกับชาวเกาะนาซอส อาร์คิโลคัสเขียนบทกวีหลากหลายรูปแบบ เช่น เพลงไว้อาลัย เพลงสรรเสริญเทพเจ้า เป็นต้น แต่ที่โด่งดังที่สุดคือบทกวีสั้นซึ่งมีเนื้อหาเสียดสี และได้รับแรงบันดาลใจมาจากความโชคร้ายหรือความต้องการเยาะเย้ยศัตรู (Richard, n.d.) เฮโรโดตัสได้บันทึกว่าอาร์คิโลคัสมีชีวิตร่วมสมัยกับไกจิส และได้แต่งกลอนที่ปรากฏชื่อของเขาอีกด้วย (Herodotus, Trans. n.d.)

(3) Dosithée

โดซิทีอัสเป็นนักไวยากรณ์ภาษาละตินในช่วงศตวรรษที่ 4 หลังคริสตกาล (Gautier, 2015, p. 1519)

(4) Éphestion

เฮโฟท็อนเป็นนักไวยากรณ์จากเมืองอเล็กซานเดรียในช่วงกลางศตวรรษที่ 2 หลังคริสตกาล แต่ง *คู่มือแต่งกลอนเมตริก (Traité de métrique)* และ *คู่มือการประพันธ์กลอน (Traité de composition poétique)* (Gautier, 2015, p. 1519)

(5) Euphorion

ยูโฟร็อนเป็นกวีและนักไวยากรณ์กรีกที่ได้รับเกียรติไปเป็นบรรณารักษ์หลวงของกษัตริย์แห่งซีเรีย ผลงานของเขามีทั้งบันทึกเหตุการณ์ขนาดสั้นเกี่ยวกับเทพปกรณัมและบันทึกความรู้ (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2011)

(6) Hérodote

เฮโรโดตัสเป็นนักประวัติศาสตร์ชาวกรีกผู้บันทึกประวัติศาสตร์เรื่อง *ประวัติศาสตร์ (The Histories)* รวมทั้งหมด 9 เล่ม ว่าด้วยประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรมซึ่งรวบรวมเรื่องราวจากหลาย ๆ แหล่งแล้วนำมาเรียบเรียง

(7) Hésychius de Milet

เฮซิคิอัสแห่งมิลเลทัสเป็นนักประวัติศาสตร์ยุคไบแซนไทน์และนักประวัติศาสตร์วรรณกรรม ผลงานของเขาทรงคุณค่าต่อการศึกษาประวัติวรรณกรรมกรีกและประวัติศาสตร์โลก ผลงานเรื่องหนึ่งของเขากล่าวถึงประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคกษัตริย์อัสซีเรียจนกระทั่งยุคจักรพรรดิอนาสตาซิอัสที่ 1 แห่งโรมัน (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2015)

(8) Homère

โฮเมอร์เป็นกวีชาวกรีกช่วงศตวรรษที่ 8 ก่อนคริสตกาล ผู้ประพันธ์มหากาพย์ *อีเลียด (Iliad)* และ *โอดิสซีย์ (Odyssey)* ซึ่งเล่าเรื่องสงครามกรุงทรอยและการเดินทางกลับเมืองเกิดของโอดิสซียุส

(9) Mimnerme

มิมนอร์มัสเป็นกวีช่วง 630-600 ปีก่อนคริสตกาล มีผลงานกวีนิพนธ์ 2 เรื่อง ได้แก่ *สเมอร์ไนด์ (Smyrneis)* ซึ่งเป็นบทกลอนกึ่งมหากาพย์ (quasi-epic) และ *แนนโน (Nanno)* ซึ่งเป็นหนังสือรวมบทกลอนขนาดสั้น ตั้งชื่อตามผู้หญิงที่เขารัก (West, 2016)

(10) Périclès

เพริคลีสเป็นรัฐบุรุษชาวกรีกที่ปกครองเอเธนส์ช่วงปี 461-429 ก่อนคริสตกาล ระหว่างการปกครองของเพริคลีส กรีกอยู่ในยุครุ่งเรืองจนเรียกได้ว่าเป็นยุคทอง นอกจากนี้ เขายังสนับสนุนศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม และปรัชญา จึงยิ่งทำให้ศิลปะกรีกในช่วงนี้เจริญรุ่งเรืองถึงที่สุด

(11) Platon

เพลโตเป็นนักปราชญ์ชาวกรีกที่มีชีวิตช่วงปี 428-347 ก่อนคริสตกาล เขียนหนังสือเรื่อง *รีพับลิก (Republic)* เพื่อถ่ายทอดปรัชญาและแนวคิด เปิดสำนักสอนปรัชญาและมีลูกศิษย์คนสำคัญคืออริสโตเติล เพลโตได้เขียนเรื่องของโกจิสคนเลี้ยงแกะผู้ครอบครองแหวนวิเศษที่ทำให้ล่องหนได้ และเข้าพระราชวังไปแอบดูราชินีและฆ่าราชา เพื่อตั้งคำถามว่าถ้าบุคคลธรรมดาได้รับอำนาจ เขาหรือเธอจะยังมีศีลธรรมอยู่หรือไม่ (เพลโต, 2562, น. 67-68)

(12) Ptolémée

ปโตเลมีเป็นลูกชายของเฮไฟท็อน และได้เขียนบทความเกี่ยวกับวรรณกรรมที่มีประโยชน์มากมาย (Gautier, 2015, p. 1519)

(13) Sem Rami

เฮโรโดตัสกล่าวถึงราชินีเซมิรามิสว่าเป็นหนึ่งในสองผู้นำหญิงแห่งบาบิโลน ผู้สั่งให้สร้างคันกันน้ำบนที่ราบเพื่อที่น้ำจะได้ไม่ท่วม (Herodotus, Trans. n.d.)

1.1.2 ปกรณัมและตำนาน

นอกจากประวัติศาสตร์แล้ว ผู้ประพันธ์ยังได้สอดแทรกปกรณัมและตำนานทั้งกรีกและบาบิโลน ผู้วิจัยได้แบ่งตำนานในเรื่องสั้นนี้ออกเป็น 4 หัวข้อ อันได้แก่ ปกรณัมกรีก ปกรณัมบาบิโลน เรื่องจากพระคัมภีร์ไบเบิล และตำนานเบ็ดเตล็ด

1.1.2.1 ปกรณัมกรีก

ปกรณัมกรีกเป็นเรื่องที่เด่นที่สุดจากทั้งสี่หัวข้อ ผู้ประพันธ์ใช้เรื่องเล่าต่าง ๆ เพื่อเสริมโครงเรื่องจากประวัติศาสตร์และเปรียบเทียบลักษณะหรือการกระทำของตัวละคร สำหรับหัวข้อนี้ ผู้วิจัยยกปกรณัมและตัวละครกรีกที่สำคัญต่อเรื่องทั้งหมด 7 หัวข้อ ได้แก่ สงครามกรุงทรอย เทพีอะโฟรไดติ เทพีอิธีนา เทพอพอลโล เทพีไดอานา เฮอร์คิวลิส และไมดัส

(1) สงครามกรุงทรอย

เทพีเอริสโกธที่ไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมงานอภิเษกสมรสของกษัตริย์เพลีสและนางพรายเธทิส นางจึงโยนแอปเปิลสลักข้อความว่า “แต่ผู้ที่สวยงามที่สุด” เข้าไปในงาน เหล่าเทพีต่างยื้อแย่งแอปเปิลกัน จนเหลือเพียงเทพีเฮรา เทพีอธีนา และเทพีอะโฟรไดติที่ไม่มีใครยอมใคร พวกนางขอให้เทพซุสชี้ขาด แต่เทพซุสกลับมอบหมายให้ปารีส เจ้าชายแห่งทรอยเป็นผู้ตัดสินแทน เทพีทั้งสามต่างติดสินบนเจ้าชายเพื่อให้ตนชนะ เทพีเฮราสัญญาว่าจะให้เขาเป็นเจ้าแห่งยุโรปและเอเชีย เทพีอธีนาสัญญาว่าจะช่วยให้เข้มแข็ง ฉลาดแหลม รอบรู้ทุกสาขาวิชา ส่วนเทพีอะโฟรไดติสัญญาว่าจะมอบหญิงที่งามที่สุดบนโลกให้เป็นภรรยา เจ้าชายปารีสเลือกให้เทพีอะโฟรไดติชนะ

ในขณะเดียวกัน เจ้าหญิงเฮเลนแห่งสปาร์ตา ธิดาของกษัตริย์ทินเดริอัส เป็นหญิงที่งามที่สุดในโลก ชายหนุ่มมากมายต่างหมายปองนาง ในที่สุด ราชินีได้นางให้กับเมเนลอส และสถาปนาเขาขึ้นเป็นกษัตริย์องค์ใหม่แห่งสปาร์ตา เทพีอะโฟรไดติทำตามสัญญา พาปารีสมาที่สปาร์ตา เมเนลอสต้อนรับเขาด้วยความยินดี แต่เมเนลอสต้องไปร่วมพิธีศพที่ต่างเมือง กลับมาจึงได้รู้ว่าปารีสลักพาตัวเฮเลนกลับไปกรุงทรอย จึงได้ระดมทหารไปตามชายา ฝั่งกรุงทรอย ราชินีพรอัมบิดาของปารีสก็เตรียมพร้อมทำศึกเช่นกัน นอกจากมนุษย์แล้ว ปวงเทพและเทพีนยออดเขาโอลิมปัสก็แบ่งฝักแบ่งฝ่ายคอยช่วยเหลือเมืองที่ตนสนับสนุน

สงครามกรุงทรอยยืดเยื้ออยู่ราว 9 ปี ทั้งสองฝ่ายผลัดกันรุกผลัดกันรับ จนในที่สุด ปารีสก็ถูกรณูยิงจนเสียชีวิต กรุงทรอยแตกเพราะกลยุทธม้าไม้ของกองทัพกรีก และเมเนลอสได้เฮเลนกลับคืน

โกดเียได้เปรียบเทียบความงามของเหล่าเทพีแห่งโอลิมปัสกับนิสเซีย โดยกล่าวถึงฉากประชันโฉมนี้ตั้งแต่พรมปักบนกำแพง : “(...) le berger Pâris, juge du combat de beauté qui eut lieu sur le mont Ida, entre Héré aux bras de neige, Athénée aux yeux vert-de-mer, et Aphrodite, parée du ceste magique, (...)” (Gautier, 2015, p. 958) และยืนยันความงามของนิสเซียว่าถ้านิสเซียได้ร่วมแข่งขันด้วย นางก็คงได้แอปเปิลมาครองครองโดยไม่ต้องติดสินบนผู้ตัดสินเสียด้วยซ้ำ : “Et vous, déesses qu’a jugées Pâris-Alexandre, si Nyssia avait concouru, aucune de vous n’eût emporté la pomme, pas même Aphrodite, malgré son ceste et la promesse de faire aimer le berger-arbitre par la plus belle femme du monde !...” (Gautier, 2015, p. 944)

ผู้ประพันธ์ยังอ้างถึงเฮเลน หญิงที่สวยงามที่สุดในโลกในปกรณัมกรีกบนพรมปักบนกำแพง ทั้งยังบรรยายว่าสงครามกรุงทรอยคงไม่เกิดขึ้นถ้าเฮเลนมีจุมพฏ : “Si Hélène, la blanche Tyndaride, eût été camarade, la guerre de Troie eût-elle eu lieu ?” (Gautier, 2015, p. 957)

ผู้ประพันธ์ได้บรรยายสายตาของนิสเซียว่าช่างเย้ายวนจนอาจจะละลายความเย็นชาเข้ากระดูกของทั้งกษัตริย์ไพรอัมและนายพลเนสเทอร์แห่งสปาร์ตาที่กำลังห้ำหั่นกัน เหมือนกับดวงอาทิตย์ละลายขี้ผึ้งที่ปีกของอิคารัส : “D’autres fois ils avaient des langueurs si onctueuses et si persuasives, des effluves et des irradiations si pénétrantes, que les glaces de Nestor et de Priam se seraient fondues à leur aspect, comme la cire des ailes d’Icare en approchant des zones enflammées.” (Gautier, 2015, p. 956)

ในการพรรณนาแคนเดอเลส ผู้ประพันธ์ได้อ้างว่ากษัตริย์หนุ่มแข็งแกร่งขนาดที่สามารถโก่งธนูของโอดิสซุสหรือยกโล่ของอะคิลลีสได้ ธนูนั้นมีเพียงโอดิสซุสที่นำได้ ส่วนโล่ของอะคิลลีสก็สร้างโดยเทพเฮเฟสทัส

(2) เทพีอะโฟรไดติ

เทพีอะโฟรไดติในตำนานกรีกหรือเทพีวีนัสในตำนานโรมัน เป็นเทพีแห่งความรักและความงาม มีผู้เล่ากำเนิดของนางไว้หลายแบบ ตำนานหนึ่งบอกว่านางเป็นลูกของเทพซุสและไดโอนี หรืออีกตำนานหนึ่งก็เล่าว่านางเกิดจากฟองในทะเลที่ผุดขึ้นมาเมื่อเทพโครนัสตัดอวัยวะเพศของเทพยูเรนัสโยนลงไป เลือดจากเทพทำให้เกิดฟองคลื่นรวมตัวเป็นเทพีที่ลอยขึ้นมาบนเปลือกหอยมุก แล้วลมตะวันตกพาไปขึ้นฝั่งที่เกาะไซปรัส นางเป็นเจ้าของผ้าคาดเอววิเศษที่เพิ่มเสน่ห์ให้แก่ผู้สวมใส่ แม้ว่าเทพีจะเป็นที่หมายปองของเหล่าเทพทั้งหลาย แต่ด้วยเหตุที่นางไม่ยอมรับรักชายใดแม้แต่เทพซุสเอง เขาจึงสั่งให้นางแต่งงานกับเทพเฮเฟสทัส เทพเจ้าแห่งเตาหลอมผู้อุปถัมภ์และพิการ อย่างไรก็ตาม นางก็มักไปมีความสัมพันธ์กับเทพและมนุษย์คนอื่น ๆ นิสัยของนางเหมือนกับปวงเทพส่วนใหญ่บนยอดเขาโอลิมปัส คือใจดีมีเมตตาต่อผู้ที่เคารพ และสาปแช่งผู้ที่ว่าร้าย โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิเสธความรัก

โกติเยเลือกใช้ฉากเทพีกำเนิดจากฟองคลื่นในทะเลเป็นต้นแบบที่แคนเดอเลสพยายามให้นิสเซียเลียนแบบ : “Souvent il la priait de laisser couler sur ses épaules les flots de ses cheveux, fleuve d’or plus opulent que le Pactole, de poser sur son front une couronne de lierre et de tilleul, comme une bacchante du Ménale, de se coucher sur une peau de tigre aux dents d’argent, aux yeux de rubis, à peine couverte d’un nuage de tissu plus fin que du vent tramé, ou de se tenir debout dans une conque de nacre, faisant pleuvoir de ses tresses une rosée de perles au lieu de gouttes d’eau de mer.” (Gautier, 2015, p. 959)

โกติเยเปรียบเทียบความโหดร้ายของนิสเซียที่สั่งให้ไกจิสฆ่าแคนเดอเลส กับนิสัยของเทพีอะโฟรไดติที่มักบันดาลโทษต่อผู้ที่ว่าร้ายหรือเหยียดหยาม : “Son complice Gygès l’écoutait avec stupeur, car il ne s’était pas attendu à voir une semblable

résolution dans une femme qui ne pouvait prendre sur elle de relever son voile.”
(Gautier, 2015, p. 959)

(3) เทพือธินา

เทพีพัลลัสธินาเป็นเทพีแห่งปัญญาและสงคราม ตามตำนาน ขณะที่มีเมทิส ชายาคนแรกของเทพซุสกำลังตั้งครรภ์ เทพซุสก็ได้ยินคำทำนายว่าลูกคนที่สองของเมทิสจะฆ่าเขาเหมือนที่เขาเคยฆ่าโครโนสผู้เป็นบิดา เขาจึงกลืนเมทิสลงไปทั้งตัว ต่อมาเทพซุสปวดศีรษะรุนแรงจนทนไม่ไหว จึงสั่งให้เทพเฮเฟสทัสจามศีรษะ เทพือธินาก็กระโดดออกมาจากศีรษะของซุสในชุดนักรบ พร้อมหอกและโล่ นางเป็นเทพีที่ชาวเมืองเอเธนส์บูชา เพราะใช้ปัญญาเอาชนะเทพโพไซดอนในการประลองเพื่อหาสิ่งที่มีประโยชน์ที่สุดต่อเมือง ทั้งยังคอยช่วยเหลือเหล่าวีรบุรุษกรีกอยู่บ่อยครั้ง เช่น ช่วยไล่ยักษ์ที่ทะเลสาบสติมฟาลัสให้เออร์คิวลิสฆ่า เข้าร่วมสงครามทรอยเคียงข้างทหารสปาร์ตา เป็นต้น

นอกจากการทำสงครามแล้ว เทพือธินาเชี่ยวชาญงานหัตถกรรมหลายอย่างโดยเฉพาะการทอผ้า หญิงสาวทุกคนเคารพนับถือนาง เมื่อหญิงสาวคนหนึ่งนามอะแรกนี ป่าวประกาศว่านางทอผ้าได้สวยกว่าและทำเทพีให้ลงมาแข่งขันกัน เทพือธินาโกรธและรับคำท้า นางทอพรหมภาพการแข่งขันแย่งกรุงเอเธนส์ของเทพโพไซดอน และภาพมนุษย์ที่โอบกอดทำทวยเทพเจ้าอีกสี่ภาพ ส่วนอะแรกนีก็ทอภาพพวงเทพกับเหล่าซุ้รัก พรหมของหญิงชาวบ้านสมบูรณ์แบบจนเทพีโกรธจัดและฉีกพรหมนั้นทิ้ง ซ้ายเออกระสวยทอผ้าฟาดหัวนาง อะแรกนีอับอายขายหน้าจนผูกคอตายเมื่อรู้เช่นนั้น เทพือธินาที่ใจเย็นลงจึงแปลงให้นางเป็นแมงมุม เพื่อคอยทอเส้นใยไปตลอดชีวิต

นอกจากโกติเยจะพาดพิงถึงเทพือธินาว่าถ้าประชันความงามกับนิสเซียก็อาจจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้แล้ว ยังได้เปรียบเปรยถึงดวงตาของเทพือธินาและนิสเซียผู้รักนวลสงวนตัวถึงที่สุดด้วยว่าแม้แต่ดวงตาของเทพีพรหมจรรย์แห่งโอลิมปัสก็ดูเฝ้ายากกว่าเด็กสาวที่เข้าร่วมพิธีของเทพีมิลิตาเซียอีก [ดู 1.1.2.2 ข้อ (1)]

ตำนานอีกหนึ่งเรื่องหนึ่งของเทพีที่นำมาประกอบใน “ราชันกับวัลลภ” คือการแข่งขันทอผ้าระหว่างเทพือธินาและอะแรกนี แคนเดอเลสพูดเปรียบเปรยว่านิสเซียขึ้นไปทอผ้าบนตำหนักสตรีทุกวันจนเชี่ยวชาญ และอาจประสบเคราะห์แบบเดียวกับอะแรกนีได้ถ้าเทพีมารู้เข้า : “À dire vrai, j’avais peur qu’un beau jour, en te voyant si habille, Pallas-Athénée ne te cassât de dépit sa navette sur la tête, comme elle l’a fait à la pauvre Arachné.” (Gautier, 2015, p. 988)

(4) เทพอพอลโล

เทพอพอลโลเป็นเทพแห่งดวงอาทิตย์และการทำนาย มีเทพีฝาแฝดแม่เดียวกันคือเทพีอาร์ทีมิส เทพีแห่งดวงจันทร์และการล่าสัตว์ ทั้งสองเป็นลูกของเทพซุสและเลโต

รูปลักษณะของเทพอพอลโลที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์มักเป็นชายหนุ่มหน้าตาหล่อเหลา ผมหยิกสีทอง ประบ่า ร่างกายกำยำสมส่วน และท่วงท่ามีเสน่ห์ เทพอพอลโลเชี่ยวชาญด้านดนตรี วรรณกรรม และการพยากรณ์ วิหารสำหรับบูชาและฟังคำทำนายตั้งอยู่ที่เมืองเดลฟี นักบวชหญิงประจำวิหารจะเป็นผู้ถ่ายทอดคำทำนายของเทพอพอลโล

ตำนานหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเทพอพอลโล เทพีอาร์ทีมิส และไนโอเบคือ ไนโอเบตั้งคร่ำครวญกับแอมโฟออนแห่งธีบส์และคลอดแฝดชาย 7 คน และแฝดหญิง 7 คน นางจึงอวดอ้างว่านางนั้นเก่งกว่าเลโตที่คลอดลูกแฝดได้เพียงสองคน เทพอพอลโลและเทพีอาร์ทีมิสได้ยินดังนั้น จึงไล่ฆ่าลูกทั้งสิบสี่คนของไนโอเบ ผู้เป็นแม่ยืนนิ่งร้องไห้ให้แก่ลูก ๆ ที่เสียชีวิตไป จนร่างกายเป็นหินที่มีน้ำตาไหลอาบตลอดเวลา

โกตียเได้เปรียบเทียบความโศกเศร้าของนิสเซียที่เพิ่งถูกล่วงละเมิดว่า ทุระหมทุกข์ยิ่งกว่าไนโอเบที่สูญเสียลูกทั้งสิบสี่คนเสียอีก : “Niobé, voyant succomber son quatorzième enfant sous les flèches d’Apollon et de Diane, n’avait pas une attitude plus morne et plus désespérée (...)” (Gautier, 2015, p. 979)

ในเรื่องสั้น ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบให้เทพอพอลโลเป็นดวงอาทิตย์ ในบทบรรยายบางตอนจึงเป็นภาพของเทพซัปรธม้าแทนภาพดวงอาทิตย์เคลื่อนตัว : “Depuis que Phoebus-Apollon, debout sur son quadrigue, dorait de ses rayons les cimes du mont Tmolus, fertile en safran (...)” (Gautier, 2015, p. 943)

นอกจากนี้ ผู้ประพันธ์ยังบรรยายว่าถ้าไกจีสมีใครต้องการจะพูดคุยกับนิสเซีย เขาคงต้องถอดมงกุฎแห่งแสงสว่างของเทพอพอลโลออก อันเป็นความเปรียบหมายถึงไกจีสไม่สามารถพูดคุยกับนิสเซีย เพราะยอมไม่มีมนุษย์คนใดถอดมงกุฎดังกล่าวได้ : “(...) Avant d’adresser la parole à Nyssia, il eût voulu dépouiller le ciel de sa robe d’étoiles, ôter à Phoebus sa couronne de rayons, oubliant que les femmes ne se donnent qu’à ceux qui ne les méritent pas, et que le moyen de s’en faire aimer, c’est d’agir avec elles comme si l’on désirait en être haï.” (Gautier, 2015, p. 947)

(5) เทพีไดอานา

เทพีไดอานาหรือชื่อภาษากรีกคืออาร์ทีมิส เป็นเทพีแห่งดวงจันทร์และน้องสาวฝาแฝดของเทพอพอลโล มีฉายาว่าพีบี นางถือครองพรหมจรรย์ชั่ววันรันดร์ ตำนานระหว่างนางกับพรานแอคเทอนมีอยู่ว่า ระหว่างออกล่าสัตว์ แอคเทอนบังเอิญไปเห็นเทพีไดอานากำลังเล่นน้ำอยู่กับเหล่านางพราย เมื่อเทพีหันมาเห็นเขา นางก็สาดน้ำใส่เขาและแปลงร่างเขาให้เป็นกวางพรานหนุ่มตกใจจึงวิ่งกลับเข้าป่า สุนัขล่าเนื้อที่เขาพามาด้วยเห็นกวางก็วิ่งไล่ตามและฉีกทิ้งร่างของเจ้านายเป็นชิ้น ๆ โกตียเยกตำนานเรื่องนี้มาเพื่อเป็นภาพคู่ขนานกับเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นใน

ตอนจบของ “ราชันกับวัลลภ” นั่นคือ จะเกิดการแอบดูหญิงสาวเปลือยกายและความตายของผู้กระทำผิดโดยทาสรับใช้ที่ไว้วางใจที่สุด ในที่นี้คือไกจิสที่เป็นคนสังหารแคนเดอเลส เช่นเดียวกับสุนัขล่าเนื้อของแอกเทออน

(6) เฮอร์คิวลิส

กำเนิดเฮอร์คิวลิสเริ่มต้นเมื่อเทพซุสแปลงร่างเป็นแม่ทัพแอมฟิทรียนเข้าไปหลับนอนกับอัลคเมเน นางให้กำเนิดบุตรสองคน ได้แก่ อีฟคลิส บุตรของแอมฟิทรียน และเฮอร์คิวลิส บุตรของซุส เมื่อรู้เรื่องเด็กชาย เทพีเฮราก็พยายามฆ่าเขาเสีย นางส่งงูพิษไปหาเด็กทั้งสองที่มีอายุเพียงหนึ่งปี แต่เฮอร์คิวลิสปีบงูตายคามือ

เมื่อเฮอร์คิวลิสโตขึ้น เขาก็แต่งงานกับเจ้าหญิงเมการา และมีลูกด้วยกันสามคน แต่เทพีเฮราก็บันดาลให้เขาบ้าคลั่งจนพลั้งมือฆ่าทั้งภรรยาและลูก ๆ ทันทีที่คืนสติ เขาก็โศกเศร้าเสียใจ และไปที่วิหารเดลฟีเพื่อรับคำทำนาย นักบวชบอกให้เขาทำตามบัญชาของกษัตริย์ยูริสเธอสแห่งไมเซเนเพื่อล้างบาปทั้งหมด กษัตริย์ยูริสเธอสสั่งให้เฮอร์คิวลิสทำภารกิจยากลำบากทั้งหมด 12 อย่าง ได้แก่ ฆ่าสิงโตแห่งเนเมอา ปราบไฮดรา สัตว์ประหลาดเก้าหัว จับกวางเขาทองคำของเทพีอาร์ทีมิส จับหมูป่าบนภูเขาเอริแมนธัส ทำความสะอาดคอกสัตว์นับหมื่นตัวภายในหนึ่งวัน ไล่ฝูงนกที่ทะเลสาบสติมฟาลิส ไปรับกระเบื้องแสนสวยของไมนอสมาส่ง ด้อนฝูงแม่น้ำกินคนมาให้ ชิงสายรัดเอวของราชาินีอิปพอลิทาแห่งแอมะซอน พาวัวประหลาดแห่งเจโรอนมาหา หาแอปเปิลทองคำของนางอัปสรเฮสเพริเดส และแบกเชอร์เบอร์ส สุนัขสามหัวของเทพฮาเดสมาให้และส่งคืนเจ้าของ

ระหว่างการปฏิบัติภารกิจทั้งสิบสอง เฮอร์คิวลิสได้ช่วยเหลือผู้คนมากมาย แต่ก็ยังฆ่าคนอีกมากมายเช่นกันแม้จะล้างบาปที่ฆ่าภรรยาและลูกจนหมดสิ้นไปแล้วก็ตาม หลังจากที่เขาแต่งงานใหม่กับเจ้าหญิงเดอานีรา เขาได้ฆ่าบุตรของกษัตริย์ยูริสเธอส เทพซุสจึงสั่งให้เขามารับใช้ราชินีออมฟาเลที่อาณาจักรลิเดีย และเมื่อเฮอร์คิวลิสกำลังจะกลับเมือง เดอานีราก็ได้ข่าวว่าเขาจะพาเชลยศึกสาวสวยกลับมาด้วย นางจึงพรมยาเสน่ห์จากเลือดเซนต์ฮอร์เนสซัสใส่เสื้อคลุมและให้คนส่งสารนำไปให้เฮอร์คิวลิส เพื่อที่เขาจะได้หลงเสน่ห์นางเพียงคนเดียว แต่ว่าพิษกลับกัดกินผิวหนังของเขา เฮอร์คิวลิสสั่งให้สร้างเชิงตะกอนขึ้นและเผาเขาเพื่อจะได้หลุดพ้นจากความทรมาน เขาจู่ดีไปเป็นเทพบนสวรรค์ คั่นดีกับเทพีเฮรา แต่งงานกับเทพีฮีปี และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในที่สุด

จากเรื่องสั้น “ราชันกับวัลลภ” โกติเยได้เพิ่มตำนานของเฮอร์คิวลิสเข้าไปในบันทึกของเฮโรโดตัส เพื่อให้เรื่องราวของวีรบุรุษสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องภารกิจทั้ง 12 อย่างที่เขาทำ เป็นข้อเปรียบเทียบความยากลำบากของเขากับแคนเดอเลสที่อยู่อย่างสุขสบาย เช่น : “(...) une statue d’Hercule, aïeul de Candaule, de grandeur colossale, faite d’ivoire et d’or, avec la massue, la peau du lion de Némée, les trois pommes du jardin des Hespérides, et tous les attributs consacrés.” (Gautier, 2015, p. 951) และ : “(...) N’être

qu'un misérable roi, que le descendant lointain d'un héros devenu dieu à force de fatigues, qu'un homme vulgaire fait de chair et d'os, et, sans avoir rien fait pour le mériter, sans même avoir, comme son aïeul, étouffé quelque hydre et déchiré quelque lion (...)" (Gautier, 2015, p. 957)

นอกจากนี้ ผู้ประพันธ์ยังกล่าวถึงการลงไปช่วยราชินีอัลเซสทิสจากความตาย และได้ขังเทพแห่งความตายไว้ในนรก เมื่อถึงคราวเคราะห์ของแคนเดอเลส เทพแห่งความตายจึงทำลายโซ่ที่ล่ามตัวเขาไว้เพื่อขึ้นมาหาแคนเดอเลสด้วยตัวเอง : "(...) il crut que la Mort avait rompu les liens de diamant dont Héraclès l'avait autrefois enchaînée aux portes de l'enfer lorsqu'il délivra Alceste, et venait en personne s'emparer de Candaule." (Gautier, 2015, p. 989)

ผู้ประพันธ์ยังกล่าวถึงเมืองแอนทิดิรา ซึ่งเฮโรโดตัสได้กล่าวว่าได้ดอกกุหลาบคริสต์มาส (Hellebore) ซึ่งเป็นสมุนไพรยาพิษขึ้นชื่อของเมืองช่วยรักษาความบ้าคลั่งของเฮอร์คิวลีส (Herodotus, Trans. n.d.)

ยิ่งไปกว่านั้น โกติเยได้เปรียบเทียบความทรมานของนิสเซียหลังจากที่ถูกไกจิสแอบมองว่าเหมือนกับการสวมเสื้อคลุมชุบเลือดเซนต์เนสซัส ความทรมานนี้เทียบเท่ากับที่เฮอร์คิวลีสได้รับจนต้องยอมเดินเข้าไปหาความตายด้วยตัวเอง : "(...) Oh ! ce regard, ce regard, il s'est incrusté à moi, il m'étreint, m'enveloppe et me brûle comme la tunique imprégnée de la sanie de Nessus; je le sens sous mes draperies, tel qu'un tissu empoisonné que rien ne peut détacher de mon corps. (...)" (Gautier, 2015, p. 977)

(7) ไมดัส

ไมดัสเป็นกษัตริย์แห่งฟรีเจีย วันหนึ่ง เขาไปพบชายชรานามไซเลนัสที่นอนเมาอยู่ ไซเลนัสพลัดหลงกับผู้ติดตามของเทพไดโอนีซัส เทพแห่งเหล้าองุ่น กษัตริย์พาไซเลนัสไปเลี้ยงดูเป็นเวลา 10 วัน แล้วจึงพาเขาไปส่งคืนให้แก่เทพ เทพไดโอนีซัสซึ่งใจและให้ไมดัสขอพรได้หนึ่งข้อ เขาจึงขอให้มือสัมผัสอะไรก็กลายเป็นทองคำ เทพมอบพรให้เขาตามนั้น แต่ราชาไม่รู้ว่าแม้แต่อาหารหรือน้ำที่เขาสัมผัสก็จะกลายเป็นทองคำไปด้วย เขาจึงขอร้องให้เทพไดโอนีซัสรับพรคืนไป เทพจึงให้เขาไปอาบน้ำในแม่น้ำแพคโทลัสใกล้กับกรุงซาร์ดิสในอาณาจักรลิเดีย เมื่อราชาทำเช่นนั้น พรของเขาก็สลายไป ส่วนทรายในแม่น้ำก็กลายเป็นทองคำ

ผู้ประพันธ์เลือกตำนานนี้มาอธิบายแม่น้ำแพคโทลัสซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับกรุงซาร์ดิสว่าทำไมจึงมีเกล็ดทองปะปนอยู่กับทรายในน้ำ และมาเปรียบเทียบแม่น้ำกับผมสีทองอร่ามของนิสเซียอีกด้วยว่าผมของนางเป็นสีทองเข้มเสียยิ่งกว่าแม่น้ำทองคำเสียอีก : "Souvent il la priait

de laisser couler sur ses épaules les flots de ses cheveux, fleuve d'or plus opulent que le Pactole, (...)” (Gautier, 2015, p. 959)

นอกจากนี้ ผู้ประพันธ์ยังมองว่าไมดัสเป็นกษัตริย์ที่ร่ำรวยที่สุด เพราะสามารถเปลี่ยนทุกอย่างให้เป็นทองคำได้ แต่เมื่อแคนเดอเลสได้ครอบครองนิสเซียซึ่งเป็นเหมือนไข่มุกล้ำค่า ไมดัสก็กลายเป็นเพียงแค่ขอทานเท่านั้น : “— Et moi », reprit Candaule, l'œil illuminé d'enthousiasme, « si je possédais un si riche bijou, je voudrais l'enchâsser dans mon diadème, l'offrir librement à tous les regards, à la pure lumière du soleil, me parer de son éclat et sourire d'orgueil en entendant dire : “ Jamais roi d'Assyrie ou de Babylone, jamais tyran grec ou trinacrien n'a possédé une perle d'un si bel orient que Candaule, fils de Myrsus et descendant d'Héraclès, roi de Sardes et de Lydie ! À côté de Candaule, Midas, qui changeait tout en or, n'est qu'un mendiant aussi pauvre qu'Irus. ” »” (Gautier, 2015, p. 962)

1.1.2.2 ปกรณัมบาบิโลน

ผู้ประพันธ์ผสมตำนานบาบิโลนเข้ามาในเรื่องเล็กน้อย เพื่อสร้างบรรยากาศของวัฒนธรรมตะวันออก และแสดงความขัดแย้งกับความเชื่อกรีกที่มีอยู่ หัวข้อนี้จะมีตัวอย่างหลัก 2 ตัวอย่าง ดังนี้

(1) เทพีมิลิตตา

เทพีมิลิตตาคือเทพีอะโฟรไดติในวัฒนธรรมอัสซีเรีย เฮโรโดตัสได้บันทึกไว้ว่าผู้หญิงบาบิโลนทุกคนต้องเข้าร่วมพิธีกรรมในวิหารของเทพีอะโฟรไดติ หญิงสาวจะนั่งรอและสวมเชือกไว้รอบศีรษะ เมื่อชายหนุ่มต้องใจหญิงคนใด เขาก็จะโยนเงินไปบนตักของนาง และพูดว่า “ข้าต้องการเจ้าในนามเทพิตามิลิตตา” (แมคเคอเลย์, ยี. ซี, 2515, น. 68) หญิงสาวต้องเดินตามไปมีเพศสัมพันธ์กับชายหนุ่มโดยไม่อาจปฏิเสธ มิเช่นนั้นจะถือว่าเป็นบาป เมื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อเทพีเรียบร้อยแล้ว พวกนางถึงจะได้กลับบ้าน หญิงสาวผิวขาวและสูงจะถูกเลือกเร็วกว่าหญิงหน้าดำอับลักษณ์ บางคนอาจจะต้องรอ 3-4 ปีกว่าจะได้ออกจากวิหาร (Herodotus, Trans. n.d.)

ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบดวงตาของนิสเซียว่าช่างเฉยเมยและเย็นชาเสียจนดวงตาของเทพีอธีนาและเทพีพีธีผู้รักษาพรหมจารีดูเย้ายวนและเพรียกหาความรักมากกว่าดวงตาของเด็กสาวที่ยอมสละพรหมจรรย์ให้เทพีมิลิตตาเสียอีก : “Cependant leur expression la plus ordinaire, il faut le dire, était une chasteté désespérante, une froideur sublime, une ignorance de toute possibilité de passion humaine, à faire paraître les yeux de clair de lune de Phœbé et les yeux vert-de-mer d'Athéné plus lubriques et plus provoquants que ceux d'une jeune fille de Babylone sacrifiant à la déesse Mylitta

dans l'enceinte de cordes du Succoth-Benolh. — Leur virginité invincible paraissait défier l'amour.” (Gautier, 2015, p. 956)

(2) Tour de Lylacq

โกติเยมักใช้คำว่า “Lylacq” แทนคำว่า “Babylon” (Gautier, 2015, p. 1425) ดังนั้น “Tour de Lylacq” ที่เขากล่าวถึงก็คือ “Tour de Babel” หรือหอคอยบาเบลนั่นเอง : “Quelque chose de l'esprit des anciens architectes de la tour de Lylacq survivait dans ces piliers trapus, aux profondes cannelures torses (...)” (Gautier, 2015, p. 961)

1.1.2.3 เรื่องจากพระคัมภีร์ไบเบิล

ในเรื่องสั้น “ราชันกับวัลลภ” โกติเยได้สอดแทรกเรื่องราวจากคัมภีร์ไบเบิล ภาคพันธสัญญาเดิม เพื่อเสริมความโบราณของเรื่องให้สมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น

จากหัวข้อที่ 1.1.2.2 ข้อ (1) ผู้ประพันธ์บรรยายว่าวิหารที่เด็กสาวเข้าไปทำพิธีบูชาเทพีมีลิตตานั่นคือวิหารของพระสุคตเบโนท พระคัมภีร์คาทอลิก บทพงศกษัตริย์ ฉบับที่สอง ข้อ 17:29-30 ของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์ (2014, น. 588-589) ได้บันทึกไว้ว่า “แต่ชนชาติเหล่านี้ต่างสร้างรูปเคารพของเทพเจ้าของตน นำไปตั้งไว้ในวิหารที่ชาวสะมาเรียเคยสร้างไว้บนที่สูง ชนแต่ละชาติทำเช่นนั้นในเมืองที่เขาอยู่ ชาวบาบิโลนสร้างรูปพระสุคตเบโนท ชาวคูร์สร้างรูปพระเนอร์กัล ชาวคัมสร้างรูปพระอาซิม่า”

Sir-Hasirim หรือ Shir ha-Shirim เป็นคำภาษาฮีบรูของ Cantique des cantiques หรือ Song of Songs คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม (2014, น. 1239-1255) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็น “เพลงที่ไพเราะที่สุด” หรือ “ยอดเพลง” ซึ่งกล่าวถึงความรักอันแรงของหนุ่มสาวที่ได้มาพบกัน พลัดพรากจากกัน แสวงหากัน และได้กลับมาเจอกัน แต่งโดยกษัตริย์ซาโลมอน ดังนั้น บทนี้จึงมีชื่อว่า เพลงของซาโลมอน

พระคัมภีร์บทนี้ยังกล่าวถึงความงามของหญิงที่รัก (เพลงซาโลมอน 7:5) ว่า “ลำคอของเธอเป็นเหมือนหอคอยงาช้าง นัยน์ตาของเธอเป็นเหมือนสระน้ำที่เมืองเฮชบอน ไกล่ประตูปัทรูปิม จมูกของเธอเหมือนหอคอยแห่งเลบานอน ซึ่งเฝ้ามองกรุงดามัสกัส” (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014, น. 1253) เช่นเดียวกับโกติเยที่บรรยายใน “ราชันกับวัลลภ” ว่า : “(...) mais il n'est permis qu'à Salomon de comparer le nez d'une belle femme à la tour du Liban qui regarde vers Damas. Et pourtant qu'y a-t-il de plus important au monde que le nez d'une belle femme ?” (Gautier, 2015, p. 957)

1.1.2.4 ตำนานเบ็ดเตล็ด

นอกเหนือจากปกรณัมหลักจากหลากหลายที่มาจะช่วยเสริมให้เรื่องสั้นนี้มีความน่าสนใจมากขึ้นแล้ว ผู้ประพันธ์ก็ยังสอดแทรกตัวละครและตำนานเบ็ดเตล็ดที่ช่วยให้เนื้อเรื่องดำเนินไปเหมือนกับกำลังเกิดอยู่ในตำนานกรีกมากขึ้น ผู้วิจัยได้รวบรวมชื่อและข้อมูลทั้งของตัวละครย่อยทั้งหมดมาเรียงตามลำดับตัวอักษร ดังนี้

(1) Argus

สัตว์ประหลาดที่มีดวงตารอบตัว ดวงตาทั้งหมดนี้ไม่เคยปิดพร้อมกันแม้ยามนอนหลับ ครั้งหนึ่ง เทพีเฮรอนาไอโอในร่างของวัวมาฝากให้เขาเฝ้า เทพซุสจึงสั่งให้เทพเฮอร์เมสมาช่วยวัวกลับไป เทพเฮอร์เมสจึงปลอมตัวเป็นชายเลี้ยงแพะแล้วไปขลุ่ยให้ดวงตาทั้งหมดของอาร์กัสปิด จากนั้นจึงฆ่าเขาและช่วยไอโอออกมา เทพีเฮราที่เศร้าเสียใจจึงนำดวงตาของอาร์กัสไปประดับบนหางนกยูง

(2) Bacchante

เทพไดโอนีซัสมักจัดงานเลี้ยงร่วมกับเหล่าแบคแคนติ สาวกหญิงของเขา พวกนางจะร่วมดื่มเหล้าองุ่น เต้นรำ และร่วมเพศ และบางครั้งเมื่อเริ่มเมามายไร้สติ พวกนางก็พากันขย้ำและฉีกทึ้งสัตว์ป่าทั้งหลายเพื่อบูชาเทพ

(3) Borée

เทพแห่งลมเหนือ เขาเป็นลมที่นำพาความเย็นเยือกในฤดูหนาว ภาพแทนตัวเขาเป็นชายไว้หนวด มีปีก ผมยาวหนา บางครั้งก็มีน้ำแข็งเกาะ (March, 2001, pp. 168-169)

(4) Coelus

อูรานอสหรือยูเรนัส เทพแห่งท้องฟ้า ลูกและสามีของไกอา เทพีแห่งพื้นดิน เมื่อเทพีไกอาให้กำเนิดลูกที่เป็นสัตว์ประหลาด เทพยูเรนัสก็ผลักลูกกลับเข้าไปในตัวของภรรยา จนนางทรมาน นางขอความช่วยเหลือจากลูกคนอื่น ๆ จนในที่สุด เทพโครนัสได้ใช้เคียวเฉือนอวัยวะเพศของบิดา และขว้างทิ้งลงในทะเล และได้ปล่อยพี่น้องออกจากท้องแม่

(5) Eros

เทพอีรอสหรือกามเทพมีตำนานการเกิด 2 เรื่อง บ้างก็ว่าเขาเป็นเทพรุ่นแรกตั้งแต่ช่วงที่เทพีไกอาสร้างโลกขึ้นมา และไปสรรเสริญเทพีอะโฟรไดติเมื่อกำเนิดขึ้นมาจากท้องทะเล บ้างก็ว่าเขาเป็นบุตรของเทพีอะโฟรไดติและเทพแอเรส เทพแห่งสงคราม เทพอีรอสมักปรากฏกายเป็นเด็กหนุ่มมีปีก แต่ภายหลังภาพของเขากลับเป็นเด็กชายชุกชุนแทน อาวุธประจำตัวของเขาคือธนูและลูกศรที่บันดาลให้เทพหรือมนุษย์หลงรักหรือไม่รักกัน

(6) Harpocrate

เทพแห่งความเงียบและความลับ ชาวกรีกรับชื่อเทพองค์นี้มาจากเทพ Hor-pa-khered ของอียิปต์ ซึ่งมีความหมายว่า “เทพฮอรัสวัยเด็ก” (Horus l'enfant) เขาเกิดจาก เทพีไอซิสและเทพโอซิริส รูปสลักจะเป็นรูปของเด็กชายเปลือยวางนิ้วบนปาก (La société éditions Larousse, n.d.)

(7) Éphaïstos

เทพแห่งเตาหลอม เขาเป็นเทพพิการตั้งแต่เกิดเพียงองค์เดียวและยังเป็น สามีมของเทพีอะโฟรไดติ ตำนานที่เกี่ยวข้องกับเขาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเครื่องประดับและอาวุธต่าง ๆ ที่ เขาสร้างสรรค์ขึ้นให้ปวงเทพได้ใช้ วัตถุเหล่านั้นมีอานุภาพแรงกล้าและไม่อาจจะทำลายได้ง่าย ๆ

(8) Gorgons et Méduse

พี่น้องสัตว์ประหลาดหน้าตาอัปลักษณ์ มีผมเป็นงูและดวงตาซึ่งสาปให้ ผู้ที่มองกลายเป็นหิน แต่มีเพียงเมดูซาเท่านั้นที่ไม่ได้เป็นอมตะเหมือนกับพี่สาวทั้งสอง ตำนานของนาง เกี่ยวข้องกับเพอร์ซิอัส ผู้ที่ได้รับคำสั่งให้มาตัดหัวของนาง เขาได้รับความช่วยเหลือจากเทพีธินีนาและ เทพเฮอร์เมส เมื่อปฏิบัติการใกล้ลุล่วง เขาก็นำหัวของเมดูซาไปให้เทพีธินีนาประดับโล่ของนาง ส่วนพี่ ทั้งสองที่พยายามไล่ตามเพอร์ซิอัสแต่ไม่สำเร็จ ก็กลับมาที่รังและร่ำไห้กับการจากไปของน้องสาว

(9) Héré

เทพีแห่งการแต่งงาน น้องสาวและภรรยาของเทพซุสผู้ขึ้นชื่อเรื่อง ความหึงหวงและความอาฆาต หลายครั้งที่เทพีเฮราตามรังควานหญิงสาวคนอื่น ๆ และลูกของ พวกนางที่เทพซุสไปพัวพัน เช่น เลโตนี เฮอร์คิวลิส เป็นต้น ในเรื่องสั้นนี้ โกดีย์เบรียลให้นิสเซียมี ผิวขาวผ่องเหมือนกับเทพี

(10) Hygie

เทพีแห่งสุขภาพ ธิดาของเทพแอสคูลาปิอัส เทพแห่งการรักษา (March, 2001, p. 406)

(11) Icare et Dédale

อิคาร์สเป็นลูกชายของนักประดิษฐ์เดดาลัส เรื่องราวของสองพ่อลูกเริ่ม จากราชินีไมโนสแห่งครีตสั่งให้เดดาลัสสร้างเขาวงกตที่ไม่มีใครออกมาได้เพื่อขังมินิโนทอร์ แต่เมื่อสร้าง เสร็จ เขากลับบอกวิธีเอาตัวรอดจากเขาวงกตนี้ให้แก่วีรบุรุษเธเซอัส ราชาไมโนสโกรธสองพ่อลูกมาก จึงขังพวกเขาเอาไว้ แต่เดดาลัสและอิคาร์สก็สร้างปีกบินหนีออกมาจากคุกนั้นได้ ระหว่างทางที่กำลัง บิน เขาห้ามไม่ให้ลูกชายบินสูงจนเกินไป เพราะแสงอาทิตย์จะละลายขี้ผึ้งที่ติดปีกเอาไว้ หรือไม่บินต่ำเกินไปจนน้ำทะเลขึ้นเกาะปีกจนหนัก แต่อิคาร์สไม่ฟังคำของพ่อและบินขึ้นไปสูงใกล้ดวงอาทิตย์

สุดท้าย ขี้ผึ้งบนปีกของเขาก็ละลายจนตัวเขาตกลงในทะเล เดดาลัสที่เศร้าเสียใจฝังศพลูกชายไว้บนเกาะแห่งหนึ่ง ผู้ประพันธ์พรรณนาดวงตาของนิสเซียว่าเป็นเหมือนดวงอาทิตย์ที่ละลายขี้ผึ้งของอิคารัส

(12) Iris

เทพีแห่งสายรุ้ง ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารระหว่างเทพกับเทพ หรือเทพกับมนุษย์ โกลิเยเทียบการทำงานของเทพีกับสเตเทียราผู้ทำหน้าที่ส่งสารของนิสเซียไปให้ไกลีส

(13) Irus

ขอทานชาวอิทรัสคันจากตำนานโอดิสซีย์ ผู้ขึ้นชื่อเรื่องท้องที่ร้องตลอดเวลาและดื่มกินไม่หยุด เขาเป็นผู้คอยส่งสารให้บรรดาชายหนุ่มที่บุกรุกวังของโอดิสซียุสระหว่างที่วีรบุรุษเดินทางไปทำสงครามกรุงทรอย (March, 2001, pp. 433)

(14) Isis

เทพีอียิปต์ผู้เป็นทั้งนัองสาวและภรรยาของเทพโอซิริส และมารดาของเทพฮอรัส หลังจากเทพโอซิริสถูกฆ่าตาย และอวัยวะกระจัดกระจายไปทั่วทั้งอียิปต์ เทพีไอซิสเป็นผู้รวบรวมชิ้นส่วนต่าง ๆ กลับมา

(15) Kabyres, Telchines, Dactyles

คาบิรีเป็นเทพรองทางตอนเหนือของทะเลอีเจียนจำนวน 2-7 องค์ และคาดว่าป็นลูกของเทพเฮเฟสตัส เทลคิเนสเป็นผู้มีเวทมนตร์กลุ่มแรกบนเกาะโรดส์ ทำหน้าที่สร้างงานโลหะและอาวุธอื่น ๆ เช่น ตรีศูลของเทพโพไซดอน เคียวของเทพโครนัส หรือภาพเทพเจ้าขึ้นแรก และดักทิลส์เป็นกลุ่มช่างเหล็กผู้มีเวทมนตร์ คาดว่าพวกเขาคอยดูแลเทพซุสตอนเกิด เพราะเทพีเราต้องการปกป้องลูกจากเทพโครนัสที่เชื่อคำทำนายว่าลูกจะฆ่าและชิงบัลลังก์ไป (March, 2001) จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่าทั้งสามเผ่ามีความสามารถด้านการสร้างอาวุธ แร่ธาตุใต้ดินคือทรัพย์สินสมบัติของพวกเขา

(16) Lapithe et Ixion

เผ่าลาพิธเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของเฮสซาลี ชาวลาพิธที่มีชื่อเสียงได้แก่อิกซิออน หนึ่งในคนบาปหนาทั้งสี่ เขาเป็นราชานิสัยชั่วร้ายที่ไม่มีเทพองค์ไหนอยากช่วยเหลือ เทพซุสยอมพาเขาขึ้นมาบนโอลิมปัสเพื่อขัดเกลาคความชั่วร้ายนั้น แต่อิกซิออนกลับพยายามล่อวงเกินเทพีเฮรา เมื่อเทพีไปฟ้อง เทพซุสจึงปั้นเมฆให้เหมือนเทพีเฮราและวางไว้ที่ห้องนอนเพื่อทดสอบ เมื่ออิกซิออนมาเห็นเข้า ก็นึกว่าก่อนเมฆนั้นคือเทพีและพยายามล่อวงเกิน เทพซุสจึงสาปให้เขาผูกติดแกนล้อติดไฟที่วิ่งวนรอบโลก

(17) Morphée

เทพแห่งความฝัน มีหน้าที่บอกข่าวแก่มนุษย์ในความฝัน เทพมอร์เฟอัสจะแปลงกายเป็นบุคคลที่มนุษย์คนนั้นรู้จัก และพูดคุยให้คำแนะนำ

(18) Linus

นักดนตรีที่มีชื่อเสียง ตำนานความตายของเขามี 3 เรื่อง กล่าวคือ เทพอพอลโลเป็นคนที่ฆ่าเพราะเขาไปทำแข่งกับเทพ แม่ทั้งเขาให้ตายในป่า และเฮอร์คิวลิสฟาดพิณใส่เขาจนตาย

(19) Narcisse

นาร์ซิสซัสเป็นหนุ่มรูปงามจนใคร ๆ ต่างพากันหลงรัก แต่เขาก็กลับไม่เลิกรักหญิงคนใด จนในที่สุด หญิงคนหนึ่งได้ขอให้เขาคงหลุมรักจนหัวใจไม่ขึ้น และเทพเนเมซิสได้ประทานพรให้ เมื่อนาร์ซิสซัสไปพบแอ่งน้ำแห่งหนึ่งและกำลังจะก้มตัวดื่ม เขาก็เห็นเงาสะท้อนของตัวเองในน้ำและตกหลุมรักภาพนั้นจนไม่ยอมกินอะไร ในที่สุดเขาก็ตาย และบริเวณนั้นก็มีดอกนาร์ซิสซัสเบ่งบาน

(20) Nécessité

เพลโต (2562) กล่าวถึงเทพีแห่งความจำเป็นว่านางคือมารดาของเหล่าเทพีแห่งโชคชะตา

(21) Némésis

เทพีแห่งการแก้แค้น เป็นตัวแทนความรู้สึกของเทพและมนุษย์ต่อบุคคลที่ผิดธรรมชาติ ไม่ปฏิบัติตามกฎศีลธรรม มีหรือรู้สึกบางอย่างมากกว่าคนอื่น ๆ

(22) Orphée

นักร้องและนักดนตรีผู้มีความสามารถที่สุด บุตรของคาลิโอเปในกลุ่มมิวส์ ตำนานอันเป็นที่รู้จักของเขาคือการกลับไปทวงคืนวิญญาณของยูริดีซี ภรรยาของเขาที่เสียชีวิตเพราะถูกพิษกัดหลังจากแต่งงานกันเพียงไม่นาน ชายหนุ่มผู้โสเภณีออกเดินทางไปยังพิภพบาดาลเพื่อขอวิญญาณของนางคืน เขาร้องเพลงได้ไพเราะจนทุกคนในพิภพบาดาลหยุดเคลื่อนไหว จนเทพฮาเดสและเพอร์ซิโฟเนผู้เป็นภรรยายินยอมที่จะคืนวิญญาณของยูริดีซีให้ มีข้อแม้ว่าเขาต้องเดินนำและห้ามหันกลับมาหานางจนกว่าจะพ้นพิภพบาดาลไป ออร์ฟิอัสรับปากและทำตาม แต่สุดท้ายเมื่อถึงทางออก เขารับหันมามองนางเร็วเกินไป วิญญาณของหญิงสาวจึงกลับไปยังพิภพบาดาลอีกครั้ง ชายหนุ่มตะล่อนร้องเพลงคร่ำครวญหาภรรยา จนสุดท้ายก็ถูกเหล่าเมเนดของเทพไดโอนีสัสทิ้งร่างจนเสียชีวิต เมื่อวิญญาณของเขากลับไปยังพิภพบาดาล เทพฮาเดสจึงให้เขาได้พบกับยูริดีซีอีกครั้ง

(23) Palamède

หนึ่งในทหารที่เข้าร่วมสงครามกรุงทรอย และเป็นผู้คิดค้นเรื่องต่าง ๆ เช่น การเขียน การนับ การวัด การชั่งตวง และเกมต่าง ๆ นอกจากนี้ เขายังเป็นคนคิดอุบายเปิดโปงโอดิสซียุสที่แกล้งเป็นบ้า บางตำนานก็บอกว่าพาลามีติสโยนลูกชายของโอดิสซียุสไปหาคันไถ บางตำนานก็บอกว่าเขาขี่ดาบไปที่เด็คน้อย อย่างไรก็ตาม โอดิสซียุสรับเข้าช่วยลูกชาย และต้องยอมไป

สงคราม ชายหนุ่มโกรธแค้นพาลามีดิส จึงปลอมจดหมายจากกษัตริย์ไพรอัมถึงพาลามีดิสว่าจะยกทองให้ถ้าเขาทรยศกองทัพกรีก พร้อมกับฝังทองไว้ที่กระโจมของเขา และเมื่อกษัตริย์อาคาเมนอนแห่งทัพกรีกได้รับจดหมายปลอมนี้เช่นกัน จึงสั่งลงโทษพาลามีดิสที่เป็นคนทรยศโดยให้ขว้างหินใส่เขาจนตาย (March, 2001, pp. 577-579)

(24) Poseidon

เทพแห่งท้องทะเล มีตรีศูลเป็นอาวุธใช้บัญชาคลื่นทะเลให้โหมกระหน่ำหากมนุษย์ไม่เคารพเขา

(25) Prométhée

ยักษ์ไททันที่สร้างคุณประโยชน์มากมายให้แก่มนุษย์ ตำนานของเขาเริ่มมาจากการแบ่งชิ้นส่วนวัวเพื่อบูชาเทพเจ้า โพรมีธีอัสแยกวัวออกเป็นสองกอง กองแรกเป็นเนื้อวัวทับด้วยเครื่องในดูไม่น่ารับประทาน กองที่สองเป็นกระดูกทับด้วยไขมันชุ่มฉ่ำ เขาให้เทพซุสเลือกกองที่ต้องการ มหาเทพเลือกกองที่สองเพราะหน้าตาดูน่ากินมากกว่า แต่กลับมารู้ว่าถูกหลอก เทพซุสโกรธและริบไฟจากมนุษย์ โพรมีธีอัสจึงขโมยไฟกลับลงมาให้มนุษย์ มหาเทพจึงลงโทษโพรมีธีอัสโดยตรึงเขาไว้ที่หน้าผา และให้นักอินทรีบินมากินตับของเขาซึ่งจะงอกออกมาใหม่ทุกวัน จนในที่สุด เฮอร์คิวลิสซึ่งกำลังปฏิบัติภารกิจที่ 11 ผ่านอินทรีตาย และปลดปล่อยโพรมีธีอัสจากการลงโทษแสนยาวนาน

(26) Thétis

นางพรายทะเลมารดาของอะคิลลิส ทั้งเทพซุสและเทพโพไซดอนต่างหมายปองนาง แต่ด้วยคำพยากรณ์ว่าบุตรจากนางจะแข็งแกร่งกว่าบิดา พวกเขาจึงตัดสินใจให้นางแต่งงานกับเพิลีอัส มนุษย์ธรรมดา ทุกคนต่างได้รับเชิญมางานสมรส ยกเว้นเทพีเอริส นางจึงโยนแอปเปิลที่สลักคำว่า “แด่หญิงที่งามที่สุด” เข้าไปในงาน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของคำตัดสินของเจ้าชายปารีสและสงครามกรุงทรอย นอกจากนี้ เธียสยังมีฉายาว่าเท้าเงินจากสีผิวขาวผ่องของนางอีกด้วย

(27) Tithon

บุตรรูปร่างงามของกษัตริย์เลาเมดอนแห่งทรอย เมื่อเอออส เทพีแห่งอรุณเห็นเขาก็ตกหลุมรักและพาเขาไปอยู่ด้วยกัน นางยังได้ขอให้เทพซุสประทานพรให้เจ้าชายธีโธเนสเป็นอมตะ แต่ลืมขอให้เขายังคงความเป็นหนุ่ม เมื่อเวลาผ่านไป เจ้าชายก็แก่ขึ้นเรื่อย ๆ เทพีเอออสที่เคยดูแลเอาใจใส่ก็ชิงเขาเอาไว้ในห้องให้พรำร้องไปตลอดกาล บางตำนานก็ว่านางเสกให้เขากลายเป็นจิ้งหรีดคอยร้องเพลงให้นางหายคิดถึง

(28) Zeus

มหาเทพแห่งโอลิมปัส พี่ชายและสามีของเทพีเฮรา และเทพที่ฆ่าบิดาเพื่อปลดปล่อยพี่น้องคนอื่น ๆ อาวุธของเขา คือสายฟ้า ตำนานของเขามักเกี่ยวข้องกับนิสัยเจ้าชู้ จนเทพี

เฮราต้องคอยระรานทั้งหญิงสาวและบุตรของเขายูเรื้อยไป นอกจากนี้ เขายังมีหน้าที่ให้พรแก่ผู้ที่มา ร้องขอ โดยทั่วไปแล้ว เขานับว่าเป็นเทพที่สุขสบายที่สุดบนโอลิมปัส

1.1.3 ศิลปะ

ระหว่างบทบรรยายนั้น ผู้ประพันธ์ได้อ้างถึงผลงานศิลปะ สถาปัตยกรรม และชื่อ ผู้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมกรีก สำหรับหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูล ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ โบราณสถานและสถาปัตยกรรม ผลงานศิลปะ และศิลปิน

1.1.3.1 โบราณสถานและสถาปัตยกรรม

ผู้ประพันธ์กล่าวถึงคำเฉพาะทางสถาปัตยกรรมไว้อย่างบางส่วน เป็นชื่อที่ชาว ฝรั่งเศสคุ้นเคยเพราะได้รับวัฒนธรรมร่วมมา แต่ผู้อ่านชาวไทยอาจต้องการคำอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ เข้าใจว่าคำเหล่านั้นหมายถึงอะไร ผู้วิจัยได้รวบรวมชื่อทั้งหมดเรียงตามตัวอักษรดังนี้

(1) Agora

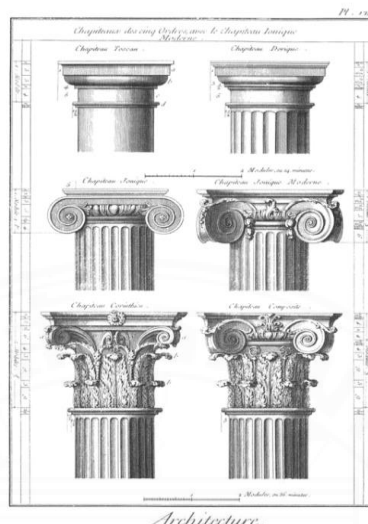
ลานหรือพื้นที่ที่กว้างกลางเมือง ล้อมรอบด้วยอาคาร ร้านค้า หรือวิหาร ใช้ เป็นจุดพบปะสังสรรค์ ประกาศข่าว หรือตลาดซื้อขายสินค้าและทาส

(2) Chapiteau, Acanthe de Corinthe, Volute d'Ionie

กฤษณา หงษ์อุเทน (2549, น. 23-34) ได้อธิบายว่าหัวเสาในศิลปะกรีกมี ทั้งหมด 3 แบบ คือ แบบดอริก (Doric order) แบบไอโอนิก (Ionic order) และแบบคอรีนธ์ (Corinthian order) สถาปนิกกรีกจะใช้หัวเสาแบบดอริกในวิหารของเทพ เพื่อแสดงความแข็งแกร่ง หัวเสาจึงมีลักษณะเรียบง่าย ในทางกลับกัน หัวเสาแบบไอโอนิกซึ่งมีลักษณะเหมือนกันหอยจะใช้ใน วิหารของเทพี เพื่อแสดงความอ่อนหวาน และในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล สถาปัตยกรรมแบบ คอรีนธ์จึงถือกำเนิดขึ้นจากการพัฒนาสถาปัตยกรรมแบบไอโอนิก สถาปนิกได้เพิ่มลวดลาย ใบอะแคนทัสหรือใบเหงือกปลาหมอบนหัวเสาจนดูสวยงามมากขึ้น ถือได้ว่าหัวเสาแบบดอริกและ ไอโอนิกถูกออกแบบโดยเน้นทำหน้าที่รองรับเครื่องหลังคา ในขณะที่หัวเสาแบบคอรีนธ์เน้นใช้ตกแต่ง เพื่อความสวยงาม

ภาพที่ 1.2

ตัวอย่างหัวเสาแบบต่าง ๆ

หมายเหตุ. จาก *Classical orders from the encyclopedie* [Illustration], โดย Anonymous, 1761, Wikimedia commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Classical_orders_from_the_Encyclopedie.png)

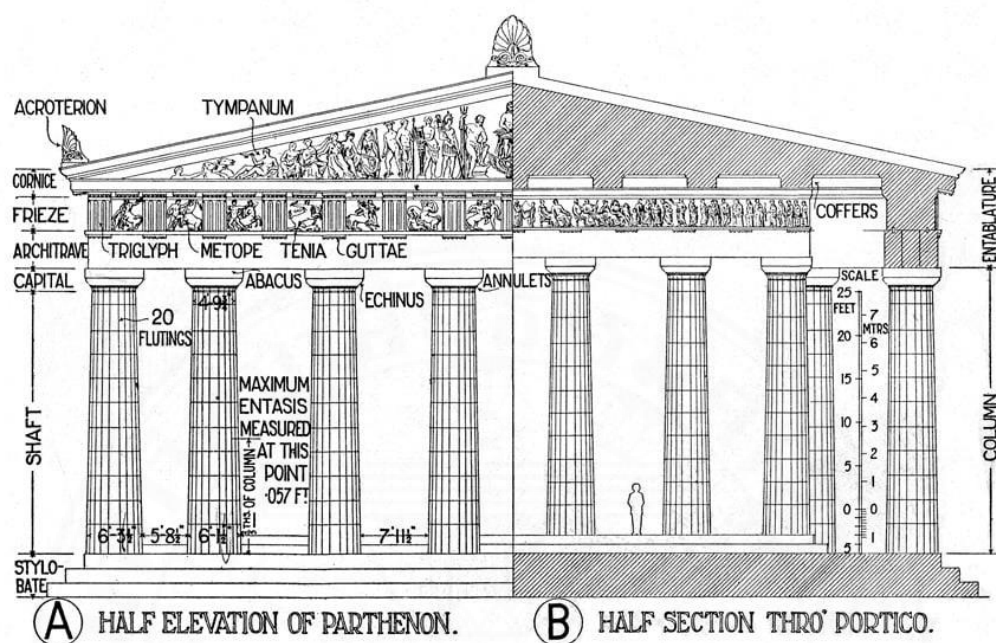
(3) Entablement, Architrave, Frise, Métope

ต่อจากหัวเสาขึ้นไปคือเครื่องประกอบหลังคา ฤๅษณา หงษ์อุเทน (2549, น. 28) ให้ข้อมูลไว้ว่า “คานของระบบ Ionic Order จะเซาะร่องให้เป็นแถบยาวสามชั้น ขณะที่คานของระบบ Doric Order จะเป็นเพียงแถบหินเรียบ ๆ เท่านั้น แถบลวดลายของระบบ Ionic Order จะประดับด้วยภาพประติมากรรมนูนซึ่งเป็นเรื่องราวยาวต่อเนื่องกันไปรอบตัวอาคาร ส่วนแถบลวดลายของระบบ Doric Order จะประกอบไปด้วย Triglyph และ Metope Triglyph จะเป็นช่องสี่เหลี่ยมที่สลักลายคล้ายลูกกรง 3 ซี่ ส่วน Metope หรือช่องลวดลายจะเป็นช่องสี่เหลี่ยมซึ่งภายในประดับด้วยรูปประติมากรรมนูน”

อัศนี ชูอรุณ (2554, น. 57-61) อธิบายไว้ว่า เสากรีกแต่ละแบบจะมีคานพาดหัวเสา “เอ็นตาบล่าเจอร์ (Entablature)” แตกต่างกันไป “เสาหินแบบไอโอนิกไม่เหมือนกับเสาหินแบบดอริก (...) ตอนล่างของคานพาดหัวเสา มีศัพท์เทคนิคว่า “อาร์คิทรัฟ” (Architrave) ส่วนตอนบนของคานพาดหัวเสาที่มีศัพท์เทคนิคว่า “ฟริซ” (Frieze) มีลักษณะเป็นผืนยาวติดต่อกันไปไม่ได้แบ่งทางแนวตั้งออกเป็นช่องลายสามแถบ (ตริกลิป Triglyphs) และช่องรูปสลัก (เมโทป Metope) สลับกันไปอย่างในเสาหินแบบดอริก”

ภาพที่ 1.3

ส่วนประกอบเครื่องตกแต่งหลังคากรีก

หมายเหตุ. จาก *Architectural Elements of the Parthenon* [Illustration], โดย Banister, 2012, World history encyclopedia (<https://www.worldhistory.org/image/945/architectural-elements-of-the-parthenon/>)

(4) Gynécée

พื้นที่ของบ้านกรีกที่สงวนไว้สำหรับผู้หญิง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นห้องด้านในสุด หรืออาคารแยกออกมาต่างหาก

(5) Parthénon

วิหารที่สร้างขึ้นช่วง 447-432 ปีก่อนคริสตกาลระหว่างการปกครองของเพริคลีส เพื่อสักการบูชาเทพีอธีนาผู้คอยอุปถัมภ์เมือง ภายในวิหารมีรูปสลักหินอ่อนขนาดใหญ่ของเทพีที่สร้างโดยฟีดิอัส

(6) Portique

พื้นที่เปิดซึ่งมีเสาสองแถวเรียงต่อกันรองรับคานและหลังคา คำนี้อธิบายได้ทั้งหน้ามุขของอาคาร หรือเฉลียงทางเดินซึ่งตกแต่งตามที่กล่าว

1.1.3.2 ผลงานศิลปะ

นอกจากโบราณสถานและสิ่งก่อสร้างแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คืองานศิลปะประดับตกแต่ง ตัวอย่างของผลงานศิลปะมีดังนี้

(1) *Vénus céleste*

เทพีวีนัสปางฟากฟ้าถือว่าเป็นร่างบริสุทธิ์ของความรัก รูปสลักจะเป็นเทพีสวมเครื่องแต่งกายมิดชิดกว่ารูปสลักแบบอื่น ๆ เท้าซ้ายวางบนหลังเต่า (Altes Museum, Staatliche Museen zu Berlin, n.d.)

ภาพที่ 1.4

Vénus céleste

หมายเหตุ. จาก *Statua della cosiddetta afrodite sulla tartaruga* [Photograph], โดย Sailko, 2014, Wikimedia commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Statua_della_cosiddetta_afrodite_sulla_tartaruga_forse_da_atene_430-420_ac_ca.JPG)

(2) *Vénus génétrix*

รูปสลักของเทพีวีนัสพันผ้าคลุมเบาบางเผยสัดส่วน เปิดหน้าอกซ้าย ในมือซ้ายถือแอปเปิลที่ได้รับจากเจ้าชายปารีส มือขวาดึงชายผ้าพันตัว ยกขาเล็กน้อยเหมือนกำลังจะก้าวเดิน

ภาพที่ 1.5

Vénus génétrix

หมายเหตุ. จาก *Vénus Génétrix* [Photograph], โดย Grandmont, 2011, Wikimedia commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_V%C3%A9nus_G%C3%A9nitrix_-_Ma_525_-_Louvre_1.JPG)

(3) Vases étrusques, à fond noir et à figures rouges

กฤษฎา หงษ์อุเทน (2549, น. 92-94) อธิบายว่าภาชนะดินเผาแบบอิทรัสคันมีรูปทรงคล้ายกับภาชนะกรีก ลวดลายตกแต่งที่ไม่ใส่ใจรายละเอียดก็สวยงามขึ้นแบบเดียวกับชาวกรีก เครื่องปั้นดินเผารุ่นแรกจะเขียนลวดลายสีดำบนภาชนะสีเหลือง และเขาจะรายละเอียดด้วยเครื่องมือปลายแหลม

นอกจากนี้ กำจร สุนพงษ์ศรี (2558, น.119) ได้อธิบายวิวัฒนาการของลวดลายเครื่องปั้นดินเผากรีกสมัยอาร์เคอิกว่า “มีรสนิยมให้ดูหรูหรามากกว่าสมัยเริ่มต้น ในระยะแรกยังคงนำแบบเดิมซึ่งประดับลวดลายด้วยเส้นเรขาคณิตมาใช้ แต่ค่อยเปลี่ยนแปลงเมื่อมีอิทธิพลของศิลปะตะวันออกเข้ามา ซึ่งเรียกกันว่า “Orientalizing style” (กระบวนแบบศิลปะตะวันออก) ได้เข้ามาแทนที่แบบเดิม มีการวาดรูปดอกบัว ดอกไม้ ต้นปาล์ม หอย และสัตว์เลี้ยงน่านาชนิด ตามแบบฉบับการวาดลวดลายบนภาชนะดินเผาของซีเรีย มีหลายชิ้นที่เห็นวิวัฒนาการของความก้าวหน้าในเครื่องปั้นดินเผาของกรีกสมัยนี้ก็คือ กล้าที่จะใส่ภาพคนขนาดใหญ่ลงไป ช่างชาวเมืองคอรีนธ์นั้นว่ามีความสามารถเด่นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกรรมวิธีการวาดภาพ “คนสีดำ” บนพื้นดินสีแดง ซึ่งใช้วิธีขีดเป็นลายเส้นรอบนอกของภาพคน ภายในภาพคนสีดำตกแต่งส่วนรายละเอียดของเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับด้วยสีม่วงและสีขาว การทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวคอรีนธ์ียนมิได้ทำขึ้นเพียงแค่

ใช้ภายในบ้านหรือภายในประเทศเท่านั้น หากแต่ทำเป็นอุตสาหกรรมมรดกจัดส่งจำหน่ายยังต่างแดนอีกด้วย (...) อย่างไรก็ตาม พอเข้าสู่ศตวรรษที่ 7 ก่อนคริสตกาล วิธีการวาดภาพคนสีดำของชาวคอรีนเธียนก็ได้รับความนิยมทำกันอย่างแพร่หลายเรื่อยมาจนถึงศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล จนดูคล้ายกับเป็นลักษณะทั่วไปของเครื่องปั้นดินเผาสมัยอาร์เคอิก ต่อจากนั้นจึงค่อยเสื่อมความนิยมลงหันไปชอบการวาดภาพคนสีแดงบนพื้นสีดำซึ่งเข้ามาแทนที่ในปลายสมัยจนกลายเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของสมัยคลาสสิกไป”

ภาพที่ 1.6

แจกันอิทรัสคัน

หมายเหตุ. จาก *Estamno de Etruria* [Photograph], โดย Garcia, 2008, Wikimedia commons ([https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Estamno_de_Etruria_\(M.A.N._Madrid\)_01.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Estamno_de_Etruria_(M.A.N._Madrid)_01.jpg))

1.1.3.3 ศิลปิน

ผู้ประพันธ์อ้างถึงชื่อจิตรกรและประติมากรหลายคนเพื่อเสริมให้เรื่องดูสมจริงมากขึ้น ผู้วิจัยได้รวบรวมชื่อศิลปินทั้งหมดมาเรียงตามตัวอักษรไว้ ดังนี้

(1) Apelles

พลินีผู้ชราได้กล่าวถึงอเพลเลสว่าเขาเป็นจิตรกรเหนือจิตรกรคนอื่น ๆ “But it was Apelles of Cos, in the hundred and twelfth Olympiad, who surpasses all the other painters who either preceded or succeeded him. Single-handed, he contributed more to painting than all the others together, and even went so far as to publish some treatises on the principle of the art.” (Pliny the Elder, Trans. 1855)

อเพลเลสเกิดในช่วง 380-370 ปีก่อนคริสตกาล เขาได้ทำงานให้กับพระเจ้าฟิลิปที่ 2 และพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชซึ่งเชื่อในฝีมือของอเพลเลสมากจนเขาได้รับเกียรติให้วาดภาพเหมือนของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนี้ พระองค์ยังให้อเพลเลสวาดภาพเปลือยของแคมพาสปี (หรือแพนคาสเต) นางสนมของพระองค์อีกด้วย แต่ระหว่างที่ทำงานอยู่ อเพลเลสกลับตกหลุมรักหญิงสาว พระเจ้าอเล็กซานเดอร์จึงยกนางให้แก่เขา และเก็บรูปวาดของแคมพาสปีเอาไว้แทน ผลงานที่โด่งดังของเขาคือภาพวาด Venus Anadyomene หรือวินัสกำเนิดจากท้องทะเล ซึ่งคาดว่าคือแคมพาสปีหรือฟริน (Phryne) เป็นนางแบบภาพเทพี

(2) Ardices

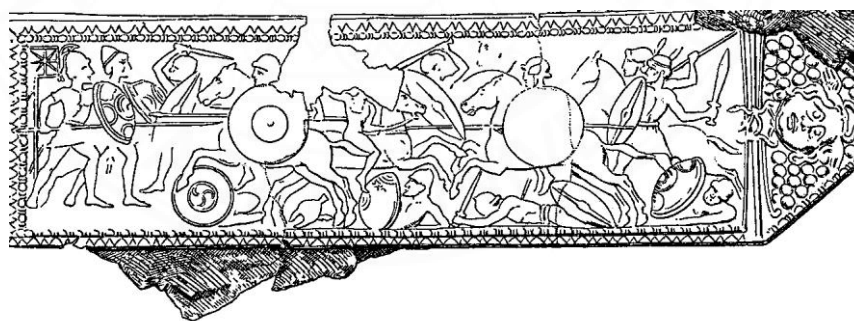
พลินีผู้ชรา (อ้างถึงใน Siret, 1883, น. 34) กล่าวว่าเขาเป็นจิตรกรชาวคอร์ินธ์เมื่อ 900 ปีก่อนคริสตกาล และ 1 ใน 2 จิตรกรแรกที่วาดภาพสีเดียว

(3) Bularque

บูลาร์คัสเป็นจิตรกรกรีกเมื่อ 715 ปีก่อนคริสตกาล พลินีผู้ชรา (อ้างถึงใน Siret, 1883, น. 154) ได้กล่าวว่าเขาเป็นศิลปินหลายสีคนแรก ภาพวาด “La défaite des Magnètes” ได้ใช้สีส้นเพื่อเลียนแบบธรรมชาติ และราชาแคนเดอเลสแห่งลิเดียได้ซื้อภาพวาดนี้ในราคาเท่ากับทอง

ภาพที่ 1.7

ภาพร่างจำลอง *La défaite des Magnètes*

หมายเหตุ. จาก *Battle of Magnesia*. [Illustration], โดย Conze, 1913, Wikimedia commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Battle_of_Magnesia.jpg)

(4) Charmade

พลินีผู้ชรา (อ้างถึงใน Siret, 1883, น. 199) ได้บันทึกไว้ว่าเขาเป็นจิตรกรภาพวาดสีเดียวเมื่อ 850 ปีก่อนคริสตกาล

(5) Cimon

คิมอนเป็นจิตรกรกรีกเมื่อ 830 ก่อนคริสตกาล ลูกศิษย์ของยูมารัส เขาทุ่มเทเพื่องานศิลปะมาก ทั้งวาดโครงหน้าหลายแบบ สายตามองหลายทาง และจินตนาการให้ภาพนั้นเลืกลอง รวมไปถึงการวาดแขนขา กำลังแกว่งไกว เส้นเลือดและรอยพับตามเสื้อผ้า (Siret, 1883, น. 205)

(6) Cléanthes

คลีอันทิสเป็นจิตรกรจากคอรีนธ์ พลินีผู้ชราบันทึกไว้ว่าเขาได้รับมอบหมายให้คิดค้นวิธีวาดภาพ (Pliny the Elder, Trans. 1855)

(7) Dinias

พลินีผู้ชรากล่าวว่าเขาเป็นจิตรกรภาพวาดสีเดียวซึ่งไม่ได้บันทึกยุคไว้ (Pliny the Elder, Trans. 1855)

(8) Eumarus

ยูมารัสคือจิตรกรกรีกเมื่อ 850 ปีก่อนคริสตกาล พลินีผู้ชรา (อ้างถึงใน Siret, 1883, น. 317) เชื่อว่าเขาเป็นจิตรกรคนแรกที่สร้างสรรค์ผลงานแยกลักษณะของชายและหญิงอย่างชัดเจน

(9) Hygiemon

พลินีผู้ชรา (อ้างถึงใน Siret, 1883, น. 474) กล่าวว่าเขาเป็นจิตรกรภาพวาดสีเดียวเมื่อ 850 ปีก่อนคริสตกาล

(10) Ikmalios

อิคมาลิอุสเป็นประติมากรทำเครื่องเรือนผู้มีชื่อเสียง โฮเมอร์ได้บรรยายเก้าอี้ของเขาไว้ว่า “เก้าอี้ตัวนี้หุ้มด้วยงาช้างและเงิน เป็นฝีมือของนายช่างนามอิคมาลิอุส ประกอบด้วยแท่นรองบาทซึ่งปูลาดด้วยขนแกะอ่อนนุ่มผืนมไหม” (โฮเมอร์, 2565, น. 377) เช่นเดียวกับ Vaux (อ้างถึงใน Layard, 1853, น. 673) ซึ่งให้ความเห็นเรื่องโลหะวิทยาในยุคโบราณไว้ว่าโฮเมอร์มักใช้โลหะเพื่อสร้างความหรูหราสง่างาม เช่น เติงของโอดิสซียุสหรือเก้าอี้ของเพเนโลเพที่สร้างโดยอิคมาลิอุส “In Homer the use of metal was general wherever peculiar splendor was required. Thus Odysseus’s bed; the chair made for Penelope by the Ikmalios.”

(11) Phidias

ฟิดิอัสเป็นประติมากรกรีกที่มีชื่อเสียงเมื่อราว 490-430 ปีก่อนคริสตกาล เขาเป็นเพื่อนกับเพริคลีส และในช่วงที่เพริคลีสขึ้นปกครองเอเธนส์ เขาได้สร้างวิหารพาร์เธนอนและรูปสลักของเทพีอธีนาในวิหารท่าจากงาช้างและทองคำ กำจร สุนพงษ์ศรี (2558, น. 144) ได้อธิบายผลงานนี้ว่า “มีความสูง 40 ฟุต ในทำยีน วิธีการสลักเช่นนี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่า “Chryselephantine” เป็นวิธีการเก่าแก่ของกรีกโดยเฉพาะ ใช้กับการสร้างเทวรูปขนาดยักษ์ที่สร้างขึ้นด้วยงาช้าง ตกแต่ง

ประดับประดาเสื้อผ้าด้วยแผ่นทองคำบริสุทธิ์ โครงสร้างภายในของรูปทำด้วยไม้” นอกจากเทพีอธีนาแล้ว พิธีอัสยังได้สร้างรูปสลักของเทพซุสอีกด้วย

ภาพที่ 1.8

รูปสลักเทพีอธีนาซึ่งสร้างเลียนแบบผลงานของพิธีอัส

หมายเหตุ. จาก *Athena Parthenos LeQuire* [Photograph], โดย Dixon, 2002, Wikimedia commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Athena_Parthenos_LeQuire.jpg)

(12) Praxitèle

ประติมากรแนวหน้าของเอเธนส์ในช่วงศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกาล หลังสงครามเพออปอนเนซุส รูปแบบผลงานประติมากรรมของเขาเปลี่ยนจากงานคลาสสิกมาเป็นงานที่มีความเป็นมนุษย์จับต้องได้และผสมผสานกับมุมมองส่วนตัว กัจจกร สุนพงษ์ศรี (2558, น. 146-147) ได้กล่าวถึงผลงานของแพร์ริกซิเทลิสว่า “แพร์ริกซิเทลิสมิเวลาวางพื่อที่จะสร้างงานตามความรู้สึกของตนเองได้เต็มที่ โดยเฉพาะเรื่องของหญิงสาวเปลือยซึ่งเขาเป็นผู้ริเริ่มคนแรก ๆ รูปสลักเทพีอะโฟรไดท์ของเมืองซไนดัสนับเป็นผลงานชิ้นที่มีชื่อเสียงมากที่สุดรูปหนึ่ง เป็นร่างสาวเปลือยเห็นทั้งตัว (...) อิริยาบถทำยืนพัก ปล่อยให้หน้าหน้าตัวอยู่บนเท้าขวา ลำตัวบิดเบี้ยวและเอียงไปทางขวาเล็กน้อย วิธีการยืนดังกล่าวเรียกว่าการวางท่าแบบให้รูปร่างเป็นรูปตัว “S” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในการแสดงออกของแพร์ริกซิเทลิสโดยเฉพาะ”

ภาพที่ 1.9

วินัสแห่งไซนัส

หมายเหตุ. จาก *Cnidus Aphrodite Altemps*. [Photograph], Nguyen, 2009, Wikimedia commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cnidus_Aphrodite_Altemps_Inv8619.jpg)

(13) Téléphanes

พลินีผู้ชราได้กล่าวถึงเทเลฟานีสว่าเป็นจิตรกรแห่งซิซิออน และ 1 ใน 2 จิตรกรแรกทีวาดภาพสีเดียว (Pliny the Elder, Trans. 1855)

ความรู้เสริมทั้งด้านประวัติศาสตร์ ปกรณัมและตำนาน และศิลปะทั้งหมดที่ผู้ประพันธ์ สอดแทรกเข้ามาในเรื่องนับได้ว่าเป็นจุดเด่นและจุดสำคัญที่ผู้แปลควรทราบก่อนลงมือแปล เพราะ รายละเอียด เหล่านี้อาจทำให้การเข้าใจความหมายของต้นฉบับคลาดเคลื่อนจนอาจนำไปสู่การ ถ่ายทอดความหมายผิดไปจากที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อได้

1.2 องค์ประกอบเรื่องเล่าและกลวิธีการประพันธ์

นอกจากความรู้เสริมซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการแปลแล้ว ผู้แปลควรศึกษากลวิธีการ ประพันธ์เรื่องเช่นกัน แม้ว่าเรื่องสั้น “ราชากับวัลลภ” จะเน้นบทพรรณนาเป็นหลัก แต่การศึกษา วิธีการประพันธ์จะช่วยให้ผู้แปลมองเรื่องราวได้รอบด้านมากขึ้น ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบเรื่องเล่า ออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ ผู้เล่าและมุมมองการเล่าเรื่อง ตัวละครหลัก และแก่นเรื่อง

1.2.1 ผู้เล่าและมุมมองการเล่าเรื่อง

ผู้เล่าในเรื่องสั้น “ราชันและวัลลภ” ไม่ได้เป็นตัวละครในเรื่อง แต่เป็นเสียงที่ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมดให้ผู้อ่านฟัง ผู้ประพันธ์ใช้มุมมองแบบรู้รอบ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของตัวละครทุกตัวโดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงไปที่ตัวไหน

อย่างไรก็ตาม ผู้เล่าไม่ได้ทำหน้าที่เล่าเรื่องเพียงอย่างเดียว บางขณะ ผู้เล่าหยุดเล่าเรื่องแล้วออกความเห็นหรือตั้งคำถามกับผู้อ่านโดยตรง สร้างบรรยากาศของบทสนทนาและแสดงความใกล้ชิดกับผู้อ่านคล้ายการเล่าตำนานเรื่องหนึ่ง เช่น “Mais pourquoi nous arrêter à Candaule ? Le lecteur est sans doute comme le peuple de Sardes, et c’est Nyssia qu’il veut connaître.” (Gautier, 2015, p. 952) หรือ “Aucune de ces conjectures n’était vraie. Jamais l’on ne suppose ce qui est.” (Gautier, 2015, p. 950) เป็นต้น สุขเชอธิบายการใช้ผู้เล่าและมุมมองการเล่าเรื่องของโกติเยไว้ว่าแม้ว่าเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์จะเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีต แต่การสร้างช่องว่างระหว่างตัวเรื่องกับผู้เล่าก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เล่าโดดเด่น โกติเยได้นำทางผู้อ่านไปสู่อีกห้วงเวลาหนึ่งผ่านบทพรรณนา “C’est bien évidemment le propre du récit historique que de rapporter des faits passés, mais l’affirmation de l’écart participe d’une stratégie qui vise à mettre en avant le narrateur. En effet, dans ce voyage dans un autre espace temps, et par le biais de la description, il se fait guide du lecteur, lui ouvre les portes du rêve, le conduit dans les méandres de la fiction.” (Houssais, 2007, p. 177)

1.2.2 ตัวละครหลัก

แม้ว่าโกติเยจะอ้างอิงถึงตัวละครในประวัติศาสตร์หรือในตำนานหลายตัว แต่ตัวละครหลักของเรื่องมีเพียง 3 ตัว คือ แคนเดอเลส ไกจิส และนิสเซีย

1.2.2.1 แคนเดอเลส

ราชาแห่งกรุงซาร์ดีส อาณาจักรลิเดีย เป็นทายาทของเฮอร์คิวลีส วีรบุรุษผู้มีชื่อเสียงและได้รับเลือกให้เกิดเป็นเทพหลังจากที่เสียชีวิต ในเรื่อง ผู้ประพันธ์บรรยายว่าเขามีรูปร่างกำยำและเชี่ยวชาญอาวุธเหมือนกับบรรพบุรุษ แต่กลับมีมือเรียวเหมือนกับผู้หญิงและชื่นชอบผลงานศิลปะมากกว่าที่จะออกรบเหมือนกับราชาองค์อื่น ๆ เขาทุ่มซื้อผลงานศิลปะมาสะสม และยังคงยให้คำปรึกษาแก่ศิลปินที่มาเข้าเฝ้า

แม้ว่าจะเชี่ยวชาญด้านศิลปะ แต่แคนเดอเลสกลับไม่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นเสียเอง ดังที่ผู้ประพันธ์บรรยายไว้ว่า : “Quand il avait trouvé la place la plus favorable, il s’absorbait dans une muette contemplation ; sa main, traçant en l’air de vagues contours, semblait esquisser quelque projet de tableau (...)” (Gautier, 2015, pp. 959-960) และยังหงุดหงิดที่นิสเซียไม่ยอมให้ศิลปินเข้ามาวาดรูปของนาง : “nul doute qu’il

n'eût fait venir à sa Cour les plus habiles d'entre les peintres et les sculpteurs, et ne leur eût donné la reine pour modèle” (Gautier, 2015, p. 959) จนในที่สุด ความหงุดหงิดนี้ก็นำไปสู่จุดจบของเขา

1.2.2.2 ไกจีส

หัวหน้าองครักษ์คนสนิทของราชาแคนเดอเลส เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ไปถวายมงกุฎแด่นิสเซียที่อาณาจักรแบคเทรีย และโชคดียี่สิบแปดปีต่อมาได้เห็นใบหน้าของราชินี เขาตกหลุมรักนางตั้งแต่นั้นมา แต่เพราะรู้ดีว่าฐานะของตนไม่คู่ควรกับเจ้าหญิงอย่างนาง ทั้งยังเป็นเพียงผู้ส่งสารของเจ้านายเท่านั้น เขาจึงได้แต่เก็บซ่อนความรักนี้ไว้ จนกระทั่งแคนเดอเลสยื่นโอกาสให้เขาได้แอบมองดูเรือนร่างของนาง

ผู้ประพันธ์ไม่ได้บรรยายหน้าตาของไกจีสเป็นพิเศษ นอกจากบรรยายว่าเขาหน้าตาหล่อเหลา : “À la tête de cette troupe marchait Gygès, le bien nommé — car son nom en lydien signifie *beau*.” (Gautier, 2015, p. 949) ทั้งยังกล้าหาญและเก่งกาจอีกด้วย แต่เขาก็กลับกลัวความผิดที่ต้องมาแอบมองราชินี ด้วยรู้ดีว่าเป็นเรื่องที่ไม่สมควรแต่ก็ไม่อาจขัดคำสั่งของราชาได้ : “Gygès ne manquait pas de bravoure, sans doute ; monté sur son char de guerre, son carquois sonnait sur l'épaule, son arc à la main, il eût défié les plus fiers combattants ; à la chasse, il eût attaqué sans pâlir le sanglier de Calydon ou le lion de Némée ; mais, explique qui voudra cette énigme, il frémissait à l'idée de regarder une belle femme à travers une porte.” (Gautier, 2015, p. 970)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อนิสเซียยื่นโอกาสให้เขาสังหารแคนเดอเลสเพื่อขึ้นเป็นราชาแห่งอาณาจักรลิเดียต่อไป เขาก็รู้สึกว้าวุ่นตามลัทธิเขาให้ไปตามทางโดยที่ไม่สามารถขัดขืนได้ : “Hier c'était le tour de Candaule, aujourd'hui c'était celui de Nyssia, et Gygès, complice de l'injure, l'était aussi de la peine. Il avait servi au roi pour déshonorer la reine, il servait à la reine pour tuer le roi, également exposé par les vices de l'un et les vertus de l'autre.” (Gautier, 2015, p. 987)

1.2.2.3 นิสเซีย

ธิดาของเจ้าเมืองแห่งอาณาจักรแบคเทรีย ผู้ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นหญิงที่สวยงามที่สุดในโลก ยิ่งกว่าเทพีอะโฟรไดท์หรือเฮเลนแห่งทรอย ผู้ประพันธ์พรรณนารูปร่างหน้าตาของราชินีจนครบถ้วน และเป็นตัวเอกเพียงคนเดียวที่ได้รับคำพรรณนาทุกสัดส่วนของร่างกาย มีเพียงแคนเดอเลสเท่านั้นที่เห็นความงามนี้ นางมีนิสัยเหมือนกับหญิงสาวในยุคสมัยนั้น คือชื่นชอบงานเย็บปักถักร้อย และคอยปรนนิบัติสามีไม่ให้ขาดตกบกพร่อง แม้นางจะไม่พอใจที่เขาชอบให้ไปเป็นนางแบบนาน ๆ ก็ตาม

จุดเด่นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับนิสเซียคือลักษณะนิสัยของนาง ด้วยเพราะนางมีหน้าตาสะสวยจึงควรจะมีจิตใจดีงามไปด้วย แต่ผู้ประพันธ์กลับบรรยายให้นางมีนิสัยโหดร้าย ดุร้ายไม่เข้ากับหน้าตา ซึ่งแม้แต่แคนเดอเลสก็รู้ดี : “— Maintenant, reprit le roi, je n’ai pas besoin de te recommander le silence : si tu ne mets pas un sceau sur ta bouche, tu pourrais apprendre à tes dépens que Nyssia n’est pas aussi bonne qu’elle est belle. »” (Gautier, 2015, p. 981) และทำให้ท้ายที่สุด นางก็คิดแผนสังหารสามีตัวเองที่มาลบล้างความบริสุทธิ์ของนาง จนแม้แต่ไกจิสเองก็ยังไม่เชื่อว่ามันเป็นความคิดของนางเอง : “« Moi, tremper mes mains dans le sang de mon maître ! Est-ce bien vous, ô reine ! qui me demandez un si grand forfait ? (...)” (Gautier, 2015, p. 983)

1.2.3 แก่นเรื่อง

ผู้วิจัยได้สรุปแก่นสำคัญของเรื่องสั้น “ราชันกับวัลลภ” ไว้ 2 หัวข้อคือ ถิ่นแดน ไกลนิยม และมุมมองต่อสตรี

1.2.3.1 ถิ่นแดนไกลนิยม

เรื่องสั้นนี้นำเสนอแนวคิดถิ่นแดนไกลนิยมได้ชัดเจนที่สุด ตั้งแต่ฉากช่วงเวลาที่ดำเนินเรื่อง ตัวละครที่นำมาอ้างอิง บทพรรณนาที่โดดเด่นกว่าผลงานในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทั้งด้านข้าวของเครื่องใช้ เสื้อผ้าอาภรณ์ รวมไปถึงลักษณะนิสัยที่ผู้ประพันธ์เขียนเอาไว้ว่าชาวตะวันออกรักนวลสงวนตัวมากจนชาวตะวันตกไม่มีทางเข้าใจ : “(...) et la pudeur du corps est poussée par les nations orientales à un excès presque incompréhensible pour les peuples de l’Occident.” (Gautier, 2015, p. 979) ส่วนประกอบทั้งหมดมาผสมอยู่รวมกันในเรื่องเดียวจนสร้างบรรยากาศตื่นตาและแปลกใหม่ให้แก่ผู้อ่านชาวฝรั่งเศส

1.2.3.2 มุมมองต่อสตรี

อีกแก่นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจคือมุมมองต่อผู้หญิงในเรื่อง ซึ่งก็คือนิสเซีย ตัวละครชายทั้งสองมีมุมมองต่อหญิงสาวต่างกันออกไป แคนเดอเลสมองว่านางเป็นเหมือนเพียงงานศิลปะหรือวัตถุชิ้นหนึ่งที่เขาต้องการवादให้ผู้อื่นได้รับรู้ว่าเขาเป็นผู้ครอบครองเหมือนงานศิลปะชิ้นอื่น ๆ เช่น : “« Mon pauvre ami, ne va pas faire la folie d’être amoureux de Nyssia, tu perdrais tes peines ; c’est une statue que je t’ai fait voir et non une femme. Je t’ai permis de lire quelques strophes d’un beau poème dont je possède seul le manuscrit, pour en avoir ton opinion, voilà tout.” (Gautier, 2015, p. 981) ราชายกป้องหญิงงามและได้รวบรวมพวกนางมาไว้ที่พระราชวัง : “Candaule, bien qu’il eût fait amener dans ses palais les plus belles esclaves de Sour, d’Ascalon, de Sogd, de Sakkes, de Ratsaf, les plus célèbres courtisanes d’Ephèse, de Pergame, de Smyrne et de Chypre, fut

complètement fasciné par les charmes de Nyssia...” (Gautier, 2015, p. 957) และ “(...) j’ai réuni chez moi, comme un bouquet vivant, les plus belles fleurs de l’Asie et de la Grèce ; (...)” (Gautier, 2015, p. 965) การสะสมหญิงสาวงามสำหรับเขาเป็นเหมือนการสะสมผลงานศิลปะ ทำให้ในที่สุด เขาก็ยอมให้ไกจิสมาลอบดูเรือนร่างของนิสเซีย ว่านางสวยจริงดังที่อ้างหรือว่าเขาแค่คิดหลงระเผลอไปเพียงคนเดียว

กลับกัน ไกจิสที่มีใจรักหญิงสาวตั้งแต่แรกเห็นและเป็นผู้ที่มีศีลธรรม ก็พยายามคัดค้านความคิดราชาของตน เพราะรู้ว่าเรื่องบางเรื่องไม่ควรให้ผู้อื่นได้รับรู้ ทั้งยังหวาดกลัวต่อแรงพิโรธของเหล่าเทพียามลงโทษผู้ที่แอบดู : “— Ayez pitié de votre humble esclave. Ne le forcez point à une action si contraire aux maximes de la vertu ; chacun ne doit regarder que ce qui lui appartient. Vous le savez, les immortelles punissent toujours les imprudents ou les audacieux qui les surprennent dans leur divine nudité.” (Gautier, 2015, p. 965) หากมองในแง่หนึ่ง เขามีศีลธรรมไม่ยอมทำเรื่องที่ไม่สมควร ตั้งแต่ไม่ยอมบอกรักหญิงสาวที่จะมาเป็นราชินี ไปจนถึงการพยายามเตือนสติราชาไม่ให้ลุ่มหลงความงามของนางจนยอมให้เขาได้แอบมองดู และให้ความเคารพเหมือนที่ชายคนหนึ่งพึงกระทำต่อหญิงสาว แต่ในอีกแง่หนึ่ง เขาก็หวาดกลัวสิ่งที่มองไม่เห็น ทั้งโชคชะตาที่เขาไม่ต้องการจะฝัน หรือความเคารพที่มีให้เหล่าเทพี จนท้ายที่สุด หลังจากที่ยังหารแคนเดอเลสแล้ว เขาก็ไม่ยอมให้ใครได้เห็นนิสเซียอีกต่อไป เพราะรู้แล้วว่าแรงแค้นของสตรี ไม่ว่าจะเป็นเทพีหรือว่าหญิงสาวธรรมดา นั้นมีมากจนเขาอาจจะต้องแลกด้วยชีวิต : “(...) le nouveau roi se maintint sur le trône de Lydie, qu’il occupa pendant de longues années, vécut heureux et ne fit voir sa femme à personne, sachant trop ce qu’il en coûtait.” (Gautier, 2015, p. 989)

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้รวบรวมมา ผู้วิจัยเห็นว่าความรู้เสริมนอกตัวบทเป็นหัวข้อหลักของเรื่องสั้น “ราชันและวัลลภ” นี้ ผู้แปลควรทำความเข้าใจและเชื่อมโยงเหตุผลว่าทำไมผู้ประพันธ์จึงกล่าวอ้างถึงเรื่องราวหรือตัวละครนั้น ๆ เสียก่อนที่จะลงมือแปล เพื่อที่บทแปลจะได้ออกมาตรงความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อมากที่สุด

บทที่ 2

การถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับสู่บทแปล

หลังจากที่ทำความเข้าใจความรู้เสริมนอกตัวบทและกลวิธีการประพันธ์ และผู้แปล ผลออกจากภาษาต้นทางแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการถ่ายทอดบทแปลเป็นภาษาปลายทาง ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทการถ่ายทอดออกเป็นทั้งหมด 4 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ การถ่ายทอดชื่อเรื่อง และชื่อผู้ประพันธ์ การถ่ายทอดชื่อเฉพาะ การถ่ายทอดสรรพนาม และการใช้ราชาศัพท์

2.1 การถ่ายทอดชื่อเรื่องและชื่อผู้ประพันธ์

ผู้ประพันธ์ตั้งชื่อเรื่อง “Le Roi Candaule” ให้สั้นกระชับเหมือนกับการเรียกชื่อปกรณัมกรีกที่ต้องการกล่าวถึงตัวละครหลักของเรื่อง ชื่อนี้แปลตรงตัวจะได้ว่า “ราชาแคนเดอเลส” กล่าวได้ว่าโกติเยเน้นความสำคัญไปที่แคนเดอเลสมากกว่าตัวละครอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ตัวละครหลักนอกจากราชาแคนเดอเลสแล้ว ยังมีไกจิสและนิสเซียอีกด้วย ดังนั้น การถ่ายทอดชื่อเรื่องตรงตัวตามต้นฉบับจึงยังไม่ครอบคลุมถึงตัวละครอีกสองตัวเท่าไรนัก

เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องแล้ว ผู้วิจัยพบว่าตัวละครที่มีความสำคัญไม่แพ้กันคือไกจิส ผู้วิจัยจึงเลือกให้แคนเดอเลสและไกจิสเป็นตัวละครหลักที่ควรจะนำเสนอ เพราะผู้ประพันธ์ถ่ายทอดความรู้สึกขัดแย้งในใจของทั้งสองตัวละครเช่นเดียวกัน และให้ผู้อ่านคาดเดาว่าในท้ายที่สุด ตัวละครใดจะเป็นตัวเอกของเรื่อง ส่วนนิสเซียซึ่งเป็นต้นเหตุความรู้สึกของตัวละครชายทั้งสอง ผู้วิจัยต้องการให้ผู้อ่านพบนางในบทพรรณนาของผู้ประพันธ์มากกว่าที่จะบอกตั้งแต่ในชื่อเรื่อง และเพื่อให้คำคล้องจองกัน ผู้วิจัยจึงเลือกชื่อเรื่องว่า “ราชันกับวัลลภ”

สำหรับชื่อผู้ประพันธ์ ผู้วิจัยเลือกถ่ายทอดตามหนังสือที่เคยแปลก่อนหน้านี้แล้ว คือ *ลำนํ้าไอยคุปต์* ของกล้วยไม้ แก้วสนธิ (2544) และวิทยานิพนธ์ของบุศยนันท์ กรทอง (2552) ซึ่งได้ถ่ายทอดชื่อของผู้ประพันธ์ไว้ว่า เตโอฟิล โกติเยร์ และเตโอฟิล โกติเยร์ ตามลำดับ สำหรับนามสกุลของผู้ประพันธ์ ผู้วิจัยเลือกที่จะถอดเสียงตามบุศยนันท์ กรทอง แต่ได้ตัด -ร์ ทิ้ง เพราะเห็นว่าไม่จำเป็นต่อการออกเสียง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกถ่ายทอดชื่อของผู้ประพันธ์ว่า เตโอฟิล โกติเย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Théophile Gautier's “Le Roi Candaule”

บทแปล

“ราชันกับวัลลภ” ของเตโอฟิล โกติเย

2.2 การถ่ายทอดชื่อเฉพาะ

จากเนื้อเรื่อง ผู้วิจัยพบว่าผู้ประพันธ์กล่าวอ้างถึงชื่อเฉพาะหลายชื่อ เช่น ชื่อตัวละครในเทพปกรณัม ชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์ คำเรียกส่วนประกอบอาคาร พันธุ์ไม้ต่าง ๆ เป็นต้น ชื่อเฉพาะทั้งหมดนี้เป็นส่วนสำคัญของเรื่องและควรถ่ายทอดออกมาให้สม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้อ่านจะได้เข้าใจว่าผู้ประพันธ์กล่าวตัวละครหรือสิ่งของใด ผู้วิจัยรวบรวมคำศัพท์แต่ละประเภท และตั้งเกณฑ์การถ่ายทอดคำศัพท์เหล่านั้นได้ 2 วิธี ได้แก่ การอ้างอิงและการถอดเสียง

2.2.1 การอ้างอิง

การอ้างอิงเป็นวิธีการถ่ายทอดชื่อเฉพาะซึ่งง่ายที่สุด แต่ผู้แปลก็จำเป็นต้องค้นคว้ามากที่สุดเช่นกัน เพื่อเลือกสรรแหล่งอ้างอิงและหลักเกณฑ์อันเหมาะสม ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การอ้างอิงออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ การอ้างอิงตามชื่อที่มีการแปลก่อนหน้า และการอ้างอิงตามศัพท์บัญญัติ

2.2.1.1 การอ้างอิงตามชื่อที่มีการแปลก่อนหน้า

ชื่อเฉพาะบางชื่อจำเป็นต้องใช้แหล่งอ้างอิงที่ตีพิมพ์มาแล้วและแพร่หลาย ผู้วิจัยได้แยกชื่อเฉพาะต่าง ๆ และแหล่งอ้างอิง ดังนี้

(1) ชื่อจากปกรณัมกรีก

ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือ *ปกรณัมปรัมปรา ตำนานและวีรบุรุษกรีก-โรมัน-นอร์ส* ของเอดิธ แฮมิลตัน (2556) แปลโดยนพมาศ แวหงส์ เป็นแหล่งอ้างอิงชื่อตัวละครและประเทศฝั่งกรีกเกือบทุกชื่อ เพราะเป็นแหล่งอ้างอิงซึ่งถ่ายทอดชื่อตัวละครได้ครบถ้วนที่สุด

ผู้วิจัยได้จำแนกชื่อบุคคลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เทพและมนุษย์ ชื่อเทพเจ้าจะมีคำว่า “เทพ” หรือ “เทพี” นำหน้า แต่ชื่อของมนุษย์จะไม่มียศใด ๆ เพื่อแยกตัวละครทั้งสองกลุ่มออกจากกัน สำหรับชื่อทางภูมิศาสตร์ ผู้วิจัยเติมคำเรียกนำหน้าชื่อเพื่อแบ่งแยกประเภทของคำศัพท์นั้น ๆ ได้แก่ “อาณาจักร” ใช้แทนประเทศ “กรุง” ใช้แทนเมืองหลวง “เกาะ” ใช้เรียกพื้นที่เกาะ “เมือง” ใช้แทนเมืองอื่น ๆ รวมไปถึงการเติมคำว่า “แม่น้ำ” “ภูเขา” “เทือกเขา” ตามแต่ประเภทของชื่อนั้น ๆ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

(...) et sur les murs des palais se déployaient, suspendues à des anneaux de bronze, des tapisseries où l'aiguille des captives industrieuses, entremêlant la laine, l'argent et l'or, avait représenté diverses scènes de l'histoire des dieux et des héros : **Ixion** embrassant la nue ; — **Diane** surprise au bain par **Actéon** ; le berger **Pâris**, juge du combat de beauté qui eut lieu sur le mont Ida,

entre **Héré** aux bras de neige, **Athéné** aux yeux vert-de-mer, et **Aphrodite**, parée du ceste magique, — les vieillards troyens se levant sur le passage d'**Hélène** auprès des portes **Scées**, sujet tiré d'un poème de l'aveugle du **Mélès**. (Gautier, 2015, p. 944)

บทแปล

ตามกำแพงปราสาทราชวังมีพรหมขนแกะปกคลุมแซมดินเงินดินทองแขวนไว้กับห่วงสำริด เป็นผลงานผลงานเคลยหญิงฝีมือคล่องแคล่ว แสดงภาพเรื่องราวของทวยเทพและวีรบุรุษ เช่น **อิกซิออน**โอบกอดก้อนเมฆ **เทพีไดอานา**ตกใจที่**แอคเทออน**แอบมองขณะอาบน้ำ **ปารีส**หนุ่มเลี้ยงแกะเป็นกรรมการตัดสินการประชันความงามบนภูเขาไอดา ระหว่าง**เทพีเฮรา**ผู้ชาวผุดผ่อง **เทพีอธีนา**เจ้าของดวงตาสี่ขียวน้ำทะเล และ**เทพีอะโฟรไดท์**ผู้ครอบครองผ้าคาดเอววิเศษ เหล่าผู้เฒ่าชาวทรอยลุกขึ้นยืนขณะที่**เฮเลน**เดินผ่านบริเวณ**ประตูเซอัน** ซึ่งเป็นฉากที่ยกมาจากบทกลอนของกวีดาบอดแห่ง**แม่น้ำเมเลส**

คำว่า “Hadès” ซึ่งตามปกติแล้วจะหมายถึงเทพฮาเดสผู้ปกครองพิภพบาดาล แต่จากรูปประโยค ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อถึงพิภพบาดาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำแปลเป็นคำว่า “พิภพบาดาล” เพื่อสื่อถึงสถานที่นั้น

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Les profondeurs ténébreuses de l'**Hadès** ne sont visitées de personne avec plaisir, répondit Gygès (...) (Gautier, 2015, p. 984)

บทแปล

“ไม่มีใครยินดีไปเยี่ยมเยือน**พิภพบาดาล**อันลึกล้ำและมีดทะมึนหรอก”
ไกจิสตอบ

สำหรับตัวละครที่ผู้ประพันธ์ใช้คำนามเรียกแทนตัว ผู้วิจัยจะใส่ตำแหน่งเป็น “เทพแห่ง” หรือ “เทพีแห่ง” นำหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่อง

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

(...) et la **nécessité** marche des clous dans une main, un fouet dans l'autre, pour vous arrêter ou vous faire avancer. (Gautier, 2015, p. 984)

บทแปล

เทพีแห่งความจำเป็นจะเดินถือตะปูมาในมือข้างหนึ่ง และมืออีกข้างหนึ่งถือแส้ เพื่อหยุดยั้งหรือผลักดันให้ท่านเดินหน้าต่อไป

ตารางที่ 2.1

รายชื่อกรีกเรียงตามตัวอักษร

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
1.	Achaïe	Achaea / Achaia	ชาวกรีก
2.	Achille	Achilles	อะคิลลิส
3.	Actéon	Actaeon	แอคเทออน
4.	Alcée	Alcaeus	อัลเซอัส
5.	Alceste	Alcestis	อัลเซสทิส
6.	Aphrodite	Aphrodite	เทพีอะโฟรไดติ
7.	Arachné	Arachne	อะแรกนี
8.	Argus	Argus	อาร์กัส
9.	Athéné / Pallas-Athéné	Athena	เทพีอธีนา / เทพีพัลลัสอธีนา
10.	Athènes	Athene	กรุงเอเธนส์
11.	Bacchante	Bacchant	แบคแคนทิ
12.	Borée	Boreas	เทพโบเรอัส
13.	Corinthe	Corinth	เมืองคอรินธ์
14.	Chypre	Cypress	เกาะไซปรัส
15.	Dédale	Daedalus	เดดาลัส
16.	Delphes	Delphi	(วิหาร) เดลฟี
17.	Diane	Diana	เทพีไดอานา
18.	Éros	Eros	เทพอีรอส
19.	Éthiopienne	Ethiopian	ชาวเอธิโอเปีย
20.	Etna	Mount Etna	ภูเขาเอ็ตนา
21.	Flot Hespérien	Hesperian Stream	ลำธารแถบดินแดน เฮสปิริอา
22.	Gorgones	Gorgon	เหล่านางกอร์กอน
23.	Griffon	Griffin	กริฟฟิน
24.	Hébé	Hebe	เทพีฮีบี
25.	Hélène	Helen	เฮเลน

ตารางที่ 2.1

รายชื่อกรีกเรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
26.	Éphaïstos	Hephaestus	เทพเฮเฟสทัส
27.	Héraclès / Hercule	Hercules	เฮอร์คิวลิส
28.	Héré	Hera	เทพีเฮรา
29.	Hespérides	Hesperides	นางอัปสรเฮสเพริเดส
30.	Hydre	Hydra	ไฮดรา
31.	Hypérion	Hyperion	ไฮพิริอัน
32.	Icare	Icarus	อิคาร์ส
33.	Iris	Iris	เทพีไอริส
34.	Ixion	Ixion	อิกซิออน
35.	La guerre de Troie	Trojan war	สงครามกรุงทรอย
36.	Létô	Leto	เลโต
37.	Linus	Linus	ไลนัส
38.	Lion de Némée	Nemean Lion	สิงโตแห่งเนเมอา
39.	Méduse	Medusa	เมดูซา
40.	Mélès	River Meles	แม่น้ำเมเลส
41.	Midas	Midas	ไมดัส
42.	Mont Ida	Mount Ida	ภูเขาไอดา
43.	Mont Tmolus	Mount Tmolus	(ยอด) เขาเทโมลัส
44.	Morphée	Morpheus	เทพมอร์ฟิอัส
45.	Narcisse	Narcissus	นาร์ซิสซัส
46.	Némésis	Nemesis	เทพีเนเมซิส
47.	Nessus	Nessus	เซนทอร์เนสซัส
48.	Nestor	Nestor	เนสทอร์
49.	Ninus	Ninus	ไนน์ส
50.	Niobé	Niobe	ไนโอเบ
51.	Odyssée	Odysseus	โอดิสซียุส
52.	Olympe	Olympus	โอลิมปัส

ตารางที่ 2.1

รายชื่อกรีกเรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
53.	Omphale	Omphale	ออมฟาเล
54.	Orphée / Orphéus	Orpheus	ออร์ฟิอัส
55.	Pactole	River Pactolus	แม่น้ำแพคโทลัส
56.	Pâris / Pâris-Alexandre	Paris	(เจ้าชาย) ปารีส
57.	Paros	Paros	เกาะปารอส
58.	Phœbé	Phoebe	เทพีฟิบี
59.	Phœbus Apollon	Phœbus Apollo	เทพฟิบบัสอพอลโล
60.	Portes Scées	Scaean gate	ประตูเซอัน
61.	Poseïdon	Poseidon	เทพโพไซดอน
62.	Priam	Priam	ไพรอัม
63.	Prométhée	Prometheus	โพรเมธีอัส
64.	Sanglier de Calydon	Calydonian boar	หมูป่าแห่งคาลิดอน
65.	Spartiate	Spartan	ชาวสปาร์ตา
66.	Sphinx	Sphinx	สฟิงซ์
67.	Thébain	Theban	ชาวธีบส์
68.	Thessalie	Thessaly	อาณาจักรเธสซาลี
69.	Thétis	Thetis	นางพรายเธติส
70.	Thrace	Thrace	อาณาจักรเธเรซ
71.	Tithon	Thitonus	ทิโณนัส
72.	Tyndaride	Tyndareus	ทินเดริอัส
73.	Typhon	Typhon	ไทฟอน
74.	Zeus	Zeus	มหาเทพซุส

(2) ชื่อจากพระคัมภีร์ไบเบิล

ผู้วิจัยได้ใช้ *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์* ของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์ (2014) เป็นแหล่งอ้างอิงชื่อที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่ครบถ้วนและใช้แพร่หลายที่สุด

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

(...) mais il n'est permis qu'à **Salomon** de comparer le nez d'une belle femme à la **tour du Liban** qui regarde vers **Damas** (Gautier, 2015, p. 957)

บทแปล

แต่มี**ซาโลมอน**เพียงคนเดียวที่ได้รับอนุญาตให้เปรียบเทียบนาสิกของสตรีเลอโณมกับ**หอคอยแห่งเลบานอน**ที่หันหน้าไปทาง**กรุงดามัสกัส**

แม้ว่าหลักการแยกประเภทของชื่อบุคคลจะเหมือนกับข้อ 2.2.1.1 (1) ชื่อจากปกรณัมกรีก แต่ผู้วิจัยเลือกถ่ายถอดบางชื่อตามที่พระคัมภีร์ได้ระบุไว้เพื่อที่จะไม่ขัดกับความเข้าใจของผู้อ่าน

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Cependant leur expression la plus ordinaire, il faut le dire, était une chasteté désespérante, une froideur sublime, une ignorance de toute possibilité de passion humaine, à faire paraître les yeux de clair de lune de Phœbé et les yeux vert-de-mer d'Athéné plus lubriques et plus provoquants que ceux d'une jeune fille de Babylone sacrifiant à la déesse Mylitta dans l'enceinte de cordes du **Succoth-Benolh**. — Leur virginité invincible paraissait défier l'amour. (Gautier, 2015, p. 956)

บทแปล

อย่างไรก็ตาม คงต้องกล่าวว่าแววตาปกติที่สุดของนางกลับเป็นสายตาที่บริสุทธิ์ชวนหดหู่ เย็นชาทว่าสูงส่ง เฉยชาต่อความหลงใหลของมนุษย์ทุกรูปแบบ ถึงขนาดทำให้ดวงตาสุกสว่างของเทพีพีบีและดวงตาสีเขียวน้ำทะเลของเทพีอธีนาดูเปี่ยมต้นหาและปลุกเร้ายิ่งกว่าดวงตาของเด็กสาวจากกรุงบาบิลอน ผู้อุทิศร่างกายของตนถวายเทพีมิลิตตาภายในวงเชือกกลางวิหาร**พระสุคคทเบโนท** พรหมจรรย์ไร้ผู้พิชิตของเทพีกรีกทั้งสองถึงกับดูท้าทายความรักยิ่งนัก

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้ชื่ออาณาจักรและเมือง 4 ชื่อนี้ตามความนิยมสมัยใหม่ คือ กรุงนิเนเวห์ (อาณาจักร) บาบิลอน อาณาจักรแบคเทรีย และกรุงแบกทรา

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

Et si Sem Rami n'avait eu le profil d'une régularité parfaite, eût-elle séduit le vieux monarque de **Nin-Nevet**, et ceint son front de la mitre de perles, signe du pouvoir suprême ? (Gautier, 2015, p. 957)

บทแปล

และถ้าเซมิรามิสไม่มีใบหน้าด้านข้างได้สัดส่วนสมบูรณ์ นางจะล่อลวง กษัตริย์ชราแห่ง**กรุงนิเนเวห์** และครอบครองมาลาไข่มุก สัญลักษณ์แห่งอำนาจสูงสุดได้ละหรือ

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

“Jamais roi d'Assyrie ou de **Babylone**, jamais tyran grec ou trinacrien n'a possédé une perle d'un si bel orient que Candaule, fils de Myrsus et descendant d'Héraclès, roi de Sardes et de Lydie ! (...) (Gautier, 2015, p. 962)

บทแปล

“กษัตริย์แห่งอัสซีเรียหรือ**บาบิโลน** รวมไปถึงประมุขแห่งกรีกหรือ ธรินาซีลันไม่เคยครอบครองไข่มุกที่แวววาวขนาดนี้ ต่างจากแคนเดอเลส กษัตริย์แห่งกรุงซาร์ดีสและ อาณาจักรลิเดีย โอรสของกษัตริย์เมอร์ซัส ทายาทของเฮอรัคลีส (...)

ตารางที่ 2.2

รายชื่อในพระคัมภีร์ไบเบิลเรียงตามตัวอักษร

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
1.	Ascalon	Ashkelon	กรุงอัชเคโลน
2.	Assyrie	Assyria	(อาณาจักร) อัสซีเรีย
3.	Babylone	Babylon	กรุงบาบิโลน
4.	Bactres	Bactra	กรุงแบคทรา
5.	Bactriane	Bactria	อาณาจักรแบคเทรีย
6.	Damas	Damascus	กรุงดามัสกัส
7.	Drachme	Drachma	(สกุลเงิน) ดรักมา
8.	Ecbatane	Ecbatana	(กรุง) เอกบาตানা
9.	Ephèse	Ephesus	เมืองเอเฟซัส

ตารางที่ 2.2

รายชื่อในพระคัมภีร์ไบเบิลเรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
10.	Kusch	Kush	ชาวคูช
11.	Nin-Nevet	Nineveh	(กรุง) นินเวห์
12.	Numide	Numidia	(อาณาจักร) นูมีเดีย
13.	Lydie	Lydia	อาณาจักรลิเดีย
14.	Milet	Miletus	เมืองมิเลทัส
15.	Ophir	Ophir	(อาณาจักร) โอฟีร์
16.	Pergame	Pergamum	เมืองเปอร์กามัม
17.	Perse	Persia	(อาณาจักร) เปอร์เซีย
18.	Persépolis	Persepolis	กรุงเปอร์เซโพลิส
19.	Phénicien	Phoenician	ชาวฟินิเซีย
20.	Ratsaf	Rezeph	กรุงเรเซฟ
21.	Salomon	Solomon	ซาโลมอน
22.	Samos	Samos	เกาะซามอส
23.	Sardes	Sardis	กรุงซาร์ดิส
24.	Sir-Hasirim	Song of Songs	เพลงซาโลมอน
25.	Smyrne	Smyrna	เมืองสเมอร์นา
26.	Succoth-Benolh	Succoth-benoth	พระสุคคทเบโนท
27.	Talent	Talent	(สกุลเงิน) ตะลันต์
28.	Tour de Lylacq	Tower of Babel	หอบาเบล
29.	Tour du Liban	Tower of Lebanon	หอคอยแห่งเลบานอน
30.	Tyr / Sour	Tyr	เมืองไทร์

(3) ชื่อจากแหล่งอ้างอิงอื่น ๆ

ผู้วิจัยใช้หนังสือเฉพาะทางอ้างอิงชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์ เพื่อจะได้ใช้

ชื่อที่ผู้อ่านคุ้นเคยมากที่สุด

ชื่อศิลปินกรีกที่มีชื่อเสียง เช่น Apelles Praxiteles และ Phidias ผู้วิจัย

เลือกใช้ *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 1* ของกัจกร สุนพงษ์ศรี (2558) เป็นแหล่งอ้างอิง

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

(...) nul ne pourra le redire, ni le statuaire avec son ciseau, ni le peintre avec son pinceau, ni le poète avec son style, fût-il **Praxitèle, Apelles** ou Mimnerme. (Gautier, 2015, p. 954)

บทแปล

ผู้ใดก็ไม่อาจลอกเลียนได้ ไม่ว่าจะเป็นสัวของประติมากร พู่กันของจิตรกร หรือโวหารของกวี แม้จะเป็น**แฟร์ริกซิเทลิส อเปลเลส** หรือมิมเนอร์มส์ก็ตาม

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Les chevaux de ces guerriers, blancs comme les pieds de Thétis, pour la noblesse de leurs allures et la pureté de leur race, auraient pu servir de modèle à ceux que **Phidias** sculpta plus tard sur les métopes du Parthénon. (Gautier, 2015, p. 949)

บทแปล

ม้าศึกขาวสล้างดั่งเท้าของนางพรายเททิสน่าจะใช้เป็นแบบให้**ฟิดิอัส** จำหลักลงบนช่องรูปสลักของวิหารพาร์เธนอนในอนาคตยิ่งนัก เนื่องด้วยท่วงท่าอันงามสง่าและสายเลือดอันบริสุทธิ์ของพวกมัน

สำหรับชื่อนักประพันธ์และนักปรัชญาที่ผลงานแปลเป็นภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยเลือกถ่ายทอดชื่อผู้เขียนและชื่อที่ปรากฏในแหล่งอ้างอิงเหล่านั้นตามผู้แปล ได้แก่ *มหากาพย์ อีเลียด* (โฮเมอร์, 2562ก) *มหากาพย์โอดิสซีย์* (โฮเมอร์, 2562ข) *รีพลับลิค* (เพลโต, 2562) *ตำนานของ เฮโรโดตัส* (แมคเคอเลย์, 2515)

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

C'est une question délicate à résoudre, surtout à près de trois mille ans de distance, et, quoique nous ayons consulté **Hérodote**, Éphestion, **Platon**, Dosithée, Archiloque de Paros, Hesychius de Milet, Ptolémée, Euphorion et tous ceux qui ont parlé longuement ou en peu de mots de Nyssia, de Candaule et de Gygès, nous n'avons pu arriver à un résultat certain. (Gautier, 2015, pp. 985-986)

บทแปล

คำถามนี้หาคำตอบได้ไม่ยากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระยะเวลาห่างกันเกือบสามพันปี และแม้ว่าจะอ่านหนังสือของเฮโรโดตัส เฮโฟท็อน เฟลโต โตซิทัส อาร์คิโลคัสแห่งเกาะปารอส เฮซิคิอัสแห่งเมืองมิลทัส ปโตเลมี ยูโฟร็อน และทุกคนที่พูดถึงนิสเซีย แคนเดอเลส และไจซิสไม่ว่าจะมากหรือน้อย เราก็ไม่ได้รับคำตอบที่แน่นอน

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

Le roi fit un geste d'adieu à son confident, et se retira pour aller voir un lit antique sculpté par Ikmalius, ouvrier célèbre, qu'on lui proposait d'acheter. (Gautier, 2015, p. 981)

บทแปล

ราชาทำอาการบอกกลาหายคนสนิท และเดินจากมาเพื่อไปดูเตียงโบราณที่แกะสลักโดยอิคมาลิอุส ช่างแกะสลักชื่อดัง ซึ่งมีผู้มาเสนอให้ซื้อ

ตารางที่ 2.3

รายชื่อจากแหล่งอ้างอิงอื่น ๆ เรียงตามตัวอักษร

ลำดับที่	ชื่อภาษาฝรั่งเศส	ชื่อภาษาอังกฤษ	ชื่อภาษาไทย
1.	Alexandre le Grand	Alexander the Great	พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ มหาราช
2.	Apelles	Apelles	อเปลเลส
3.	Hérodote	Herodotus	เฮโรโดตัส
4.	Homère	Homer	โฮเมอร์
5.	Ikmalius	Ikmalius	อิคมาลิอุส
6.	Irus	Irus	ไอรุส
7.	Lapithe	Lapith	ชาวลาพิธ
8.	La défaite des Magnètes	Battle of Magnesia	ความพ่ายแพ้ของชาว มักเนเทส
9.	Mylitta	Mylitta	เทพีมิลิตตา
10.	Périclès	Pericles	เพริคลีส
11.	Phidias	Phidias	ฟิดิอัส

ตารางที่ 2.3

รายชื่อที่อ้างจากแหล่งอื่น ๆ เรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
12.	Platon	Plato	เพลโต
13.	Praxitèle	Praxiteles	แพร์ริกซิเทลิส
14.	Sem Rami	Semi-Ramis	เซมิรามิส
15.	Trinacrien	Trinacrian	(ชาว) ธรินาซี

(4) ชื่อเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายโบราณมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดความหมายของคำเป็นเครื่องแต่งกายที่ผู้อ่านคุ้นเคย เพราะคำแปลไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเนื้อเรื่อง ได้แก่ *camée*-จีแกะสลัก *chlamyde*-ผ้าคลุมไหล่ *cothurnes*-รองเท้า *péplum*-เสื้อทับตัวยาว แต่คำศัพท์บางคำก็ยังจำเป็นต้องถ่ายทอดชื่อของเครื่องแต่งกายนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือ *ประวัติศาสตร์แฟชั่น* (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง, 2559) เป็นแหล่งอ้างอิงชื่อเฉพาะนี้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

(...) de *calasiris* en toile de Canope qu'on jette blanche dans la chaudière du teinturier, et qui, grâce aux divers mordants dont elle est empreinte, en sort diaprée des couleurs les plus vives (...) (Gautier, 2015, pp. 950-951)

บทแปล

ชุดกระโปรง *กาลาซีริส* ตัดด้วยผ้าเมืองคาโนปัส ช่างย้อมโยนผ้าขาวลงหม้อย้อม และด้วยสารช่วยย้อมหลากหลายชนิดในน้ำย้อม ผ้าที่ย้อมเสร็จจึงมีสีสวยสด

(5) ชื่อพันธุ์ไม้

ผู้วิจัยพยายามเปรียบเทียบชื่อพันธุ์ไม้ที่ปรากฏส่วนใหญ่กับพันธุ์ไม้ในไทย เพื่อที่จะได้คงบรรยากาศตะวันออกของเรื่อง โดยอิงตามหนังสือ *ชื่อพันธุ์ไม้แห่งประเทศไทย เต็ม สมิตินันท์* (2557)

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

D'espace en espace, des trépieds d'airain envoyaient au ciel des fumées odorantes de **cinnamome** et de **nard**. (...) Des branches de **myrtes** et de **lauriers-roses** jonchaient le sol (...) (Gautier, 2015, p. 944)

บทแปล

กระถางสำริดสามขาที่ตั้งเป็นระยะ ๆ ส่งควันกรุ่นกลิ่น **อบเชย** และ **โกฐภูมามังสี**ลอยขึ้นไปยังท้องฟ้า (...) กิ่ง**ต้นยี่เข่ง**และ**ต้นยี่โถ**กรกเกลื่อนตามพื้นดิน

สำหรับพันธุ์ไม้บางชนิดที่คนไทยคุ้นเคยชื่ออยู่แล้วหรือพันธุ์ไม้ที่ไม่มีชื่อภาษาไทย ผู้วิจัยจะทับศัพท์ตามการออกเสียงภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

(...) il se coucha, pour trouver un peu de fraîcheur, sur le gazon humide des pleurs de la nuit, et, ayant entendu dans l'ombre, à travers l'herbe drue et le **cresson**, la respiration argentine d'une naïade, il se traîna vers la source (...) (Gautier, 2015, p. 974)

บทแปล

เขาล้มตัวลงนอนบนพื้นหญ้าชื้นน้ำค้างยามค่ำคืนเพื่อรับไอเย็น สักเล็กน้อย และเมื่อได้ยินเสียงลมหายใจใสรวกับกระดิ่งเงินของนางพรายน้ำที่พัดผ่านพงหญ้าและ **กอวอเตอร์เครส**ในเงามืด เขาก็ค่อย ๆ คืบหาแหล่งน้ำ

ตารางที่ 2.4

รายชื่อพันธุ์ไม้เรียงตามตัวอักษร

ลำดับที่	ชื่อภาษาฝรั่งเศส	ชื่อภาษาอังกฤษ	ชื่อภาษาไทย
1.	balsamine	balsam plant	ต้นเทียน
2.	cèdre	cedar	สนซีดาร์
3.	chêne	oak	ต้นโอ๊ค
4.	cinnamome	cinnamon	อบเชย
5.	cresson	watercress	กอวอเตอร์เครส
6.	cypres	cypress	สนไซเปรส

ตารางที่ 2.4

รายชื่อพันธุ์ไม้เรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
7.	fleur du crocus	crocus	ดอกบัวดิน
8.	fleurs d'hyacinthe	hyacinth	ไฮยาซินธ์
9.	frêne	ash	ต้นแอช
10.	henné	henna	เฮนนา
11.	laurier-rose	oleander	ต้นยี่โถ
12.	lierre	ivy	เถาไอวี
13.	lis	lilly	ดอกลิลลี่
14.	myrrhe	myrrh	กำยาน
15.	myrte	myrtle	ต้นยี่เข่ง
16.	nard	spikenard	โกฐฐกวมังสี
17.	népenthès	nepenthes	ต้น หม้อข้าวหม้อแกงลิง
18.	pavot	poppy	ดอกฝิ่น
19.	roseaux	reed	พงอ้อ
20.	tilleul	linden	เถาลินเดน
21.	safran	saffron	หญ้าฝรั่น
22.	violette	violet	ดอกไวโอเล็ต

(6) ชื่อสถาปัตยกรรม

หลังจากที่ได้ค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่าคำศัพท์ด้านสถาปัตยกรรมที่แปลไว้ส่วนใหญ่มจะเป็นการเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาใส่ในบทแปลแล้วยังคงสร้างความสงสัยให้ผู้อ่านว่าหมายถึงส่วนใดของอาคาร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำอธิบายจาก *ประวัติและแบบอย่างศิลปะ* (อัศนีย์ ขอรุณ, 2554) และ *ศิลปะคลาสสิก* (กฤษณา หงษ์อุเทน, 2549) เป็นแหล่งอ้างอิงเพื่อถ่ายทอดคำศัพท์ทางสถาปัตยกรรมให้เป็นคำที่ผู้อ่านคุ้นเคยและเข้าใจมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

Cette portion du palais formait comme une espèce de cour entourée d'un portique dont le bas-relief généalogique auquel Candaule avait fait allusion ornait l'**architrave**. (Gautier, 2015, p. 961)

บทแปล

พระราชวังส่วนนี้สร้างให้คล้ายกับมีเฉลียงทางเดินล้อมรอบลาน พงสาวลี
นูนต่ำที่แคนเดอเลสพุตถึงประดับอยู่ที่หน้ากระดานทับหลัง

ผู้ประพันธ์ใช้คำศัพท์ “entablement” เพื่อบรรยายเตียงที่มีเสาและมีการตกแต่งอยู่ด้านบน แม้ว่าคำศัพท์คำนี้จะเป็นคำศัพท์ทางสถาปัตยกรรมเช่นกัน แต่ผู้วิจัยได้ปรับคำเล็กน้อยเพื่อให้เข้ากับบริบทของเครื่องเรือน

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

En face de la porte, le lit royal s'élevait sur une estrade de plusieurs degrés, recouverte d'un tapis de pourpre : des colonnes d'argent ciselé en soutenaient l'**entablement**, orné de feuillages en relief, à travers lesquels des amours se jouaient avec des dauphins ; d'épaisses courtines brodées d'or l'entouraient comme les pans d'une tente. (Gautier, 2015, pp. 967-968)

บทแปล

ตรงหน้าประตูคือแท่นบรรทมที่ตั้งอยู่บนไฟที่สูงจากพื้นสามสี่ชั้นและ
ปูพรมสีแดง เสาเงินแกะสลักรองรับ**คานหัวเสาเหนือเตียง**ประดับประดาด้วยเครือเถาสลักนูน มี
กามเทพตัวน้อยหยอกล้อกันกับหมูโลมาท่ามกลางลวดลายเหล่านั้น ม่านรอบเตียงผืนหนาปกดินทอง
ล้อมเตียงราวกับเป็นผนังกระโจม

ตารางที่ 2.5

รายชื่อสถาปัตยกรรมเรียงลำดับตามตัวอักษร

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
1.	acanthé de Corinthe	Corinthian acanthus	ใบอะแคนทัส แบบคอรีนธ์
2.	architrave	architrave	กระดานทับหลัง

ตารางที่ 2.5

รายชื่อสถาปัตยกรรมเรียงลำดับตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
3.	chapiteau	capital	บัวหัวเสา
4.	entablement	entablature	คานหัวเสาเหนือเตียง
5.	frise	frieze	แถบลวดลาย
6.	métope	metope	ช่องรูปสลัก
7.	Parthénon	Parthenon	วิหารพาร์เธนอน
8.	volute d'Ionie	Ionic volute	ลายก้นหอย แบบไอโอนิก

2.2.1.2 การอ้างอิงตามศัพท์บัญญัติ

นอกจากวิธีการใช้แหล่งอ้างอิงที่เคยแปลคำศัพท์หมวดหมู่ต่าง ๆ แล้ว อีกวิธีหนึ่งคือการอ้างอิงตามคำศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติ ผู้วิจัยจึงใช้ *พจนานุกรมศัพท์แร่และอัญมณี* (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นแหล่งอ้างอิงชื่ออัญมณีและแร่ทั้งหมดซึ่งพบในตัวบท และเพื่อคงกลืนอายตนะวันออกไว้ ผู้วิจัยจึงได้เก็บชื่อพलयนพเก้าเป็นชื่อเดิมที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคย ได้แก่ เพชร ทับทิม โกเมน มรกต บุษราคัม ยกเว้นไพลินที่เลือกทับศัพท์ว่า แซฟไฟร์ เพราะสอดคล้องกับพलयอื่น ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

(...) des serpents d'émeraudes aux yeux de rubis et de topazes, après avoir décrit plusieurs spirale, s'agrafiaient à ses bras en se mordant la queue (...) (Gautier, 2015, p. 953)

บทแปล

พาหุรัดรูปงูกลืนหางพันขดเป็นชั้น ๆ ทำด้วยมรกตฝังดวงตาทับทิมและบุษราคัม

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Ces prunelles, dont la pupille était plus noire que l'atrament, avaient dans l'iris de singulières variations de nuances ; du saphir elles passaient à la

turquoise, de la turquoise à l'aigue-marine, de l'aigue-marine à l'ambre jaune (...) (Gautier, 2015, p. 955)

บทแปล

และมีม่านตาหลากสีสันไม่เหมือนใคร จากสีแซฟไฟร์เปลี่ยนเป็นสีเทอร์ควอยซ์ จากสีเทอร์ควอยซ์เป็นสีอะความารีน จากสีอะความารีนเป็นสีเหลืองอำพัน

ส่วน “albâtre” และ “agate” ที่ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติไว้ว่า “อะลาบาสเตอร์” และ “อะเกต” ตามลำดับนั้น ผู้วิจัยใช้คำแปลว่า “เศวตศิลา” และ “หินโมรา” เพื่อคงบรรยากาศความแปลกถิ่นเอาไว้

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

(...) cette nuque où se tordaient dans l'albâtre de petites boucles folles et rebelles (...) (Gautier, 2015, p. 971)

บทแปล

ต้นคอขาวดั่งเศวตศิลามีปอยผมเล็ก ๆ ขมวดเป็นเกลียวยุ่งคลอเคลีย

ตารางที่ 2.6

รายชื่ออัญมณีและแร่เรียงตามตัวอักษร

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
1.	agate	agate	หินโมรา
2.	aigue-marine	aquamarine	อะความารีน
3.	albâtre	alabaster	เศวตศิลา
4.	ambre	amber	อำพัน
5.	basalte	basalt	หินบะซอลต์
6.	chrysolithes	peridot	เพริโดต
7.	chrysoprase	chrysoprase	คริโซเพรส
8.	diamant	diamond	เพชร
9.	émeraude	emerald	มรกต
10.	escarboucle	garnet	โกเมน
11.	girasol	opal	โอปอ
12.	jade	jade	หยก

ตารางที่ 2.6

รายชื่ออัญมณีและแร่เรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
13.	jais	jet	นิล
14.	jaspe	jasper	แจสเปอร์
15.	lapis-lazuli	lapis lazuli	ลาพิสลาซูลี
16.	micacé	mica	ไมก้า
17.	onyx	onyx	โอนิกซ์
18.	or blanc	white gold	ทองคำขาว
19.	rubí	ruby	ทับทิม
20.	saphir	sapphire	แซฟไฟร์
21.	sardoine	sardonyx	ซาร์โดนิคซ์
22.	topaze	topaz	บุษราคัม
23.	turquoise	turquoise	เทอร์ควอยส์

2.2.2 การถอดเสียง

นอกจากวิธีอ้างอิงชื่อตามคำแปลก่อนหน้าแล้ว ชื่อเฉพาะบางชื่อก็ไม่ได้มีแหล่งอ้างอิงภาษาไทย ดังนั้น อีกวิธีหนึ่งที่ผู้วิจัยเลือกคือการถอดเสียง ผู้วิจัยได้แบ่งหลักการถอดเสียงออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ การถอดเสียงตามสื่ออื่น การถอดเสียงตามภาษาอังกฤษ และการถอดเสียงตามภาษาละติน

2.2.2.1 การถอดเสียงตามสื่ออื่น

การถอดเสียงตามชาวต่างชาติเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การถ่ายทอดเสียงออกมาใกล้เคียงกับการออกเสียงส่วนใหญ่มากที่สุด ผู้วิจัยสืบค้นการออกเสียงชื่อในหลายเว็บไซต์ เพื่อเปรียบเทียบว่าชาวต่างชาติออกเสียงแบบใดมากที่สุด แล้วจึงถอดเสียงนั้นในบทแปล

ตัวละครหลักทั้งสามตัวไม่ได้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพึ่งพาการออกเสียงตัวละครของชาวต่างชาติ สำหรับตัวละครชายทั้งสองตัว ผู้วิจัยพบฉากของภาพยนตร์เรื่อง *The English Patient* (VermeersGirl, 2009) ตัวละครเล่าเรื่องของราชาและนายทหาร และออกเสียงตัวละครว่า “แคนเดอเลส” และ “ไกจีส”

สำหรับนิสเซีย ผู้วิจัยพบเว็บไซต์รวมคลิปออกเสียงคำว่า Nyssia จาก Pronouncekiwi (n.d.) เมื่อได้ลองฟังทั้งหมดแล้วจึงพบว่าคลิปส่วนใหญ่ออกเสียงชื่อนี้ว่า “นิสเซีย” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ถ่ายทอดเสียงตามการออกเสียงส่วนใหญ่

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Le jour suivant, **Candaule** prenant **Gygès** à part, continua l'entretien commencé sous le portique des Héraclides. Délivré de l'embarras d'entrer en matière, il s'ouvrit sans réserve à son confident, et, si **Nyssia** avait pu l'entendre, peut-être lui eût-elle pardonné ses indiscretions conjugales en faveur des éloges passionnés qu'il accordait à ses charmes.

บทแปล

วันรุ่งขึ้น **แคนเดอเลส**ดึงตัว**ไกจิส**ออกมา และคุยเรื่องที่พูดค้างไว้ที่เฉลียงราชวงศ์เฮราคลิดส์ เมื่อหมดปัญหาว่าจะเข้าประเด็นอย่างไรดี เขาก็เปิดอกคุยกับคนสนิทได้เต็มที่ และหาก**นิสเซีย**ได้ยินเขาพูด นางอาจจะยอมยกโทษที่**แคนเดอเลส**ป่าวประกาศชีวิตคู่ เพื่อสรรเสริญเป็นยอยอย่างหลงใหลได้ปลื้มถึงเสน่ห์ที่เขาสัมผัสได้จากนาง

ตารางที่ 2.7

รายชื่อที่ถอดเสียงตามสื่ออื่นเรียงตามตัวอักษร

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
1.	Alyatte	Alyattes	อาเลียทิส
2.	Anticyre	Antikyra	แอนทิจิรา
3.	Archenassa	Archeanassa	อาร์เคียนัสซา
4.	Archiloque de Paros	Archilochus of Paros	อาร์คิโลคัส แห่งเกาะปารอส
5.	Ardices de Corinthe	Ardices of Corinth	อาร์ดิซิส แห่งเมืองคอรินธ์
6.	Ardys	Ardys	อาร์ดิส
7.	Argon	Agron	อากรอน
8.	Bélus	Belus	เบลัส
9.	Bularque	Bularchus	บุลาร์คัส

ตารางที่ 2.7

รายชื่อที่ถอดเสียงตามสื่ออื่นเรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
10.	Campaspe	Campaspe	แคมพาสปี
11.	Candaule	Candaules	แคนเดอเลส
12.	Canope	Canopus	คาโนปัส
13.	Charmade	Charmadas	ชาร์มาดาส
14.	Cimon	Cimon	คิมอน
15.	Cléanthes	Cleanthes	คลีอันทีส
16.	Colophon	Colophon	เมืองโคโลโฟน
17.	Dactyle	Dactyls	เผ่าดักทิลส์
18.	Dascylus	Dascylus	ดัสซิลัส
19.	Dinias	Dinias	ดินิอัส
20.	Dosithée	Dositheus	โดซิทีอัส
21.	Éphestion	Hephaestion	เฮไฟท็อน
22.	Eumarus	Eumarus	ยูมารัส
23.	Euphorion	Euphorion	ยูโฟร็อน
24.	Gygès	Gyges	ไกจีส
25.	Harpocrate	Harpocrates	เทพฮาร์โพเครทีส
26.	Héraclide	Heraclids	เฮราคลิดส์
27.	Hesychius de Milet	Hesychius of Miletus	เฮซิคิอัสแห่งมิลีตัส
28.	Hygie	Hygieia	เทพีไฮจีเอีย
29.	Hygiemon	Hygiaenon	ไฮจีเอนอน
30.	Hymette	Hymettus	เทือกเขาไฮเมตตัส
31.	Isis	Isis	เทพีไอซิส
32.	Kabyre	Cabiri	เผ่าคาบิรี
33.	Laconie	Laconia	ลาโคเนีย
34.	Lamia	Lamia	ลาเมีย
35.	Mégabaze	Megabyzus	เมกาบิซัส

ตารางที่ 2.7

รายชื่อที่ถอดเสียงตามสื่ออื่นเรียงตามตัวอักษร (ต่อ)

ลำดับที่	ภาษาฝรั่งเศส	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย
36.	Ménale	Mount Maenalus	ภูเขาเมนาลัส
37.	Mermnades	Mermnad	เมอร์มนาด
38.	Mimnerme	Mimnermus	มิมนอร์มัส
39.	Myrsus	Myrsus	เมอร์ซัส
40.	Nahasi	Nahasi	นาฮาซี
41.	Nyssia	Nyssia	นิสเซีย
42.	Palamède	Palamedes	พาลามีดีส
43.	Pentélique	Pentelicus	ภูเขาเพนเทลิคัส
44.	Plangon	Plangon	พลานกอน
45.	Ptolémée	Ptolemy	ปโตเลมี
46.	Sakkes	Shaqqa	กรุงซัคกา
47.	Sères	Serica	อาณาจักรเซริกา
48.	Sicyone	Sicyon	ซิซิออน
49.	Sogd	Samarkand	กรุงซามาร์คันด์
50.	Statira	Statiera	สเตเทียรา
51.	Syndon	Syndon	ซินดอน
52.	Telchine	Telchines	เผ่าเทลคิเนส
53.	Telephanes de Sicyone	Telephanes of Sicyone	เทเลฟานีสแห่ง เมืองซิซิออน
54.	Thaïs	Thais	ธาอีส
55.	Théano	Theano	ทีอาโน
56.	Thoutmosis	Thutmose	ทุตโมส
57.	vase étrusque	Etruscan vase	แจกันของ ชาวอิทรัสคัน

2.2.2.2 การถอดเสียงตามภาษาอังกฤษ

คำว่า “kamklin” หรือที่ผู้ประพันธ์ได้อธิบายไว้ว่าเป็นกระถางขนาดเล็กมีฝาเจาะรู ใช้เพื่อเผากายาน เป็นคำศัพท์ที่ผู้วิจัยไม่สามารถหาข้อมูลของคำศัพท์ได้ Laubriet et al. ได้เขียนไว้ในหมายเหตุด้านหลังว่าไม่มีใครทราบที่มาหรือภาษาของคำศัพท์คำนี้ (Gautier, 2015, p. 1510) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกถ่ายทอดคำศัพท์คำนี้ตามตัวสะกดภาษาอังกฤษ และเมื่อผู้ประพันธ์กล่าวถึงคำนี้ซ้ำ ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้คำอธิบายภาษาไทยถ่ายทอดแทน เพื่อให้ผู้อ่านจะได้ไม่สับสนว่าคำศัพท์นี้หมายถึงอะไร เพราะคำศัพท์ปรากฏในเรื่องเพียง 2 ครั้งเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

(...) des **kamklins** ou cassolettes avec des couvercles percés de trous ; (...) (Gautier, 2015, p. 950)

บทแปล

คามคลินหรือกระถางเผากายานใบเล็กพร้อมฝาเจาะรู

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Il en était là de ses réflexions, lorsqu’il entendit résonner des pas sur les dalles. — C’étaient les esclaves qui venaient renouveler l’huile de la lampe, jeter des parfums sur les charbons des **kamklins** et remuer les toisons de brebis teintées en pourpre et en safran qui composaient la couche royale. (Gautier, 2015, p. 970)

บทแปล

เมื่อคิดถึงตรงนี้ เขาก็ได้ยินเสียงฝีเท้ากระทบพื้นหินดังขึ้น เป็นเสียงของบรรดาทาสที่มาเติมน้ำมันตะเกียง พรมน้ำหอมลงบนถ่านในกระถางเผากายาน และสับัดชนแกะตัวเมียย้อมสีแดงและสีหญ้าฟรันที่ลาดแท่นบรรทม

2.2.2.3 การถอดเสียงตามภาษาละติน

คำศัพท์ที่ต้องถอดเสียงตามภาษาละตินคือคำว่า “flammeum” ซึ่งใช้เรียกผ้าคลุมหน้าเจ้าสาวสีส้มสดซึ่งนิสเซียสวมเพื่อบังใบหน้าของตนขณะที่อยู่ในขบวนเจ้าสาว คำศัพท์คำนี้พิมพ์ด้วยตัวเอียง เพื่อสื่อว่าไม่ใช่คำศัพท์ภาษาฝรั่งเศส ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สืบค้นวิธีออกเสียงภาษาละติน และพบว่าภาษาละตินจะออกเสียงสระทุกตัว ยกเว้นสระควบกล้ำ และจะไม่เปลี่ยนเสียงสระไม่ว่าจะอยู่ตำแหน่งใดของคำ (Seaton, n.d.) ดังนั้น คำว่า “flammeum” จึงออก

เสียงตามภาษาละตินได้ว่า “ฟลามเมอุม” เมื่อกล่าวถึงคำศัพท์คำนี้เป็นครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้เพิ่มคำเรียก “ผ้าคลุม” เพื่อให้ผู้อ่านจะได้ไม่ต้องย้อนกลับไปดูว่าคำศัพท์นี้หมายถึงเครื่องแต่งกายชิ้นใด

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

Mais, hélas ! un *flammeum* couleur de safran masquait impitoyablement le visage de Nyssia qui paraissait gênée, bien qu'elle eût un voile, de voir tant de regards fixés sur elle (Gautier, 2015, p. 953)

บทแปล

แต่น่าเสียดายเหลือเกิน *ฟลามเมอุม* หรือผ้าคลุมหน้าสีหญ้าฝรั่นปกปิดใบหน้าของนิสเซียเสียมิดชิด ถึงแม้ว่าจะมีผ้าคลุมหน้า หญิงสาวก็ยังดูอึดอัดรำคาญที่เห็นสายตามากมายจับจ้องมาที่นางเพียงคนเดียว

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

En notre qualité de poète, nous avons le droit de relever le *flammeum* couleur de safran qui enveloppait la jeune épouse (Gautier, 2015, p. 954)

บทแปล

ในฐานะที่เป็นกวี เราก็มีสิทธิ์เลิกผ้าคลุม*ฟลามเมอุม*สีหญ้าฝรั่นที่ห่อหุ้มกายของมเหสีสาวออกได้

จากหลักเกณฑ์การถ่ายทอดชื่อเฉพาะทั้งสองข้อ ผู้วิจัยพบว่าการอ้างอิงเป็นวิธีที่ง่ายและช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วกว่าการถอดเสียง แต่ผู้แปลต้องมั่นใจว่าแหล่งอ้างอิงที่ใช้นั้นเป็นที่แพร่หลายจริง ๆ ส่วนการถอดเสียงเป็นวิธีที่ค่อนข้างเสี่ยงต่อการถอดเสียงผิดหรือเพี้ยน แต่ก็เป็นวิธีที่จำเป็นเมื่อไม่สามารถหาแหล่งอ้างอิงภาษาไทยได้

2.3 การถ่ายทอดสรพนาม

เนื่องด้วยเรื่องสั้นเรื่องนี้เกิดขึ้นในยุคก่อนคริสตกาล ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สรพนามบุรุษที่ 1 เป็น “ข้า” บุรุษที่ 2 เป็น “เจ้า” หรือ “ท่าน” ตามแต่สถานะของตัวละคร และบุรุษที่ 3 เป็น “เขา” หรือ “นาง” ตามเพศของตัวละครที่กล่าวถึง สรพนามทั้งหมดนี้เป็นคำที่ผู้อ่านคุ้นเคยดีอยู่แล้วในบริบทสมัยโบราณ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

— Ce que **vous** dites là est un blasphème, et, quoique Aphrodite soit une bonne et indulgente déesse, prenez garde de **vous** attirer sa colère.

— Par Hercule ! ». — ce qui est un serment de valeur dans une ville gouvernée par ses descendants — « **je** n'en puis rabattre d'un mot. (Gautier, 2015, pp. 947-948)

บทแปล

“ที่ท่านพูดเมื่อครู่ถือเป็นคำลบหลู่ และแม้ว่าเทพีอะโฟรไดติจะใจดีและมีเมตตา แต่จงระวังอย่าไปทำให้นางพิโรธละ”

“ให้เซอร์คิวลิสเป็นพยาน” นี่ถือเป็นคำสาบานอันศักดิ์สิทธิ์ในเมืองที่ปกครองโดยทายาทของวีรบุรุษผู้นี้ “ข้าไม่กลับคำพูดหรอก”

ส่วนสรรพนามระหว่างแคนเดอเลสหรือนิสเซียที่พูดกับกับไกจิสนั้น ผู้วิจัยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 “ข้า” เหมือนกับตัวอย่างก่อนหน้านี้ ส่วนสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งแคนเดอเลสหรือนิสเซียใช้แทนตัวไกจิสคือคำว่า “เจ้า” แต่สรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ไกจิสใช้กับแคนเดอเลสหรือนิสเซียจะเป็นคำราชาศัพท์ว่า “พระองค์” เพื่อยกให้สถานะของทั้งสองสูงกว่าตนเอง ส่วนสรรพนามบุรุษที่ 3 จะเป็นคำว่า “เขา หรือ “นาง” ตามปกติ ยกเว้นเมื่อไกจิสกล่าวถึงนิสเซีย ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “พระนาง” เพื่อแสดงตำแหน่งของราชินี

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

— Ecoute, Gygès, reprit Candaule, **je** vois que **tu** te défies de **moi**, **tu** penses que **je** veux **t' ; mais, **je te** le jure par les cendres du bûcher d'où **mon** aïeul est sorti dieu, **je** parle franchement et sans arrière-pensée !**

— Ô Candaule, **je** ne doute pas de **votre** bonne foi, **votre** passion est sincère ; mais peut-être, lorsque **je** vous aurai obéi, concevrez-**vous** pour moi une aversion profonde, et **me** haïrez-vous de ne pas vous avoir résisté davantage. **Vous** voudrez reprendre à ces yeux, indiscrets par force, l'image que **vous** leur aurez laissé entrevoir dans un moment de délire, et qui sait si **vous** ne les condamnerez pas à la nuit éternelle du tombeau, pour les punir de s'être ouverts lorsqu'ils devaient se fermer. (Gautier, 2015, p. 966)

บทแปล

“ฟังนะ ไกจีส์” แคนเดอเลสตอบ “ข้าเห็นว่าเจ้าไม่มั่นใจในตัวข้า และเจ้าคิดว่าข้าอยากจะทดสอบเจ้า แต่ข้าขอสาบานกับเจ้าต่อหน้าอังคารบนเชิงตะกอนที่บรรพบุรุษของข้าได้จุติเป็นเทพ ข้าพูดด้วยความสัตย์จริงและไม่มียะโยใดแอบแฝง”

“โอ้ ราชาแคนเดอเลส ข้าไม่สงสัยความจริงใจของพระองค์หรอก ความหลงใหลของพระองค์นั้นบริสุทธิ์ใจ แต่ถ้าข้าทำตามคำบัญชา พระองค์อาจจะรู้สึกรังเกียจเดียดฉันท์ และอาจจะเกลียดชังข้าที่ไม่ยอมแข็งขันมากไปกว่านี้ ตอนที่พระองค์เพ้อคลั่ง พระองค์ยอมให้สายตาซึ่งจำต้องละลาละล้งได้มองเห็นภาพ และพระองค์อาจต้องการภาพนั้นกลับคืนไป แล้วใครจะรู้ว่าพระองค์จะไม่สั่งให้ฝูงดวงตาคู่นั้นไว้ในความมืดมิดชั่ววันจันทร์ของสุสาน เพื่อลงโทษที่มันเปิดกว้างยามที่ควรจะปิดสนิท”

อย่างไรก็ตาม การใช้สรรพนามระหว่างแคนเดอเลสกับนิสเซียจะแตกต่างออกไป เพราะมีบริบทการเคารพสามิตตามวัฒนธรรมบาบิลอนเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกให้แคนเดอเลสใช้สรรพนาม “ข้า-เจ้า” กับนิสเซีย และให้นิสเซียใช้สรรพนาม “ข้า-พระองค์” กับแคนเดอเลส และใช้คำเรียกแทนตัวแคนเดอเลสว่า “ฝ่าบาท” รวมทั้งยังให้นิสเซียลงทางเสียง “เพคะ” เพื่อแสดงความเคารพ

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

« Eh bien ! Nyssia, vous ne venez pas dormir près de moi », fit Candaule voyant que la reine ne se hâtait en aucune manière et désirant abrégé la faction de Gygès.

« Si, mon cher seigneur, je vais avoir fini », répondit Nyssia. (Gautier, 2015, pp. 972-973)

บทแปล

“เออเนาะ นิสเซีย จะไม่มานอนกับข้าหรือ” แคนเดอเลสเอ่ยขึ้นเมื่อเห็นว่าราชินีมัวแต่อ้อยอิ่ง เขาไม่อยากให้ไกจีส์เฝ้ามองอยู่นาน ๆ

“นอนสิเพคะ ฝ่าบาท ข้าจวนเสร็จแล้ว” นิสเซียตอบ

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

— **Seigneur, je** me suis sentie un peu lasse ce soir, et **je** suis descendue des appartements supérieurs plus tôt que de coutume. **Vous** plairait-il, avant de dormir, de boire une coupe de vin noir de Samos, mêlé de miel de l’Hymette ? » (Gautier, 2015, p. 988)

บทแปล

“ฝ่าบาท ค็นนี่ข้าก่อนข้างเพเลีย ข้าจึงลงมาจากตำหนักบนเร็วกว่าปกติ ก่อนเข้านอน พระองค์จะเสวยเหล้าองุ่นดำจากเกาะชามอสเจื่อน้ำผึ้งจากเทือกเขาฮิเมตัสสักจอกไหมเพคะ”

2.4 การใช้ราชาศัพท์

ตามชื่อเรื่อง “ราชันกับวัลลภ” ทั้งแคนเดอเลสและนิสเซียต่างนับว่าเป็นหนึ่งในเชื้อพระวงศ์ตามหลักการปกครองสมัยโบราณ ตามปกติแล้ว ผลงานในภาษาดั้งเดิมที่กล่าวถึงราชวงศ์ควรถ่ายทอดบทแปลในภาษาไทยด้วยราชาศัพท์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ราชาศัพท์ในบทแปลจะไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลดังนี้

(1) บทพรรณนา

จากต้นฉบับ ผู้วิจัยพบว่าการดำเนินเรื่องจริง ๆ ของเรื่องสั้นไม่ได้ยาวอย่างที่คิด กล่าวคือ แต่ละบทจะนำเสนอความก้าวหน้าของเรื่องเพียงเล็กน้อยเท่านั้น นั่นคือ บทที่ 1 กล่าวถึงการพบกันระหว่างไกจิสและนิสเซีย พิธีแต่งงานระหว่างแคนเดอเลสและนิสเซีย และการซ่อนความรักของไกจิส บทที่ 2 กล่าวถึงความหงุดหงิดของแคนเดอเลสและแผนการของเขา บทที่ 3 กล่าวถึงพฤติกรรมล่วงเกินราชินีของไกจิส บทที่ 4 กล่าวถึงความโศกเศร้าและความคิดล้าแก่ของนิสเซีย และบทที่ 5 กล่าวถึงแผนการลอบสังหารของไกจิส ส่วนที่เหลือนั้นคือบทพรรณนาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพเรื่องราวทั้งหมดได้ครบถ้วนมากขึ้น ดังนั้น การเพิ่มราชาศัพท์นอกจากจะทำให้คำบรรยายที่ยาวอยู่แล้วยาวกว่าต้นฉบับออกไปอีก อาจจะทำให้ผู้อ่านสับสนและหลุดสมาธิจากเนื้อเรื่องได้

(2) รูปแบบการประพันธ์

นอกจากบทพรรณนาแล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเงื่อนไขซึ่งทำให้ไม่ควรใช้ราชาศัพท์อย่างเต็มที่ในบทแปล คือรูปแบบการประพันธ์ที่เหมือนกับการเล่าตำนานกรีกเรื่องหนึ่ง จุดประสงค์การเล่าเรื่องของผู้ประพันธ์เป็นเหมือนการเล่าตำนานเรื่องหนึ่งให้ฟังมากกว่าที่จะเป็นการบอกเล่าประวัติศาสตร์ แม้ว่าเรื่องสั้นนี้จะได้รับแรงบันดาลใจจากบันทึกประวัติศาสตร์ของเฮโรโดตัสก็ตาม ดังนั้น การใช้ราชาศัพท์จึงอาจไม่เหมาะสมกับรูปแบบของเรื่อง

(3) ตัวละคร

นอกจากนี้ การใช้ราชาศัพท์จะสร้างความสับสนเมื่อใช้ร่วมกับตัวละครในเรื่อง เช่น การใช้ราชาศัพท์บรรยายข้าวของเครื่องใช้ที่แคนเดอเลสพูดถึง แต่ต้องสลับมาใช้คำสามัญเมื่อไกจิสเป็นผู้พูด หรือคำบรรยายเทพเจ้าควรใช้ราชาศัพท์เท่ากับแคนเดอเลสและนิสเซียหรือไม่ เพราะจัดว่ามีสถานะสูงกว่าตัวละครทั้งสอง เป็นต้น ผู้วิจัยคาดว่า การใช้คำศัพท์สลับไปมาระหว่างแต่ละ

ชนชั้นจะทำให้ผู้แปลสับสนและอาจใช้คำผิดได้ รวมทั้งผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจว่าทำไมต้องใช้คำศัพท์หลายคำเพื่อบรรยายสิ่งของเพียงชิ้นเดียวด้วย

ด้วยทั้งสามเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกไม่ใช้ราชาศัพท์ในบทแปล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรรถรสคำพรรณนาของผู้ประพันธ์ได้เต็มที่ และไม่สับสนคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ยกเว้นเรื่องสรรพนามซึ่งกล่าวไปแล้วในหัวข้อที่ 2.3

ในการถ่ายทอดบทแปล โดยเฉพาะบทแปลที่มีชื่อเฉพาะจำนวนมาก ผู้แปลควรกำหนดหลักเกณฑ์การแปลให้สม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการให้แหล่งอ้างอิงหรือการถอดเสียงก็ตาม นอกจากนี้ ผู้แปลควรพิจารณาหลักการใช้สรรพนามตามชนชั้นและวัฒนธรรมในเรื่องนั้น ๆ เพื่อที่ผู้อ่านจะได้รู้สึก ว่าบทแปลนี้ใช้คำสมเหตุสมผลและลื่นไหลไม่สะดุดหู รวมไปถึงการพิจารณาว่าต้นฉบับที่มีการกล่าวถึงชนชั้นกษัตริย์ควรใช้ราชาศัพท์ด้วยหรือไม่

บทสรุป

เรื่องสั้น “ราชันกับบัลลังก์” ของเตโอฟิล โกติเย เป็นเรื่องสั้นที่ผสมผสานความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ปกรณัม และศิลปะไว้ด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากบันทึกของเฮโรโดตัส ผ่านบทพรรณนาฉากและตัวละครเอกจนเห็นภาพชัดเจน นับได้ว่าเรื่องสั้นนี้เป็นผลงานที่น่าชื่นชมของผู้ประพันธ์เรื่องหนึ่ง ด้วยเหตุเพราะเรื่องสั้นนี้ประกอบด้วยความรู้หลากหลายสาขา อีกทั้งการพรรณนายังซับซ้อน การแปลเรื่องสั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้เสริมรอบรู้ และต้องมีหลักเกณฑ์การถ่ายทอดที่ชัดเจน เพื่อผู้อ่านจะได้ซึมซับเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์รังสรรค์ขึ้นมาเท่า ๆ กับการอ่านต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie interprétative de la traduction) ของสถาบันชั้นสูงด้านการล่ามและการแปล (École supérieure d'Interprètes et de Traducteurs หรือ E.S.I.T) เป็นเครื่องมือ เพื่อให้บทแปลออกมาถูกต้องและถูกหลักภาษาปลายทาง

ในขั้นตอนแรกก่อนที่จะลงมือแปล ผู้วิจัยสืบค้นข้อมูลบริบทด้านประวัติศาสตร์ ปกรณัม และตำนาน และศิลปะทั้งของกรีกและบาบิโลน เพื่อทำความเข้าใจความหมายของฉากหรือชื่อตัวละครที่ผู้ประพันธ์อ้างอิง สำหรับเรื่องสั้น “ราชากับบัลลังก์” ความรู้เสริมรอบรู้ตัวบทเป็นหัวข้อที่สำคัญมาก เพราะผู้ประพันธ์กล่าวอ้างอยู่บ่อยครั้งเพื่อสร้างบรรยากาศให้เหมือนกับตำนานกรีกที่ดำเนินเรื่องอยู่ในกรีซ และสร้างความขัดแย้งด้วยวัฒนธรรมบาบิโลน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังทำความเข้าใจกลวิธีการประพันธ์เรื่องสั้นนี้ เพื่อจะได้ทราบแนวคิดของเรื่องที่อาจส่งผลต่อการแปล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงลงมือแปล และเลือกสรรชื่อเรื่องที่เหมาะสมเข้ากับเรื่อง หัวข้อที่สำคัญของการแปลคือการถ่ายทอดชื่อเฉพาะในเรื่องสั้น ผู้วิจัยได้ตั้งหลักเกณฑ์การถ่ายทอดชื่อเฉพาะ คือการอ้างอิงตามชื่อที่มีการแปลมาแล้วและการถอดเสียง รวมไปถึงการจำแนกประเภทของคำ เช่น สถานะของตัวละคร อาณาจักรและเมือง เป็นต้น เพื่อให้ชื่อทั้งหมดนั้นจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน แม้ว่าจะมีวิธีถ่ายทอดแตกต่างกันก็ตาม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้แบ่งเกณฑ์การใช้สรรพนามของตัวละครแต่ละชนชั้นและวัฒนธรรม และให้เหตุผลการเลือกไม่ใช้ราชาศัพท์ในบทแปล

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังว่าบทแปลและบทวิเคราะห์นี้จะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาบทประพันธ์ของเตโอฟิล โกติเย ผู้แปล หรือผู้ที่สนใจ ได้เข้าใจหลักเกณฑ์การทำงานแปลให้สำเร็จสมบูรณ์ คงไว้ได้ทั้งความหมายของต้นฉบับที่ครบถ้วนและวรรณศิลป์ของภาษาปลายทางที่สละสลวย

รายการอ้างอิง

หนังสือภาษาฝรั่งเศส

Gautier, T. (2015). Le roi Candaule. In Laubriet, P., Brunon, J.-C., Fizaine, J.-C., Lacoste-Veysseyre, C., Whyte, P. (Eds.), *Romans, contes et nouvelles I* (pp. 943-989). Gallimard.

หนังสือภาษาไทย

- กฤษณา หงษ์อุเทน. (2549). *ศิลปะคลาสสิก: สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม*. อมรินทร์.
- กล้วยไม้ แก้วสนธิ. (2544). *ลำนํ้าไอยคุปต์*. ประพันธ์สาส์น.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2558). *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 1: ประวัติศาสตร์ศิลปะยุคก่อนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะยุคโบราณ ศิลปะอียิปต์ ศิลปะเมโสโปเตเมีย ศิลปะกรีก ศิลปะโรมัน และศิลปะไบแซนไทน์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม, แผนกพระคัมภีร์. (2014). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์*. ผู้แต่ง.
- คอสมอส. (2557). *แกะรอยอารยธรรมกรีก*. ไทยควอลิตี้บุ๊คส์.
- ชญา ปิยะชาติ. (2554). *กรีก-โรมัน ประวัติศาสตร์และอารยธรรม ต้นธารภูมิปัญญา และวิทยาการแห่งโลกตะวันตก*. ยิปซี.
- ชื่อพันธุ์ไม้แห่งประเทศไทย เต็ม สมิตินันท์. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2557. (2557). กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช.
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2559). *ประวัติศาสตร์แฟชั่น*. โอเดียนสโตร์.
- เพลโต. (2562). *รีพับลิก* (พิมพ์ครั้งที่ 5). (เวธัส โพธารามิก, ผู้แปล). ทับหนังสือ.
- ไพศาล หรุพาณิชย์กิจ. (2546). *ตุรกี อดีตถึงปัจจุบัน*. เคล็ดไทย.
- ภัทรพล สมเหมาะ. (2562). *The Spartans: เผ่าพันธุ์นักรบสปาร์ตัน*. ยิปซี.
- แมคคอลย์, ยี. ซี. (2515). *ตำนานของเฮโรโดตัส*. (ชานาญ อินทุโสภณ, ผู้แปล). สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมศัพท์แร่และอัญมณี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ผู้แต่ง.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2554). *ประวัติและแบบอย่างศิลปะ* (ฉบับนักศึกษา). โอเดียนสโตร์.

- แฮมิลตัน, อี. (2556). *ปกรณัมปรัมปรา: ตำนานเทพและวีรบุรุษกรีก-โรมัน-นอร์ส* (พิมพ์ครั้งที่ 10). (นพมาศ แวหงส์, ผู้แปล). อมรินทร์.
- โฮเมอร์. (2565ก). *มหากาพย์อิลียด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). (เวธัส โพธารามิก, ผู้แปล). ทับหนังสือ.
- โฮเมอร์. (2565ข). *มหากาพย์โอดิสซีย์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). (สุริยฉัตร ชัยมงคล, ผู้แปล). ทับหนังสือ.

วิทยานิพนธ์

- บุศยนันท์ กรทอง. (2552). *บทแปลเรื่องสั้นเรื่อง “ภูตเสนาหา” และ “เท้ามัมมี” ของเตโอฟิล โกติเยร์ พร้อมบทวิเคราะห์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศ

- Altes Museum, Staatliche Museen zu Berlin. (n.d.) *Aphrodite with tortoise*. <https://artsandculture.google.com/asset/aphrodite-with-tortoise-original-or-marble-copy-after-an-original-from-the-period-around-430-420-bc/LwHTesjd73oUrw?hl=en>
- Anonymous. (1761). *Classical orders from the encyclopedie*. [Illustration] Wikimedia commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Classical_orders_from_the_Encyclopedie.png
- Banister, F. (2012). *Architectural Elements of the Parthenon* [Illustration]. World History Encyclopedia. <https://www.worldhistory.org/image/945/architectural-elements-of-the-parthenon/>
- Conze, A. (1913). *Battle of Magnesia*. [Illustration] Wikimedia commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Battle_of_Magnesia.jpg
- Dixon, D. (2002). *Athena Parthenos LeQuire* [Photograph]. Wikimedia commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Athena_Parthenos_LeQuire.jpg
- Garcia, L. (2008). *Estamno de Etruria* [Photograph]. Wikimedia commons. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Estamno_de_Etruria_\(M.A.N._Madrid\)_01.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Estamno_de_Etruria_(M.A.N._Madrid)_01.jpg)
- Grandmont, J.-P. (2011). *Vénus Génitrix* [Photograph]. Wikimedia commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_V%C3%A9nus_G%C3%A9nitrix_-_Ma_525_-_Louvre_1.JPG

- Herodotus. (n.d.) *The histories*. (A. D. Godley, Trans). Pekka Mansikka.
https://books.google.co.th/books/about/Histories.html?id=PnlyEAAAQBAJ&printsec=frontcover&source=kp_read_button&hl=en&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Houssais, Y. (2007). Théophile Gautier et la nouvelle : une écriture du paradoxe. *Anales de Filologia Francesa*, 15, 175-180. <https://revistas.um.es/analesff/article/view/21351>
- Ikromov, N. M. (2020). Is Bactria the kingdom or the kavain?. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*, 6(4), 255-258. <https://eprajournals.com/IJMR/article/2511>
- La société éditions Larousse. (n.d.) *Larousse.fr encyclopedia*. Retrieved 20 May 2023, from <https://www.larousse.fr/encyclopedia/divers/Harpocrate/123201>
- Layard, A. H. (1853). *Discoveries among the ruins of Nineveh and Babylon; with travels in Armenia, Kurdistan, and the desert: being the result of a second expedition undertaken for the trustees of the British museum*. John Murray.
https://books.google.co.th/books?id=4sMTAAAYAAJ&printsec=frontcover&source=gbp_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- March, J. (2001). *Cassell's dictionary of classical mythology*. Cassell & Co.
https://archive.org/details/March.Jenny_Cassells.Dictionary.of.Classical.Mythology/mode/1up
- Nguyen, M.-L. (2009). *Cnidus Aphrodite Altemps*. [Photograph] Wikimedia commons.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cnidus_Aphrodite_Altemps_Inv8619.jpg
- Perrier, J.-C. (22 april 2022). *Le théâtre de Gide, 6 : "Le Roi Candaule" (1901)*. Fondation Catherine Gide. <https://fondation-catherine-gide.org/actualites/le-theatre-de-gide-6-le-roi-candaule-1901>
- Pliny the Elder. (1855). *The natural history*. (J. Bostock & H.T. Riley, Trans.). Taylor and Francis. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=urn:cts:latinLit:phi0978.phi001.perseus-eng1:1>
- Pronouncekiwi. (n.d.) *How to pronounce Nyssia* [Sound clip].
<https://www.pronouncekiwi.com/Nyssia>
- Richard, D. (n.d.) Archiloque de Paros (716-664 av. J.-C.) [Web blog message] Encyclopaedia Universalis France. <https://www.universalis.fr/encyclopedia/archiloque-de-paros/>

- Sailko. (2014). *Statua della cosiddetta afrodite sulla tartaruga* [Photograph]. Wikimedia commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Statua_della_cosiddetta_afrodite_sulla_tartaruga_forse_da_atene,_430-420_ac_ca.JPG
- Seaton, D. (n.d.) *Ideas and styles in the Western musical tradition* (4th ed.). Oxford university. <https://global.oup.com/us/companion.websites/9780190246778/student/church/>
- Siret, A. (1883). *Dictionnaire historique et raisonné des peintres de toutes les écoles depuis l'origine de la peinture jusqu'à nos jours tome I* (3e ed.) . n.p. <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5698404f/f6.item.r>
- The Editors of Encyclopaedia Britannica. (21 December 2011). *Euphorion*. Britanica. <https://www.britannica.com/biography/Euphorion-Greek-poet-and-grammarian>
- The Editors of Encyclopaedia Britannica. (27 January 2015). *Hesychius of Miletus*. Britanica. <https://www.britannica.com/biography/Hesychius-of-Miletus>
- The Marius Petipa society. (n.d.) *Le Roi Candaule*. <https://petipasociety.com/le-roi-candaule/>
- VermeersGirl. (18 April 2009). *The English Patient – Candaules tells Gyges...* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=2dCLQWW7GQo>
- West, M. L. (2016). Mimnermus. *Oxford Classical dictionary*. [Abstract]. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199381135.013.4196>